2022. április 1. 2022. 9. szám

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3/2022. (III. 18.) AB határozat	a Kúria Knk.IV.40645/2021/19. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány elutasításáról	752
3128/2022. (IV. 1.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	759
3129/2022. (IV. 1.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	789
3130/2022. (IV. 1.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	798
3131/2022. (IV. 1.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	805
3132/2022. (IV. 1.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	812
3133/2022. (IV. 1.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	818
3134/2022. (IV. 1.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	823
3135/2022. (IV. 1.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	828
3136/2022. (IV. 1.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	833
3137/2022. (IV. 1.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	837
3138/2022. (IV. 1.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	846
3139/2022. (IV. 1.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	849
3140/2022. (IV. 1.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	852
3141/2022. (IV. 1.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	855
3142/2022. (IV. 1.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	858
3143/2022. (IV. 1.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	861
3144/2022. (IV. 1.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	866
3145/2022. (IV. 1.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	870
3146/2022. (IV. 1.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	875
3147/2022. (IV. 1.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	879
3148/2022. (IV. 1.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	882
3149/2022. (IV. 1.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	888
3150/2022. (IV. 1.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	894

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3/2022. (III. 18.) AB HATÁROZATA

a Kúria Knk.IV.40645/2021/19. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Knk.IV.40645/2021/19. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

[1] 1. Az indítványozó (képviseli: dr. Nehéz-Posony Katinka ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Kérte az Alkotmánybíróságtól a Kúria Knk.IV.40645/2021/19. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mert a bírói döntés sérti az Alaptörvény XXIII. cikk (7) bekezdésében garantált népszavazáshoz való jogot.

[2] 2021. július 21. napján a Kormány országos népszavazásra irányuló kezdeményezéseket nyújtott be a Nemzeti Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: NVB). Az NVB 2021. július 30. napján a „Támogatja-e Ön, hogy kiskorú gyermekek számára nemi átalakító kezeléseket népszerűsítsenek?" népszavazásra javasolt kérdést a 15/2021. számú határozatával hitelesítette. A népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezésről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) alapján az NVB határozata ellen a Kúriához benyújtott felülvizsgálati kérelem tárgyában a Kúria 2021. november 8-án hozta meg azt a végzését, melyet az indítvány támad. Az Országgyűlés Igazságügyi Bizottságának elnöke 2021. november 29-én kivételességi javaslatot terjesztett elő, mely alapján az Országgyűlés 2021. november 30. napján a 32/2021. (XI. 30.) OGY határozatával elrendelte a kérdés népszavazásra bocsátását. A köztársasági elnök a 8/2022. (I. 11.) KE határozattal kitűzte az országos népszavazás időpontját, mely kérdések között a támadott határozat tárgyát képező kérdés is szerepel.

[3] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a népszavazáshoz való jog bírói korlátozását sérelmezi, mert álláspontja szerint a Kúria döntése sérti az Alaptörvény minden népszavazást kezdeményező félre azonos hitelesítési feltételeinek érvényesítését. Az indítvány szerint a bírói döntés alaptörvény-ellenessége elsődlegesen a kúriai végzés elvi tartalmában nyilvánul meg, miszerint: „A választópolgári népszavazási kezdeményezés, valamint a köztársasági elnök és a Kormány által kezdeményezett népszavazás Alaptörvényen alapuló közjogi következményei eltérőek, ezért feltételeinek vizsgálata is eltérő." (Kúria végzése [70]) Az indítványozó szerint a bírói döntés önkényesen tesz különbséget a választópolgári népszavazási kezdeményezések és a közhatalmi indítványozói körbe tartozók kezdeményezései között, mellyel sérti az indítványozó népszavazáshoz való

alapvető jogát, és egyben ellentmond az Alaptörvény B) cikk (4) bekezdésének és az Alkotmánybíróság gyakorlatának.

[4] A Kúria végzése szerint „míg az Alaptörvény 8. cikk (2) és (3) bekezdésében írt feltételeket a népszavazásra javasolt kérdés hitelesítése során minden kezdeményezés esetén vizsgálni kell, a vizsgálat terjedelme nem feltétlenül azonos. A választópolgári kezdeményezés esetén az alaptörvényi és törvényi feltételeket kimerítő alapossággal kell vizsgálnia, ideértve a lehetetlen eredményre vezető jogalkotási kényszer lehetőségét is, annak érdekében, hogy az Országgyűlés eredményes népszavazás esetén ne kényszerüljön az Alaptörvénnyel ellentétes jogalkotásra." (Kúria végzése [32]) A Kúria szerint ebben az esetben „a népszavazásra feltenni szándékozott kérdés hitelesítéséről döntő NVB-nek és a döntést felülvizsgáló Kúriának kell elvégeznie azt a jogi mérlegelést is, amitől ebben az esetben az Alaptörvény elzárja az Országgyűlést" (Kúria végzése [32]). A Kúria szerint a fentiektől eltérően „[m]ás a helyzet a köztársasági elnök és a Kormány által kezdeményezett népszavazás esetén. Ilyenkor nincs szükség arra, hogy a NVB és a Kúria az Országgyűlésre tartozó mérlegelést elvégezze, mivel ezt az Alaptörvény 8. cikk (1) bekezdése alapján maga az Országgyűlés is elvégezheti. A köztársasági elnök és a Kormány által kezdeményezett népszavazás esetén tehát elegendő a hitelesítés és annak felülvizsgálata során a nyilvánvalóan és közvetlenül az Alaptörvénybe ütköző kezdeményezések megakadályozása – ideértve az Alaptörvényben biztosított alapvető jogok lényeges tartalmának nyilvánvaló és teljes elvonását is –, de nincs szükség arra, hogy a népszavazás eredményét megvalósító törvényalkotási következményeket a NVB vagy a Kúria mérlegelje." (Kúria végzése [33])

[5] Az indítványozó szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy a Kúria döntésében megfogalmazott elvi tétel alapján „mentesítheti-e" az Alaptörvény által meghatározott közhatalmi kezdeményezőket a hitelesítés feltételeként meghatározott törvényi és alkotmányos követelmények vizsgálata alól. Az indítvány felhívta az Alkotmánybíróság népszavazás tárgyában hozott korábbi határozatait. Az Alkotmánybíróság a 31/2013. (X. 28.) AB határozatban alanyi jogként határozta meg a népszavazás kezdeményezéséhez való jogot (Indokolás [29]). Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy „[a]z Alaptörvény XXIII. cikk (7) bekezdése alanyi jogon a választók számára biztosítja az országos népszavazás kezdeményezésére, támogatására, (beleértve az aláírást és aláírások gyűjtését), illetve a szavazásban való részvételre vonatkozó jogot" {31/2013. (X. 28.) AB határozat, Indokolás [30]}.

[6] Az indítványozó szerint a népszavazás kezdeményezéséhez való jogból jelen ügyben két releváns követelmény származik. Egyrészt az, hogy a népszavazás kezdeményezéséhez való jog magában foglalja azt a követelményt, hogy a hitelesítési eljárás betöltse alkotmányos funkcióját. Az indítványozó álláspontja szerint a „jogszerű és alkotmányos hitelesítési eljárás az állam objektív intézményvédelmi kötelezettségének megvalósulása. A hitelesítési eljárás a népszavazás kezdeményezésének alkotmányos jelentőségű eleme, melyben a népszavazási kezdeményezések alkotmányossága is vizsgálat tárgya. Amennyiben a hitelesítés – és annak felülvizsgálata – nem tölti be alkotmányos funkcióját, úgy kiüresedik az alkotmányos népszavazáshoz való jog, és az abban való állampolgári részvétel joga." (Indítvány 6. oldal) Ha a Kúria eljárása ezt nem biztosítja, akkor megsérti a népszavazás kezdeményezéséhez való jogot, mert olyan népszavazás is elrendelhető, amely eredménye alkotmányosan nem hajtható végre.

[7] Másrészt „a választópolgárok népszavazás kezdeményezéséhez való jogát a közvetlen demokrácia egyéb formáihoz képest is védeni kell, a védelemnek pedig biztosítania kell, hogy a népszavazáson a választópolgár valóban beleszólhasson a közhatalmi döntések meghozatalába, tekintet nélkül a kezdeményező kilétére" (Indítvány 6. oldal). A közvetlen demokrácia intézményei nem egyenrangúak, mely szempontot a hitelesítési eljárásban és az annak felülvizsgálatában közreműködő szerveknek is figyelembe kell venniük, mert amennyiben a közhatalmi indítványozók kezdeményezései és a választópolgári kezdeményezések közötti rangsort e döntések megváltoztatják, „az a választópolgárok népszavazás kezdeményezéséhez való jogának kiüresítését vonja maga után". Utalt az indítvány arra, hogy a „népszavazáshoz való jog alapján a résztvevő részese, meghatározója, illetve tevékeny közreműködője a központi és helyi szinten hozott legfontosabb állami döntéseknek {52/1997. (X. 14.) AB határozat, Indokolás IV.} A népszavazáshoz való jog sérelmét eredményezi minden olyan jogértelmezés, amely a népszavazás bármely típusa esetében ahhoz vezet, hogy ez a követelmény nem tud megvalósulni." (Indítvány 7. oldal)

[8] Az indítványozó – hivatkozva az Alkotmánybíróság Alaptörvényt megelőző és az Alaptörvény hatálya alatt megerősített gyakorlatára – idézi azt a megállapítást, mely szerint a közvetlen hatalomgyakorlást a maga teljességében a kötelezően elrendelendő népszavazás valósítja meg „a képviseleti hatalomgyakorlással vegyes, az Országgyűlés rendelkezésétől függő népszavazást is megelőzi a kötelező népszavazás, amely a közvetlen

hatalomgyakorlás egyetlen tiszta formája. Alkotmányellenes, ha az Országgyűlés ezt a rangsort megfordítja, s saját döntésével elsőbbséget ad a fakultatív népszavazásnak a kötelező népszavazással szemben." {52/1997. (X. 14.) AB határozat, IV. d) pont} Az Alaptörvény 8. cikk (1) bekezdése a népszavazás kezdeményezője tekintetében csak aszerint tesz különbséget, hogy az Országgyűlésnek a népszavazást kötelező-e elrendelnie, vagy nem. Az Alaptörvény és a népszavazási eljárásra vonatkozó jogszabályok nem tesznek különbséget aközött, hogy a népszavazásra bocsátott kérdésnek milyen feltételeknek kell megfelelnie, így az indítványozó szerint sem az NVB, sem a Kúria nem tehet különbséget a hitelesítési eljárás során a kezdeményező fél szerint. Az indítványozó szerint ez az önkényes különbségtétel alkalmas arra, hogy megforduljon az alkotmányos rangsora a kötelező és a fakultatív népszavazásnak, mert kivonta az Országgyűlés döntésétől függő népszavazási kezdeményezéseket a hitelesítés követelményei alól.

[9] A Kúria támadott végzése vonatkozásában mindez azt jelenti, hogy a Kúria saját megítélése szerint sem vizsgálta kimerítő alapossággal, hogy a Kormány kezdeményezése megfelelt-e a vonatkozó alaptörvényi és törvényi feltételeknek. Az Országgyűlés érvényes és eredményes népszavazás esetén így Alaptörvénnyel ellentétes jogalkotásra is kényszerülhet, ami az indítványozó szerint fogalmilag értelmezhetetlen. A támadott végzés elvi tartalma alkalmas arra, hogy a későbbiekben a jogalkotó eltérő mértékű szabadságot élvezzen a fakultatív módon elrendelhető népszavazás esetén.

[10] Az indítványozó szerint a Kúria az Alaptörvényben foglalt fakultatív népszavazás elrendelése kapcsán az Országgyűlés számára megállapított mérlegelési jogkört tévesen értelmezi a hitelesítési funkció ellátásával; a Kúria „törvényes hatáskörét (hitelesítéssel kapcsolatos felülvizsgálati jogkör) nem delegálhatja az Országgyűlésre, kibővítendő meglévő mérlegelési jogkörét. A hitelesítési jogkör és a mérlegelési jogkör lényegi tartalmában tér el egymástól. Míg a hitelesítési eljárás törvényi feltételek megvalósulását vizsgálja (jogtechnikai eljárásnak tekinthető), úgy a mérlegelés politikai jogkör, melyben rugalmas kerete van az Országgyűlésnek. Amikor az Országgyűlés a népszavazás elrendeléséről dönt, nem egyfajta »második hitelesítési fokként« jár el, hanem politikai döntést hoz, a Kúriának pedig nincs hatásköre az Alaptörvény ellenében hatáskört telepítenie önmagára." (Indítvány 11. oldal) A kérdések hitelesítése kapcsán az indítványozó szerint a feltett kérdésre adott érvényes és eredményes népszavazási döntés alapján megalkotandó jog Alaptörvénnyel és az Nsztv.-vel való összhangját kell értékelni, a népszavazás kezdeményezőjére tekintet nélkül. A kezdeményező személyének a jelentősége abban áll, hogy az Országgyűlés köteles a népszavazás elrendelésére, vagy mérlegelheti azt. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria jogértelmezése a népszavazási kezdeményezéshez való jog olyan mértékű korlátozását valósítja meg, amely nem felel meg az Alaptörvény 1. cikk (3) bekezdésében rögzített szükségességi-arányossági teszt követelményeinek. Az indítványban foglaltak szerint a korlátozás szükségessége sem áll fenn, mert nincs más alapvető jog vagy alkotmányos érték, amely alkotmányosan igazolhatná a korlátozást. Ha mégis lenne ilyen, akkor pedig aránytalan lenne, mert a népszavazási kezdeményezéshez való jogot kiüresíti, azaz teljes mértékben elvonja, így a korlátozás arányossága sem lenne igazolható.

[11] Az indítvány utal arra, hogy a Kúria döntésének lényege alapján azért „nem kell olyan szigorú alkotmányossági vizsgálat alá helyezni a Kormány által kezdeményezett népszavazást, mert az Országgyűlés a megalkotandó jogot mindenképp az alkotmányos keretek között, és a hatályos nemzetközi szerződéseknek megfelelő tartalommal fogja meghozni, azaz a jogalkotási folyamat során mérlegeli annak tartalmát. Ezzel azonban lényegét tekintve azt mondta ki a Kúria, hogy valójában tartalmilag az Országgyűlést mégsem köti a népszavazás eredménye és mindegy is, hogy a kérdésből pontosan milyen jogalkotási kötelezettség fakad." (Indítvány 13. oldal) Ez az értelmezés pedig oda vezet, hogy a Kúria jogértelmezése alapján az Országgyűlés eloldhatja magát a népszavazás eredményétől a tényleges jogalkotás során, ami sérti a választópolgárok Alaptörvény XXIII. cikk (7) bekezdése szerinti népszavazáshoz való jogát.

[12] 3. Az ügyben az Igazságügyi Minisztérium *amicus curiae* beadványban fejtette ki álláspontját.

II.

[13] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„XIII. cikk (7) Mindenkinek joga van országos népszavazáson részt venni, aki az országgyűlési képviselők választásán választó. Mindenkinek joga van helyi népszavazáson részt venni, aki a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán választó."

III.

[14] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek.

[15] Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt. A támadott döntés az ügy érdemében hozott, rendes jogorvoslattal nem támadható, nemperes eljárásban hozott kúriai végzés. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott bírói döntéssel lezárt eljárásban fél volt – fennáll, és az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogok sérelmére hivatkozik.

[16] A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz, tartalmazza ugyanis azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); az eljárás megindításának indokait (a bíróság eljárása és döntése alapvető jog sérelmét okozta); az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét; az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését. Az indítvány részletes indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés az indítványozó álláspontja szerint miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.

[17] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az egyéb törvényi feltételeknek megfelelő alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre utaljon. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik. A két feltétel alternatív jellegű, bármelyiknek a fennállása megalapozza a panasz befogadását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}.

[18] Az indítványozó által előadottak az Alkotmánybíróság megítélése szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel, mert az Alkotmánybíróság korábban nem vizsgálta azt, hogy a népszavazás hitelesítési vizsgálata és a népszavazást kezdeményező személye közötti kapcsolatnak van-e kihatása a népszavazáshoz való jogra.

[19] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alkalmazásával, a befogadási eljárás lefolytatásának mellőzésével – érdemben bírálta el.

IV.

[20] Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem megalapozott.

[21] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megállapítja, hogy a Kúria népszavazási kérdés hitelesítéséről szóló döntését csak kivételesen, alapjogi sérelem állítása esetén, és kizárólag alkotmányossági szempontból vizsgálja felül. A jelen ügyben ezt a kivételességet az állított alapjogi sérelem alapozza meg. Az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, ami a jelen alkotmányjogi panasz eljárásban is irányadó {vö. 28/2015. (IX. 24.) AB határozat, Indokolás [28]; 33/2021. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [22]}.

[22] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt állította, hogy a Kúria támadott végzésében kimondott elvi tétel szerint, mivel a választópolgári népszavazási kezdeményezés, valamint a köztársasági elnök és a Kormány által kezdeményezett népszavazás Alaptörvényen alapuló közjogi következményei eltérőek, ezért feltételeinek vizsgálata is eltérő. A jogalkotói egyértelműség vizsgálata során nincs szükség arra, hogy a népszavazás eredményét megvalósító törvényalkotási következményeket a hitelesítés során eljáró szervek mérlegeljék. Ezzel sérül a népszavazáshoz való jog, mert a hitelesítés nem látja el alkotmányos funkcióját, valamint a közvetlen hatalomgyakorlás formái között felborul a sorrend a választópolgárok és a Kormány vagy köztársasági elnök által kezdeményezendő népszavazás között.

[23] 2. A népszavazási kérdés hitelesítésével kapcsolatban felhozott érvek vonatkozásában az Alkotmánybíróság a következőket állapítja meg. Az Alaptörvény B) cikk (3) és (4) bekezdései szerint a közhatalom forrása a nép, amely a hatalmát választott képviselői útján, kivételesen közvetlenül gyakorolja. Ebből következően a népszuverenitást – főszabály szerint – az Országgyűlés juttatja kifejezésre, ugyanakkor a demokratikus

hatalomgyakorlásnak része az is, hogy az ország sorsát érintő legfontosabb ügyek eldöntésében a választópolgárok közvetlenül, népszavazás útján is részt vehessenek {vö. 33/2021. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [23]}.

[24] Az Alaptörvény 8. cikke a közvetlen hatalomgyakorlás két típusát különbözteti meg: egyrészt a kétszázezer választópolgár kezdeményezésére az Országgyűlés által kötelezően elrendelő népszavazást, másrészt a köztársasági elnök, a Kormány vagy százezer választópolgár kezdeményezésére nem kötelezően elrendelendő (ún. fakultatív) népszavazást. Utóbbi esetén a közvetlen hatalomgyakorlás feltételes, mert a népszavazás megtartásának kikényszeríthetősége hiányzik: az Országgyűlés mérlegelésén múlik az, hogy a népszavazást elrendeli-e, vagy sem. Az Alkotmánybíróság 33/2021. (XII. 22.) AB határozata szerint „[a] népszavazás elsődleges célja, hogy törvényhozási kötelezettséget vagy meghatározott tartalmú jogalkotástól való tartózkodást határozzon meg az Országgyűlés számára, azonban fakultatív népszavazás esetén az Országgyűlés mérlegelésén múlik, hogy elrendeli-e a népszavazást, azt kikényszeríteni semmilyen formában nem lehet. Amennyiben az Országgyűlés elrendeli a népszavazást, az érvényes és eredményes népszavazáson hozott döntés az Országgyűlésre kötelező, ennyiben tehát hatalmát ez a közvetlen hatalomgyakorlási forma is korlátozza." (Indokolás [24])

[25] 2.1. Az országos népszavazás intézménye az Alaptörvénynek megfelelő funkcióját akkor tölti be, amennyiben az olyan kérdés feltételére szolgál, amely alkalmas arra, hogy elérje a népszavazás célját: a választópolgárok közvetlen hatalomgyakorlását a népszavazás tárgyában. Azaz olyan népszavazási kérdés, amelyből nem következik egyértelmű törvényalkotási kötelezettség vagy meghatározott tartalmú jogalkotástól való tartózkodás; vagy az az országos népszavazási kérdés, amely az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdésében foglalt tilalomba ütközik, az Alaptörvénnyel eleve ellentétes, és a népszavazás jogintézményével alkotmányosan nem összeegyeztethető, vagy a népszavazás rendeltetésellenes alkalmazására irányul. Az Alaptörvénynek csak olyan népszavazási eljárás felel meg, amely ezeket a követelményeket biztosítani tudja annak érdekében, hogy a választópolgárok közvetlenül tudják gyakorolni hatalmukat.

[26] A tárgyi ügyben is a vizsgált népszavazási kérdést hitelesítő eljárás ezt a funkciót tölti be. A fentiekből következően a népszavazási kérdések hitelesítése olyan alkotmányos garancia, melynek a kezdeményezőtől és az országos népszavazási eljárás fajtájától függetlenül alkalmasnak kell lennie arra, hogy csak olyan népszavazási kérdés feltételére biztosítson lehetőséget, amellyel a választópolgárok a népszavazáshoz való jogukat gyakorolni tudják. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a népszavazási kérdés hitelesítésére a kezdeményező személye nincs kihatással, ezért nem vezethető le az, hogy az országos népszavazási kérdés hitelesítésekor a követelmények eltérőek lennének. A népszavazás célja az egyes népszavazási kérdésekkel kapcsolatban a választópolgárok álláspontjának a megismerése. Az Alaptörvény XXIII. cikk (7) bekezdésével csak olyan jogintézmény és jogértelemzés áll összhangban, amely biztosítja azt, hogy az országos népszavazás elrendelése csak olyan kérdésben történhessen meg, amely alkalmas a népszavazás céljának elérésére. Annak, hogy egy népszavazási kérdés ilyennek minősül-e, szükségképpen az elrendelés előtti jogi mechanizmus során kell kiderülnie, ellenkező esetben sérülhet a választópolgárok Alaptörvényben biztosított népszavazáshoz való joga. Ez a fázis független attól, hogy egy népszavazás elrendelésére sor kerül-e, vagy sem, és ha nem, akkor arra milyen okból nem kerül sor. A népszavazás elrendelése az Országgyűlés feladata, melynek során az Alaptörvény különbséget tesz aközött, hogy az Országgyűlés mérlegelheti-e a népszavazás elrendelését. De ez a mérlegelés nem a hitelesítés körébe tartozó döntés, és nem tekinthető olyan jogi mérlegelésnek, melynek eredménye a népszavazásra bocsátott kérdés jogi megfelelősége. A fakultatív népszavazás elrendelésekor hozott döntés tárgya az Országgyűlésnek az adott kérdést illetően a közvetlen vagy a közvetett hatalomgyakorlást eszközei közötti választás.

[27] 2.2. Más oldalról megközelítve, a népszavazási kérdés hitelesítése jogi kérdés, melyben az NVB, a Kúria és alapjogi sérelem esetén az Alkotmánybíróság rendelkeznek hatáskörrel. Amennyiben a jogalkotói egyértelműség vizsgálata a jogi láncolatból (valamely eljáró fórum elől) kikerül, akkor sérülhet a választópolgárok Alaptörvényben biztosított népszavazáshoz való joga. Ugyanis nincs arra jogosult szerv, amely jogi és végső soron alkotmányossági szempontból a népszavazási kérdés hitelesítésével kapcsolatban hatáskörrel rendelkezne. Ha a Kúria megállapítása szerint az Országgyűlés végezné el a jogalkotói egyértelműség vizsgálatát, az az Alkotmánybíróság eljárását is lényegében kizárttá tenné. Az Országgyűlés népszavazást elrendelő döntésével szemben ugyanis az Abtv. 33. §-a szerinti eljárás áll rendelkezésre, de ebben a népszavazási kérdés hitelesítése nem képezi az eljárás tárgyát. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 33. §-a szerinti eljárásban a népszava-

zási kérdés érdemét illetően alkotmányossági vizsgálatot csak időben és tartalmában szűkítetten végezhet: „*a)* kizárólag az aláírásgyűjtő ív hitelesítése és a népszavazás elrendelése közötti időben bekövetkezett változások esetén lehetséges, és *b)* csak akkor kerülhet rá sor, ha a körülményekben olyan lényeges változás következett be, amelyet a kérdés hitelesítéséről, illetve az azzal szembeni felülvizsgálati kérelemről hozott döntés során a Nemzeti Választási Bizottság, illetve a Kúria nem vehetett figyelembe, valamint *c)* további lényegi feltétel, hogy ez a körülményváltozás olyan legyen, amely a döntést érdemben befolyásolhatta." {12/2016. (VI. 22.) AB határozat, Indokolás [30]; 1/2022. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [25]} A Kúria elvi tételének alkalmazása így oda vezethet, hogy a jogalkotói egyértelműség vizsgálatának, amely a népszavazási kérdés hitelesítésének jogi feltétele, jogi és alkotmányossági garanciáiban alaptörvény-ellenes hiátus keletkezik; amely következtetés nemcsak a jogalkotói egyértelműség, hanem a népszavazás hitelesítésének körében vizsgált további jogi feltételek hiánya esetén is fennállhat.

[28] Az Alkotmánybíróság a fakultatív népszavazással kapcsolatban megjegyzi, hogy a választópolgárok által kezdeményezett országos népszavazás esetén a hitelesítés során nem állapítható meg, hogy egy népszavazás fakultatív vagy kötelező lesz-e. Az ugyanis, hogy a népszavazást kezdeményezőnek sikerül-e a hitelesített kérdéssel legalább kétszázezer választópolgár egyetértését megszereznie (kötelező népszavazás), vagy a támogatottság ezt a mértéket nem, de a százezer szavazatot meghaladja (fakultatív népszavazás), illetve a népszavazási kérdés nem éri el azt a mennyiséget, hogy az Országgyűlés akár fontolóra vegye a népszavazás kiírását, a hitelesítés során nem áll rendelkezésre. A népszavazási kérdés hitelesítését követően derül ki ugyanis az, hogy a népszavazási kérdés támogatására milyen mértékű választópolgári hozzájárulást sikerült megszerezni. Ezért egy esetlegesen eltérő hitelesítési mérce a fakultatív népszavazás esetére abból fakadóan, hogy az Országgyűlés még mérlegelheti a népszavazás elrendelését, felvetheti a népszavazáshoz való jog sérelmét abban az esetben, ha a hitelesített népszavazási kérdés támogatottsága olyan mértékű, hogy az Országgyűlés köteles elrendelni a népszavazást.

[29] 3. A közvetlen hatalomgyakorlás egyes formái közötti, az indítványban állított sorrend felborulása kapcsán az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az Alaptörvény 8. cikk (1) bekezdése meghatározza azt, hogy az egyes közvetlen hatalomgyakorlási eszközök milyen feltételek teljesülése esetén alkalmazhatóak. A népszavazási kérdések hitelesítése a fentiek szerint a kezdeményező személyétől független olyan garanciális elem, mely minden népszavazásra szánt kérdéssel szemben azonos követelményt támaszt. Az indítványozó álláspontjával ellentétben az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a népszavazási kérdés hitelesítése egy általános jogintézmény, amely független az országos népszavazás formáitól, így a Kúria döntésében kimondott elvi megállapítás sem változtatja meg az Alaptörvény által meghatározott sorrendet. A népszavazás egyes formái közötti sorrend ettől eltérő kérdés, ezt maga az Alaptörvény a 8. cikk (1) bekezdésében rögzíti. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria támadott döntésében foglalt elvi tétel és az indítványban állított sorrendiség között az indítványban kifejtett érvek alapján nem áll fenn tartalmi kapcsolat.

[30] 4. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria támadott döntése azért alaptörvény-ellenes, mert a végzésben megállapított elvi tétel alapján a hitelesítés során az Alaptörvényben és az Nsztv.-ben foglalt követelményeket „a Kúria saját megítélése szerint sem vizsgálta kimerítő alapossággal". Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a népszavazási kérdés hitelesítése tárgyában hozott kúriai döntés mint bírósági döntés az Alaptörvény 24. § (2) bekezdés *d)* pontja és az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal megtámadható, de „az alkotmányjogi panasznak Alaptörvényben biztosított jog (pl. tisztességes eljáráshoz való jog, népszavazáson való részvétel joga) sérelmére kell hivatkoznia" {3195/2014. AB végzés, Indokolás [21]; 28/2015. (IX. 24.) AB határozat, Indokolás [18]}.

[31] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó csak állította, hogy a Kúria alkalmazta az elvi tételt a tárgyi ügyben, de nem támasztotta alá azt, hogy az elvi tétel a népszavazási kérdés hitelesítésével kapcsolatban milyen konkrét jogsérelmet okozott. Az indítvány a hitelesítés egyes elemeinek eltérőségével kapcsolatban tartalmaz okfejtéseket, ugyanakkor az indítvány nem jelöli meg konkrétan, hogy a népszavazási kérdés hitelesítésével kapcsolatban a jogi vizsgálat mely eleme hiányzik, vagy mely vizsgálati részben tért el a Kúria az Alkotmánybíróság korábban kidolgozott és a Kúria által tovább pontosított hitelesítéssel szemben támasztott követelményektől. A hitelesítéssel kapcsolatban azonban a Kúriának meghozott döntésével szemben az alaptörvény-ellenesség nem állapítható meg: a Kúria megvizsgálta, hogy nem ütközik az Alaptörvény által tiltott tárgykörbe (Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés, Kúria végzése [57]–[67]), a népszavazási kérdés az Országgyűlés

feladat- és hatáskörébe tartozik-e (Kúria végzése [34]–[36], a népszavazás kérdés egyértelműségét: a választópolgári egyértelműséget (Kúria végzése [38]–[40]), a kérdés jogilag értelmezhető és pontos fogalomhasználattal szemben támasztott követelményével kapcsolatban a kérdés alanyát (Kúria végzése [41]–[44], [49]–[53]) és a kérdésben használt tevékenységfajtákat illetően (Kúria végzése [44]–[48]), valamint a jogalkotói egyértelműséget is, utalva a vonatkozó alkotmánybírósági és kúriai gyakorlatra (Kúria végzése [54]–[56]). Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria végzésével szemben az alaptörvény-ellenesség ezen okból nem megalapozott.

[32] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság – az Abtv. 50. § (1) bekezdése alapján tanácsban eljárva – a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította az alkotmányjogi panaszt.

[33] 5. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 44. § (1) bekezdés második mondata alapján elrendeli e határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét.

Budapest, 2022. február 22.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/81/2022.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3128/2022. (IV. 1.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a koronavírus elleni védőoltásnak az állami és önkormányzati intézményeknél foglalkoztatottak által történő kötelező igénybevételéről szóló 599/2021. (X. 28.) Korm. rendelet alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszokat elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

[1] 1. A támadott szabályozás az alábbiak szerint foglalható össze.

[2] 1.1. A koronavírus elleni védőoltásnak az állami és önkormányzati intézményeknél foglalkoztatottak által történő kötelező igénybevételéről szóló 599/2021. (X. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 2021. november 1. napján lépett hatályba. Az R.-t a Kormány az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdésében foglalt, eredeti jogalkotói hatáskörben eljárva alkotta meg.

[3] 1.2. Az R. 1. § (1) bekezdése azoknak a foglalkoztatottaknak a körét határozza meg, akik számára a koronavírus elleni védőoltás felvétele kötelező, az R. 2/A. §-a pedig a jövőre nézve tiltja meg e munkakörökre védőoltás hiányában a foglalkoztatási jogviszony létrehozását. Az R. 1. § (2) bekezdése a jogszabály alkalmazási körét differenciáltan állapítja meg. Az R. 1. § (1) bekezdés *e), f), i), j) és k)* pontjaiban felsorolt állami szerveknél az oltás felvételének kötelezettsége valamint az ennek elmulasztásához kapcsolódó jogkövetkezmények automatikusan, a jogszabály erejénél fogva hatályosulnak.

[4] Az R. 1. § (2) bekezdése szerint azonban az (1) bekezdés *a)–d), g), h)* és *j)* pontja szerinti intézménynél foglalkoztatottakra csak abban az esetben kell alkalmazni az R.-t, ha a fenntartó önkormányzat szerinti település vagy kerület polgármestere, illetve a fővárosi fenntartású intézményeknél a főpolgármester az e rendeletben foglaltak alkalmazását elrendeli. Ezekben az esetekben az R. rendelkezései nem közvetlenül, hanem további aktus – polgármester, főpolgármester intézkedése – révén érvényesülnek.

[5] Az R. 2. § (1) bekezdése értelmében „[a]z a foglalkoztatott, aki e rendelet hatálybalépése előtt nem vette fel a SARS-CoV-2 koronavírus elleni védőoltást (a továbbiakban: védőoltás), az állampolgárok egészségének és életének megóvása és a közfeladatok akadálytalan ellátása érdekében köteles – a (3) bekezdés szerinti mentesítés kivételével –
a) egydózisú oltóanyag esetén a védőoltást, kétdózisú oltóanyag esetén a védőoltás első dózisát
aa) 2021. december 15. napjáig felvenni, ha a munkavégzés során ügyfelekkel rendszeresen találkozik,
ab) 2022. január 31. napjáig felvenni, ha nem tartozik az *aa)* alpont alá,
b) kétdózisú oltóanyag esetén a védőoltás második dózisát az oltóorvos által meghatározott időpontban felvenni.”

[6] Az R. 2. § (2) bekezdése szerint a munkáltató állapítja meg, hogy a foglalkoztatott az (1) bekezdés *a)* pont *aa)* alpontja vagy *ab)* alpontja szerinti foglalkoztatotti körbe tartozik. E döntéséről 2021. november 15. napjáig elektronikus úton (ideértve az e-mail használatát) vagy papír alapon – a védőoltás elmaradásának lehetséges jogkövetkezményeire is kiterjedően tájékoztatja a foglalkoztatottat.

[7] Az R. 2. § (3) bekezdése szerint a védőoltás-felvételi kötelezettség alól akkor mentesül a foglalkoztatott, ha az egészségügyi indokból ellenjavallt, és ezt orvosi szakvélemény is alátámasztja.

[8] Az R. 2. § (7) bekezdése értelmében a munkáltató köteles felhívni azt a foglalkoztatottat, aki a védőoltást nem vette fel az arra irányadó határidőig, hogy a védőoltást a felhívástól számított 15 napon belül vegye fel, és annak felvételét igazolja, vagy e kötelezettség alóli mentesülését igazoló orvosi szakvéleményt mutassa be. E § (8) bekezdése szerint, ha a foglalkoztatott a védőoltást a (7) bekezdés szerinti határidőn belül nem vette fel, vagy az orvosi szakvéleményt nem mutatta be, a foglalkoztatott részére a munkáltató fizetés nélküli vagy illetmény nélküli szabadságot (a továbbiakban együtt: fizetés nélküli szabadság) rendel el. Az R. 2. § (9) bekezdés szerint amennyiben a fizetés nélküli szabadság elrendelése óta egy év eltelt és a foglalkoztatott sem a védőoltás felvételét, sem egészségügyi okból való mentesülését nem igazolta, a munkáltató a foglalkoztatott jogviszonyát felmentéssel, illetve felmondással azonnali hatállyal megszüntetheti. Amennyiben azonban a foglalkoztatott a fizetés nélküli szabadság elrendelését követően – de legfeljebb egy éven belül – felveszi a védőoltást, vagy bemutatja a mentesülését igazoló orvosi szakvéleményt, a munkáltató a fizetés nélküli szabadságot haladéktalanul megszünteti.

[9] 1.3. Az R. hatálybalépése óta többször módosult. Az R. időbeli hatályának meghosszabbítását és annak a koronavírus-világjárvány elleni védekezésről szóló 2021. évi I. törvény (a továbbiakban: Védtv.) hatályvesztéséig való meghosszabbítását tartalmazó 6. §-a 2021. november 15. napján lépett hatályba. Az R. a koronavírus elleni védőoltásnak az állami és önkormányzati intézményeknél foglalkoztatottak által történő kötelező igénybevételéről szóló 599/2021. (X. 28.) Korm. rendelet módosításáról szóló 635/2021. (XI. 18.) Korm. rendelet nyomán (a továbbiakban: Módr1.) 2021. november 19-i hatállyal kiegészült a 2/A. §-sal. A módosítás új foglalkoztatási jogviszonyok létesítését is az oltás felvételéhez kötötte az R. hatálya alá tartozó munkáltatóknál.

[10] A koronavírus elleni védőoltásnak az állami és önkormányzati intézményeknél foglalkoztatottak által történő kötelező igénybevételéről szóló 599/2021. (X. 28.) Korm. rendelet módosításáról szóló 734/2021. (XII. 21.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Módr2.) a 2/B. §-sal egészítette ki az R.-t 2021. december 22-i hatállyal. A módosítás a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény szerinti köznevelési intézménynél és a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény szerinti szakképző intézménynél foglalkoztatottakra állapított meg eltérő szabályokat. Egyrészt konkrét időponthoz kötötte az oltás felvételére vonatkozó kötelezettséget (2021. december 15., munkáltatói felhívás után 2021. december 30.), továbbá a fizetés nélküli szabadság kezdő időpontját (2022. január 3.), másrészt lehetővé tette az intézmény területére történő belépést a fizetés nélküli szabadság időtartama alatt a foglalkoztatott számára 72 óránál nem régebbi, saját költségen elvégzett SARS-CoV-2 PCR negatív eredményű teszt alapján. Lehetővé tette továbbá, hogy különös méltánylást érdemlő esetben az emberi erőforrások minisztere a járványügyi és köznevelési szempontokra tekintettel – az Operatív Törzs javaslatának figyelembevételével – a foglalkoztatottat mentesítse a kötelező fizetés, illetve illetmény nélküli szabadságolás és az intézmény területére történő belépési korlátozás alól.

[11] 2. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése szerinti indítványok az alábbiak szerint foglalhatók össze.

[12] 2.1. Az indítvány1. előterjesztője magánszemély volt, aki határozatlan időre kinevezett kormánytisztviselőként dolgozik egy központi hivatalnál.

[13] Az indítványozó a 2021. november 8. napján érkezett alkotmányjogi panaszában az R. alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte arra hivatkozva, hogy az az Alaptörvény II. cikkében meghatározott emberi méltósághoz való jogát, a XVII. cikk (3) bekezdésében meghatározott, az egészséget, biztonságot és a méltóságot tiszteletben tartó munkafeltételekhez való jogát, valamint a XX. cikk (1) bekezdésében meghatározott, testi és lelki egészséghez fűződő jogát sérti.

[14] Az indítványozó elismeri, hogy a rendelkezésre álló oltások hatásosak és a gyártók által jelenleg ismert és publikált mellékhatásaik a pandémia következményeinek tükrében elhanyagolhatók. Azt sem vitatja, hogy bizonyos alapjogot korlátozó intézkedésekre a lakosság közegészségügyi védelme miatt szükség van, de állítása szerint

a védőoltás felvételének elmulasztásához fűzött joghátrány elrendelése olyan súlyú anyagi és erkölcsi következményekkel jár, amelyek nincsenek arányban a pandémia visszaszorításának céljával. A Kormány visszaélésszerűen kényszeríti a munkavállalókat a védőoltás felvételére, abból a burkolt célból, hogy az átoltottsági statisztikát növelje. Az indítvány az Alkotmánybíróság védőoltások önrendelkezési joggal való összefüggésével kapcsolatos gyakorlatára is utal annak alátámasztásául, hogy az R. szerinti joghátrányokkal való fenyegetés a foglalkoztatottak önrendelkezési jogának korlátozását idézi elő.

[15] Az alkotmányjogi panasz szerint „a gyorsított, ún. feltételes forgalomba-hozatali engedélyezési eljárásban" kifejlesztett oltóanyagok közép- és hosszú távú mellékhatásai ismeretlenek, azok felvétele a rendes eljárásban kifejlesztett vakcinákhoz képest fokozott kockázatot jelent, így az R. olyan munkafeltételeket teremtett, amelyek az emberi méltóságot és az egészségen túl a biztonságot is veszélyeztetik. Az indítványozó értelmezése szerint az R. a foglalkoztatottak testi integritáshoz és a testi egészséghez fűződő jogát aránytalan mértékű joghátrány kilátásba helyezésén keresztül kényszerűen korlátozza.

[16] Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy az R. nem felel meg a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény (a továbbiakban: Kattv.) 51/A. § (1) és (2) bekezdéseiben foglalt feltételeknek.

[17] 2.2. Az indítvány2. előterjesztője egy állami fenntartású kulturális intézmény alkalmazottja volt.

[18] Az indítványozó a 2021. november 23. napján érkezett alkotmányjogi panaszában az R. 2. § (3) bekezdésének mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességét állította és kérte, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 46. § (1) bekezdése alapján – határidő megjelölésével – kötelezze a jogalkotót az állított mulasztás megszüntetésére. Az indítvány szerint az R. támadott rendelkezése sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében meghatározott törvény előtti egyenlőség elvét, ugyanezen cikk (2) bekezdésében foglalt hátrányos megkülönböztetés tilalmát, valamint az Alaptörvény II. cikke szerinti emberi méltósághoz való jogot.

[19] Az indítványozó előadta, hogy az oltás felvételét az egészségügyi kockázatok miatt visszautasítja, ugyanakkor meggyőződése szerint védettséggel rendelkezik, laboratóriumi lelet által igazolt, ún. pozitív sejtes immunválasz alapján. Az R. azonban nem teszi lehetővé az oltás alóli mentesülését, mert diszkriminatív módon csak az oltottak immunitását ismeri el és csak a vakcina felvételével mentesülhet az indítványozó a hátrányos jogkövetkezmények alól. Sérelmezte, hogy a támadott szabályozás még a munkavállaló saját költségén sem teszi lehetővé a védettség igazolását és mentesülését, holott szerinte a koronavíruson átesett személyeknél nyálkahártya védelem is kialakul, azaz az ő szervezetükbe kisebb eséllyel jut be újra a vírus és jóval kisebb eséllyel fertőznek meg másokat. Az indítványozó szerint az R. lényeges tartalmát tekintve hiányos, mert nem teszi lehetővé, hogy minden dolgozó, aki védettséggel rendelkezik, joghátrány elszenvedése nélkül mentesüljön az oltási kötelezettség alól. A támadott rendelkezés észszerűtlen és diszkriminatív, mert a homogén csoportba tartozó védettséggel rendelkező személyek között aránytalanul hátrányos helyzetbe hozza azokat, akik immunitással rendelkeznek, de nem jogosultak ennek igazolására.

[20] 2.3. Az indítvány3. előterjesztője egy megyei kormányhivatal alkalmazottja volt.

[21] Az indítványozó a 2021. november 26. napján érkezett alkotmányjogi panaszában az R. alaptörvény-ellenességét állította és kérte, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse azt meg. A panasz szerint az R. sérti az Alaptörvény II. cikke által garantált emberi méltósághoz való jogát, az Alaptörvény III. cikk (2) bekezdésében foglalt tájékoztatáson alapuló, önkéntes hozzájárulás nélküli orvosi vagy tudományos kísérlet tilalmát és az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése által biztosított egészséghez való jogát. Az indítványozó álláspontja szerint az R. a szükséges mértéken túl korlátozza a hivatkozott alapjogokat, s azok lényeges tartalma súlyosan sérül.

[22] Az indítványozó értelmezésében az R. ellentétes az emberi méltóság részét képező egészségügyi önrendelkezési joggal, mert választásra kényszerül a testi integritáshoz fűződő joga és a megélhetéshez való joga között, az oltás felvétele pedig meggyőződésével ellentétes. Kifogásolta, hogy az R. a természetes úton szerzett immunitást, a betegségből való felgyógyulást – szemben a koronavírus elleni védettség igazolásáról szóló 60/2021. (II. 12.) Korm. rendelettel (a továbbiakban: Védr.) és az egészségügyi és az egészségügyben dolgozók, a nevelési, oktatási intézményekben nevelési, oktatási tevékenységet végző dolgozók, a szociális intézményekben dolgozók, valamint a bölcsődei ellátásban dolgozók SARS-CoV-2 koronavírus kimutatására alkalmas rendszeres vizsgálatáról és az egészségügyi ellátással összefüggő egyes kérdésekről szóló 509/2020. (XI. 19.) Korm. rendelettel (a továbbiakban: Tesztr.) – nem ismeri el mentesítő körülményként. Nem vonja kétségbe a védőoltások hatásosságát és szükségességét általánosságban, de utal arra, hogy a vakcinák feltételes engedéllyel rendelkeznek,

kísérleti fázisban vannak, a nem ismert mellékhatások miatt fokozottan kockázatos azok felhasználása, ezért az oltást felvevők testi egészségének sérelmére vezethetnek. Előadta azt is, hogy aki az oltás beadásához hozzájárul az tudományos kísérletben/kutatásban vesz részt, erről pedig kényszertől mentesen kellene határozni.

[23] A fentiek mellett az indítvány az R.-nek az Európai Unió Alapjogi Chartájával (a továbbiakban: Alapjogi Charta), az Európa Tanácsnak az emberi lény emberi jogainak és méltóságának a biológia és az orvostudomány alkalmazására tekintettel történő védelméről szóló, Oviedóban, 1997. április 4-én kelt Egyezményével (a továbbiakban: Oviedói Egyezmény) és annak kiegészítő jegyzőkönyvével, a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányával (a továbbiakban: PPJNE), az Európai Bizottság 507/2006 EK Rendeletével (a továbbiakban: EK Rendelet1.) és az Európa Tanács 2021. január 27-én elfogadott, 2361/2021. számú határozatával (a továbbiakban: ET határozat), továbbá az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvénnyel (a továbbiakban: Eütv.), a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelettel (a továbbiakban: Járványügyi rendelet) és a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvénnyel (a továbbiakban: Mt.) való kollíziójára is hivatkozott.

[24] 2.4. Az indítvány4. előterjesztője hat magánszemély volt, közülük négyen egy központi hivatal foglalkoztatottjai, egyikük egy állami fenntartású középfokú oktatási intézménynél dolgozik, a hatodik indítványozó pedig egy tankerület foglalkoztatottja.

[25] Az indítványozók a 2021. november 19. napján érkezett alkotmányjogi panaszukban az R. alaptörvény-ellenességét állították és kérték, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse azt meg. Az indítványozóok szerint az R. sérti az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdéseit, mert aránytalanul és szükségtelenül, alapvető jogaik lényeges tartalmának tiszteletben tartását mellőzve korlátozza az Alaptörvény II. cikke szerinti emberi méltósághoz és önrendelkezéshez való jogukat, az Alaptörvény III. cikk (2) bekezdését, az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében deklarált hátrányos megkülönböztetés tilalmát és az Alaptörvény XVII. cikk (3) bekezdése szerinti egészséges, biztonságos és méltóságot tiszteletben tartó munkafeltételekhez való jogukat.

[26] Az indítvány előterjesztői szerint az emberi méltósághoz való jog sérelmét az egészségügyi önrendelkezéshez és a testi integritáshoz való jogon keresztül azzal idézi elő az R., hogy döntési kényszerbe hozza őket, mert „a gyorsított, ún. feltételes forgalomba-hozatali engedélyezési eljárásban kifejlesztett" oltóanyagok „közép- és hosszú távú mellékhatásai ismeretlenek", kísérleti fázisban vannak. Ugyancsak erre tekintettel állítják az indítványozóok az Alaptörvény III. cikk (2) bekezdésének a sérelmét is, mert az oltás felvétele előtt aláírandó nyilatkozat megtétele nem lehet önkéntes, hiszen azt a kötelezés ténye kizárja. A hátrányos megkülönböztetést abban látják az indítványozók, hogy az R. nem biztosítja az oltás kötelező felvételének alternatívájaként a fertőzésen való átesés révén megszerzett, illetve az ún. T-sejtes (genetikai) immunitás igazolását. A biztonságos munkafeltételekhez való jog sérelmét egyfelől azért állítják az indítványozóok, mert állításuk szerint a vakcinák kísérleti fázisban vannak. Másfelől hivatkoznak arra is, hogy noha az Eütv. 57. § (2) bekezdés *b)* pontja szerint a miniszter rendeletben határozza meg azokat a fertőző betegségeket, amelyek esetében kötelező védőoltás elrendelésének van helye, az R.-t nem az illetékes miniszter adta ki. Az indítványozók az Alaptörvény XVII. cikk (3) bekezdésével kapcsolatban utaltak a foglalkoztatási jogviszonyukra irányadó, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal személyi állományának jogállásáról szóló 2020. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: NAVtv.) és az Mt. sérelmére is. Álláspontjuk szerint a támadott jogszabály által kilátásba helyezett hátrányok olyan súlyúak, amelyek nem igazolhatók a pandémia visszaszorításának céljával, s léteznek más megoldások is, amelyek elősegítenék a fertőzés elleni védekezést. Ezeken kívül az R.-nek az EK Rendelet1.-gyel, Ovideói Egyezménnyel, PPJNE-vel és az Alapjogi Chartával való kollíziójára is hivatkoztak.

[27] 2.5. Az indítvány5. előterjesztője egy rendvédelmi feladatokat ellátó szervezet hivatásos állományú foglalkoztatottja volt.

[28] Az indítványozó a 2021. november 23. napján érkezett alkotmányjogi panaszában az R. alaptörvény-ellenességének, valamint nemzetközi szerződésekkel való összhangja hiányának megállapítását és megsemmisítését kérte, mert álláspontja szerint az ellentétes az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdéseivel, a II. cikkével, a III. cikk (2) bekezdésével, a X. cikk (2) bekezdésével, a XII. cikk (1)–(2) bekezdéseivel, a XV. cikk (1)–(2) bekezdéseivel, a XX. cikk (1) bekezdésével, a XXVIII. cikk (1)–(4) és (7) bekezdéseivel, továbbá az 54. cikk (1) bekezdésével is.

[29] Az indítványozó másodlagosan és harmadlagosan kérte az R. mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességének megállapítását, mert a fertőzésen átesett személyeket nem mentesíti az oltás felvétele alól, s nem biztosít jogorvoslati lehetőséget a mentességet elbíráló orvosi véleménnyel szemben.

[30] Az indítványozó az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdéseivel kapcsolatban egyfelől kifejtette, hogy az R. figyelmen kívül hagyja, hogy az oltóanyagok adaptálása a jelenlegi mutációkhoz nem történt meg, ezért a vakcina felvétele alkalmatlan a koronavírus-világjárvány elleni védekezésre. Másfelől arra is hivatkozott, hogy átesett a fertőzésen, és ezáltal hosszútávú, életre szóló természetes védettséget szerzett. Harmadrészt álláspontja szerint az R. az alapjogokat szükségtelen mértékben, az arányosság követelményét sértve korlátozza, e körben utalt arra, hogy a Védr. elismeri a megfertőződés utáni felgyógyulással szerzett immunvédettséget is.

[31] Az indítványozó szerint az Alaptörvény II. cikkében rögzített joga azért sérül, mert az R. az oltás felvételére kényszeríti, ennek elmaradása esetén a munkahelyének, megélhetési alapjának az elvesztésével fenyegeti, alsóbbrendűségét sugallja. Ez félelmet, szorongást és kisebbrendűségi érzést kelt, amely alkalmas arra, hogy megalázza és lealacsonyítsa, a testi és lelki ellenállását megtörje. Az indítványozó előadta továbbá, hogy a fertőzésen átesett, tehát védett, azaz egynemű az olyan személyekkel, akik az oltás útján szereztek védettséget, így az emberi méltóságot sértő módon hátrányosan különbözteti meg az R. az indítványozót az oltott személyektől.

[32] Az indítványozó véleménye szerint az Alaptörvény III. cikk (2) bekezdése azért sérül, mert a SARS-CoV-2 elleni vakcina nem végleges, hanem csupán feltételekhez kötött engedéllyel rendelkezik. Ilyen esetben a felhasználókat kifejezetten tájékoztatni kell erről a tényről, akiknek ezt mérlegelve szabadon, kényszertől mentesen kell eldönteniük, hogy kérik-e a vakcinát, mert aki az oltás beadásához hozzájárul, az tudományos kísérletben, kutatásban vesz részt.

[33] Az indítványozó arra alapítja az Alaptörvény X. cikk (2) bekezdésének sérelmét, hogy nincs egységes tudományos álláspont a vakcinák hatékonyságát illetően, a jogalkotó mégis állást foglalt az oltások hatékonysága és a járvány megelőzésére való alkalmassága mellett. Az Alaptörvény XII. cikk (1)–(2) bekezdéseiben foglalt munkához való joggal azért ellentétes az R., mert az oltatlan, de védettséggel rendelkező indítványozót negatív diszkriminációval elzárja a munkavégzés lehetőségétől. Ezzel összefüggésben kifogásolta azt is, hogy a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény alapján különleges jogrend, illetve rendkívüli állapot idején a szolgálati jogviszonyt megszüntetni nem lehet, az indítványozó nem mondhat le, a fizetés nélküli szabadsága alatt is vonatkoznak rá az összeférhetetlenségi szabályok, fizetés nélküli szabadság alatt munkát nem vállalhat.

[34] Az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdéseinek sérelmét az indítványozó abban látja, hogy a fertőzésen átesett, ezért a koronavírussal szemben védett indítványozó oltott személytől való megkülönböztetése semmilyen járványügyi céllal nem igazolható. Az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésével pedig azért ellentétes az R., mert sérül a testi, lelki egészséghez való joga, az indítványozót lelkileg nagyon megviseli a jelenlegi kényszerhelyzet, valamint testi egészsége is veszélybe kerülhet a nem várt mellékhatások folytán.

[35] Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1)–(4) bekezdéseit is sérti a támadott jogszabály, mert a fizetés, illetve illetmény nélküli szabadság elrendelése olyan joghátrány, ami a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 33. § (1) bekezdésének *e)* pontjában nevesített „a foglalkozástól eltiltás" büntetéssel hozható párhuzamba, ennek kiszabására viszont hivatalos eljárás nélkül kerül sor. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalat jogorvoslathoz való joga pedig azért sérül, mert az R. 2. § (3)–(4) bekezdéseiben nevesített orvosi szakvéleménnyel szemben nincs jogorvoslati lehetőség. Ezzel kapcsolatban azt is kifogásolta az indítványozó, hogy az R. „megfordítja a bizonyítási terhet".

[36] Az indítvány szerint az R. ellentétes továbbá az Eütv.-el, mert nem a miniszter rendelte el az oltás kötelező felvételét, e körben utalt a Járványügyi rendeletre és az annak alapján kiadott módszertani levélre is. Az indítványozó álláspontja szerint a jogalkotó visszaélt a Kattv. 51/A. §-ában adott felhatalmazással, s e mellett több ponton az Mt.-t is felülírta. Az indítványozó az R. alaptörvény-ellenességének alátámasztásaként hivatkozott az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJEE) 3. és 4. cikkére, valamint az Emberi Jogok Európai Bírósága joggyakorlatára, a PPJNE-re, az EK Rendelet1.-re, az Európai Parlament és a Tanács 726/2004/EK rendeletére (a továbbiakban: EK Rendelet2.) és az Oviedói Egyezményre.

[37] 2.6. Az indítvány6. előterjesztője egy magánszemély volt, aki az Alkotmánybíróságra 2021. november 26. napján érkezett alkotmányjogi panaszában R. alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert állítása szerint az ellentétes az Alaptörvény II. cikkével, a III. cikk (2) bekezdésével, a VII. cikk (1) bekezdésével, a XII. cikk (1) és (2) bekezdésével, a XV. cikk (1)–(2) bekezdéseivel, a XVII. cikk (3) bekezdésével, valamint a XX. cikk (1) bekezdésével.

[38] Az indítványozó az Alaptörvény II. cikkének sérelmét abban látja, hogy a SARS-CoV-2 elleni oltóanyag jelenleg is csak feltételes engedéllyel rendelkezik, nem ment át a szokásos tesztelési eljárásokon, az oltóanyag beadása utáni folyamatok nem teljes körűen ismertek, ezért annak nem várt mellékhatásai akár életellenesek is lehetnek. Ugyanezen okból sérül az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésében rögzített egészséghez való joga is. A panasz szerint az R. sérti önrendelkezési jogát, mert az indítványozó választásra kényszerül a testi integritáshoz fűződő joga és a megélhetéshez való joga között: ha felveszi a védőoltást, azzal elfogadja, hogy a teste és élete felett más rendelkezik.

[39] Az indítványozó véleménye szerint az Alaptörvény III. cikk (2) bekezdése azért sérül, mert az oltás beadásához való hozzájárulás tudományos kísérletben, kutatásban való részvételt jelent. A felhasználókat kifejezetten tájékoztatni kellene arról, hogy a koronavírus elleni oltóanyag nem végleges, hanem csupán feltételekhez kötött engedéllyel rendelkezik, s az érintetteknek ezt mérlegelve szabadon, kényszertől mentesen kell eldönteniük, hogy kérik-e azt.

[40] Az indítványozó az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban kifejtette, hogy a védőoltás felvétele meggyőződésének feladását jelentené és a gondolati szabadsága, a lelkiismerete, „saját emberi mivolta ellen" cselekedne pusztán megélhetési kényszerből. Az indítványozó állítása szerint a COVID-19 betegségen már átesett, ezért a betegség következményeit a saját szervezetére ismeri, a SARS-CoV-2 elleni oltóanyagok hatásait viszont nem. Erre tekintettel nem tudja meggyőződéssel, lelkiismereti és gondolati szabadságával élve felvenni a koronavírus elleni oltóanyagot.

[41] Az indítvány értelmezésében az R. ellentétben áll az Alaptörvény XII. cikkében foglalt munkához való joggal, mert amennyiben az indítványozó a gondolati szabadságának megfelelően dönt, és nem veszi fel a koronavírus elleni oltóanyagot, akkor anyagilag ellehetetlenül.

[42] Az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésében rögzített diszkrimináció tilalmi rendelkezésekkel azért ellentétes az R., mert a Védr. elismeri a megfertőződés utáni felgyógyulással megszerezhető védettséget is, utólagos ellenanyagszint vizsgálat alapján. Az indítványozó előadta, hogy ellenanyag vizsgálati eredmény alapján két alkalommal már kiállítottak részére védettségi igazolványt, s a harmadikat is megigényelte. Az indítvány utal arra is, hogy a Tesztr. elégségesnek ítéli a negatív teszteredményt is.

[43] Az indítványozó szerint az R. a testi integritáshoz és a testi egészséghez fűződő jogát szükségtelenül és aránytalan joghátrány kilátásba helyezésén keresztül kényszerűen korlátozza, olyan munkafeltételeket teremt, amelylyel veszélyezteti a biztonságát, ezért sérül az Alaptörvény XVII. cikk (3) bekezdésében rögzített joga is.

[44] Az indítványozó szerint a védőoltás felvételének elmulasztásához fűzött joghátrány olyan súlyos anyagi és erkölcsi következményekkel jár, amelyek nincsenek arányban a pandémia visszaszorításának céljával. Áll ez különösen abban az esetben, amikor a foglalkoztatott szervezetében ellenanyag kimutatható.

[45] Az indítványozó mindemellett az Alapjogi Charta, az Oviedói Egyezmény, a PPJNE, az EK Rendelet1. és EK Rendelet2., az ET határozat, az Eütv., valamint a Járványügyi rendelet sérelmére is hivatkozott.

[46] 2.7. Az indítvány7. előterjesztője egy magánszemély volt, aki a 2021. december 1. napján érkezett alkotmányjogi panaszában az R. alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert állítása szerint az ellentétes az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével, a II. cikkével, a III. cikk (2) bekezdésével, a X. cikk (2) bekezdésével, a XIII. cikk (1) bekezdésével, a XV. cikk (1)–(2) bekezdéseivel, a XVII. cikk (1) és (3) bekezdésével, valamint a XX. cikk (1) bekezdésével.

[47] Az indítványozó az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének sérelmét arra alapítja, hogy az R. az arányosság elvébe ütközik, mert a koronavírus elleni védettsége igazolására nem fogadja el az érvényes védettségi igazolványát. Álláspontja szerint a vakcina felvételének elmulasztásához fűzött joghátrány olyan súlyú anyagi és erkölcsi következményekkel jár, amelyek nincsenek arányban a Kattv.-ben meghatározott keretrendszerrel és a pandémia visszaszorításának céljával. A Kormány az R.-rel visszaélésszerűen kényszeríti a munkavállalókat a védőoltás felvételére.

[48] Az Alaptörvény II. cikkének sérelmét az indítványozó abban látja, hogy az R. a hivatkozott alapjogait több esetben, minden jogorvoslati lehetőséget kizárva aránytalanul sérti, illetve korlátozza, s ennek következtében „másodrangú" állampolgárrá „degradálja". Az indítványozó szerint a jogorvoslati jog hiányában az R. ellentétes az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal. Az indítványozó szerint az Alaptörvény III. cikk (2) bekezdésében foglalt tilalom azért sérül, mert az R. az oltás felvételét a kilátásba helyezett szankciókkal *de facto* kötelezővé teszi. Ezáltal arra kényszeríti, hogy kísérletben vegyen részt, ami a családjával együtt létbizonytalanságba taszítja.

[49] Az indítványozó szerint az R. önkényesen különbséget tesz a védettség megszerzésének módjai – a természetes úton és az oltottsággal szerzett védettség – között, s ezáltal megsérti az Alaptörvény X. cikk (2) bekezdésében rögzített tilalmat, miszerint tudományos igazság kérdésében az állam nem jogosult dönteni. Ez ellentétes az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglalt diszkrimináció tilalmi rendelkezésekkel is.

[50] Az indítványozó szerint a támadott szabályozás ellentétes az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogával, mert felmentés vagy felmondás esetén a munkavállaló elesik a végkielégítés összegétől.

[51] Az indítványozó az Alaptörvény a XVII. cikk (1) bekezdésében foglalt jog állított sérelmével összefüggésben kifejtette, hogy a fizetés nélküli szabadság elrendelése esetén kizárt az egyéb módon (pl. távmunka, *home office* stb.) történő munkavégzése. Az indítványozó értelmezésében az Alaptörvény a XVII. cikk (3) bekezdésével ellentétesen a támadott jogszabály *de facto* védettként olyan kockázatok és mellékhatások „vállalására" kötelezi a vakcinák felvétele által, amelyek számára egészségügyi szempontból kizárólag kockázatot hordoznak. Ezzel sérül az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésében foglalt joga is.

[52] Az indítványozó véleménye szerint az R. nincs összhangban a Kattv. vonatkozó 51/A. §-val, továbbá kifogásolta, hogy az időbeli hatályán jóval túlnyúló szankciót állapít meg. Ezáltal sérül az Alaptörvény 53. cikk (3) bekezdéséből levezethető elv, miszerint a jogalkotó a veszélyhelyzet alapjául szolgáló járványhelyzet fényében rendszeresen felülvizsgálja a korlátozó intézkedések szükségességét.

[53] 2.8. Az indítvány8. előterjesztője egy magánszemély volt, aki a 2021. december 6. napján érkezett panaszában az R. alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert az állítása szerint ellentétes az Alaptörvény II. cikkével, a XII. cikk (2) bekezdésével, a XV. cikk (1)–(2) bekezdéseivel, valamint a XVII. cikk (2)–(3) bekezdéseivel.

[54] Az Alaptörvény II. cikkének sérelmét az indítványozó abban látja, hogy az oltás felvétele a kilátásba helyezett szankciók miatt *de facto* kötelező, az egyén számára a döntés szabadsága látszólagos. Ez szerinte az emberi méltósághoz való jog részét képező testi integritáshoz való joga korlátozását jelenti. Értelmezésében az Alaptörvény XII. cikk (2) bekezdése azért sérül, mert az R. a munkavégzéshez való jogát ellehetetleníti, ezáltal saját és családja, s kiskorú gyermeke eltartását veszélyezteti. Az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdései pedig azért sérülnek, mert az R. indokolatlanul tesz különbséget az oltással és az oltás nélküli védettséggel rendelkező személyek között. Véleménye szerint az oltás felvételének szükségessége az ellenanyag szint mérésének függvényében személyre szólóan dönthető el.

[55] Az indítvány az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdésével összefüggésben kifejti, hogy az R. a kötelező eljárási cselekmények előírásával nem ad lehetőséget a munkáltatónak az egyéni és egyedi – a foglalkoztatott munkakörülményeit, egészségügyi állapotát is figyelembe vevő – intézkedések meghozatalára, kizárja az egyéni és kollektív megállapodások kialakításának lehetőségét. A panasz az Alaptörvény XVII. cikk (3) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatban indokolást nem tartalmaz.

[56] Az indítványozó utalt arra, hogy a hivatkozott alapjogokat az R. szükségtelenül és aránytalanul, az Alaptörvény 53. § (2) bekezdésben foglalt felhatalmazáson túlterjeszkedve, és a Kattv. 51/A. § (1)–(2) bekezdéseibe ütközően korlátozza.

[57] 2.9. Az indítvány9. előterjesztője egy központi hivatal kormánytisztviselője volt.

[58] Az indítványozó a 2021. december 14. napján érkezett alkotmányjogi panaszában az R. alaptörvény-ellenességét állította és kérte, hogy az Alkotmánybíróság azt semmisítse meg, továbbá nyilvánítsa ki azt, hogy „a jogalkotó nem kötelezhet sem közvetlen, sem akarathajlító hatást kifejtve közvetett módon semmilyen természetes személyt az önálló hozzájárulása nélkül gyógyszerkísérletben, illetve azon belül vakcinakísérletben való részvételre, illetve genetikai illetve génterápia alapú gyógykezelésre sem az általános jogrend, sem a különleges jogrend állam általi gyakorlása idején". Az indítvány szerint az R. sérti az Alaptörvény II. cikkében megfogalmazott élethez és az emberi méltósághoz való jogát, az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében foglalt megalázó bánásmód tilalmát, az Alaptörvény III. cikk (2) bekezdése szerinti beleegyezés nélküli emberkísérlet tilalmát, az Alaptörvény VII. cikke által védett lelkiismeret és a vallás szabadságához való jogát, az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése által garantált testi és lelki egészséghez való jogát, az Alaptörvény XVII. cikk (3) bekezdésében szereplő, az egészséget, biztonságot és méltóságot tiszteletben tartó munkafeltételekhez való jogot, az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése által deklarált, a munka és foglalkozás szabad megválasztásához való jogot, valamint Alaptörvény XXIII. cikk (8) bekezdésében foglalt közhivatal viseléséhez való jogot.

[59] Az indítványozó előadta, hogy az R. akarathajlító hatása révén kényszeríti az oltás felvételére, ezáltal sérül az emberi méltósága. Munkahelyének várható elvesztését összekapcsolta a megalázó bánásmód tilalmával [Alaptörvény III. cikk (1) bekezdés] is, mivel értelmezésében az R.-ben megfogalmazott szankciók következtében a nélkülözés, a kilátástalan élethelyzet kialakulásának, az éhezés, illetve az otthon elvesztésének veszélyével kell szembenéznie.

[60] A munka és a foglalkozás szabad megválasztásához való jogának sérelmét abban látja az indítványozó, hogy az R. „rendkívül módon leszűkíti, sőt lehetetlenné teszi más munkahely, illetve foglalkozás keresését, választását". A közhivatal viseléséhez való joggal összefüggésben pedig kifejtette, hogy az R. által az álláshelye betöltéséhez rendelt feltétel nem áll összefüggésben a választott közhivatal ellátásához szükséges szakmai, képzettségi, képességi követelményekkel, nem teszi lehetővé az indítványozó számára a közhivatal viselését.

[61] Az indítvány a „kísérleti oltások, különösen a génterápiás oltások" alkalmazását és azok közép- és hosszútávú hatásainak nem ismert jellegét az Alaptörvény több rendelkezésével is összeköti. Egyrészt ez beavatkozást jelent a biológiai létezés alapjait képező természeti folyamatokba, emiatt sérül a lelkiismereti és vallásszabadsághoz való joga. Másrészt az Alaptörvény III. cikk (2) bekezdése, XVII. cikk (3) bekezdése és a XX. cikk (1) bekezdésében foglalt jogai is sérülnek, mert a támadott szabályozás „a kísérleti vakcinák felvételét írja elő, amelyeknek – különösen a génterápiás oltásoknak – a közép-, illetve hosszútávú hatásai, következményei teljes körűen még nem ismertek". Harmadrészt ugyanezen indokolással támasztotta alá az indítványozó az Alaptörvényben nem nevesített, de álláspontja szerint abból kiolvasztható „genetikai önazonossághoz" való jog sérelmét.

[62] 2.10. Az indítvány10. előterjesztője egy tankerületi központ által foglalkoztatott pedagógus volt.

[63] Az indítványozó a 2021. december 27-én érkezett alkotmányjogi panaszában az R. alaptörvény-ellenességét állította és kérte, hogy az Alkotmánybíróság azt semmisítse meg, mivel álláspontja szerint az ellentétes az Alaptörvény II. cikkében meghatározott emberi méltósághoz való joggal, a III. cikk (1) bekezdésben szereplő kínzás, megalázó és embertelen bánásmód tilalmával, a III. cikk (2) bekezdésében deklarált hozzájárulás nélküli orvosi vagy tudományos kísérletben való részvétel tilalmával, a XII. cikk (1) és (2) bekezdésében biztosított foglalkozás szabad megválasztásához való joggal, a XIX. cikk (1) és (2) bekezdése szerinti szociális biztonsághoz való joggal, valamint az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésében foglalt testi és lelki egészséghez való joggal.

[64] Az indítványozó szerint az R. az emberi méltósággal összeegyeztethetetlen, mert a kilátásba helyezett súlyos jogkövetkezmények kényszerítik a foglalkoztatottakat az oltás felvételére, emiatt meghasonlásra kényszerül önmagával, meggyőződésével. Emiatt az indítvány a testi integritáshoz való jog sérelmét is felveti. Az indítványozó utalt arra is, hogy az R. által elfogadott oltások kísérleti szakban vannak, így azok az életére és egészségére nézve is veszélyt hordoznak. Azt is kifogásolja, hogy az állam nem igazolta megfelelően az oltások hatásosságát, hatékonyságát, így az oltott és oltatlanok közti irracionális különbségtétel az emberi méltósághoz való jogával összeegyeztethetetlen.

[65] Az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésének sérelmét azért állítja az indítványozó, mert oltatlanként való megkülönböztetése embertelen és megalázó bánásmódot, hátrányos megkülönböztetést eredményez munkahelyén, a kilátásba helyezett szankciók szükségessége és arányossága nem áll összhangban a személyes életére gyakorolt hatással.

[66] Az R. azért ellentétes az Alaptörvény III. cikk (2) bekezdésével az indítványozó olvasatában, mert nem a szokásos engedélyezési eljáráson estek át a vakcinák. E tekintetben a Járványügyi rendeletre, valamint az EK Rendelet1.-re és EK Rendelet2.-re is hivatkozott.

[67] A panasz az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban nem tartalmaz indokolást, e cikk (2) bekezdésével összefüggésben előadja, hogy az R. miatt az indítványozó egészséges volta ellenére akadályozott a munkavégzésben.

[68] Az Alaptörvény XIX. cikk (1)–(2) bekezdéseinek sérelmét abban látja az indítványozó, hogy a fizetés, illetve illetmény nélküli szabadság, illetőleg a munkahelyének elvesztése esetére a jogalkotó nem gondoskodott szociális védőháló megteremtéséről.

[69] 2.11. Az indítvány11. előterjesztője egy minisztériumban dolgozó kormánytisztviselő volt.

[70] Az indítványozó a 2022. január 13. napján érkezett alkotmányjogi panaszában az R. 1. és 2. §-ainak alaptörvény-ellenességét állította és kérte, hogy az Alkotmánybíróság azokat semmisítse meg, mivel álláspontja szerint

ellentétesek az Alaptörvény II. cikkével, XV. cikk (2) bekezdésével, XVII. cikk (4) bekezdésével, XX. cikkével és az 54. cikk (1) bekezdésével.

[71] Az indítvány szerint az R. által kilátásba helyezett szankciók miatt az oltás felvétele nem önkéntes, ezt azonban nem kapcsolta össze egy konkrétan megjelölt alaptörvényi rendelkezéssel sem.

[72] Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglalt diszkrimináció tilalmának sérelmét azért állítja, mert a jogalkotó eltérően szabályozta a köz- és versenyszférában, illetve a közszférán belül is az oltás felvételére vonatkozó követelményeket, anélkül azonban, hogy igazolta volna a különbségtétel indokoltságát.

[73] Az indítvány szerint az R. ellentétes a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvénnyel (a továbbiakban: Mvt.) is, mert nem enged teret a munkáltatói kockázatértékelésnek a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény hatálya alá tartozó intézményekben az oltás felvételére kötelezéssel összefüggésben.

[74] Az indítvány a felhívott további alaptörvényi rendelkezésekre nézve indokolást nem tartalmaz.

[75] 2.12. Az indítvány12. előterjesztője magánszemély, egy önkormányzat által fenntartott intézmény foglalkoztatottja.

[76] Az indítványozó a 2021. november 25. napján érkezett panaszában az R. és a munkahelyek koronavírus elleni védelméről szóló 598/2021. (X. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: MR.) megsemmisítését kérte, mivel álláspontja szerint azok ellentétesek az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével, II. cikkével, III. cikk (2) bekezdésével, a XII. cikk (2) bekezdésével, a XVII. cikk (3) bekezdésével, a XX. cikkével, valamint az 54. cikk (1) bekezdésével, és ezért sértik az ő, illetve „munkavállaló társai" alapvető jogait.

[77] Az alkotmányjogi panasz szerint az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt alapjogkorlátozási tesztnek azért nem felel meg az R. és az MR. – az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdésében foglaltakat is figyelembe véve –, mert az azok alapján érvényesíthető munkajogi szankciók szükségtelenek és aránytalanok, a megélhetést veszélyeztetik. Az Alaptörvény II. cikkének, III. cikk (2) bekezdésének és a XX. cikk (1) bekezdésének sérelmét egyaránt azért állítja az indítványozó, mert az R. és az MR. szerint figyelembe vehető oltóanyagok kísérleti fázisban vannak. A XII. cikk (2) bekezdése az olvasatában azért sérül, mert az egyéves fizetés, illetve illetmény nélküli szabadság és a foglalkoztatási jogviszony megszüntetés lehetővé tételével nem arra törekszik az állam, hogy az oltás felvételét visszautasítók – noha munkaképesek – dolgozhassanak.

[78] Az indítványozó előadta, hogy az illetékes polgármester nem rendelte el munkahelyén az oltás felvételét: „ez a rendelet igaz nem közvetlenül, de engem is kollégáimat is érinti, mivel jelen állás szerint meg van rá az esély, hogy előbb vagy utóbb a munkavállalóknak ezen csoportjába is kerülhetünk".

[79] 3. A támadott jogszabály megalkotásában közreműködő Emberi Erőforrások Minisztériuma tájékoztatta az Alkotmánybíróságot az indítvány1.-gyel, az indítvány8.-cal, illetve az R.-rel kapcsolatos jogi-szakmai álláspontjáról.

II.

[80] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható."

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg."

„III. cikk (1) Senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgaságban tartani. Tilos az emberkereskedelem.
(2) Tilos emberen tájékoztatáson alapuló, önkéntes hozzájárulása nélkül orvosi vagy tudományos kísérletet végezni."

„VII. cikk (1) Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa."

„X. cikk (2) Tudományos igazság kérdésében az állam nem jogosult dönteni, tudományos kutatások értékelésére kizárólag a tudomány művelői jogosultak."

„XII. cikk (1) Mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához.
(2) Magyarország törekszik megteremteni annak feltételeit, hogy minden munkaképes ember, aki dolgozni akar, dolgozhasson."

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár."

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.
(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékosság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja."

„XVII. cikk (1) A munkavállalók és a munkaadók - a munkahelyek biztosítására, a nemzetgazdaság fenntarthatóságára és más közösségi célokra is figyelemmel - együttműködnek egymással.
(2) Törvényben meghatározottak szerint a munkavállalóknak, a munkaadóknak, valamint szervezeteiknek joguk van ahhoz, hogy egymással tárgyalást folytassanak, annak alapján kollektív szerződést kössenek, érdekeik védelmében együttesen fellépjenek, amely magában foglalja a munkavállalók munkabeszüntetéshez való jogát.
(3) Minden munkavállalónak joga van az egészségét, biztonságát és méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez.
(4) Minden munkavállalónak joga van a napi és heti pihenőidőhöz, valamint az éves fizetett szabadsághoz."

„XIX. cikk (1) Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékosság, özvegység, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.
(2) Magyarország a szociális biztonságot az (1) bekezdés szerinti és más rászorulók esetében a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg."

„XX. cikk (1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez."

„XXIII. cikk (8) Minden magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy rátermettségének, képzettségének és szakmai tudásának megfelelően közhivatalt viseljen. Törvény határozza meg azokat a közhivatalokat, amelyeket párt tagja vagy tisztségviselője nem tölthet be."

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.
(2) Senki nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.
(3) A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.
(4) Senki nem nyilvánítható bűnösnek, és nem sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog vagy – nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más állam joga szerint nem volt bűncselekmény.

[…]
(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti."

„53. cikk (1) A Kormány az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető elemi csapás vagy ipari szerencsétlenség esetén, valamint ezek következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzetet hirdet ki, és sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedéseket vezethet be.
(2) A Kormány a veszélyhelyzetben rendeletet alkothat, amellyel – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat.
(3) A Kormány (2) bekezdés szerinti rendelete tizenöt napig marad hatályban, kivéve, ha a Kormány – az Országgyűlés felhatalmazása alapján – a rendelet hatályát meghosszabbítja.
(4) A Kormány rendelete a veszélyhelyzet megszűnésével hatályát veszti."

„54. cikk (1) Különleges jogrendben az alapvető jogok gyakorlása – a II. és a III. cikkben, valamint a XXVIII. cikk (2)–(6) bekezdésében megállapított alapvető jogok kivételével – felfüggeszthető vagy az I. cikk (3) bekezdése szerinti mértéken túl korlátozható.
(2) Különleges jogrendben az Alaptörvény alkalmazása nem függeszthető fel, az Alkotmánybíróság működése nem korlátozható."

[81] 2. Az R. 2021. november 1. napján hatályos rendelkezései:

„1. § (1) E rendelet alkalmazásában foglalkoztatott
a) a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény szerinti köznevelési intézménynél,
b) a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény szerinti szakképző intézménynél,
c) a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény szerinti felsőoktatási intézménynél,
d) a kulturális intézményekben foglalkoztatottak közalkalmazotti jogviszonyának átalakulásáról, valamint egyes kulturális tárgyú törvények módosításáról szóló 2020. évi XXXII. törvény szerinti kulturális intézménynél,
e) a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény hatálya alá tartozó szervnél,
f) a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény szerinti honvédelmi szervezetnél – ideértve a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény (a továbbiakban: Hjt.) és a honvédelmi alkalmazottak jogállásáról szóló 2018. évi CXIV. törvény hatálya alá tartozó, nem honvédelmi szervezetnél foglalkoztatottakat is –,
g) a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény szerinti bentlakásos ellátást nyújtó szociális szolgáltatónál, intézményben,
h) a gyermekjóléti vagy gyermekvédelmi szolgáltatónál, intézményben, hálózatnál, illetve javítóintézetnél,
i) a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Kit.) hatálya alá tartozó szervnél,
j) a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCIX. törvény hatálya alá tartozó szervnél,
k) a Nemzeti Adó- és Vámhivatal személyi állományának jogállásáról szóló 2020. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: NAV szj.tv.) hatálya alá tartozó szervnél
foglalkoztatott személy.
(2) Az e rendeletben foglaltakat az (1) bekezdés *a)–d)*, *g)* és *h)* pontja szerinti intézménynél foglalkoztatottakra csak abban az esetben kell alkalmazni, ha az intézmény állami vagy önkormányzati fenntartásban működik, azzal, hogy az önkormányzati fenntartású intézmények esetében [ideértve az (1) bekezdés *j)* pontja szerinti szervet is] a fenntartó önkormányzat szerinti település vagy kerület polgármestere, illetve a fővárosi fenntartású intézményeknél a főpolgármester dönt az e rendeletben foglaltak alkalmazásának elrendeléséről.
(3) Az e rendeletben foglaltakat az állami tulajdonú részesedéssel működő gazdasági társaságnál, valamint azok többségi befolyásával működő gazdasági társaságoknál foglalkoztatottakra – a (4) bekezdésben foglalt kivétellel – nem kell alkalmazni.
(4) E rendeletet az állami tulajdonú részesedéssel működő gazdasági társaságnál, valamint azok többségi befolyásával működő gazdasági társaságoknál foglalkoztatott, az (1) bekezdés *e)* vagy *f)* pontja szerinti törvényben meghatározott jogviszonyban állókra is alkalmazni kell.

2. § (1) Az a foglalkoztatott, aki e rendelet hatálybalépése előtt nem vette fel a SARS-CoV-2 koronavírus elleni védőoltást (a továbbiakban: védőoltás), az állampolgárok egészségének és életének megóvása és a közfeladatok akadálytalan ellátása érdekében köteles – a (3) bekezdés szerinti mentesítés kivételével –
a) egydózisú oltóanyag esetén a védőoltást, kétdózisú oltóanyag esetén a védőoltás első dózisát
aa) 2021. december 15. napjáig felvenni, ha a munkavégzés során ügyfelekkel rendszeresen találkozik,
ab) 2022. január 31. napjáig felvenni, ha nem tartozik az *aa)* alpont alá,
b) kétdózisú oltóanyag esetén a védőoltás második dózisát az oltóorvos által meghatározott időpontban felvenni.
(2) A munkáltató állapítja meg, hogy a foglalkoztatott az (1) bekezdés *a)* pont *aa)* alpontja vagy *ab)* alpontja szerinti foglalkoztatotti körbe tartozik-e, és erről 2021. november 15. napjáig elektronikus úton (ideértve az e-mail használatát) vagy papír alapon tájékoztatja a foglalkoztatottat. A tájékoztatásnak ki kell terjednie a védőoltás elmaradásának lehetséges jogkövetkezményeire is.
(3) Az (1) bekezdés szerinti kötelezettség alól mentesül az a foglalkoztatott, aki részére egészségügyi indokból ellenjavallt a védőoltás felvétele, és ezt a (4) bekezdés szerinti orvosi szakvélemény is alátámasztja.
(4) Az orvosi szakvéleményt a foglalkoztatott kezdeményezésére a munkáltatója szerint illetékes foglalkozás-egészségügyi szolgálat szakorvosa, ennek hiányában a foglalkoztatott jogviszonyának keretében végzett tevékenységre való egészségi alkalmasságának elbírálására jogosult más orvos, ennek hiányában a foglalkoztatott háziorvosa adja ki.
(5) A védőoltás felvételét a foglalkoztatott a munkáltató felhívására öt napon belül köteles a munkáltató által meghatározott módon igazolni a személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolvány és az alábbi dokumentumok valamelyikének egyidejű bemutatásával:
a) a Covid19-világjárvány idején a szabad mozgás megkönnyítése érdekében az interoperábilis, Covid19-oltásra, tesztre és gyógyultságra vonatkozó igazolványok (uniós digitális Covid-igazolvány) kiállításának, ellenőrzésének és elfogadásának keretéről szóló, 2021. június 14-i (EU) 2021/953 európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti uniós digitális Covid-igazolvány,
b) a koronavírus elleni védettség igazolásáról szóló 60/2021. (II. 12.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 60/2021. (II. 12.) Korm. rendelet] szerinti – érvényességi idő nélküli – védettségi igazolvány, illetve applikáció,
c) a Nemzeti Népegészségügyi Központ honlapján közzétett minta alapján az oltást igazoló orvos által kiállított, a védőoltásról szóló igazolás,
d) az Egészségügyi Világszervezet által kiadott nemzetközi oltási bizonyítvány, ha az a védőoltás beadásának megtörténtére vonatkozó, oltást igazoló orvos által kiállított bejegyzést tartalmaz,
e) az olyan állam által kiállított védettségi igazolás, amely állam által kiállított védettségi igazolást Magyarország elismeri, és ennek tényét a külpolitikáért felelős miniszter a határrendészetért felelős miniszterrel egyetértésében kiadott rendeletében megállapította.
(6) E rendelet alkalmazásában kizárólag a 60/2021. (II. 12.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés *b)* pontja szerinti oltóanyag vehető figyelembe.
(7) Azt a foglalkoztatottat, aki a védőoltást nem vette fel az (1) bekezdés *a)*, illetve *b)* pontjában vagy a (12) bekezdésben meghatározott határidőig, a munkáltató felhívja, hogy a védőoltást a felhívástól számított 15 napon belül vegye fel, és annak felvételét az (5) bekezdésben meghatározott módon igazolja, vagy a (4) bekezdés szerinti orvosi szakvéleményt mutassa be.
(8) Ha a foglalkoztatott a védőoltást a (7) bekezdés szerinti határidőn belül nem vette fel, vagy a (4) bekezdés szerinti orvosi szakvéleményt nem mutatta be, a foglalkoztatott részére a munkáltató fizetés nélküli vagy illetmény nélküli szabadságot (a továbbiakban együtt: fizetés nélküli szabadság) rendel el.
(9) A munkáltató – a foglalkoztatásra irányadó jogszabálytól eltérően – a foglalkoztatott jogviszonyát felmentéssel, illetve felmondással azonnali hatállyal megszüntetheti, ha a fizetés nélküli szabadság (8) bekezdés szerinti elrendelésétől számítva egy év eltelt, és
a) a foglalkoztatott a védőoltás felvételét nem igazolta a munkáltató felé az (5) bekezdésben meghatározott módon, és
b) a foglalkoztatott a (4) bekezdés szerinti orvosi szakvéleményt nem mutatja be.
(10) A foglalkoztatásra irányuló jogviszony (9) bekezdés szerint meghatározott okból történő megszüntetése esetén a megszüntetés okát és jogkövetkezményeit haladéktalanul közölni kell a foglalkoztatottal.

(11) Ha a foglalkoztatott a fizetés nélküli szabadság (8) bekezdés szerinti elrendelését követően – de legfeljebb egy éven belül – felveszi a védőoltást, vagy bemutatja a (4) bekezdés szerinti orvosi szakvéleményt, a munkáltató a fizetés nélküli szabadságot haladéktalanul megszünteti.
(12) Az a foglalkoztatott, aki az e rendelet szerinti oltási kötelezettség teljesítésének határidejét megelőzően mentesül a rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettségének teljesítése alól, a rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettség teljesítés alóli mentesülés megszűnését követő harminc napon belül köteles egydózisú oltóanyag esetén a védőoltást, kétdózisú oltóanyag esetén a védőoltás első dózisát felvenni.
(13) Az e rendeletben foglaltak végrehajtását a Kormány által kijelölt szerv ellenőrzi.
(14) A szolgálati rend figyelembevételével
a) az 1. § (1) bekezdés *e)* pontja szerinti foglalkoztatottak esetében – a *b)* pontban meghatározott kivétellel – a rendészetért felelős miniszter,
b) a polgári hírszerzési tevékenység irányításáért felelős miniszter az általa irányított polgári nemzetbiztonsági szolgálatnál foglalkoztatottak esetében,
c) az 1. § (1) bekezdés *f)* pontja szerinti foglalkoztatottak és az 1. § (3) bekezdése szerinti foglalkoztatottak közül a Hjt. hatálya alá tartozók esetében a honvédelemért felelős miniszter
az (1) bekezdés *a)* pontjában foglaltaktól eltérő határidőt állapíthat meg.
(15) Az e rendelet hatálybalépésekor
a) tartós külszolgálaton lévő foglalkoztatottak tekintetében a külpolitikáért felelős miniszter,
b) a Magyarország Európai Unió melletti Állandó Képviseletére kirendelt foglalkoztatottak tekintetében az európai uniós ügyek koordinációjáért felelős miniszter
az (1) bekezdés *a)* pontjában és a (7) bekezdésben foglaltaktól eltérő határidőt állapíthat meg.
3. § (1) A munkáltató kezeli a foglalkoztatottnak
a) a 2. § (5) bekezdése szerinti hatósági igazolványban és dokumentumokban szereplő, a védőoltás felvételére, valamint
b) a 2. § (4) bekezdése szerinti orvosi szakvéleményben szereplő, a védőoltás felvételének ellenjavalltságára vonatkozó adatokat.
(2) A Kormány által a 2. § (13) bekezdése alapján kijelölt szerv az (1) bekezdésben meghatározott adatokat megismerheti.
(3) A munkáltató és a Kormány által a 2. § (13) bekezdése alapján kijelölt szerv az (1) bekezdés szerinti adatokat csak az adatkezelés céljának megvalósításához szükséges mértékben és ideig, de legfeljebb a veszélyhelyzet kihirdetéséről és a veszélyhelyzeti intézkedések hatálybalépéséről szóló 27/2021. (I. 29.) Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet megszűnéséig kezelheti.
4. § (1) E rendelet alkalmazása során munkáltató alatt a Kit. személyi állományába tartozók esetén a Kit. 80. § (3) bekezdése szerinti kormányzati igazgatási szervet, a NAV szj.tv. személyi állományában tartozók esetén a Nemzeti Adó- és Vámhivatalt kell érteni.
(2) Abban az esetben, ha a polgármester vagy a főpolgármester az 1. § (2) bekezdése alapján az e rendelet alkalmazását elrendeli,
a) a 2. § (1) bekezdés *a)* pontjától eltérően a munkáltató határozza meg a védőoltás felvételének határidejét, ami egydózisú oltóanyag esetén a védőoltás, kétdózisú oltóanyag esetén a védőoltás első dózisa tekintetében legalább 45 nap kell, hogy legyen,
b) a 2. § (7) bekezdésének alkalmazásakor a munkáltató által meghatározott határidőt kell figyelembe venni a 2. § (1) bekezdés *a)* pontja szerinti határidő helyett.
5. § (1) Ez a rendelet – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – 2021. november 1-jén lép hatályba.
(2) A 6. § 2021. november 15-én lép hatályba."

[82] 3. Az R. 2021. november 15. napján az alábbi rendelkezésekkel egészült ki:

„6. § (1) A Kormány e rendelet hatályát a koronavírus-világjárvány elleni védekezésről szóló 2021. évi I. törvény hatályvesztéséig meghosszabbítja.
(2) Ez a rendelet a koronavírus-világjárvány elleni védekezésről szóló 2021. évi I. törvény hatályvesztésekor hatályát veszti."

[83] 4. Az R. 2021. november 19. napján az alábbi rendelkezésekkel egészült ki, illetve módosult:

„2/A. § (1) 2021. december 15. napjától – a (2) bekezdés szerinti mentesítés kivételével – nem hozható létre új foglalkoztatási jogviszony az 1. § (1) bekezdése szerinti intézménynél, illetve szervnél olyan személlyel, aki a védőoltást (kétdózisú oltóanyag esetén mindkét dózist) nem vette fel.
(2) Az (1) bekezdés szerinti kötelezettség alól mentesül az a személy, aki részére egészségügyi indokból ellenjavallt a védőoltás felvétele, és ezt az érintett személy háziorvosa vagy az érintett személyt kezelő szakorvos által kiállított szakvélemény alátámasztja.
(3) A foglalkoztatási jogviszony létesítésekor az érintett személy a 2. § (5) bekezdésében meghatározott módon igazolhatja a védőoltás felvételét.
(4) Az (1) bekezdés alkalmazása érdekében az (1) bekezdés szerinti szerv, illetve intézmény kezelheti a jogviszony létesítésével érintett személynek a 3. § (1) bekezdésében meghatározott adatait a 3. § (3) bekezdésében meghatározott ideig.
(5) Az (1) bekezdés alkalmazása során az 1. § (2)–(4) bekezdésében foglaltakat kell alkalmazni.
3. § (1) A munkáltató kezeli a foglalkoztatottnak
[…]
b) a 2. § (4) bekezdése, valamint a 2/A. § (2) bekezdése szerinti orvosi szakvéleményben szereplő, a védőoltás felvételének ellenjavalltságára
vonatkozó adatokat."

[84] 5. Az R. 2021. november 21. napján az alábbi rendelkezésekkel egészült ki:

„2/B. § (1) Az 1. § (1) bekezdés *a)* és *b)* pontja szerinti intézmény azon foglalkoztatottja tekintetében, akinek vonatkozásában a munkáltató a 2. § (2) bekezdése szerint megállapította, hogy a 2. § (1) bekezdés *a)* pont *aa)* alpontja hatálya alá tartozik (e § alkalmazásában a továbbiakban: foglalkoztatott), a 2. § (7) és (8) bekezdését az e §-ban foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.
(2) Ha a foglalkoztatott 2021. december 15. napjáig a védőoltást nem vette fel, a foglalkoztatott – a (4) és a (7) bekezdésben foglaltak kivételével – az intézmény dolgozói és tanulói egészségének és életének megóvása érdekében 2022. január 3. napjától
a) fizetés nélküli szabadságon van, és
b) a köznevelési intézmény, illetve a szakképző intézmény, valamint egyéb, a munkavégzéssel összefüggő intézmény területére egy, a saját költségére elvégeztetett, 72 óránál nem régebbi és az egészségügyi szakmai szabályoknak megfelelő, molekuláris biológiai vizsgálat – SARS-CoV-2 PCR teszt – negatív eredményének igazolásával léphet be.
(3) Azt a foglalkoztatottat, aki a védőoltást nem vette fel 2021. december 15. napjáig, a munkáltató felhívja, hogy 2021. december 30. napjáig
a) a védőoltást vegye fel, és
b) annak felvételét a 2. § (5) bekezdésében meghatározott módon igazolja, vagy a 2. § (4) bekezdése szerinti orvosi szakvéleményt mutassa be.
(4) A (2) bekezdésben foglaltak alól mentesül az a foglalkoztatott, aki 2021. december 30. napjáig a védőoltás felvételét a 2. § (5) bekezdésében meghatározott módon igazolja, vagy a 2. § (4) bekezdése szerinti orvosi szakvéleményt bemutatja.
(5) Ha a foglalkoztatott 2022. január 3. napjától a 2. § (5) bekezdésében meghatározott módon igazolja a védőoltás felvételét, vagy a 2. § (4) bekezdése szerinti orvosi szakvéleményt bemutatja, ettől az időponttól a fizetés nélküli szabadság és a (2) bekezdés *b)* pontja szerinti kötelezettség megszűnik.
(6) A munkáltató az e § hatálybalépését követő napon elektronikus úton vagy papír alapon tájékoztatja a foglalkoztatottat a védőoltás (3) bekezdés szerinti felvételének kötelezettségéről, a védőoltás felvételének igazolásáról, valamint a védőoltás elmaradásának lehetséges jogkövetkezményeiről.
(7) Különös méltánylást érdemlő esetben az emberi erőforrások minisztere a járványügyi és köznevelési szempontokra tekintettel – az Operatív Törzs javaslatának figyelembevételével – a foglalkoztatottat mentesítheti a (2) bekezdés szerinti jogkövetkezmények alól.
(8) Az (1)–(7) bekezdésben foglaltakat az 1. § (1) bekezdés *a)* pontja szerinti önkormányzati fenntartású intézmény, valamint annak a 2. § (1) bekezdés *a)* pont *aa)* alpontja hatálya alá tartozó foglalkoztatottjai tekintetében

csak abban az esetben kell alkalmazni, ha az 1. § (2) bekezdése alapján a fenntartó önkormányzat szerinti település vagy kerület polgármestere, illetve a fővárosi fenntartású intézményeknél a főpolgármester döntött az e rendeletben foglaltak alkalmazásának elrendeléséről."

III.

[85] 1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint alkotmányjogi panaszt a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznyolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az R. 2021. november 1. napján lépett hatályba. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ezen időponthoz képest valamennyi indítvány határidőben érkezett, ezért a hivatkozott törvényi feltételnek a panaszok megfelelnek.

[86] 2. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz eljárás kivételesen akkor is kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette. A kivételes panasz esetében – mivel az közvetlenül a norma ellen irányul – különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, mert az indítványozó alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az *actio popularis*-tól.

[87] 2.1. A személyes érintettség az indítványozó alapjogát érintő sérelmét jelenti, ám az indítványozó nem csak akkor személyesen érintett, ha ő a norma címzettje. Ha a norma címzettje harmadik személy, a személyes érintettség követelménye akkor teljesül, ha az indítványozó alapjogi pozíciója és a norma között szoros kapcsolat áll fenn. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése által kifejezetten nevesített közvetlenség követelménye szempontjából az a meghatározó, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezés maga érinti-e az indítványozó alapjogát; végül az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kellett állnia. Azt, hogy az indítványozó aktuális sérelme fennáll-e, csak a konkrét esetben lehet eldönteni {vö. 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat (a továbbiakban: Abh1.), Indokolás [27]–[31], legutóbb: 3537/2021. (XII. 22.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.), Indokolás [30]}.

[88] Az indítványozók mindegyike kinevezési okirattal, vagy személyre szóló, az oltás felvételére vonatkozó munkáltatói felhívással igazolta, hogy az R. hatálya alá tartozó szerveknél, intézményeknél vagy gazdasági társaságoknál dolgozó foglalkoztatott, továbbá nyilatkoztak, hogy az R. által előírt oltást nem vették fel, ezért személyes érintettségük megállapítható. Az indítvány12. előterjesztője nemcsak az R.-t. hanem az MR.-t is támadta. Előadta, hogy ő ugyan az R. hatálya alá tartozó intézmény foglalkoztatottja, ezért az MR. megsemmisítését „munkavállaló társaira" tekintettel kéri. Erre figyelemmel az indítványozó12. személyes érintettsége az MR. vonatkozásában nem állapítható meg, az erre vonatkozó indítványelemek ezért érdemi elbírálásra alkalmatlanok.

[89] 2.2. Az érintettség közvetlen és aktuális voltát illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet továbbá arra, hogy „az érintettség abban az esetben is megállapítható, ha a jogszabály alkalmazására, érvényesítésére szolgáló cselekmények még nem történtek, de jogszabály erejénél fogva olyan jogi helyzet keletkezett, amelyből egyértelműen következik, hogy a panaszolt jogsérelem közvetlenül belátható időn belül kényszerítően bekövetkezik" {4/2018. (IV. 27.) AB határozat, Indokolás [28], valamint Abh2., Indokolás [31]}.

[90] Az indítványozók az önrendelkezéshez való joguk sérelmét azért állították, mert a vakcina felvétele nem önkéntes, befolyástól mentes elhatározásukon alapul, a jogalkotó az oltás felvételének elmulasztásához kapcsolt jogkövetkezmények kilátásba helyezésével nyomást gyakorol rájuk.

[91] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az R. eltérően szabályozza az állami szerveknél, állami fenntartású intézményeknél és állami részesedéssel működő gazdasági társaságoknál foglalkoztatottak, valamint a helyi önkormányzati szerveknél és a helyi önkormányzatok által fenntartott intézményeknél foglalkoztatottak oltási kötelezettségét. Az előbbi csoportba tartozók esetében az R. maga írja elő az oltás felvételének kötelezettségét, míg a második csoportba tartozók vonatkozásában az oltás felvételének kötelező előírásáról szóló döntés meghozatalára a helyi önkormányzat polgármesterének ad felhatalmazást. Erre a különbségre figyelemmel kell az Alkotmánybíróságnak megítélnie azt, hogy a két csoportba tartozók közvetlen és aktuális érintettsége fennáll-e.

[92] 2.2.1. Az állami szerveknél, állami fenntartású intézményeknél és állami részesedéssel működő gazdasági társaságoknál foglalkoztatottak vonatkozásában az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a fizetés, illetve illetmény nélküli szabadság elrendelését a jogalkotó az oltás felvételének olyan jogkövetkezményeként tételezte, amely alkalmazásában a munkáltatónak nincs mérlegelési joga. Az oltás határidőben történő felvételének elmulasztása esetén – az egészségügyi mentesülés kivételével – szükségszerűen bekövetkezik a foglalkoztatási jogviszonyból szerzett bevételtől való elesés, ami az indítványozók számára közvetlen fenyegetésként jelentkezik. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a] személyes érintettség az érintett saját alapjogában való sérelmét jelenti. […] Ha a norma címzettje harmadik személy […], a személyes érintettség követelménye akkor teljesül, ha az indítványozó alapjogi pozíciója és a norma között szoros kapcsolat áll fenn. […] [A] közvetlenség követelménye szempontjából az a meghatározó, hogy a kifogásolt jogszabály maga érinti-e az indítványozó alapjogát." {Abh1., Indokolás [28]–[30], idézi: 3123/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [12]} Jelen ügyben noha az R. fizetés, illetve illetmény nélküli szabadságról szóló 2. § (8) bekezdésének címzettje formálisan a munkáltató, intézkedésének alapjogi szempontból is értelmezhető hátrányos következményei mégis a foglalkoztatott oldalán jelentkeznek.

[93] A munkáltatói intézkedés ellen ugyan jogorvoslat igénybe vehető, az azonban az R. kógens, és a munkáltató számára mérlegelést nem biztosító előírásai miatt hatékonynak nem tekinthető. Minderre figyelemmel az indítvány1–11. előterjesztőinek közvetlen és aktuális érintettsége is megállapítható.

[94] 2.2.2. A helyi önkormányzati szerveknél és a helyi önkormányzatok által fenntartott intézményeknél foglalkoztatottak kötelező oltásának elrendeléséről az R. 1. § (2) bekezdése értelmében a fenntartó önkormányzat szerinti település vagy kerület polgármestere, illetve a fővárosi fenntartású intézményeknél a főpolgármester (a továbbiakban együtt: polgármester) dönt. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezés nem közvetlenül hatályosul, hanem a polgármester mint munkáltató intézkedése révén, több lépésben. Először akkor, amikor a polgármester – mérlegelési jogkörében hozott döntésével – elrendeli az adott munkakör ellátásának feltételeül a védőoltás felvételét. További mérlegelési lehetősége van akkor, amikor meghatározza a védőoltás felvételének határidejét, illetve rendelkezik az esetleges jogkövetkezmények alkalmazásáról. Rámutat továbbá az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó12. esetében a védőoltás felvételét elrendelő polgármesteri intézkedés sem született meg a panasz benyújtásának időpontjáig.

[95] A fentiekből következően a helyi önkormányzati szerveknél és a helyi önkormányzatok által fenntartott intézményeknél foglalkoztatottak vonatkozásában sem az oltás kötelező felvételének elrendelése, sem a foglalkoztatott fizetés nélküli szabadságra küldése, sem a foglalkoztatási jogviszony megszüntetése, azaz az állított jogsérelmek egyike sem következik kényszerítőleg közvetlenül a támadott szabályozásból, az R. pusztán az oltás kötelező felvételének és a jogkövetkezmények alkalmazásának a lehetőségét teremti meg. A támadott norma diszpozitív jellegéből következik, hogy mindezek nem *ex lege*, hanem a polgármester külön-külön, mérlegelésen alapuló intézkedésével hatályosulnak. A polgármester mérlegelési kötelezettségét az R. 2. § (1) bekezdése is alátámasztja, amely szerint a védőoltásra kötelezés célja az állampolgárok egészségének és életének megóvása és a közfeladatok akadálytalan ellátása. Következésképpen a polgármester e döntéseivel szemben a munkavállaló az általános munkajogi szabályok szerint érvényesítheti az igényét, ha a munkáltató a döntésének kialakítására irányadó szabályokat megsértette [lásd a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCIX. törvény 238. § (1) bekezdését, illetve az Mt. 285. § (3) bekezdését].

[96] A kifejtettekből következik, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés a helyi önkormányzati szerveknél és a helyi önkormányzatok által fenntartott intézményeknél foglalkoztatottak alapvető jogait csak áttételesen, közvetve érinti, viszont az érintettség feltételei konjunktívak, vagyis a közvetlen, személyes és aktuális érintettségnek együttesen kell érvényesülnie annak érdekében, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti indítvány érdemben elbírálható legyen {3170/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [10]}. Erre figyelemmel az indítvány12. érdemi elbírálásra alkalmatlan.

[97] 3. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti kivételes panasz is csak az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére alapítható {3232/2021. (VI. 4.) AB végzés, Indokolás [9]; 3238/2021. (VI. 4.) AB végzés, Indokolás [21]}. Az indítványok e feltételnek csak részben tesznek eleget. Nem hordoz az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogának minősülő tartalmat az Alaptörvény I. cikke {3231/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [8]; 3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [32]}, a X. cikk (2) bekezdése {3502/2021. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [8] és [23]}, a XII. cikk (2) bekezdése {3002/2020. (II. 4.) AB határozat (a továbbiakban: Abh3.),

Indokolás [25]}, a XVII. cikk (1) bekezdése {3471/2020. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [44]}, valamint a XIX. cikk (1) és (2) bekezdése {3217/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [24]}, ekképpen az ezekre alapított indítványelemek az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszeljárásban érdemi elbírálásra alkalmatlanok.

[98] Az indítványok az Alaptörvény III. cikk (2) bekezdésében foglalt emberkísérlet tilalmával, az Alaptörvény XVII. cikk (3) bekezdésében meghatározott, az egészséget, biztonságot és méltóságot tiszteletben tartó munkafeltételekhez való joggal, a XX. cikk (1) bekezdésében meghatározott, testi és lelki egészséghez fűződő joggal összefüggésben azonos érveket tartalmaznak. Az indítványozóok arra hivatkozva állítják az R. 2. § (6) bekezdésének alaptörvény-ellenességét, hogy a koronavírus elleni oltóanyag ideiglenes, feltételekhez kötött engedéllyel rendelkezik, a szokásos tesztelési eljárásokon nem esett át, alkalmazása kísérleti szakaszban van. „Ez az okfejtés az indítványozó által felsorolt alaptörvényi rendelkezések közül tartalmilag a III. cikk (2) bekezdésével hozható a legszorosabb alkotmányjogi kapcsolatba, noha az Alaptörvény XVII. cikk (3) bekezdésével és XX. cikk (1) bekezdésével is összefügg, mivel egy orvostudományi kísérlet akár egészségkárosodással is járhat. Azzal azonban, hogy az alkotmányozó a méltóság- és egészségvédelem alaptörvényi szintű védelmét biztosító rendelkezések közül a hozzájárulás nélküli emberkísérlet tilalmát kiemelte, az Alaptörvény XVII. cikk (3) bekezdéséhez és a XX. cikk (1) bekezdéséhez viszonyítottan egy speciális szabályt hozott létre. Erre figyelemmel ez az indítványelem az Alaptörvény III. cikk (2) bekezdése alapján bírálható el." (Abh2., Indokolás [38])

[99] Az indítvány9. az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésének első mondatában foglalt munkához való jog és a XXIII. cikk (8) bekezdése által biztosított közhivatal viseléséhez való jog sérelmét is felvetette, mert értelmezése szerint az R. jelentette korlátozás lehetetlenné teszi hasonló foglalkozás – esetében közhivatal – választását, ellátását. Ezen indítványelem elsősorban az R. hatálya alá tartozó foglalkoztatási korlátokat támadja, így az ehhez kapcsolódó okfejtésben a munkához való jog részét jelentő, adott foglalkozás, szakma választása, illetve folytatásának sérelme a hangsúlyos, nem pedig a közhatalom gyakorlásában való részvétel korlátozása, ami a közhivatal viseléséhez való jog magját jelenti {vö. 39/1997. (VII. 1.) AB határozat, ABH 1997, 263, 275; 3070/2017. (IV. 19.) AB határozat, Indokolás [24]}. Az indítványozói érvelésre tekintettel az Alkotmánybíróság ezt az indítványelemet az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése alapján bírálja el.

[100] 4. Az Abtv. 26. § (2) bekezdés *a)* pontjának „alaptörvény-ellenes jogszabály" fordulatából következően az alkotmányjogi panaszeljárásban folytatott vizsgálat mércéje minden esetben az Alaptörvény. Az Alkotmánybíróság ugyanis „a panaszeljárásban – mint az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve – alkotmányossági szempontú vizsgálatot folytathat le {3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [7]}" {3079/2021. (III. 4.) AB végzés, Indokolás [23]}. Ennek megfelelően azok az indítványelemek, amelyek a támadott szabályozás Alaptörvényen kívüli jogforrásokkal – így különösen az Alapjogi Chartával, az EK rendelet1.-gyel, az EK rendelet2.-vel, az ENSZ Alapító Okiratával, az Oviedói Egyezménnyel, az Egyezségokmánnyal, az ET határozattal, az EJEE-vel, az Eütv.-vel, a Kattv.-vel, az Mt.-vel, az Mvt.-vel, a NAVtv.-vel, a Járványügyi rendelettel – való összeütközésére hivatkoznak, érdemi elbírálásra alkalmatlanok.

[101] 5. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a alapján megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panaszok a határozott kérelem feltételeit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés] teljesítik-e. E követelménynek az alkotmányjogi panaszok részben megfelelnek. Tartalmazzák azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítványok elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozók jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)* pont, Abtv. 26. § (2) bekezdés], az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pont], az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d)* pont], valamint kifejezett kérelmet tartalmaznak a jogszabály, jogszabályi rendelkezés vagy a bírói döntés megsemmisítésére, illetve az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f)* pont].

[102] 5.1. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „amennyiben egy jogszabályi rendelkezés alkalmazásra került (hatályosult) és ez az indítványozó szerint alapjogi sérelmet okozott, a vizsgálat – határidőben érkezett kérelem esetében – akkor is lefolytatható, ha a támadott jogszabályt (jogszabályi rendelkezést) a jogalkotó időközben módosította – esetleg hatályon kívül is helyezte –, ugyanakkor ezzel az állított alapjogi sérelmet nem szüntette meg" {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [42]}. A Módr1. és Módr2. az alkotmányjogi panaszokban állított alapjogi sérelmeket nem orvosolták – mivel azokat nem is érintették –, ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányossági vizsgálatot az R.-nek az elbíráláskor hatályos szövege tekintetében végezte el.

[103] 5.2. Az indítvány2. egésze, illetve az indítvány5. másodlagos és harmadlagos kérelme a kifogásolt jogszabály kapcsán jogalkotói mulasztás megállapítására irányult.

[104] Több indítvány azért hivatkozott az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseinek sérelmére, mert a jogalkotó nem vette figyelembe, hogy a Védr. szerinti védettségi státusztól függetlenül, a fertőzésen átesett, illetve a természetes immunitással védett indítványozók oltott személytől való megkülönböztetése járványügyi céllal nem igazolható, ezért a megkülönböztetés önkényes és diszkriminatív. Az indítvány11. az R. 1. és 2. §-ainak diszkriminatív jellegét azért állítja, mert – az R. 2/B. § (7) bekezdésére és az MR.-re is figyelemmel – a jogalkotó a különböző foglalkoztatási jogviszonyokban az oltás felvételét nem azonos módon szabályozta, különösen azáltal, hogy az R. nem biztosít lehetőséget arra, hogy a munkáltató kockázatértékelés nyomán dönthessen az egyes munkakörökben az oltás kötelező felvételéről. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ezen indítványelemek a tartalmuk szerint ugyancsak jogalkotói mulasztás megállapítására irányulnak.

[105] Az irányadó gyakorlat alapján az Abtv. 46. § (1) és (2) bekezdése a jogalkotói mulasztás megállapítását az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során hivatalból alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza, így annak indítványozására senki nem jogosult. Ennek megfelelően nem alkalmas az indítvány érdemi elbírálásra, ha olyan jogkövetkezmény alkalmazását kéri – mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítását –, amelynek indítványozására az indítványozó nem jogosult {3330/2017. (XII. 8.) AB végzés, Indokolás [19]–[20]; 3222/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [33]}.

[106] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor megjegyzi: annak megítélése, hogy a fertőző betegségen átesett, abból felgyógyult, vagy más okból (így például T-sejtes immunitásra tekintettel) védettséggel rendelkezőszemélyek esetében a SARS-CoV-2 koronavírus elleni védőoltás kötelező felvétele egészségügyi indokból olyan kontraindikációt jelent-e, amely a kötelező oltás felvétele alól az R. szerint mentesülést eredményezi, olyan egészségügyi-szakmai kérdés, amely az R. 2. § (4) bekezdése szerinti orvosi szakvéleménnyel dönthető el „[m]inthogy a fenti mérlegelés nem választható el tudományos – virológiai, biológiai, orvostudományi – szakkérdésektől, az Alkotmánybíróság emlékeztet a hasonló ügyekben kialakított gyakorlatára, miszerint az egészségügyi beavatkozásokkal kapcsolatos szaktudományos kételyek megítélése és a versengő álláspontok közti választás kívül esik a kompetenciáján {39/2007. (VI. 20.) AB határozat, ABH 2007, 464, 484} a felhívott határozatot az Alaptörvény hatálybalépése után megerősítette a 3080/2019. (IV. 17.) AB határozat}, illetve az »Alaptörvény értelmében az alkotmánybírósági eljárás célja nem lehet az, hogy a tudományos oldalról vitatott kérdésekben állást foglaljon« {3292/2017. (XI. 20.) AB határozat, Indokolás [23]}." {27/2021. (XI. 5.) AB határozat (a továbbiakban: Abh4.), Indokolás [80]}

[107] Utal továbbá az Alkotmánybíróság arra is, hogy az indítványok beérkezése után módosult a Védr. Ennek értelmében a jogalkotó 2022. május 1-ét követően alapvetően már csak az oltás felvételét ismeri el az ún. védettségi igazolványra való jogosultság feltételeként. A fertőzésen való átesés alapján kiállított oltási igazolványok szűk kivételtől eltekintve ezen időponttól kezdődően nem érvényesek. [A koronavírus elleni védettség igazolásával összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 35/2022 (II. 8.) Korm. rendelet 3. § (3) bekezdését a 13/2022. (I. 20.) Korm. rendelet hatálybalépéséről.]

[108] 5.3. Az indítvány határozottsága keretében vizsgálja az Alkotmánybíróság azt is, hogy az alkotmányjogi panasz tartalmaz-e alkotmányjogi szempontból releváns indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pont]. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány6.-ban hivatkozott, az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésének, az indítvány11.-ben nevesített, az Alaptörvény XVII. cikk (4) bekezdésének, és az indítvány5.-ben nevesített, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1)–(4) bekezdéseinek sérelmét állító indítványelemek vonatkozásában a releváns alkotmányjogi indokolás hiányzik. Ennek megfelelően ezek az indítványelemek érdemi elbírálásra alkalmatlanok.

[109] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a többi támadott alaptörvényi rendelkezés tekintetében az indítványokat együttesen is értékelve, összességében található alkotmányjogi szempontból értékelhető és elégséges indokolás.

[110] 6. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszok érdemi vizsgálatra való alkalmassága körében figyelembe veszi azt is, hogy az azokban kifejtett érvek és a támadott rendelkezések között megállapítható-e értékelhető összefüggés {3356/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [47]}.

[111] Az indítvány7. előterjesztője az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tulajdonhoz való jogának sérelmét azzal indokolta, hogy az R. 2. § (9) bekezdése nyomán felmentés vagy felmondás esetén a munkavállaló

elesik a végkielégítés összegétől. A támadott jogszabály azonban egyrészt nem írja elő kötelezően a jogviszony megszüntetését, másrészt nem rendelkezik a végkielégítésről, ezért azt ki sem zárja. A R. 2. § (9) bekezdése alkalmazásával összefüggésben a végkielégítésre való jogosultság a foglalkoztatott jogviszonyára irányadó, az R. 1. § (1) bekezdésében felsorolt jogszabályok keretei között ítélhető meg, így ezen indítványelem tekintetben az Alkotmánybíróság érdemi eljárásának nincs helye.

[112] 7. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik. A jelen ügyben az Alkotmánybíróság alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintette, hogy az állampolgárok egészségének és életének megóvása, a közfeladatok akadálytalan ellátása érdekében a koronavírus elleni védőoltásnak az állami és önkormányzati intézményeknél foglalkoztatottak által történő kötelező felvétele összeegyeztethető-e az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jog részelemét képező önrendelkezési joggal.

[113] 8. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság azon indítványelemeket találta érdemi vizsgálatra alkalmasnak, amelyek az R. 2. § (1) és (6)–(9) bekezdéseinek, és a 2/A. § (1) bekezdésének az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jog részét képező egészségügyi önrendelkezéshez való joggal, a III. cikk (1) bekezdésében foglalt megalázó bánásmód tilalmával, a III. cikk (2) bekezdése által deklarált hozzájárulás nélküli emberkísérlet tilalmával, a VII. cikk (1) bekezdése által biztosított lelkiismereti szabadsággal, a XII. cikk (1) bekezdésének első mondatában szereplő munkához való joggal, a XVII. cikk (2) bekezdésének első fordulata által garantált munkaügyi tárgyalásokhoz való joggal, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való joggal való összhangjának vizsgálatára irányulnak.

IV.

[114] Az indítványok az alábbiak szerint nem megalapozottak.

[115] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványoknak az önrendelkezéshez való joggal összefüggő elemeit vizsgálta meg.

[116] 2. Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az R.-t a Kormány az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében bocsátotta ki. Az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdése értelmében „[k]ülönleges jogrendben az alapvető jogok gyakorlása – a II. és a III. cikkben, valamint a XXVIII. cikk (2)–(6) bekezdésében megállapított alapvető jogok kivételével – felfüggeszthető vagy az I. cikk (3) bekezdése szerinti mértéken túl korlátozható". Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben már rögzítette, hogy az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdésében kivételként megfogalmazott alapjogok érintettsége esetén az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti – tehát nem a különleges jogrendre tekintettel módosított – alapjog-korlátozási tesztet alkalmazza még abban az esetben is, ha a támadott szabályozást az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdése alapján kibocsátott kormányrendelet hordozza: „Különleges jogrend idején a jogalkotó az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdése alapján, az ott meghatározott kivételektől eltekintve hozhat olyan rendkívüli intézkedéseket, amelyek ideiglenesen valamely alapjog gyakorlásának teljes felfüggesztésével járnak." {23/2021. (VII. 13.) AB határozat (a továbbiakban: Abh5.), Indokolás [25], valamint Abh4., Indokolás [99]}

[117] 3. „Az Alkotmánybíróság számos alkalommal foglalkozott már az önrendelkezési jog és annak az egészségügygyel kapcsolatos jogviszonyokra konkretizált formájával, az egészségügyi önrendelkezési joggal. Az Alkotmánybíróság azt is megállapította már, hogy »az Alaptörvény II. cikke és az Alkotmány 54. § (1) bekezdése egyező tartalommal rögzíti minden ember jogát az emberi méltósághoz, így az Alkotmánybíróság nem látja indokát annak, hogy az emberi méltóság és az abból levezethető önrendelkezési jog értelmezése tekintetében a korábbi határozataiban szereplő érvek és megállapítások alkalmazhatóságától eltérjen. Ezért az Alkotmánybíróság a korábbi határozataiban az emberi méltóságra és az önrendelkezési jogra vonatkozóan megfogalmazott álláspontját jelen ügyben is irányadónak tekinti.« {24/2014. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [130]} Az önrendelkezési jog forrása az emberi méltósághoz való jog, ekképpen az önrendelkezési jog az emberi méltóság része, abból levezethető jogosultság {24/2014. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [131]}. Figyelemmel arra, hogy

[…] az alapjog-korlátozás alkotmányosságának vizsgálati szempontrendszere az Alaptörvény II. cikke esetén normál jogrendben és különleges jogrend időszak alatt is azonos, az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatából indult ki az alapjog-korlátozás megítélése során." (Abh4., Indokolás [100])

[118] Az indítvány10.-ben szereplő, a testi integritáshoz való jog az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az önrendelkezési jog részét képezi {3328/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [6]}. Megállapítja továbbá az Alkotmánybíróság azt is, hogy az indítvány9. előterjesztője által „genetikai integritáshoz való joggal" kapcsolatban előadott érvelés is a testi integritáshoz való jog – és így az önrendelkezéshez való jog – keretében bírálható el.

[119] „Az emberi méltósághoz való jog mint anyajog részjogosultságaival kapcsolatban hangsúlyozta az Alkotmánybíróság, hogy »az emberi méltóság csak az élethez való joggal egységben korlátozhatatlan, azonban egyes részjogosítványai – így az önrendelkezési jog is –, más alapjogokhoz hasonlóan korlátozhatók« {24/2014. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [131]}. A cselekvési autonómiával összefüggésben szintén annak korlátozhatóságára mutatott rá egy későbbi határozatában is az Alkotmánybíróság: »az Alaptörvény II. cikkének (emberi méltósághoz való jog) alkotmányos védelmi köréből nem az érinthetetlen 'méltóságmag' állt az alkotmányossági vizsgálat középpontjában, hanem az annak szelvényjogát képező önrendelkezési jog mint az emberi méltósághoz való jog korlátozható aspektusa, illetve azzal összefüggésben a cselekvési autonómia […] állított sérelme« {19/2019. (VI. 18.) AB határozat, Indokolás [97]}. Mindezekre tekintettel az egészségügyi önrendelkezési jog korlátozásának alkotmányossága a jelen ügyben is az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti teszt alapján ítélendő meg." (Abh4., Indokolás [101])

[120] 4. Az alapjog-korlátozási teszt első lépcsője annak meghatározása, hogy az indítványokban szereplő alapjogba történt-e beavatkozás, azaz megállapítható-e érdemi összefüggés a támadott szabályozás és a megjelölt alapjog között {lásd például: 24/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [35], Abh2., Indokolás [45]}.

[121] Az önrendelkezési jog lényege az egyén döntési szabadsága, amely a cselekvési autonómiájában ölt testet {vö. 24/2014. (VII. 22.) AB határozat (a továbbiakban: Abh6.), Indokolás [140], Abh2., Indokolás [46]}. Ahogyan arra az Alkotmánybíróság korábbi döntésében rámutatott, „[a]z önrendelkezési jogba történő beavatkozásnak több szintje különböztethető meg. […] Minden, egyéni elhatározáshoz jogkövetkezményt rendelő szabályozás szükségképpen befolyásolja az egyén döntését, a jogrendszer ilyen szempontból bizonyos magatartásokra, ügyletekre ösztönző, míg más magatartásoktól, döntésektől elrettentő rendelkezések sokaságaként értelmezhető." (Abh4., Indokolás [103]–[104]) Ebből azonban nem következik az, hogy valamennyi, az egyén döntéseinek tág teret hagyó norma esetén az önrendelkezéshez való jog érintettsége megállapítható lenne, ehhez ugyanis vizsgálni kell azt is, hogy milyen jellegű és súlyú szankciót rendel a jogalkotó az adott normához. „Az önrendelkezési jogba történő beavatkozásnak több szintje különböztethető meg. A legsúlyosabb és legnyilvánvalóbb az, ha a jogalkotó az egyén döntési szabadságát elvonja azáltal, hogy jogszabályba foglalt tilalmat állít fel vagy kötelezettséget ír elő. Az oltásokkal kapcsolatban ilyen lehet az, ha a jogalkotó oltás felvételét pro forma is kötelezővé teszi." (Abh4., Indokolás [103]) Erre példa az Eütv. 58. § (7) bekezdése, amely szerint „[h]a a védőoltás igénybevételére köteles személy e kötelezettségének írásbeli felszólításra sem tesz eleget, az egészségügyi államigazgatási szerv a védőoltást elrendeli. Az egészségügyi államigazgatási szerv közvetlen járványveszély fennállása esetén – a veszélyhelyzet szerint meghatározott védőoltások köre tekintetében – a határozatot azonnal végrehajthatóvá nyilváníthatja."

[122] A jelen ügyben az R. 2. § (1) bekezdése a foglalkoztatottak számára *pro forma* kötelezővé teszi a védőoltás felvételét. A kötelezés nem vezet ugyan az Eütv. 58. § (7) bekezdése szerinti – akár állami kényszer alkalmazásával járó – jogkövetkezményekre, de a jogalkotó a védőoltás kötelező felvételéhez hátrányos jogkövetkezményt rendelt: ha a foglalkoztatott a védőoltást az R. szerinti határidőn belül nem veszi fel, a munkáltató fizetés nélküli vagy illetmény nélküli szabadságot kell, hogy elrendeljen, emellett a munkáltató számára biztosítja azt a lehetőséget is az R., hogy a foglalkoztatott jogviszonyát felmentéssel, illetve felmondással azonnali hatállyal megszüntesse, ha a fizetés nélküli szabadság elrendelésétől számított egy év eltelt, és a foglalkoztatott az oltást továbbra sem vette fel. A fizetés, illetve illetmény nélküli szabadság kötelező elrendelése és a munkáltatói mérlegelésétől függő jogviszony-megszüntetés együttesen olyan súlyú hátrányok, amelyek alkalmasak arra, hogy a foglalkoztatottra nyomást gyakoroljanak az oltás felvételével kapcsolatban. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozók önrendelkezési jogába történt jogalkotói beavatkozás.

[123] 5. Az általános alapjog-korlátozási teszt második eleme a jogalkotói legitim cél vizsgálata. Ez következik az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdéséből, amely szerint „[a]lapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy

valamely alkotmányos érték védelme érdekében […] korlátozható". Az Alkotmánybíróság már működésének kezdetén rávilágított arra, hogy az alapjogok szubjektív, alanyi oldala mellett azok objektív intézményvédelmi oldala is szolgálhat más alapjogok korlátozásának legitim indokaként {64/1991. (XII. 17.) AB határozat (a továbbiakban: Abh7.), ABH 1991, 297, 302, hasonlóan 39/2007. (VI. 20.) AB határozat (a továbbiakban: Abh8.), ABH 2009, 464, 483, az Alaptörvény hatálybalépése utáni gyakorlatból: 17/2020. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [34]}.

[124] Az Alkotmánybíróság emlékeztet a koronavírus-járvánnyal összefüggő gyakorlatából arra, hogy „[á]ltalánosságban kijelenthető: a koronavírus-járvány leküzdése, ezen belül az egészségügyi, társadalmi és gazdasági hatásainak a csökkentése, a károk enyhítése olyan célok, amelyek alkotmányosan igazolják az alapjogok korlátozását" (Abh5., Indokolás [26]). A kötelező védőoltásokkal kapcsolatban pedig arra mutatott már rá az Alkotmánybíróság, hogy azok „egyfelől az egyént […] védik a fertőzéstől, másfelől […] [az őt] körülvevő kisebb közösséget, valamint az egész társadalmat a járványok megjelenésétől" {3080/2019. (IV. 17.) AB határozat (a továbbiakban: Abh9.), Indokolás [43]}. A különböző járványok okozta fertőzések az egyes emberek életére, egészségére jelentenek magas fokú kockázatot. Ennélfogva a járványügyi intézkedések – köztük a kötelező védőoltások – céljának alapjogi eredője az élethez való jog intézményvédelmi oldala, tehát az állam életvédelmi kötelezettsége {az életvédelmi kötelezettségről mint az élethez való jog objektív oldaláról lásd: 19/2019. (VI. 18.) AB határozat, Indokolás [98]}.

[125] A jogkorlátozás legitim célja körében az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a támadott szabályozás az állampolgárok egészségének és életének megóvását és a közfeladatok akadálytalan ellátását [vö. R. 2. § (1) bekezdés] szolgálja, utóbbiba beleértve az R. hatálya alá tartozó szerveknél foglalkoztatottak egészségét és életét is. Az állam működőképességének megőrzése nélkül sem a járványügyi védekezés, sem a közfeladatok hatékony ellátása nem biztosítható.

[126] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a jelen ügyben a foglalkoztatottak kötelező védőoltásának elrendelésének legitim céljaként ismeri el az Alaptörvény II. cikke által garantált élethez és egészséghez való jog, valamint az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésében foglalt egészséghez való jog intézményvédelmi oldalának érvényesítését, a koronavírus-járvány egészségügyi, társadalmi, gazdasági hatásainak csökkentését, kiemelten az állam működőképességének megőrzését.

[127] 6. Az általános alapjog-korlátozási teszt szükségességi eleme körében értékeli az Alkotmánybíróság azt, hogy a legitim cél „más módon nem érhető el, tehát a korlátozás feltétlenül (vagyis elkerülhetetlenül) szükséges" {3306/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [39]}. A jelen ügyre az általános alapjogvédelmi teszt szükségességi eleme akként konkretizálható, hogy a foglalkoztatottak védőoltás felvételére való kötelezése és elmulasztása esetére hátrányos jogkövetkezmény kilátásba helyezése nélkül a foglalkoztatottak, az R. hatálya alá tartozó szervek által nyújtott közszolgáltatásokat igénybe vevők, valamint az e szervekkel más módon kapcsolatba kerülő személyek fertőzéssel szembeni védelme, a járvány negatív gazdasági hatásainak csökkentése, az állam hatékony működőképességének megőrzése reálisan elérhető-e.

[128] Az Alkotmánybíróság korábbi döntésében már megállapította, hogy „[a] ma meghatározó tudományos világkép alapján a WHO és más globális intézmények, szerveződések kampányt folytatnak a minél szélesebb körű vakcináció érdekében, mert az oltás alkalmas arra, hogy a járványt megfékezze, annak negatív társadalmi és gazdasági hatásait mérsékelje. Mindezek alapján megállapítható, hogy a magyarországi jogalkotás is ezen keretek között helyezkedik el." (Abh4., Indokolás [88]) E helyütt utal az Alkotmánybíróság a nyilvánosságban is megjelenő, azon adatokra, amelyek alátámasztják, hogy az oltás felvétele után kisebb a valószínűsége a megfertőződésnek, s ennek bekövetkezte esetében is jellemzően enyhébb lefolyású a betegség (Abh4., Indokolás [91]).

[129] Az Alkotmánybíróság tartva magát azon gyakorlatához, miszerint az eljárásának „célja nem lehet az, hogy a tudományos oldalról vitatott kérdésekben állást foglaljon" {3292/2017. (XI. 20.) AB határozat, Indokolás [23]}, de a testület az adott időpontban „meghatározó tudományos világkép" figyelembevételével jár el (Abh4., Indokolás [80]), az oltások alkalmasságát a koronavírus-járvány leküzdésére elfogadja. E mellett rögzíti, hogy a járvány leküzdésének a leghatékonyabb, más alternatívával nem rendelkező módja az oltás felvétele, a társadalom minél szélesebb átoltottsága. Ez bizonyos ágazatokban, területeken, emberek egy csoportja körében kiemelt fontosságú. Ebbe a körbe sorolhatók az állami szervek, illetve állami fenntartású intézmények is, amelyek jelentős részének megfelelő működése a járvány elleni védekezés egyik alapfeltétele. E tekintetben utal az Alkotmánybíróság arra is, hogy a járvány azon szakaszában, amikor a védőoltások korlátozottan voltak

elérhetők, az egészségügyi dolgozókat, a fokozott egészségügyi kockázatú 60 év felettieket követően éppen ezen intézmények foglalkoztatottjai számára volt lehetőség azok felvételére.

[130] Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság arra mutat rá, hogy a határozat indokolásának IV/4. pontjában (Indokolás [120] és köv.) felvázolt legitim cél két, egymástól elkülöníthető, de egymással össze is függő elemet feltételez. Egyfelől a közfeladatok hatékony ellátása, az állam működőképessége az R. hatálya alá tartozó foglalkoztatottak védelmét – különösen munkaképességük megőrzését – igényli, másfelől azonban az állam élet- és egészségvédelmi kötelezettsége úgy az adott szervek állományába tartozók, mint azon kívül álló, de e szervekkel, intézményekkel kapcsolatba kerülő személyek védelmét is megköveteli.

[131] Az Alkotmánybíróság egy korábbi határozatában már kimondta, hogy „kötelező és kényszerítő jogi eszközök igénybevétele általában csak a végső eszköz lehet a közegészségügyi célok elérése érdekében" (Abh8., ABH 2007, 464, 486–487). Az Alkotmánybíróság az említett döntésében a WHO álláspontjára alapítottan azt hangsúlyozta, hogy a közegészségügyi célok elérése – így különösen egy súlyos járvány megfékezése, következményeinek enyhítése – indokolhatja akár a kényszerítő jogi eszközök alkalmazását is. Jelen ügyben az oltás felvétele érdekében a jogalkotó olyan intézkedést, amelynek eredménye csak a vakcina felvétele lehet, ugyan nem alkalmazott, de kétségtelenül erős nyomást gyakorolt a foglalkoztatottakra azzal, hogy hátrányos jogkövetkezményeket helyezett kilátásba az oltás felvételének elmulasztása esetére. E helyütt utal arra az Alkotmánybíróság, hogy az állam a társadalom minden szegmensében az oltás felvételének különböző ösztönzőit alkalmazta az R. hatálybalépését megelőzően is: a széles körű tájékoztatási kampánytól a védettségi igazolványhoz kapcsolt előnyök biztosításán át (vö. Abh4.), az egészségügyi ágazatban a kötelező oltakozás előírásáig (vö. Abh2.). Annak érdekében tehát, hogy az állam az átoltottságot a járványhelyzet leküzdése szempontjából egyik kritikus szektorban, az állami szerveknél és az állami fenntartású intézményeknél is növelje, az Alkotmánybíróság a legitim cél eléréséhez a támadott korlátozást szükségesnek tartja.

[132] 7. „Az arányosság körében – az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján – az vizsgálandó, hogy az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjog-sérelem súlya megfelelő arányban állnak-e egymással. A törvényhozó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni, azaz a korlátozás nem haladhatja meg azt a szintet, mint amit az alkotmányosan igazolható cél elérése feltétlenül megkíván {lásd például: Abh6., Indokolás [135]; 3312/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [43]}. Az arányosság vizsgálata körében tehát az Alkotmánybíróságnak a beavatkozás súlyát – az okozott alapjog-sérelmet – kell összevetnie az elérni kívánt céllal (egészségvédelem)." {3/2020. (I. 3.) AB határozat, Indokolás [56]}

[133] Ennek megfelelően a jelen ügyben az alapjog-korlátozás arányosságának körében az élethez és az egészséghez való jog érvényesülésének köszönhető, valamint a világjárvány alatt a közfeladatok hatékony ellátásához fűződő előnyöket kell összevetnie az egészségügyi önrendelkezéshez való jogot ért korlátozásban megtestesülő hátrányokkal. Az indítványozók azzal indokolják a támadott szabályozás aránytalanságát, hogy a jogalkotó az oltási kötelezettség elmulasztásához kötelezően elrendelendő fizetés, illetve illetmény nélküli szabadságot írt elő, valamint egy év elteltével a munkáltató a foglalkoztatási jogviszonyt felmentéssel, illetve felmondással azonnali hatállyal megszüntetheti. Az Alkotmánybíróság által megválaszolandó kérdés így nemcsak a foglalkoztatottaknak a védőoltás felvételére való kötelezésének, hanem e kötelezettség szankcióinak az Alaptörvény II. cikkével való összhangja.

[134] 7.1. Az indítványozók a koronavírus elleni védőoltás elutasítását elsősorban annak kockázataival indokolták. Az Alkotmánybíróság korábban, a gyermekek kötelező védőoltásával összefüggésben már rámutatott, hogy „[a] védőoltások elmaradása veszélyeztetheti az egyént és a közösséget. Ugyanakkor nincsenek veszélytelen védőoltások. A kockázatok – elvileg – az enyhe oltási reakcióktól (allergiás tünetek, hőemelkedés, fejfájás stb.) a maradandó fogyatékosságon át a beoltott személy haláláig terjednek. Amikor az állam kötelezővé tesz egyes védőoltásokat, a kockázatok viseléséről dönt. Az állam Alkotmányból fakadó kötelessége, hogy kizárólag olyan betegségek megelőzésére írjon elő oltási kötelezettséget, amelyek esetében az feltétlenül indokolt, és a gyermekek csak olyan védőoltásokat kapjanak, amelyek a lehető legkisebb egészségügyi kockázattal járnak. […] Az Alkotmánybíróság elfogadta a jogalkotónak azt a tudományos ismeretekre támaszkodó előfeltevését, hogy az intézményesített védőoltások egyént és társadalmat érintő előnyei messze meghaladják azokat a lehetséges károkat, amelyek mellékhatásként jelentkezhetnek a beoltott gyermekeknél. A védőoltások elmaradása általában véve sokkal nagyobb kockázatot jelent a gyermekek egészségére, mint a védőoltások." (Abh8., ABH 2007, 464, 488)

[135] Az Alkotmánybíróság e határozatában arra is utalt, hogy „az alapjog-korlátozás arányossága függ a konkrét jogszabályi rendelkezések tartalmától" (Abh8., ABH 2007, 464, 489). Az alapjog-korlátozás körében tehát figyelembe kell venni egyrészt azt, hogy milyen magatartást vár el a jogalkotó az érintettektől, de azt is, hogy milyen súlyú hátrányt társít az előírt magatartás elmulasztásához. Az Alkotmánybíróság ezért a továbbiakban értékelte az oltási kötelezettség elmulasztásához rendelt jogkövetkezményeket, mivel az oltás felvételére való nyomásgyakorlás súlyát, így az önrendelkezési jogba való beavatkozás mélységét ezek határozzák meg.

[136] A munkahely elvesztése a társadalom legtöbb tagja számára a legfontosabb bevételi forrás kiesését jelenti. Ezen túlmenően azzal is számolnia kell a támadott jogszabállyal érintett dolgozónak, hogy szaktudása, szakképesítése alapján végzett foglalkozását időlegesen nem tudja gyakorolni. Ráadásul bizonyos esetekben – pl. a rendvédelmi, honvédelmi szférában – kizárt a jogviszonyról történő lemondás lehetősége [lásd a veszélyhelyzet ideje alatt alkalmazandó egyes belügyi és közigazgatási tárgyú szabályokról, valamint a veszélyhelyzettel összefüggő egyes intézkedésekről szóló 570/2020. (XII. 9.) Korm. rendelet 2. §-át, illetve a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény 61. § (3) bekezdés *b)* pontját]. Az Alkotmánybíróság – a határozat indokolásának IV/4. pontjában (Indokolás [120] és köv.) rögzítettek alapján – a kilátásba helyezett joghátrányokat az indítványozókra irányuló nyomásgyakorlásnak tekinti, de egyúttal utal arra is, hogy a támadott szabályozás hagy mérlegelési lehetőséget az oltás felvételével kapcsolatban: az R. hatálya alá tartozó foglalkoztatott számára marad választási lehetőség, noha ez a legrosszabb esetben – a lemondási tilalommal érintett ágazatokban – az illetmény nélküli szabadság választására korlátozódik.

[137] 7.2. Az R. által kilátásba helyezett szankciók súlyára tekintettel a továbbiakban az Alkotmánybíróság a kötelező védőoltások alkotmányosságának vizsgálata körében alkalmazott arányossági szempontok szerint vizsgálta meg a támadott szabályozás arányosságát. Mindemellett megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az adott esetben a foglalkoztatottaknak nem kell számolniuk azzal, hogy a védőoltás felvételének elmulasztása esetén annak beadását – akár az állami erőszakmonopólium felhasználását is felölelő eszközökkel – végrehajtják, tehát valójában az R. nem hívott életre *de facto* kötelező, kikényszeríthető védőoltást, amely felvételének elmulasztása jogellenes lenne és közigazgatási szankcióval kikényszeríthető.

[138] 7.3. „Azok a demokratikus államok, amelyek kötelezővé tettek egyes védőoltásokat, jogszabályi garanciákkal előzik meg az alapvető jogok túlzott mértékű korlátozását. A szlovén Alkotmánybíróság a védőoltások alkotmányosságáról hozott átfogó határozatában lényeges jogosultságnak nevezte – egyebek mellett – az oltásra kötelezettek […] megfelelő tájékoztatását, egészségügyi indok esetén az oltás alóli ideiglenes vagy végleges mentesítést, valamint a megfelelő mentesítési eljárást. (U-I-127/01. Uradni list RS 25/2004.)." (Abh8., ABH 2007, 464, 489, idézi: Abh2., Indokolás [63])

[139] Az Abh2. és az Abh8. szerinti, az arányosság keretében értékelendő szempontok közül az állam a koronavírus elleni védőoltásokkal kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségének eleget tett, valamint nem hagyható figyelmen kívül az a tény sem, hogy az elmúlt években a lakosság számára úgy az oltásokkal kapcsolatos általános információkhoz, mint a konkrét oltóanyagokkal kapcsolatos ismeretekhez való hozzáférés szignifikánsabban könnyebb lett, ami elősegíti a tájékozódást. A tájékoztatási kötelezettség nemcsak a vakcinákkal kapcsolatos egészségügyi ismeretekre terjed ki, hanem az oltás kötelező felvételére vonatkozó eljárásrendre is. Ezt az R. 2. §-a részletesen szabályozza, ahogyan az egészségügyi okból történő mentesülés lehetőségét és ennek módját is. Az egészségügyi önrendelkezési jogba való beavatkozás arányossága mellett szól az R. 2. § (5) és (7) bekezdéseiben rögzített munkáltatói felhívás intézménye, valamint az az időköz, ami alatt a foglalkoztatott hátrányos jogkövetkezmény nélkül tehet eleget a kötelezettségének. Ugyancsak itt értékelendő az R. 2. § (9) bekezdése, amely szerint a jogviszony megszüntetésére csak egy év elteltével kerül sor, s akkor is a munkáltató mérlegelésétől függően. A fizetésnélküli szabadságról való visszatérés lehetőségét az R. 2. § (11) bekezdése biztosítja, kimondva, hogy ha a foglalkoztatott egy éven belül felveszi az oltást, a munkáltató köteles megszüntetni a fizetésnélküli szabadságot. Ezek a megoldások biztosítják a foglalkoztatott megfelelő tájékoztatásán túl azt is, hogy elegendő idő álljon rendelkezésére a jogalkotó által elvárt magatartás tanúsítására.

[140] Az Alkotmánybíróság az arányosság keretében értékelte továbbá, hogy a jogalkotó differenciált az oltás felvételének időpontjával kapcsolatban: azoknak a foglalkoztatottaknak, akik ügyfelekkel rendszeresen találkoznak, korábban kellett felvenniük a vakcina első dózisát azokhoz képest, akinek munkaköre nem jár rendszeres ügyféltalálkozókkal. Szintén az arányosság vonatkozásában említendő az R. – módosítás nyomán beiktatott – 2/B. § (2) bekezdésében foglalt azon kötelezettség, miszerint azok a köznevelési és szakképzési intézményekben

foglalkoztatottak, akik 2021. december 15. napjáig a védőoltást nem vették fel, az intézmény dolgozói és tanulói egészségének és életének megóvása érdekében 2022. január 3. napjától egyrészt fizetés nélküli szabadságon vannak, másrészt a köznevelési intézmény, illetve a szakképző intézmény, valamint egyéb, a munkavégzéssel összefüggő intézmény területére egy, a saját költségére elvégeztetett, 72 óránál nem régebbi és az egészségügyi szakmai szabályoknak megfelelő, molekuláris biológiai vizsgálat – SARS-CoV-2 PCR teszt – negatív eredményének igazolásával léphetnek be.

[141] 7.4. Az Alkotmánybíróság emlékeztet egyrészt arra, hogy az Abh8. nem járványügyi indokból elrendelt veszélyhelyzet alatt született, másrészt arra, hogy a tárgya ténylegesen kötelező, tehát akár közhatalmi kényszerrel, az állam erőszakmonopóliumának segítségével beadandó védőoltás volt, és az arányossági próbát még így is kiállták a vizsgált jogszabályok.

[142] Az R. egy éppen dúló járvány idején lépett hatályba, amikor nemcsak absztrakt veszélyt jelent a fertőzés újbóli megjelenése, nehezen kontrollálható terjedése. Az önrendelkezéshez való jog szélesebb korlátozását ekképpen egy súlyos járvány felszámolása és következményeinek enyhítése is indokolhatja.

[143] 7.5. A jelen ügyben az alapjogkorlátozás érintettjei – akiknek az oldalán az egészségügyi önrendelkezési jog felmerül – csak az R. hatálya alá tartozó foglalkoztatottak. Azoknak a köre, akik egészséghez, élethez való alapjogainak védelmére a támadott jogkorlátozás irányul, a foglalkoztatottakénál jelentősen tágabb, kiterjed mindazokra, akik ezen intézményekkel például ügyfélként, diákként, hallgatóként kapcsolatba kerülnek, vagy kerülhetnek. Ez valamennyi – tehát nemcsak a foglalkoztatottak számára kötelező – védőoltás azon funkciójából következik, hogy azok „egyfelől az egyént […] védik a fertőzéstől, másfelől […] [az őt] körülvevő kisebb közösséget, valamint az egész társadalmat a járványok megjelenésétől" (Abh9., Indokolás [43]).

[144] 7.6. Az alapjog-korlátozás arányossága keretében értékeli az Alkotmánybíróság a korlátozás időtartamát is. E tekintetben megállapítható, hogy az R. 6. §-a a jogviszony-létesítési és fenntartási korlátozásokat a Védtv. hatályvesztéséhez köti. Ezek alapján megállapítja az Alkotmánybíróság, hogy a kifogásolt foglalkoztatási korlátok időlegesek, bár kétségtelen, hogy a hatásai túlnyúlhatnak az R. időbeli hatályán.

[145] 7.7. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya megfelelő arányban állnak egymással.

[146] 8. Az Alkotmánybíróság „már a 6/1998. (III. 11.) AB határozatban rámutatott, hogy az alapjogok korlátozásának azok lényeges tartalma a határa. Valamely alapjog lényeges tartalmát pedig »az a korlátozás sérti, amely – valamely más alapvető jog vagy alkotmányos cél érdekében – nem elkerülhetetlenül szükséges, továbbá, ha szükséges is, a korlátozás által okozott jogsérelem az elérni kívánt célhoz képest aránytalan« (ABH 1998, 91, 98)." {19/2021. (V. 27.) AB határozat, Indokolás [62]} Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra is, hogy az állam „egészségvédelmi kötelessége kivételes esetekben még a döntésképes egyén választásával szemben is elsőbbséget élvezhet" [43/2005. (XI. 14.) AB határozat (ABH 2005, 536, 550), idézi: Abh8., Indokolás ABH 2007, 464, 486], tehát az önrendelkezési jog egy meghatározott kérdésben való akár teljes elvonása – például védőoltás felvételére való, állami erőszak-alkalmazást is lehetővé tevő kötelezés – sem eredményezi az alapjog lényeges tartalmának sérelmét.

[147] Az Alkotmánybíróság ismételten rámutat, hogy az alapjogkorlátozás érintettjeinek nem kell azzal számolniuk, hogy amennyiben az oltást nem veszik fel, az állam őket akár erőszakkal kényszerítheti erre mivel a jogalkotó súlyos, de az önrendelkezési jog ezen kérdésben való teljes elvonásáig nem terjedő, munkajogi és ahhoz kapcsolódóan anyagi jellegű hátrányokat helyez kilátásba.

[148] Figyelemmel ezen körülményekre és arra, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján még a védőoltásra való tényleges, állami erőszakalkalmazást is lehetővé tevő kötelezés is az egészségügyi önrendelkezéshez való jog arányos korlátozásának minősül, az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a támadott szabályozás szerinti szankció megalkotása nem eredményezett az indítványozók egészségügyi önrendelkezési jogába való aránytalan és e jog lényeges tartalmát sértő beavatkozást.

V.

[149] 1. Az Alkotmánybíróság másodikként a támadott szabályozást az Alaptörvény III. cikk (1) és (2) bekezdésével vetette össze.

[150] 2. Ahogyan arra az Alkotmánybíróság korábban már rámutatott, az Alaptörvény III. cikk (2) bekezdése ún. „abszolút tilalmat" tartalmaz: „Az abszolút jogok, illetve tilalmak sajátossága, hogy korlátozásuk alkotmányosan nem megengedhető, mivel tartalmuk teljes terjedelme lényegesnek minősül. Ennélfogva az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti általános alapjog-korlátozási teszt sem alkalmazható az Alaptörvény III. cikk (2) bekezdése szerinti tilalom megsértettségének vizsgálata során, hanem arról kell meggyőződni, hogy a tilalom összetevői fennállnak-e az adott esetben." (Abh2., Indokolás [86])

[151] Figyelemmel egyrészt arra, hogy az Alaptörvény III. cikke annak hatálybalépése óta nem módosult, másrészt arra, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény értelmezéséhez is irányadónak tekinti az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdésében foglalt, a jogalkotó szándékának megfelelő értelmezés kötelezettségét (legutóbb lásd: Abh2., Indokolás [85]), az Alkotmánybíróság az Alaptörvény Javaslatának (a továbbiakban: Javaslat) a III. cikkhez fűzött részletes indokolásában foglaltakból indult ki az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésének tartalmának meghatározása során. A Javaslat szerint a III. cikk egésze „az emberi méltósághoz való joggal összefüggésben abszolút tilalmakat fogalmaz meg. Ezek értelmében senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgaságban tartani, rögzíti emellett az emberkereskedelem tilalmát is." Ennek nyomán az Alkotmánybíróság az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésének potenciális sérelmét is ugyanazon módszerrel vizsgálja, mint amit az Alaptörvény III. cikk (2) bekezdése esetén alkalmaz.

[152] 3. Az indítvány9. az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésének sérelmét azért állította, mert munkaviszonyának az R. nyomán várható megszűnése nyomán a nélkülözés, a kilátástalan élethelyzet kialakulásának, az éhezés, illetve az otthon elvesztésének veszélyével kell szembenéznie, ami álláspontja szerint a megalázó, embertelen bánásmód tilalmával összeegyeztethetetlen. Ez alapján arra kell választ adnia az Alkotmánybíróságnak, hogy az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében szereplő „embertelen, megalázó bánásmód" fogalmi körébe tartozik-e az, hogy valaki az oltási kötelezettség elmulasztása miatt a foglalkozásából származó bevételtől elesik.

[153] A 32/2014. (XI. 3.) AB határozat már foglalkozott az embertelen és megalázó bánásmód megállapíthatóságának a fogalmi elemeivel (Indokolás [33]–[38]). Az idézett határozat szerint embertelen bánásmódnak olyan, az érintettnek komoly testi és/vagy lelki szenvedést okozó magatartás minősül, amely nem éri el a kínzás megállapításához szükséges mértéket, illetve amely esetében hiányzik a szándékosság és célzat. A megalázó bánásmód jár a legenyhébb szenvedéssel, az e körben értékelhető magatartás jellemzően alsóbbrendűségi érzésben megnyilvánuló lelki gyötrelmet okoz elszenvedőjének {3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [133]}.

[154] Ezen panaszelemmel kapcsolatban az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az R. bizonyos munkakörök vonatkozásában alkalmazási illetve foglalkozási feltételként írja elő a védőoltás felvételét. Nyilvánvaló, hogy minden alkalmazási feltétel korlátozza azokat a lehetséges munkaköröket, melyeket egy munkavállaló betölthet. Nincs azonban szó arról, hogy az adott esetben az indítványozónak ne lenne módja más kereső foglalkozást választani, olyan munkakört betölteni, ahol megfelelő jövedelemhez juthat. Ebből következik, hogy a támadott jogszabály nem hozható összefüggésbe a hivatkozott alaptörvényi rendelkezéssel.

[155] E helyütt utal továbbá arra is az Alkotmánybíróság, hogy a korlátozás időben limitált, veszélyhelyzeti rendelkezésként legkésőbb a veszélyhelyzet megszűnésekor hatályát veszti, s a határozat indokolásának IV. pontjában (Indokolás [114] és köv.) bemutatott, a foglalkoztatott számára megfelelő felkészülési időt biztosító szabályozást.

[156] 4. Az indítványozók azért állították az Alaptörvény III. cikk (2) bekezdésének sérelmét, mert azok az oltóanyagok, amelyek felvételével az R. szerinti kötelezettségét teljesíthetik a foglalkoztatottak, kísérleti szakaszban vannak. Ennélfogva az Alaptörvény III. cikk (2) bekezdésének összetevői közül elsődlegesen a „kísérlet" fogalma szorul értelmezésre.

[157] Az Alkotmánybíróság ismételten hangsúlyozza, hogy nem tartozik kompetenciájába annak az epidemiológiai kérdésnek a megítélése, hogy a jogalkotó melyik védőoltást írja elő kötelezőnek az egészségügyi tevékenység ellátásához, egyúttal rögzíti, hogy „valamennyi Magyarországon alkalmazott vakcina rendelkezik az Országos Gyógyszerészeti és Élelmezés-egészségügyi Intézet engedélyével. Ezek mindegyikét alkalmasnak találta az erre illetékes magyar hatóság, arra, hogy elősegítse a védettség kialakulását a fertőzéssel szemben." (Abh4., Indoko-

lás [82]) Az Alkotmánybíróság a „következetes gyakorlata szerint abban az esetben, ha szaktudományi kérdésekben mértékadó nemzetközi intézmény által képviselt álláspont egyértelműen azonosítható, azt elfogadja, mivel ezen álláspont szaktudományos megalapozottságának elvitatása kívül esik az Alkotmánybíróság hatáskörén" (legutóbb lásd: Abh4., Indokolás [92]). Az Alkotmánybíróság utal korábbi határozatára, amelyben részletesen áttekintette a mértékadó nemzetközi fórumok koronavírus oltásokkal kapcsolatos jogpolitikai dokumentumait, ajánlásait és arra a következtetésre jutott, hogy a „ma meghatározó tudományos világkép alapján a WHO és más globális intézmények, szerveződések kampányt folytatnak a minél szélesebb körű vakcináció érdekében, mert az oltás alkalmas arra, hogy a járványt megfékezze, annak negatív társadalmi és gazdasági hatásait mérsékelje. Mindezek alapján megállapítható, hogy a magyarországi jogalkotás is ezen keretek között helyezkedik el." (Abh4., Indokolás [88])

[158] A fentiekre tekintettel nem lehet arra a következtetésre jutni, hogy a koronavírus elleni oltási program az Alaptörvény III. cikk (2) bekezdés szerinti „kísérletnek" minősülne, ekképpen az ehhez kapcsolódó abszolút tilalom megsértése sem állapítható meg (Abh2., Indokolás [88]–[89]).

VI.

[159] 1. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban az indítványoknak az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésében rögzített lelkiismereti és vallásszabadsághoz, a XII. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott munkához, a XVII. cikk (2) bekezdésében említett munkaügyi egyeztetéshez való joggal, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való joggal kapcsolatos elemeit vizsgálta meg.

[160] 2. Az Alkotmánybíróság ismételten utal arra, hogy az R.-t a Kormány az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében bocsátotta ki. Az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdése értelmében „[k]ülönleges jogrendben az alapvető jogok gyakorlása – a II. és a III. cikkben, valamint a XXVIII. cikk (2)–(6) bekezdésében megállapított alapvető jogok kivételével – felfüggeszthető vagy az I. cikk (3) bekezdése szerinti mértéken túl korlátozható." Ebből következik, hogy az Alaptörvény előző bekezdésben említett rendelkezéseiben megfogalmazott alapjogokat érintő korlátozások nem az általános, szigorúbb I. cikk (3) bekezdésében rögzített teszt [az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdése] alapján ítélhetők meg.

[161] Az Alkotmánybíróság korábbi döntésében úgy foglalt állást, hogy „[e]bben a tekintetben az Alaptörvény az alapjogok gyakorlásába kétfajta beavatkozást enged meg. Egyfelől lehetőséget biztosít az alapjogok gyakorlásának felfüggesztésére, ami lényegében olyan erős korlátozást jelent, mely miatt az alapjog átmenetileg egyáltalán nem gyakorolható. Ennél enyhébb korlátozásnak minősül, amikor az I. cikk (3) bekezdése szerinti mértéken túl korlátozhatja a jogalkotó egy alapjog gyakorlását. […] Az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdése ugyanakkor nem adott parttalan felhatalmazást a jogalkotónak. Önmagában abból a körülményből, hogy az Alkotmánybíróság működése különleges jogrend idején sem korlátozható [54. cikk (2) bekezdés], következik, hogy az Alaptörvény alkotmányossági kontrollt biztosít különleges jogrend idejére is. Ahogy arra a 15/2021. (V. 13.) AB határozat rámutatott: »az alkotmányozónak nem volt célja a különleges jogrendi jogalkotót felhatalmazni sem arra, hogy a veszély leküzdésével össze nem függő alapjog-korlátozást vezessen be, sem arra, hogy egyes alapjogokat jobban korlátozzon, mint amennyire a rendkívüli körülmény indokolja. A korlátlan vagy korlátozhatatlan hatalom eleve ellentétes az Alaptörvény szellemiségével, még különleges jogrend idején is.« (Indokolás [33]) Az adott ügyben az Alkotmánybíróság arra következtetett, hogy a »veszélyhelyzeti kormányrendelet alapjogot korlátozó szabálya tartalmi alkotmányossági vizsgálat alá vonható« (Indokolás [37]). Különleges jogrend idején a jogalkotó az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdése alapján, az ott meghatározott kivételektől eltekintve hozhat olyan rendkívüli intézkedéseket, amelyek ideiglenesen valamely alapjog gyakorlásának teljes felfüggesztésével járnak. Az ilyen rendelkezések célszerűségét az Alkotmánybíróság nem vitathatja, az viszont már alkotmányossági kérdés, hogy a jogkorlátozás megmarad-e az Alaptörvény keretei között." (Abh5., Indokolás [24]–[25])

[162] „A különleges jogrend módosított hatalommegosztási struktúrájából – különösen az Alaptörvény 54. cikk (2) bekezdéséből fakadóan az alkotmányossági korlátok átalakulása következik. Ennélfogva […] vizsgálandó az,] hogy a jogalkotó eleget tett-e azon kötelezettségének, hogy időközönként meggyőződjön a korlátozás fenntartásának, meghosszabbításának indokoltságáról […]". Ez következik az Alaptörvény 53. cikk (3) bekezdéséből, miszerint „[a] Kormány (2) bekezdés szerinti rendelete tizenöt napig marad hatályban, kivéve, ha a Kormány – az Országgyűlés felhatalmazása alapján – a rendelet hatályát meghosszabbítja". Kétségtelen, hogy az idézett

rendelkezés második fordulata nem tartalmaz határozott időtartamot, de abból – azt az első fordulattal együttesen értelmezve – következik, hogy a veszélyhelyzetben hozott kormányrendeleti jogalkotás az Országgyűlés által adott felhatalmazás alapján is csak korlátozott időtartamú lehet (Abh4., Indokolás [95]).

[163] A fentiek alapján az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdés szerinti alapjog-korlátozási teszt alapján vizsgálandó, hogy
– az adott alapjogba történt-e beavatkozás,
– az alapjogkorlátozásnak van-e legitim célja,
– az alapjogkorlátozás alkalmas-e a legitim cél elérésére, valamint – az Alaptörvény 53. cikk (3) bekezdésére is figyelemmel az is, hogy
– a jogalkotó időközönként meggyőződött-e a korlátozás fenntartásának, meghosszabbításának indokoltságáról.

[164] 3. A lelkiismereti és vallásszabadság vonatkozásában az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.

[165] Az Alkotmánybíróság a lelkiismereti szabadság jogának vonatkozásában kimondta, az „állam nem kényszeríthet senkit olyan helyzetbe, amely meghasonlásba vinné önmagával, azaz amely összeegyeztethetetlen a személyiségét meghatározó valamely lényeges meggyőződésével" {Abh7., megerősítette: 6/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [124]}. Az Alkotmánybíróság már több alkalommal foglalkozott kötelező oltások lelkiismereti és vallásszabadsággal való összeegyeztethetőségével [lásd például: Abh8.; 3236/2015. (XII. 8.) AB határozat]. Jelen ügyben újra rámutat arra az Alkotmánybíróság, hogy az R. nem hívott életre *de facto* kötelező, kikényszeríthető védőoltást (vö. a határozat indokolásának IV/7.2. pontjával, Indokolás [137]), de ahogyan az önrendelkezési jogba történő beavatkozásként ismerte el az Alkotmánybíróság az R. által kilátásba helyezett fenyegetést, ezt a lelkiismereti szabadság vonatkozásában is megalapozottnak látja. Rögzítendő továbbá, hogy „az oltás biztonságos és/vagy hatékony jellegének elfogadását az Alkotmánybíróság az egyén olyan tulajdonságának tekinti, amely az adott körülmények között az ember önazonosságát is érintheti" (Abh4., Indokolás [71]). Figyelembe véve azt is, hogy az állam nem ítélkezhet vallásos hit vagy lelkiismereti meggyőződés igazságtartalmáról {27/2014. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [42]}, az Alkotmánybíróság a lelkiismereti szabadság védelme alá eső meggyőződésként fogadja el az indítvány9. előterjesztőjének azon álláspontját, hogy az értelmezése szerint „kísérleti vakcinák beavatkozást jelentenek a biológiai létezés alapjait biztosító természeti folyamatokba, illetve az ember szellem, lélek és test egységébe". Minderre tekintettel megállapítható, hogy az R. szabályai érdemi összefüggésben állnak a lelkiismereti szabadsághoz való joggal.

[166] Az Alkotmánybíróság a lelkiismereti szabadság korlátozásának legitim célja vonatkozásában utal a határozat indokolásának IV/5. pontjában (Indokolás [123]) és köv.) megfogalmazott konklúziójára, melynek értelmében az R. szerinti védőoltás elrendelésének legitim célja az Alaptörvény II. cikke által garantált élethez és egészséghez való jog, valamint az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésében foglalt egészséghez való jog intézményvédelmi oldalának érvényesítése, a koronavírus-járvány egészségügyi, társadalmi, gazdasági hatásainak csökkentése, kiemelten a közfeladatok hatékony ellátásának biztosítása, az állam működőképességének megőrzése.

[167] A támadott szabályozás szerinti alapjog-korlátozást, az oltások mind szélesebb körű felvételére való ösztönzést, a legitim cél elérésére alkalmas eszköznek tekintette az Alkotmánybíróság (lásd a határozat indokolásának IV/6. pontját, Indokolás [127]), ezt a lelkiismereti szabadság vonatkozásában is irányadónak tartja.

[168] A határozat indokolásának I/1.3. pontjában (Indokolás [9] és köv.) részletesen bemutatott szabályozási környezet – különösen az R. módosításai kellően alátámasztják azt, hogy a Kormány a támadott korlátozások fenntartását a járványhelyzet alakulásához igazította akként, hogy az abban szabályozott ágazatok működőképességére is figyelmet fordított [vö. R. 2/B. § (7) bekezdés].

[169] A kifejtettek alapján megállapítható, hogy a jogalkotó az Alaptörvény 53. cikk (3) bekezdéséből levezethető azon kötelezettségének, hogy a veszélyhelyzet alapjául szolgáló járványhelyzet változásai fényében rendszeresen felülvizsgálja a korlátozó intézkedések fenntartásának szükségességét, eleget tett.

[170] 4. Másodikként az Alkotmánybíróság a támadott szabályozást a munkához való joggal vetette össze.

[171] Az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdés első mondatának első fordulata értelmében „[m]indenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához". Ez az Alkotmánybíróság értelmezésében alanyi jogként „lényegéből fakadóan csak természetes személyeket illet meg, bármely munka, hivatás, foglalkozás megválasztásának és gyakorlásának szabadsága beletartozik. Ez az alapjog nem biztosít ugyanakkor alanyi jogot egy meghatározott foglalkozás végzéséhez, senkinek sincs abszolút joga a meghatározott foglalkozás, illetve valamely foglalkozásnak az általa kiválasztott formában történő gyakorlásához." {3243/2014. (X. 3.) AB határozat,

Indokolás [42]; 3120/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [47]} „Valamely foglalkozás megválasztásának a joga akkor teljes, ha magában foglalja a foglalkozás gyakorlásának lehetőségét is. A foglalkozás szabad gyakorlása – beleértve annak kezdetét és fenntartását egyaránt – a törvényhozás által kijelölt keretek között lehetséges. Kétségtelen ugyanakkor, hogy ez a védelem nem lehet korlátlan, annak mértékét illetően – más alapvető jogokra és értékekre figyelemmel – alkotmányos határokat kell szabni. A korlátozhatóság vizsgálata során szükséges leszögezni, hogy a foglalkozás szabad megválasztásához fűződő alapjog gyakorolhatósága függővé tehető objektív vagyis tárgyi, illetőleg szubjektív vagyis alanyi szempontoktól. Tárgyi feltételről akkor lehet szó, ha annak teljesíthetősége az egyén személyi tulajdonságaitól és körülményeitől teljesen független. Alanyi jellegűnek minősül a korlátozás akkor, ha a feltételek egyénileg teljesíthetők. Ez utóbbi esetben a lehetőség elvileg mindenki számára egyenlő feltételekkel nyitva áll […], és a jogalkotó mozgástere is szélesebb, mint az objektív kritériumok meghatározása esetén." {20/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [30]–[31], Abh3., Indokolás [39]}

[172] Jelen ügyben arra mutat rá az Alkotmánybíróság, hogy a jogalkotó által az oltás felvételéhez fűzött hátrányos munkajogi jogkövetkezmények a fenti distinkció szerint a munkához való jog alanyi jellegű korlátozásának minősül. Korlátozás azért, mert a fizetés, illetve illetmény nélküli szabadság elrendelése az adott foglalkozás gyakorlását (folytatását) akadályozza meg, az R. 2/A. § szerinti, a megfelelő számú oltással nem rendelkező jelentkezőkkel szemben érvényesülő jogviszony-létesítési tilalom pedig a foglalkozás tényleges választásának akadályát képezi. Alanyi jellegű a korlátozás azért, mert az oltások felvétele – e korlátozások alóli mentességre jogosító egészségügyi kontraindikációt leszámítva – egyénileg teljesíthető feltétel, amely – az oltásokhoz való széles körű és ingyenes hozzáférésre is tekintettel – mindenki számára egyenlő feltételekkel lehetséges. Ennek nyomán az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az R. támadott rendelkezései a munkához való joggal érdemi összefüggésben állnak.

[173] Az R. szerinti alapjogkorlátozás legitim célja vonatkozásában az Alkotmánybíróság újfent utal a határozat indokolásának IV/5., és VI/3. pontjaiban (Indokolás [123] és köv. és Indokolás [164] és köv.) foglaltakra, arra konkludálva, hogy az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdését érintő alapjog-korlátozás legitim céllal rendelkezik.

[174] Az R. szerinti oltási programnak a legitim cél elérésére való alkalmassága tekintetében a határozat indokolásának IV/6. és VI/3. pontjaira (Indokolás [127] és köv. és Indokolás [164] és köv.) utalva az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az oltási program hatékonysága a járvány terjedésének lassítására, következményeinek enyhítésére nem kérdőjelezhető meg.

[175] A határozat indokolásának VI/3. pontjában (Indokolás 164] és köv.) kifejtettek alapján ismételten rámutat az Alkotmánybíróság, hogy a jogalkotó az Alaptörvény 53. cikk (3) bekezdéséből levezethető azon kötelezettségének, hogy a veszélyhelyzet alapjául szolgáló járványhelyzet változásai fényében rendszeresen felülvizsgálja a korlátozó intézkedések fenntartásának szükségességét, eleget tett.

[176] 5. Harmadikként az Alkotmánybíróság a támadott szabályozást a munkaügyi tárgyalásokhoz való jog tükrében vizsgálta meg.

[177] Az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdése szerint „[t]örvényben meghatározottak szerint a munkavállalóknak, a munkaadóknak, valamint szervezeteiknek joguk van ahhoz, hogy egymással tárgyalást folytassanak, annak alapján kollektív szerződést kössenek, érdekeik védelmében együttesen fellépjenek, amely magában foglalja a munkavállalók munkabeszüntetéshez való jogát." Az indítvány8. előterjesztője azért állította ennek sérelmét, mert az R. kizárja az egyéni és kollektív megállapodások kialakításának lehetőségét az oltás felvételével kapcsolatban.

[178] Az Alkotmánybíróság kiemeli azt, hogy az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdése eleve csak „törvényben meghatározottak szerint" biztosítja a munkaügyi tárgyalásokhoz való jogot. E fordulatot – amit az alkotmányozó több alapjognál is használt – az Alkotmánybíróság akként értelmezi, hogy ilyen esetben az Alaptörvény „kifejezetten törvények tartalmára hivatkozik" {25/2020. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az ilyen esetekben tehát az Alaptörvényből eredően van mozgástere a jogalkotónak az alapjog kereteinek meghatározására. Ebből az is következik, hogy az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdése nem értelmezhető akként, hogy a foglalkoztatási jogviszonyra, munkavégzésre vonatkozó kógens jogszabályok, vagy más jogforrások tartalmának meghatározására, alakítására a munkavállalók, a munkaadók, valamint szervezeteik egyeztetési és szabályozási (vö. kollektív szerződés-kötési) jogosultsága minden tekintetben kiterjedne. Ezzel kapcsolatban utal arra az Alkotmánybíróság, hogy a munkaviszony alanyainak egyeztetési és szabályozási jogosultságának olyan jellemző témaköreit, mint a munkaidő és szabadidő, juttatások vagy a sztrájkjog gyakorlása az R. nem érinti. Mivel a jelen esetben az R. e témaköröket nem érintő kógens jogszabályi előírást tartalmaz, az Alkotmánybíróság

azt állapítja meg, hogy az ezzel kapcsolatos panaszelem nem hozható érdemi összefüggésbe az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdésének első fordulatával, mivel annak védelmi körén kívül esik.

[179] 6. Végül az Alkotmánybíróság az R. szabályait a jogorvoslathoz való joggal vetette össze.

[180] Az indítvány5. az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét azért állította, mert a jogalkotó az R. 2. § (3)–(4) bekezdéseiben szereplő orvosi szakvéleménnyel szemben nem biztosított jogorvoslati lehetőséget. Ezen alaptörvényi rendelkezés szerint „[m]indenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti".

[181] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az alkotmányozó nem valamennyi aktussal szemben írja elő a jogorvoslat biztosításának kötelezettségét, csak a bírósági, hatósági, vagy más közigazgatási döntésekkel szemben támasztja ezt a követelményt {vö. 3240/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [7]; 32/2019. (XI. 15.) AB határozat, Indokolás [54]–[55]}. Az R. szerinti orvosi szakvélemény azonban nem minősül sem bírósági, sem közigazgatási döntésnek, emiatt nem is vezethető le az Alaptörvényből a jogalkotó azon kötelezettsége, hogy azzal szemben jogorvoslati utat biztosítson. Erre figyelemmel nem állapítható meg a támadott szabályozás és az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése között érdemi alkotmányjogi összefüggés, az orvosi szakvélemény kívül esik a jogorvoslathoz való jog tárgyi körén.

VII.

[182] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az R. támadott rendelkezései alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2022. március 8.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

[183] Egyetértek a rendelkező részben foglaltakkal, ugyanakkor fenntartom a 3088/2022. (III. 10.) AB végzésben kifejtett álláspontomat. Erre tekintettel úgy gondolom, hogy a jelen ügyben a helyi önkormányzati szerveknél és a helyi önkormányzatok által fenntartott intézményeknél foglalkoztatottak vonatkozásában is megállapítható a személyes, közvetlen és aktuális érintettség az alábbi indokok miatt.

[184] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában az Abtv. 26. § (2) bekezdésén alapuló alkotmányjogi panasz kétség kívül kivételes jellegű. Az Alkotmánybíróság következetes értelmezése szerint ezért a „kivételes panasz esetében, mivel az közvetlenül a norma ellen irányul, különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, hiszen az indítványozó alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az *actio popularis*-tól" {például: 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]; lásd még: 3105/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]; 3033/2014. (III. 3.) AB végzés, Indokolás [19]; 3245/2014. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [14]}.

[185] A közvetlenség azt a követelményt foglalja magában, hogy az indítványban állított (alapjogi) jogsérelemnek jogalkalmazói (bírói) döntés nélkül – közvetlenül – kell fennállnia. Ha ugyanis a jogszabály érvényesüléséhez konstitutív hatályú végrehajtási aktus szükséges, az indítványozónak először a jogsértést közvetlenül megvalósító

államhatalmi aktust kell megtámadnia, amelyet követően lehetővé válik a norma közvetett vizsgálata is {3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]; 3170/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [10]}. Ennek megfelelően az olyan jogszabályok támadhatók az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján indult eljárásban, amelyek lényegüknél fogva közvetlenül hatályosulhatnak {3246/2014. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [10]}.

[186] Az érintettség megállapításához szükséges az is, hogy a jogsérelem bekövetkezzék, az „aktuális" (jelenvaló) legyen. Az aktuális érintettség ezért azt jelenti, hogy az indítványozó sérelmének fenn kell állnia {3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [31]; 3123/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [12]; 3170/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [11]}. Ez alól annyiban engedett kivételt az Alkotmánybíróság, hogy az érintettség abban az esetben is megállapítható, ha a jogszabály alkalmazására, érvényesítésére szolgáló cselekmények ugyan még nem történtek meg, de jogszabály erejénél fogva olyan jogi helyzet keletkezett, amelyből egyértelműen következik, hogy „a panaszolt jogsérelem közvetlenül belátható időn belül kényszerítően bekövetkezik" {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [66]}. A 33/2012. (VII. 17.) AB határozat tehát a „belátható időn belül kényszerítően" bekövetkező állított jogsérelmek esetében is megalapozottnak tartotta az érintettséget, és így a befogadhatóságot. Ezt az értelmezést erősítette meg az Alkotmánybíróság a 3244/2014. (X. 3.) AB határozatban (Indokolás [19]) és a 3086/2016. (IV. 26.) AB határozatban (Indokolás [28]) is.

[187] Az érintettség megállapításának további feltétele, hogy a jogsérelemnek személyesnek kell lennie. Ez a feltétel azt a követelményt foglalja magában, hogy az érintett saját alapjogának a sérelmére hivatkozhat, ugyanakkor nem jelenti, hogy e feltétel kizárólag akkor állapítható meg, ha a támadott normának az indítványozó a címzettje. Ha a norma címzettje harmadik személy, a személyes érintettség követelménye akkor teljesül, ha az indítványozó alapjogi pozíciója és a norma között szoros kapcsolat áll fenn {3110/2013. (VI. 14.) AB határozat, Indokolás [28]}.

[188] A fenti szempontok alapján álláspontom szerint a jelen ügyben megállapítható, hogy az indítványban állított jogsérelem jogalkalmazói döntés nélkül – közvetlenül – fennáll. Véleményem szerint a helyi önkormányzati szerveknél és a helyi önkormányzatok által fenntartott intézményeknél foglalkoztatottak egészségügyi önrendelkezési jogát is érinti, ha a kötelező védőoltás felvételét a jogalkotó olyan jogkövetkezmény kilátásba helyezésével kívánja elérni, amely e személyi kör vonatkozásában is kizárja az önkéntes elhatározást. Megállapítható továbbá az is, hogy ugyan ebben az esetben a norma címzettje harmadik személy, az indítványozó alapjogi pozíciója és a norma között szoros kapcsolat áll fenn. Végül, álláspontom szerint megállapítható az is, hogy a panaszolt jogsérelem közvetlenül belátható időn belül kényszerítően bekövetkezik. A támadott jogszabály hatálybalépésével ugyanis olyan jogi helyzet állt elő, amelyben e személyi kör vonatkozásában is egyértelműen fennálló kockázat, hogy ha a védőoltást a polgármester által meghatározott határidőn belül nem vették fel, esetükben fizetés nélküli szabadság rendelhető el. Ha pedig a fizetés nélküli szabadság elrendelésétől számítva egy év eltelt, a foglalkoztatott jogviszonya felmentéssel, illetve felmondással azonnali hatállyal megszüntethető.

[189] A fentiek alapján úgy gondolom, hogy valamennyi indítványozó vonatkozásában megállapítható a személyes, közvetlen és aktuális érintettség.

Budapest, 2022. március 8.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/4027/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3129/2022. (IV. 1.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 75/S. § (1) bekezdés *a)* pontja és 436. § (14)–(15) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

[1] 1. Az indítványozó (Karsai Dániel Ügyvédi Iroda, képviselő: dr. Karsai Dániel irodavezető ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI törvény 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amelyben kérte a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 10/B. § (5) bekezdés *a)* pontja és 436. § (14)–(15) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.

[2] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott szabályozás sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, M) cikk (2) bekezdését, I. cikk (3) bekezdését és XIII. cikk (1) bekezdését.

[3] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy a jogalkotó a büntetésvégrehajtási intézetek túlzsúfolt körülményei miatti jogsérelmek orvoslására új kompenzációs rendszert vezetett be a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és az ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvénnyel. Az indítványozó utalt arra, hogy a kialakított kártalanítási rezsim rendkívül sikeresnek bizonyult, és az azóta lefolytatott mintegy 14 ezer ügyben 8 milliárd forintot ítéltek meg a bíróságok az érintettek részére.

[4] Az indítványozó előadta, hogy több ilyen ügyben látott el jogi képviseletet. Ezen jogi képviselet alapjául szolgáló megbízási szerződésekben a felek jellemzően kikötötték, hogy a megítélt kártalanítás kifizetését a képviseletet ellátó ügyvéd letéti számlájára kell teljesíteni. Ennek oka, hogy számos ügyfél nem rendelkezik bankszámlával, így a kifizetés számukra objektíve lehetetlen. Az indítványozó kiemelte, hogy ilyen esetekben az ügyvédi letéti számlára való kifizetést követően készpénzben történt a tényleges kifizetés végrehajtása, és ehhez az érintettek megjelentek az ügyvédi irodában az előírt ügyfélazonosítás elvégzése céljából.

[5] Az indítványozó kifejtette, hogy az indítvánnyal támadott szabályok megszüntették az ügyvédi letéti számlán keresztül történő elszámolás lehetőségét. A hatályos szabályok ugyanis megkövetelik, hogy a fogvatartottak a részükre megítélt kártalanítási összegekhez kizárólag a büntetés-végrehajtási intézeteken keresztül juthassanak hozzá, tekintet nélkül arra, hogy a jogi képviselővel milyen szerződést kötöttek. Az indítványozó rámutatott arra is, hogy a szabadlábra helyezett személyek számára is kizárttá vált az ügyvédi letéti számlán keresztül rendelkezni a kártalanítás összegéről, ugyanis a szabályozás alapján csak olyan számlaszámra történhet átutalás, amelynek kizárólagos jogosultja a szabadlábra helyezett személy.

[6] Az indítványozó a hatályos szabályozás új elemei köréből kiemelte azt is, amely szerint a 2020. március 7-e után meghozott bírósági határozatokban megítélt kártalanítási összeg nem fizethető ki 2020. június 15-ig. A Bv. tv. módosított rendelkezései miatt kizárt az ügyvédi iroda letéti számlájára történő utalása a megítélt kártalanításoknak.

[7] Az indítványozó álláspontja szerint az alkotmányjogi panasszal támadott rendelkezések az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését részben azért sértik, mert a Bv. tv. támadott rendelkezései a kihirdetés másnapján hatályba léptek, ezáltal a jogalkotó nem biztosított felkészülési időt az érintettek számára.

[8] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése másrészt azért sérül, mert a szabályozás hatálybalépésének következménye az, hogy két csoportra oszlanak a hasonló helyzetben lévő, zsúfolt elhelyezési körülmények miatti kártalanítási összegre jogosult fogvatartottak aszerint, hogy a rájuk vonatkozó jogerős döntést a hatálybalépés napja

előtt vagy azt követően hozta meg a büntetés-végrehajtási bíró. Ennek a megkülönböztetésnek a közvetlen következménye az, hogy a hatálybalépést követően hozott döntés alapján nem történhet meg a kártalanítás folyósítása a fogvatartottak számára az egyébként megjelölt ügyvédi letéti számlára. A letétkezelési szolgáltatást nyújtó ügyvédek pedig nem tudnak az érintett ügyfelekkel kötött szerződések szerint eljárni. A Bv. tv. kógens szabálya így kizárja a korábban kötött ügyvédi letéti szerződések teljesíthetőségét. A támadott szabályozás azáltal sérti a visszaható hatály tilalmát, hogy az ügyvédek, illetve az ügyvédi irodák és a fogvatartottak között létrejött jogviszonyokba beavatkozik.

[9] Az indítványozó álláspontja értelmében a támadott szabályozás sérti az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésén alapuló szerződési szabadsághoz való jogot is. Érvelése szerint a jogalkotó nem adta indokát annak, hogy az ügyvédi letétkezelés tilalma a kártalanítási összegek vonatkozásában milyen okból szükséges. Nem tárható fel továbbá az ügyvédi tevékenység ellátása körében általánosságban felmerülő olyan körülmény, vagy a szerződésekben tömegesen felmerülő érdekegyensúlytalanság, amely alkotmányos indokoltságát adná az új rendelkezésnek. Az indítványozó hangsúlyozta, hogy a letétkezelési tevékenységét a szabályozás közvetlenül hátrányosan érinti, korlátozza az ügyvédi tevékenység és a jogi képviselet hatékony ellátását, és a megbízások szerződésszerű teljesítését.

[10] Az indítványozó utalt arra is, hogy álláspontja szerint a szerződési szabadság a tulajdonhoz való jog részjogosítványaként a tulajdonhoz való jog védelmi körébe tartozik. Erre tekintettel a támadott szabályozás sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését is, mert a korábban érvényesen létrejött ügyvéd-fogvatartott ügyfelek közötti polgári jogi jogviszonyokra alkalmazott korlátozás a cél elérésére alkalmatlan.

[11] 2. Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy az indítvány benyújtását követően a börtönzsúfoltság miatti kártalanítási eljárással összefüggő visszaélések megszüntetése érdekében szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2020. évi CL. törvény 23. § 3. pontja értelmében a Bv. tv. 10/B. § (5) bekezdése hatályát vesztette 2021. január 1-jével, és az abban foglalt szabályozást a 2021. január 1-jén hatályba lépett 75/S. § (1) bekezdése tartalmazza.

[12] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság felhívta az indítványozót az Abtv. 57. § (2) bekezdése alapján nyilatkozattételre, illetve ezzel összefüggésben indítványa kiegészítésére a tekintetben, hogy indítványát fenntartja-e, és amennyiben fenntartja, úgy a megváltozott jogi szabályozási környezetre tekintettel ki kívánja-e egészíteni.

[13] Az indítványozó az eredeti beadványában kifejtetteket az új, tartalmában a korábbival azonos szabályozás tekintetében mindenben fenntartotta.

[14] 3. Az igazságügyi miniszter az ügyben *amicus curiae* beadványt terjesztett elő.

II.

[15] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam."

„M) cikk (2) Magyarország biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit. Magyarország fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, és védi a fogyasztók jogait."

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár."

[16] 2. A Bv. tv.-nek az indítvány benyújtásakor hatályos rendelkezése:

„10/B. § (5) A kifizetés
a) az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények tárgyában hozott határozat alapján az elítélt vagy egyéb jogcímen fogvatartott részére
aa) – ha fogva van – a büntetés-végrehajtási intézet által kezelt letéti számlájára való átutalással,
ab) szabadlábra helyezését követően kizárólag olyan fizetési számlára való átutalással, amelynek számlatulajdonosa és a számla feletti kizárólagos rendelkezési jogosultja az elítélt vagy egyéb jogcímen fogvatartott,
[…]
történik."

[17] 3. A Bv. tv.-nek az indítvány elbírálásakor hatályos rendelkezései:

„75/S. § (1) A kifizetés
a) a kártalanítási döntés alapján az elítélt részére
aa) – ha fogva van – a bv. intézet által kezelt letéti számlájára való átutalással,
ab) szabadlábra helyezését követően kizárólag olyan fizetési számlára való átutalással, amelynek számlatulajdonosa és a számla feletti kizárólagos rendelkezési jogosultja az elítélt,
b) a polgári jogi igény vagy a bűncselekmény miatt megítélt kártérítés vagy sérelemdíj jogosultja részére, az általa megjelölt számlaszámra utalással vagy a lakcímére történő kézbesítéssel
történik."

„436. § (14) A börtönzsúfoltsági kártalanításokkal kapcsolatos visszaélések megszüntetése érdekében szükséges haladéktalan intézkedésekről szóló 2020. évi IV. törvény hatálybalépését követően az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítási igény tárgyában hozott határozatban megítélt kártalanítási összeg 2020. június 15-ig nem fizethető ki. E bekezdés szerinti felfüggesztés időtartama a 70/B. § (6) bekezdésében foglalt időtartamba nem számít bele.
(15) A börtönzsúfoltsági kártalanításokkal kapcsolatos visszaélések megszüntetése érdekében szükséges haladéktalan intézkedésekről szóló 2020. évi IV. törvény hatálybalépését megelőzően az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítási igény tárgyában hozott határozat a meghozatalakor hatályos szabályok szerint teljesítendő."

III.

[18] Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.

[19] 1. A Bv. tv. 10/B. § (5) bekezdés *a)* pontját és 436. § (14)–(15) bekezdését a börtönzsúfoltsági kártalanításokkal kapcsolatos visszaélések megszüntetése érdekében szükséges haladéktalan intézkedésekről szóló 2020. évi IV. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 4. és 5. §-a állapította meg. A Módtv. 3. §-a alapján e törvény a kihirdetését (2020. március 6.) követő napon lép hatályba. Ebből következően a Bv. tv. 10/B. § (5) bekezdés *a)* pontjának és 436. § (14)–(15) bekezdésének alkotmányjogi panasszal támadott rendelkezései 2020. március 7-én léptek hatályba. Erre tekintettel az indítványozó a 2020. április 28-án postára adott alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott száznyolcvan napos határidőben nyújtotta be.

[20] 2. Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében meghatározott követelményeinek eleget tesz. Tartalmazza ugyanis: *a)* azt a törvényi rendelkezést, amely az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására megállapítja, és az indítványozói jogosultságot megalapozza [Abtv. 26. § (2) bekezdés]; *b)* az eljárás megindításának indokát (a Bv. tv. támadott rendelkezései az általa megkötött szerződésekben hátrányos változást eredményeztek); *c)* az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést [Bv. tv. 10/B. § (5) bekezdés *a)* pont, 75/S. § (1) bekezdés és 436. § (14)–(15) bekezdés]; *d)* az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B) cikk (1) bekezdés, M) cikk (2) bekezdés, XIII. cikk (1) bekezdés]; *e)* indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel; *f)* kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvényellenességét, és semmisítse meg azt.

[21] 3. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 26. §, 52. § (1b) bekezdés *b)* pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget, ugyanis az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése.

[22] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás tilalma és a felkészülési idő hiánya esetén {ld. pl. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]} – lehet alapítani. Mivel az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdé-

séhez kapcsolódó kifogásai a fentiek szerint megjelölt kivételes eseteknek megfelelnek, a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenessége vizsgálatának az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben helye volt.

[23] Az Alaptörvény M) cikkével összefüggésben az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az Alaptörvény e rendelkezéséből levezethető szerződési szabadság nem alapvető jog, azonban önálló alkotmányos jogként élvezi az Alaptörvény védelmét, és olyan, Alaptörvényben biztosított jognak minősül, amelynek sérelmére az Abtv. szerinti alkotmányjogi panasz alapítható. Az Alkotmánybíróság ennek alapján az M) cikkből levezetett szerződési szabadságra alapított alkotmányjogi panaszokat értékeli úgy, hogy azok az Abtv. által előírt, Alaptörvényben biztosított jogra hivatkoznak és ezért érdemben vizsgálhatók {33/2015. (XII. 3.) AB határozat, Indokolás [26]–[27]}.

[24] 4. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában az Abtv. 26. § (2) bekezdésén alapuló alkotmányjogi panasz kivételes jellegű. Az Alkotmánybíróság következetes értelmezése szerint ezért a „kivételes panasz esetében, mivel az közvetlenül a norma ellen irányul, különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, hiszen a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az *actio popularis*-tól" {például: 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]; lásd még: 3105/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]; 3033/2014. (III. 3.) AB végzés, Indokolás [19]; 3245/2014. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [14]}.

[25] A közvetlenség azt a követelményt foglalja magában, hogy az indítványban állított (alapjogi) jogsérelemnek jogalkalmazói (bírói) döntés nélkül – közvetlenül – kell fennállnia. Ha ugyanis a jogszabály érvényesüléséhez konstitutív hatályú végrehajtási aktus szükséges, az indítványozónak először a jogsértést közvetlenül megvalósító államhatalmi aktust kell megtámadnia, amelyet követően lehetővé válik a norma közvetett vizsgálata is {3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]; 3170/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [10]}. Ennek megfelelően az olyan jogszabályok támadhatók az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján történő eljárásban, amelyek lényegüknél fogva közvetlenül hatályosulhatnak {3246/2014. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [10]}.

[26] Az érintettség megállapításához szükséges az is, hogy a jogsérelem bekövetkezzék, az „aktuális" (jelenvaló) legyen. Az aktuális érintettség ezért azt jelenti, hogy az indítványozó sérelmének fenn kell állnia {3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [31]; 3123/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [12]; 3170/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [11]}. Ez alól annyiban engedett kivételt az Alkotmánybíróság, hogy az érintettség abban az esetben is megállapítható, ha a jogszabály alkalmazására, érvényesítésére szolgáló cselekmények ugyan még nem történtek meg, de jogszabály erejénél fogva olyan jogi helyzet keletkezett, amelyből egyértelműen következik, hogy „a panaszolt jogsérelem közvetlenül belátható időn belül kényszerítően bekövetkezik" {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [66]; 3244/2014. (X. 3.) AB határozat, Indokolás [19]}.

[27] Az érintettség megállapításának további feltétele, hogy a jogsérelemnek személyesnek kell lennie. Ez a feltétel azt a követelményt foglalja magában, hogy az érintett saját alapjogának a sérelmére hivatkozhat, ugyanakkor nem jelenti, hogy e feltétel kizárólag akkor állapítható meg, ha a támadott normának az indítványozó a címzettje. Ha a norma címzettje harmadik személy, a személyes érintettség követelménye akkor teljesül, ha az indítványozó alapjogi pozíciója és a norma között szoros kapcsolat áll fenn {3110/2013. (VI. 14.) AB határozat, Indokolás [28]}. Az Alkotmánybíróság kifejtette azt is, hogy nem természetes személyek esetében az egyedi érintettséget a szervezeti sajátosságokra figyelemmel vizsgálja {3091/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]; 3092/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]; 3027/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [19]}.

[28] Az adott esetben az indítványozó csatolta az alapító okiratát, és igazolta, hogy az ügyvédi iroda a Budapesti Ügyvédi Kamara nyilvántartásában szerepel. Az Alkotmánybíróságnak az előtte folyamatban lévő alkotmányjogi panasz eljárások alapján hivatalos tudomása van arról, hogy az indítványozó a fogvatartási körülmények miatti kártalanítási eljárásokban jogi képviselőként rendszeresen eljár. A támadott jogszabályi rendelkezések az indítványozó vonatkozásában jogalkalmazói (bírói) aktus nélkül – közvetlenül – hatályosultak azáltal, hogy a jogi képviseletre irányuló szerződéses (megbízási) jogviszonyaiban változást idéztek elő. A jogsérelem az indítványozó vonatkozásában aktuális (jelenvaló), mert fennálló szerződéses jogviszonyait érinti. Végül megállapítható az is, hogy az indítványozó – mint ügyvédi iroda – az általa kötött szerződések vonatkozásában a saját alapjogában bekövetkezett sérelemre hivatkozik.

[29] A fentiek alapján az indítványozó közvetlen, aktuális és személyes érintettsége megállapítható.

[30] 5. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek is megfelel, mert az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekinthető, hogy a fennálló

szerződéses jogviszonyokat az indítvánnyal támadott jogszabályi rendelkezések módosíthatják-e, illetve hogy a jogalkotó biztosította-e a kellő felkészülési időt. Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés továbbá, hogy a szerződési szabadság a konkrét esetben beletartozik-e a tulajdonhoz való jog [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének] védelmi körébe, illetve akár az alkotmányos tulajdonvédelemre tekintettel, akár az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése alapján megállapítható-e a szerződési szabadság sérelme.

[31] 6. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével – a Bv. tv. 10/B. § (5) bekezdés *a)* pontja helyébe lépő 75/S. § (1) bekezdés *a)* pontja és 436. § (14)–(15) bekezdése vonatkozásában – érdemben bírálta el.

IV.

[32] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

[33] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy a Bv. tv. indítvánnyal támadott jogszabályi rendelkezései sértik-e az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó visszaható hatályú jogalkotás tilalmát.

[34] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a jogállamiság egyik legfontosabb alkotóeleme a jogbiztonság, amely – egyebek között – megköveteli, hogy a jogalanyoknak meglegyen a tényleges lehetőségük arra, hogy magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani, ennek érdekében a jogszabályok a kihirdetésüket megelőző időre nézve ne állapítsanak meg kötelezettséget, illetőleg valamely magatartást visszamenőleges hatállyal ne minősítsenek jogellenesnek {32/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [71]}.

[35] Az Alkotmánybíróság a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával összefüggésben jellemzően kiemeli, hogy az „nem abszolút érvényű, és egyértelműen élhet ezzel a jogalkotó akkor, amikor új jogosultságot állapít meg, meglévő jogosultságot terjeszt ki, vagy valamely jog korlátozását oldja fel" {10/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [18]}. A visszaható hatályú jogalkotás tilalma kizárólag a jogalanyok helyzetét elnehezítő (*ad malam partem*) jogalkotásra irányadó [110/2009. (XI. 18.) AB határozat, ABH 2009, 971, 984].

[36] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a jogbiztonság sérelme nemcsak annak következtében merülhet fel, ha a jogalkotó lezárt jogviszonyokat érintően utólag állapít meg eltérő jogkövetkezményeket, hanem akkor is, ha a jogalkotó még le nem zárult jogviszonyok tekintetében alkot e jogviszonyokra kiható új jogi normát, illetve, amikor a jogalkotás a fennálló jogviszonyokban idéz elő változást. Így valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet a visszaható hatály tilalmába ütközőnek, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is, ha a hatályba léptetés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [58]}. A visszaható hatályú jogalkotás tilalmának sérelmére vezethet tehát az is, ha a jogszabály már létrejött, de még le nem zárt jogviszonyokat érintően állapít meg eltérő jogkövetkezményeket.

[37] A jelen ügyben megállapítható, hogy a Bv. tv. támadott rendelkezései az indítványozó által megkötött szerződések egyes kikötéseit érintik, vagyis a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell. A fogvatartott részére megítélt kártalanítás kifizetésének módját ugyanis a Bv. tv. új rendelkezései olyan módon határozzák meg, hogy nem teszik lehetővé a kártalanítás kifizetését az ügyvéd és a fogvatartott közötti megállapodás alapján, vagyis az ügyvédi letéti számlán keresztül. Ez a szabályozás ugyanakkor az Alkotmánybíróság szerint nem jár az indítványozó helyzetét elnehezítő (*ad malam partem*) hátránnyal az alábbiak miatt.

[38] Az új szabályozás megalkotására a Módtv. 4. §-ának normaszöveg-javaslatához fűzött indokolás szerint azért volt szükség, mert a kártalanítás kifejezetten személyhez kötött, az ugyanis az adott személy által elszenvedett sérelem kompenzációja. Emiatt, valamint a visszaélések elkerülése érdekében szükséges, hogy a kártalanításként járó összeg ténylegesen is közvetlenül az elítélt, illetve az egyéb jogcímen fogvatartott kezéhez kerüljön.

[39] Az új szabályok tehát biztosítják a megítélt kártalanítás kifizetését, csak a korábbi szabályozástól részben eltérően határozzák meg, hogy a kártalanításként megállapított összeg folyósítása milyen módon történhet. Ez a szabályozás az indítványozó által kötött szerződéses jogviszonyokban az indítványozó vonatkozásában hátrányos jogkövetkezményt nem idéz elő, és a szerződések egyéb kikötéseit nem érinti.

[40] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütközést állító indítványi elemet nem találta megalapozottnak.

[41] 2. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta, hogy a Bv. tv. indítvánnyal érintett új rendelkezéseinek a hatályba léptetése sérti-e az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó kellő felkészülési idő követelményét.

[42] A kellő felkészülési idő követelményének a jogbiztonság elvéből következő lényegi eleme, hogy a jogszabályi rendelkezéseknek mindazok a címzettjei, akik részére a jogszabály új, illetve többletkötelezettségeket ír elő – legyenek akár a jogszabály végrehajtásáért felelős (jogalkalmazó) szervek, akár az önkéntes jogkövetés szempontjából érintett egyéb személyek és szervek –, a kötelezettségeiket potenciálisan teljesíteni tudják, és akaratuk ellenére ne kövessenek el kötelességszegést, ne valósítsanak meg jogellenes magatartást. Mind a jogalkalmazásnak, mind pedig a jogkövető magatartásnak feltétele a jogszabály megismerése, ebből a szempontból tehát a szabály alkalmazására való felkészülés és a jogszabály megismerése a cél-eszköz viszonyban áll egymással {6/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [233]–[236]; 24/2019. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [43]}. A jogszabály alkalmazására való felkészüléshez szükséges kellő idő megállapítása és biztosítása a jogalkotó felelősséggel terhelt mérlegelésének és döntésének függvénye, mellyel összefüggésben alaptörvény-ellenesség csak a jogszabály alkalmazására való felkészülést szolgáló időtartam kirívó, a jogbiztonságot súlyosan veszélyeztető vagy sértő elmaradása, illetőleg hiánya esetén állapítható meg {3209/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [51]}. Az Alkotmánybíróság hatásköre ennek megfelelően a felkészülési idő követelményével összefüggésben nem terjedhet ki annak vizsgálatára, hogy egy konkrét jogszabály esetében pontosan mennyi idő szükséges a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez, az ugyanis nem alkotmányjogi kérdés; az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó felkészülési idő követelményével összefüggésben csak azt értékelheti, ha a felkészülési idő elmarad, vagy annyira kirívóan rövid, hogy nyilvánvaló, hogy a jogszabály címzettjei jóhiszeműségük, legjobb szándékuk és igyekezetük ellenére sem – vagy csak rendkívüli erőfeszítések árán – tudnának kötelezettségeiknek eleget tenni {24/2019. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [43]; 9/2021. (III. 17.) AB határozat, Indokolás [61]–[62]; 3002/2022. (I. 13.) AB határozat, Indokolás [24]}.

[43] A kellő felkészülési idő követelményének való megfelelés vizsgálata minden esetben az adott körülmények figyelembevételével történik {32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [58]}. Ennek keretében elsősorban azt szükséges vizsgálni, hogy a támadott szabályozás előír-e új kötelezettséget, vagy megállapít-e többletkötelezettséget a címzettek vonatkozásában. Az Alkotmánybíróságnak ezért a jelen ügyben is azt kellett értékelnie, hogy a Bv. tv.-t módosító Módtv. új, illetve többletkötelezettséget előír-e az érintettek vonatkozásában.

[44] A Bv. tv. támadott rendelkezései részben a kifizetés módját [Bv. tv. 10/B. § (5) bekezdés *a)* pontjának helyébe lépő 75/S. § (1) bekezdés *a)* pont], részben pedig a kártalanítás kifizetésének átmeneti felfüggesztését szabályozzák [Bv. tv. 436. § (14)–(15) bekezdés].

[45] A Bv. tv. támadott rendelkezései a kártalanításként megállapított összeg folyósítását úgy rendezik, hogy a büntetés-végrehajtási intézetben fogvatartott esetén a büntetés-végrehajtási intézet által kezelt letéti számlára történhet a folyósítás [Bv. tv. 10/B. § (5) bekezdés *a)* pont *aa)* alpont helyébe lépő 75/S. § (1) bekezdés *a)* pont *aa)* alpont], míg szabadlábra helyezést követően a folyósítás kizárólag olyan fizetési számlára való átutalással történhet, amelynek számlatulajdonosa és a számla feletti kizárólagos rendelkezési jogosultja az elítélt [Bv. tv. 10/B. § (5) bekezdés *a)* pont *ab)* alpont helyébe lépő 75/S. § (1) bekezdés *a)* pont *ab)* alpont]. A Bv. tv. 436. § (14) bekezdése előírta, hogy Módtv. hatálybalépését követően az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítási igény tárgyában hozott határozatban megítélt kártalanítási összeg 2020. június 15-ig nem fizethető ki.

[46] A Bv. tv. hivatkozott rendelkezései tehát a kártalanítás kifizetésének módjait szabályozzák olyan módon, hogy a Módtv. hatálybalépését követően megszüntették az ügyvédi letéti számlán keresztül történő teljesítés lehetőségét. E mellett a szabályozás értelmében a megítélt kártalanítás kifizetésére átmenetileg nem kerülhet sor. Az indítvánnyal támadott egyéb rendelkezések a fennálló szerződéses jogviszonyokat nem érintik.

[47] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a Bv. tv. támadott rendelkezései érintik ugyan a fennálló szerződések teljesítését, de az indítványozó szerződéses jogviszonyaiban az indítványozó vonatkozásában új vagy többletkötelezettséget nem keletkeztetnek sem azzal összefüggésben, hogy a kártalanítás kifizetésének módját a korábbi szabályozástól eltérően rendezik, sem azzal összefüggésben, hogy a kifizetés átmeneti felfüggesztését írják elő. Ilyen új, vagy többletkötelezettségre pedig az indítványozó sem hivatkozott alkotmányjogi panaszában.

[48] Mindezen indokokra tekintettel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből következő kellő felkészülési idő követelményébe ütközését állító indítványi elemet sem találta megalapozottnak.

[49] 3. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta, hogy az indítványozó érveire tekintettel a szerződési szabadság az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének védelmi körébe tartozik-e.

[50] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez, az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdése pedig a tulajdon elvonására vonatkozik. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében: „A tulajdon jogi fogalmát és tartalmát általában nem közvetlenül az Alaptörvény, hanem más jogi normák határozzák meg. Az Alaptörvény által védett jogok körét és tartalmát ugyanakkor az Alaptörvény alapján kell megállapítani." {3329/2020. (VIII. 5.) AB határozat, Indokolás [16]} Az Alaptörvény tulajdonhoz való alapjogként „a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványokat védi: a törvényhozás a tulajdonhoz való alapvető jog alapján általában köteles tiszteletben tartani azokat a jogosultságokat, amelyek az alkotmányos értelemben vett tulajdonhoz való alapvető jog összetevői." {25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [55]; 3050/2020. (III. 2.) AB határozat, Indokolás [19]} Az Alaptörvény az alkotmányos tulajdon körében törvényben meghatározott jogosultságokat véd azzal, hogy az Alkotmánybíróság az egyes esetek eldöntése kapcsán más alapvető jogokkal és alkotmányos értékekkel együtt szemlélve a tulajdonjog alkotmányos védelmi körébe vont további jogi pozíciókat. Ebből következik, hogy az Alaptörvény XIII. cikke a már megszerzett tulajdont, illetve kivételes esetekben a tulajdoni várományokat védi {például: 10/2001. (IV. 12.) AB határozat, ABH 2001, 123; 3209/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [64]–[65]; 3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [34]; 3/2020. (I. 3.) AB határozat, Indokolás [79]}.

[51] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XIII. cikkével összefüggésben jellemzően azt hangsúlyozza, hogy „[a] tulajdonjog alkotmányos védelmének a polgári jogi tulajdonon kívüli, egyéb vagyoni értékű jogokra való kiterjesztése mögött a tulajdonnak az egyén autonómia-védő funkciója áll" {3209/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [66]}. A tulajdon alkotmányos védelme tehát tulajdonképpen bizonyos vagyoni jogi pozíciók (státuszok) alapjogi védelme {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [23]}.

[52] Az Alkotmánybíróság a 33/2015. (XII. 3.) AB határozatban rámutatott arra is, hogy a szerződési szabadság szoros összefüggésben áll az Alaptörvény által védett tulajdonhoz való joggal. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése a tulajdon szabadságát, a tulajdonosok magánautonómiájának a védelmét is garantálja. A tulajdon egyik részjogosítványa a tulajdonosi „rendelkezés" szabadsága, amelynek szükségszerű tartalmi eleme a szerződési szabadság (Indokolás [25]). Az Alkotmánybíróság ezen megállapításaiból ugyanakkor nem következik, hogy a szerződési szabadság az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése alapján alapjogi védelemben részesülne. Az Alkotmánybíróság ugyanis egyértelműen kiemelte e döntésében: a szerződési szabadság nem alapvető jog, hanem önálló alkotmányos jogként élvezi az Alaptörvény védelmét (Indokolás [26]).

[53] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy a szerződési szabadság – mint önálló alkotmányos jog – nem tekinthető olyan vagyoni értékű jognak, amelyre az alkotmányos tulajdonvédelem kiterjedne.

[54] Az Alkotmánybíróság a fentiek mellett utal arra is, hogy az indítványozó által megkötött szerződések olyan jogviszonyok (megbízás, letét), amelyek kizárólag kötelmi jogi jellemzőkkel bírnak. Nem minősülnek az indítványozó vonatkozásában megszerzett tulajdonnak, továbbá nem rendelkeznek olyan közjogi vagy tulajdonjogi várományi jellemzőkkel, amelyek alapján az alkotmányos tulajdonvédelem körébe sorolhatók.

[55] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a jelen ügyben támadott jogszabályi rendelkezések és a tulajdonhoz való alapjog alkotmányos védelmi köre között – az indítványban kifejtett indokok alapján – nincs érdemi összefüggés. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az érdemi alkotmányossági összefüggés hiánya az indítvány elutasítását eredményezi {3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [24]; 3329/2020. (VIII. 5.) AB határozat, Indokolás [16]}. Ezért az Alkotmánybíróság a tulajdonhoz való jog sérelmére alapított indítványt elutasította.

[56] 4. Az Alkotmánybíróság végül azt vizsgálta, hogy az indítványban állított indokok miatt az indítványozó vonatkozásában sérült-e a szerződési szabadság.

[57] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után több döntésében áttekintve a korábbi gyakorlatát, azt állapította meg, hogy az Alaptörvény a „piacgazdaságra utalást kifejezett módon nem tartalmazza. E szövegszerű változás azonban nem jelenti azt, hogy a szerződési szabadság – amely jellegénél fogva szoros kapcsolatban áll a vállalkozás szabadságával is – ne élvezné a továbbiakban az Alaptörvény védelmét." {3192/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [15]–[21]} A 3298/2014. (XI. 11.) AB határozat ezt megerősítve úgy fogalmazott, hogy „a Magyarország gazdasági alaprendjét meghatározó Alaptörvény M) cikkéből következő szerződési szabadság – mint a piacgazdaság lényegi eleme [13/1990. (VI. 18.) AB határozat, ABH 1990, 54, 55] – (nevesítetlen) alkotmányos jog, de nem minősül alapjognak, mivel az Alkotmánybíróság azt nem alapvető jogot tartalmazó rendelkezésből vezette le" {3298/2014. (XI. 11.) AB határozat, Indokolás [29]}.

[58] A szerződési szabadság – mint a magánautonómia, akaratszabadság kifejeződése – magában foglalja a szerződéskötési szabadságot, tehát annak a szabadságát, hogy a felek – a jogszabályi keretek között – szabadon eldönthetik, kívánnak-e egyáltalán szerződést kötni, s ha igen, kivel (partnerválasztás szabadsága), illetve milyen formában (szerződési típusszabadság), illetve milyen tartalommal (diszpozitivitás elve). Emellett a felek szabadsága arra is kiterjed, hogy a szerződés módosításáról vagy a szerződéses kapcsolat megszüntetéséről határozzanak {33/2015. (XII. 3.) AB határozat, Indokolás [36]}.

[59] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor több ügyben is kiemelte, hogy „[m]inden olyan szerződés, amelyet a szerződés megkötését követően nem rögtön teljesítenek, bizonyos fokú kockázatot jelent a felek számára. A szerződéskötést követően ugyanis olyan változások állhatnak be, amelyek eredményeként a szerződés gazdasági egyensúlya teljesen felborulhat, de legalábbis jelentős aránytalanságok következhetnek be. Ha ezeket a szerződő felek megállapodásukkal, szerződésmódosításukkal nem tudják rendezni, ezek kiküszöbölése ugyancsak a szerződésekbe történő beavatkozást teheti szükségessé." [32/1991. (VI. 6.) AB határozat, ABH 1991, 146, 152–153] Az Alkotmánybíróság ezért a 8/2014. (III. 20.) AB határozat rendelkező részében „az Alaptörvény II. cikkét és a B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvét az M) cikk (2) bekezdése második mondatával összefüggésben értelmezve" megállapította, hogy „jogszabály a hatálybalépése előtt megkötött szerződések tartalmát kivételesen – a *clausula rebus sic stantibus* elve alapján – megváltoztathatja. Az állam jogszabállyal a szerződések tartalmát általában csak ugyanolyan feltételek fennállása esetén változtathatja meg alkotmányosan, mint amilyen feltételek fennállását a bírósági úton való szerződésmódosítás is megköveteli." Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben hangsúlyozta, hogy a szerződésekbe történő állami beavatkozás megítélésénél abból kell kiindulni, hogy „a jogbiztonság követelményei, a szerződéses szabadság, a megkötött szerződés teljesítésébe vetett bizalom akkor érvényesülnek, ha az egyedi szerződések bírói úton való módosítása feltételeitől a jogalkotó a szerződések tömegének módosításakor nem térhet el. A magánjogi tartós jogviszonyok jogszabállyal történő alakítására a *clausula rebus sic stantibus* tételének alkalmazásával kerülhet sor. A bírói szerződésmódosítás a magánfelek eltérő érdekeinek új egyensúlyba hozására alkalmas eszköz az eset összes körülményeinek mérlegelésével. A törvényi úton történő szerződésmódosításnak is, amennyire lehet, mindegyik fél méltányos érdekeit figyelembe kell vennie, vagyis az ilyen szerződésmódosításnak is érdekegyensúlyra kell törekednie a megváltozott körülmények mellett." {8/2014. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [91]}

[60] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a „szerződési szabadság mint önálló alkotmányos jog [...] korlátozása akkor lehet alaptörvény-ellenes, ha a korlátozásnak nincs alapos oka, a korlátozás nem ésszerű" {3298/2014. (XI. 11.) AB határozat, Indokolás [29]}. A jogalkotói beavatkozás feltételei akkor állnak fenn, ha a szerződéskötést követően beállott valamely körülmény folytán a szerződés változatlan tartalommal történő fenntartása valamelyik fél lényeges jogos érdekét sérti, a körülményváltozás nem volt észszerűen előrelátható, továbbá, ha az túlmegy a normális változás kockázatán. A jogszabályi beavatkozásnak pedig további feltétele, hogy a lényeges körülményváltozás társadalmi méretű legyen, vagyis a szerződések nagy tömegét érintse {33/2015. (XII. 3.) AB határozat, Indokolás [40]}.

[61] Ha az említett feltételek fennállnak, akkor a korlátozás indokolt, tehát nem minősíthető önkényesnek, következésképpen nem alaptörvény-ellenes. Az Alkotmánybíróság jelen ügy vonatkozásában a törvényalkotói beavatkozás alkotmányos feltételeivel összefüggésben a következőket állapította meg.

[62] A jogalkotó a Módtv. normaszöveg-javaslatához fűzött általános indokolásban kiemelte, hogy „elítéli a börtönviszonyokkal kapcsolatos fogvatartotti sérelmek kártalanítására indított perek körüli visszaéléseket, amelyek súlyosan sértik a társadalom igazságérzetét, és elkötelezetten védi a bűncselekmények áldozatainak jogait és érdekeit. A Kormány nemzeti konzultációt kezd annak érdekében, hogy olyan új szabályozás születhessen, amely híven tükrözi az állampolgárok véleményét. A nemzeti konzultáció eredményének megszületéséig, valamint az új szabályozás hatálybalépéséig a törvényjavaslat felfüggeszti az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítási igény tárgyában hozott határozatban megítélt kártalanítási összegek kifizetését. Mindemellett pedig felhívja a Kormányt egy olyan új szabályozás kidolgozására, amely megszünteti a fogvatartotti kártalanítási rendszerrel kapcsolatos visszaélések lehetőségét, illetve, amelynek keretében a jelenleginél gyorsabb és hatékonyabb módon juthatnak érvényre az áldozatok és hozzátartozóik jogos követelései. Mindezeken túl a Kormány célja, hogy hosszútávon rendezze a problémakört azzal, hogy megszünteti a büntetés-végrehajtási intézmények zsúfoltságát, és javítsa a fogvatartottak elhelyezésének körülményeit, amelyek a kártalanítás kifizetésének alapvető okai."

[63] Az igazságügyi miniszter az eljárás során benyújtott *amicus curiae* beadványában utalt továbbá arra a körülményre is, hogy az ügyvédi letéti számlára történő teljesítés lehetőséget teremtett arra, hogy a kártalanításra

jogosulttal szembeni követelések (például kártérítés, sérelemdíj, gyermektartásdíj) kielégítése elnehezüljön vagy ellehetetlenüljön, különös tekintettel arra, hogy a rendelkezésre álló adatok alapján a kártalanítás iránti igényt benyújtó elítéltek több mint 60%-ával szemben van folyamatban végrehajtási eljárás, amelyek vagyon hiányában behajthatatlanok. Ezzel szemben amennyiben – ahogy azt a kifogásolt szabályozás előírja – az előzetes levonásokat követően fennmaradó kártalanítások összege az elhelyezési körülmények tárgyában hozott határozat alapján az elítélt vagy egyéb jogcímen fogvatartott részére a büntetés-végrehajtási intézet által kezelt letéti számlájára való átutalással, szabadlábra helyezését követően pedig olyan fizetési számlára való átutalással történik, amelynek számlatulajdonosa és a számla feletti kizárólagos rendelkezési jogosultja az elítélt vagy egyéb jogcímen fogvatartott, az egyéb végrehajtás alatt álló követelések kielégítése is lehetővé válik. Ezáltal a bírósági határozatok végrehajtásának érvényt lehet szerezni, amelyhez a társadalomnak fontos érdeke fűződik.

[64] A fentiek alapján megállapítható, hogy a jogalkotó a beavatkozást azért ítélte szükségesnek, mert a kártalanítások kifizetése miatt a szerződések változatlan tartalommal történő fenntartása a kártalanítás jogosultjainak lényeges jogos érdekét sértette. Megállapítható az is, hogy a jogalkotó a szabályozás kialakítsa során azt a körülményt is értékelte, hogy a kártalanítás jogosultjaival szembeni esetleges végrehajtási eljárások ne lehetetlenüljenek el. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jogalkotó által tapasztaltak lényeges körülményváltozásnak minősülnek, és ezen körülményváltozás a szerződések nagy tömegét érinti.

[65] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a jogalkotó általános társadalmi érdekből, a szerződéskötések után beállt körülményváltozások bekövetkezése miatt módosította Bv. tv. támadott rendelkezéseit.

[66] 5. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a Bv. tv. 10/B. § (5) bekezdés *a)* pontja helyébe lépő 75/S. § (1) bekezdés *a)* pontja és 436. § (14)–(15) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2022. március 8.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/787/2020.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3130/2022. (IV. 1.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Kvk.II.39.260/2022/5. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

[1] 1. Magyarország Kormánya nevében a kormányzati kommunikációért felelős miniszter, Rogán Antal, a miniszterelnök kabinetfőnöke nevében eljáró Miniszterelnöki Kabinetiroda meghatalmazott jogi képviselője útján (dr. Kovátsits László Ügyvédi Iroda, képviseli: dr. Kovátsits László ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 233. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybíróséghoz, amelyben kérte a Kúria Kvk.II.39.260/2022/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.

[2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló előzményi ügy kérelmezője a koronavírus elleni védőoltáshoz jutás érdekében a https://vakcinainfo.gov.hu felületen mint regisztráló állampolgár hozzájárult az e-mail címe mint személyes adata kezeléséhez. A Kormány hivatalos oldalán elérhető adatkezelési tájékoztató értelmében a kérelmező hozzájárulását adta ahhoz is, hogy adatait Magyarország Kormánya „további kapcsolattartás, véleménykérés, tájékoztatás, illetve elektronikus levél küldése céljából kezelje".

[3] A kérelmező az e-mail címére a Kormányzati Tájékoztatási Központtól az alábbi levelet kapta: „Tisztelt Honfitársunk! Magyarország közvetlen szomszédságában sajnos a legrosszabb forgatókönyv következett be: egy háború, amelyet még a legnagyobb országok diplomáciai erőfeszítései sem tudtak megakadályozni. Ebben a helyzetben az a legfontosabb, hogy a magyar emberek biztonságát garantáljuk. Aggódunk Ukrajnáért, kiállunk Ukrajna területi integritása mellett, de a háború nem megoldás. Alapvető érdekünk, hogy Magyarország kimaradjon a háborús konfliktusból. Éppen ezért felelőtlennek tartjuk, és nem támogatjuk azt az ellenzéki álláspontot, hogy Magyarország katonákat és fegyvereket küldjön Ukrajna területére. Nem fogunk támogatni olyan javaslatokat sem, amelyek hazánk gázellátását és a rezsicsökkentést veszélyeztetik. Magyarország az EU és a NATO tagjaként támogatja a béke helyreállítására irányuló közös erőfeszítéseket. A Magyar Honvédség felkészült a határvédelmi és humanitárius feladatokra, nagykövetségünk minden segítséget megad az Ukrajnában tartózkodó magyaroknak. Tisztelettel: Kormányzati Tájékoztatási Központ"

[4] 1.2. Ezek után a kérelmező kifogást nyújtott be a Nemzeti Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: NVB), amelyben kérte, az NVB állapítsa meg, hogy Magyarország Kormánya megsértette a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 2. § (1) bekezdés *a)*, *c)* és *d)* pontja szerinti alapelveket. Az NVB 113/2022. számú határozatával a kifogást részben érdemi vizsgálat nélkül, részben érdemben elutasította.

[5] 1.3. Az NVB határozatával szemben a kérelmező terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet.

[6] A Kúria Kvk.II.39.260/2022/5. számú végzésével az NVB 113/2022. számú határozatát részben megváltoztatta, és megállapította, hogy a Kormányzati Tájékoztatási Központ által küldött hírlevelében az ellenzéket minősítő álláspontja azon kifejtésével, amely szerint „felelőtlennek tartjuk és nem támogatjuk azt az ellenzéki álláspontot, hogy Magyarország katonákat és fegyvereket küldjön Ukrajna területére" megsértette a Ve. 2. § (1) bekezdés

c) pontja szerinti esélyegyenlőség elvét és az *e)* pontja szerinti rendeltetésszerű joggyakorlás elvét. Ezt meghaladóan az NVB határozatát helybenhagyta.

[7] A Kúria döntésének elvi tartalma szerint a Ve. 142. § hatálya alá tartozó kormányzati kommunikációs szervtől tevékenysége gyakorlása során kampányidőszakban elvárható, hogy a kormányzati tevékenységről szóló tájékoztatása egyértelműen elkülönüljön a jelölőszervezetek alkalmasságát vitató, tevékenységét minősítő kampánytól.

[8] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszban kifejtett álláspontja szerint az állampolgárokat megilleti a tájékoztatáshoz való jog, amelyet jelen ügyben az állampolgár kifejezett, erre irányuló kérése esetén a kormányzati kommunikáció biztosít. Magyarország Kormányának nem joga, hanem kötelezettsége az Alaptörvény D), G) és Q) cikkeiben foglaltak megóvása, amelynek többek között az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése alapján, azaz a tájékoztatáshoz való jogon keresztül tud eleget tenni Az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésének, valamint az Alaptörvény 15. cikk (1) és (2) bekezdésének együttes értelmezése alapján a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeinek biztosítása azon túl, hogy a Kormány feladata, egyben Alaptörvényben biztosított joga is, hiszen a feladat ellátásához szükséges jogosultság megvonása esetén a feladat ellátása meg sem valósulhat, annak legitimációja kérdésessé válik. Az állampolgárok felé megvalósuló tájékoztatás a szólás- és véleménynyilvánítás szabadsága keretében tud érvényesülni. Álláspontja szerint nincs olyan más alapvető jog vagy alkotmányos érték, amelynek védelme érdekében a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan korlátozható lenne az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésében nevesített alapjog. A Kúria döntése tehát alaptörvény-ellenes, mert az túlzott mértékben korlátozza a Kormány tájékoztatási jogát, a kormányzati kommunikációt.

[9] Az indítványozó szerint a Kúria végzése sérti a Kormány tisztességes eljáráshoz való jogát, mivel a Kúria az eljárása során nem vizsgálta és mérlegelte a Kormány fentiek szerinti tájékoztatási kötelezettségét. Hangsúlyozta, hogy a tájékoztató hírlevél nem a Ve. szerinti (egyéb) kampányeszköz, hanem társadalmi célú üzenet, a Kormány álláspontjáról szóló tájékoztatás volt. Az indítványozó érvelése szerint a döntés *contra legem*, a Kúria ugyanis a saját elvi döntésével szemben terjesztette ki a jelölő szervezet fogalmát az ellenzékre. A magyar választójogi szabályozásban gyűjtőfogalomként az ellenzék nem szerepel, és ennélfogva nem is értelmezhető, ezáltal a Kúria téves következtetésre jutott, amikor az ellenzéket jelölő szervezettel azonosította. A Kormány tevékenységével nem a Ve. 140. és 141. § szerinti tevékenységet folytatta, hanem a kormányzati tájékoztatási kötelezettségének tett eleget a kormányzati állásponttól eltérő vélemények cáfolatával, ezzel a lakosság és a gazdasági élet szereplőinek hiteles megnyugtatását célozta, vagyis tevékenysége nem ment túl a Ve. 142. §-ban meghatározott követelményen. A kormányzati állásponttól eltérő vélemények cáfolata nélkül a Kormány nem tudná ellátni a hiteles tájékoztatási feladatát, vagyis a Kormánynak azonnal be kellene szüntetnie a tájékoztató tevékenységét, ami odáig vezetne, hogy kampányidőszakban a Kormány nem teljesíthetné a jogszabályban előírt kötelezettségét. Nincs olyan tételes jogi rendelkezés, amely tiltaná a Kormány tájékoztató tevékenységének kampányidőszakban történő folytatását, sőt az Alaptörvényből éppen ennek ellenkezője vezethető le. Azáltal tehát, hogy a Ve.-ben fogalt követelményeken túlmenően a Kúria addicionális feltételeket állapított meg, nem értelmezte a normát, hanem valójában jogalkotást végzett, normát alkotott. Az indítványozó álláspontja szerinti tilalmazott önkényes bírói jogértelmezéshez (jogalkotáshoz) vezet tehát, ha a Ve.-ben foglaltakon túlmenő korlátokat állít a Kúria.

[10] 3. A fent kifejtettekből az indítványozó szerint egyértelműen következik, hogy a Kúria döntése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogot, emellett, illetve ezen keresztül pedig az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés szerinti jogállamiságot és jogbiztonságot, és Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése szerinti hatalmi ágak elválasztásának elvét is.

II.

[11] Az Alaptörvénynek az indítvány által felhívott rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam."

„C) cikk (1) A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik."

„D) cikk Magyarország az egységes magyar nemzet összetartozását szem előtt tartva felelősséget visel a határain kívül élő magyarok sorsáért, elősegíti közösségeik fennmaradását és fejlődését, támogatja magyarságuk megőrzésére irányuló törekvéseiket, egyéni és közösségi jogaik érvényesítését, közösségi önkormányzataik létrehozását, a szülőföldön való boldogulásukat, valamint előmozdítja együttműködésüket egymással és Magyarországgal."

„G) cikk (1) Születésével a magyar állampolgár gyermeke magyar állampolgár. Sarkalatos törvény a magyar állampolgárság keletkezésének vagy megszerzésének más eseteit is meghatározhatja.
(2) Magyarország védelmezi állampolgárait.
(3) Senkit nem lehet születéssel keletkezett vagy jogszerűen szerzett magyar állampolgárságától megfosztani.
(4) Az állampolgárságra vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg."

„Q) cikk (1) Magyarország a béke és a biztonság megteremtése és megőrzése, valamint az emberiség fenntartható fejlődése érdekében együttműködésre törekszik a világ valamennyi népével és országával.
(2) Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.
(3) Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé.

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.
(4) A törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak."

„IX. cikk (2) Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit."

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el."

„15. cikk (1) A Kormány a végrehajtó hatalom általános szerve, amelynek feladat- és hatásköre kiterjed mindarra, amit az Alaptörvény vagy jogszabály kifejezetten nem utal más szerv feladat- és hatáskörébe. A Kormány az Országgyűlésnek felelős.
(2) A Kormány a közigazgatás legfőbb szerve, törvényben meghatározottak szerint államigazgatási szerveket hozhat létre."

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak."

III.

[12] 1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján az ügyben tanácsban járt el.

[13] 2. A Ve. 233. § (1) bekezdése szerint a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz a sérelmezett döntés közlésétől számított három napon belül

nyújtható be az Alkotmánybírósághoz. A Kúria végzését 2022. március 5-én hozta, így a 2022. március 8-án benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett.

[14] 3. Az indítványozó jogi képviselője meghatalmazását csatolta.

[15] 4. Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)–f)* pontjaiban foglalt ismérveinek az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésének és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító indítványelemek tekintetében eleget tesz. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, C) cikk (1) bekezdésének, D) cikkének, G) cikkének, Q) cikkének, I. cikk (3) és (4) bekezdésének, 15. cikk (1) és (2) bekezdésének, valamint 28. cikkének sérelmére az indítványozó azonban csak az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésének és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító indítványelemeken keresztül, közvetve hivatkozik, önálló, az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontjának megfelelő indokolást arra nézve nem ad elő, hogy a Kúria döntése önmagukban ezeket az alaptörvényi rendelkezéseket miért sérti.

[16] 5. Az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság mérlegeléssel állapítja meg, hogy az indítványozó teljesítette-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, így különösen az Abtv. 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29–31. § szerinti feltételeket.

[17] 6. Megállapítható, hogy az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel ellenérdekű félként vett részt a Kúria előtti eljárásban [Abtv. 27. § (2) bekezdés *a)* pont].

[18] A módosított Abtv. 27. § (3) bekezdése a közhatalmat gyakorló indítványozók esetében további törvényi feltételként írja elő annak a vizsgálatát, hogy a panaszában megjelölt, Alaptörvényben biztosított jog megilleti-e. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában az egyes alapjogok a természetüknél fogva csak az emberre vonatkoznak, míg más alapjogok a jogi személyeket – így a közhatalmat gyakorló szerveket – is megilletik. Az Alkotmánybíróság a fenti szempontok alapulvételével megállapította, hogy az indítványozó által hivatkozott tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] olyan Alaptörvényben biztosított jognak minősül, amely természeténél fogva nem csak az emberre vonatkozik. Erre tekintettel az indítvány ezen alapjog vonatkozásában az Abtv. 27. § (3) bekezdésében foglalt törvényi feltételnek megfelel {vö. 33/2021. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}.

[19] Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint az olyan alaptörvényi rendelkezés, amelynek címzettje nem az indítványozó, számára jogot nem biztosít, nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak, ezért arra alkotmányjogi panasz sem alapítható. Az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésének azon, indítvány által hivatkozott előírása, amely szerint Magyarország biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit, nem Alaptörvényben biztosított jognak, hanem az állam objektív intézményvédelmi kötelezettségének minősül.

[20] 7. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.

[21] Az Alkotmánybíróság alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek annak vizsgálatát tartja, hogy a Kúriának a Kormány tájékoztatási tevékenységét érintő jogértelmezése összhangban van-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével és nem vezet-e *contra legem* eredményre.

[22] 8. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alkalmazásával, a befogadási eljárás lefolytatásának mellőzésével – érdemben bírálta el.

IV.

[23] Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint megalapozott.

[24] 1. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét amiatt állítja, mert álláspontja szerint tájékoztatási tevékenysége értékelésekor a Kúria nem volt tekintettel az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésére

visszavezethető kötelezettségére, és cselekményét a Ve. 142. §-ának önkényes, és egyben *contra legem* értelmezésével minősítette alaptörvény-ellenesnek.

[25] 2. Az Alkotmánybíróság a jogbiztonság követelményével összefüggésben leszögezte, hogy egy szabályozás felülírása, kitágítása a bíróságok részéről már nem jogértelmezési, hanem *contra legem* jogalkalmazási – tulajdonképpen jogalkotási – tevékenységet jelent, ami felveti a bíróságok törvényeknek való alávetettsége elvének a sérelmét. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a „jogállamiság elvéből, követelményéből az is következik, hogy a jogértelmezés nem válhat a jogalkalmazó szerv önkényes, szubjektív döntésének eszközévé. Ellenkező esetben sérülne a jogbiztonság követelménye, a jogalkalmazó szervek döntéseire vonatkozó kiszámíthatósági és előre láthatósági elvárás." {3026/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [27]}

[26] Az Alaptörvény 28. cikke alapján a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

[27] A bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az egyéni jogvédelem mellett és azt erősítőleg az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény is. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmának érvényre juttatása mellett azt is, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság a jogszabály célját az alkotmányosan szükséges mértékben figyelembe vette-e {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [24]}. Az Alaptörvény 28. cikke és XXVIII. cikk (1) bekezdése természetes fogalmi egységet alkotnak. A jogértelmezés Alaptörvényben rögzített elveinek betartása minden kétséget kizáróan részét képezi a tisztességes bírósági eljárásban megvalósuló jogértelmezéssel szemben állított minimális alkotmányos követelményeknek {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [26]}.

[28] Az Alkotmánybíróság szerint „»[a]z önkényes bírói jogértelmezés sértheti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogot. […] Az Alkotmánybíróság azonban csak kivételesen, szigorú feltételek fennállása esetén állapítja meg a jogalkalmazói önkény fennállása miatt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét.« A jogértelmezési hiba *contra constitutionem* akkor válik önkényessé, ha a bíróság az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályokat kifejezetten figyelmen kívül hagyja." {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [28]}

[29] 3. Az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése alapján „Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit".

[30] Ezzel összhangban állapította meg az Alkotmánybíróság, hogy a demokratikus közvélemény megteremtése és fenntartása teszi lehetővé a közérdekű ügyekről való tájékoztatást, a közérdekű ügyekkel kapcsolatos véleményformálást [28/2014. (IX. 29.) AB határozat].

[31] Jelen ügyben az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésében, az állam számára előírt intézményvédelmi kötelezettség letéteményese a Kormány, amely az állampolgárok irányába zajló kormányzati tájékoztatást, a kormányzati kommunikációt állami szervként – a Magyarország minisztériumainak felsorolásáról, valamint az egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2018. évi V. törvény, valamint Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet alapján – a Miniszterelnöki Kabinetirodán keresztül valósítja meg. A tájékoztatás kötelezettjeként a Kormány a vizsgálat alá vont hírlevélben egy aktuálpolitikai, közéleti helyzetről fejtette ki álláspontját.

[32] 4. Jelen ügyben a Kúriának az Alaptörvény 28. cikkében foglaltakra is figyelemmel azt kellett megvizsgálnia, hogy a Kormány kommunikációja a Ve. 141. §-a szerinti vagy a 142. §-a szerinti tevékenységnek minősül-e.

[33] A Ve. 141. §-a értelmében „kampánytevékenység a kampányeszközök kampányidőszakban történő felhasználása és minden egyéb kampányidőszakban folytatott tevékenység a választói akarat befolyásolása vagy ennek megkísérlése céljából".

[34] A Ve. 142. §-a szerint „nem minősül választási kampánynak a választási szervek tevékenysége, az állampolgárok – mint magánszemélyek – közötti személyes kommunikáció, függetlenül annak tartalmától és formájától, továbbá az Alkotmánybíróság, a bíróságok, a helyi önkormányzatok és más állami szervek jogszabályban meghatározott feladatuk során végzett tevékenysége".

[35] A Kormány mint a végrehajtó hatalom általános szerve és a közigaztás legfőbb szerve [Alaptörvény 15. cikk (1) és (2) bekezdés] az Alaptörvényben nevesített szerv, az Alaptörvényben biztosított feladat- és hatáskörökkel rendelkezik, azzal, hogy feladat- és hatásköre kiterjed mindarra, amit az Alaptörvény vagy jogszabály kifejezetten nem utal más szerv feladat-és hatáskörébe.

[36] Minderre figyelemmel a Kormány tényleges szerepköre, kommunikációs és egyéb funkciója is kifejezetten komplex, különösen háborús helyzetben.

[37] Jelen esetben a Kúria döntésének alkotmányossága szempontjából a döntő körülmény az, hogy a Kúria az adott cselekmény összes körülményét figyelembe vette-e a Ve. 141. § szerinti „kampányidőszakban folytatott tevékenység" és a Ve. 142. § szerinti „jogszabályokban meghatározott feladat során végzett tevékenység" elhatárolása körében, ezzel összefüggésben mérlegelte-e, hogy a vizsgált esetben a kormányzati kommunikációt elsődlegesen a választási kampány ideje alatti, egyedi háborús konfliktushelyzet indokolta.

[38] Az Alkotmánybíróság értelmezésében a kormányzati kommunikáció a választások idején fennálló háborús helyzetben sajátos megítélés alá eshet.

[39] Egy olyan előre nem várt, rendkívüli és az állampolgárok biztonságérzetét alapjaiban meghatározó helyzetben, amikor Magyarország közvetlen szomszédságában háború van, az állampolgároknak joguk van tudni, a Kormánynak pedig az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésére is visszavezethetően kötelessége közölni, mi az álláspontja a kialakult helyzetről. Nem következik egyetlen jogszabályi rendelkezésből sem az, hogy tilos volna a Kormánynak a kampányidőszakban az állampolgárokat tájékoztatnia. Éppen ellenkezőleg: az Alaptörvényből és a fent ismertetett jogszabályokból az következik, hogy a tájékoztatási kötelezettség mindenkori címzettjének, jelen esetben a Kormánynak, a tényeken alapuló helyzetet kell objektíven, a demokratikus közvélemény kialakulását elősegítendő, a saját álláspontjától eltérő véleményeket is bemutatva, a lehető legszélesebb körű nyilvánosság elé tárnia.

[40] Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy helyt foghat az indítványozó azon érve, miszerint a Kormány tájékoztatási feladata körébe tartozik az aktuálpolitikai helyzetről történő és első kézből adódó hiteles tájékoztatás, amelynek szükségszerűen az ellenzék álláspontját is tartalmaznia kell. A hírlevél célja az volt, hogy tájékoztassa az állampolgárokat arról, hogy Magyarország nem kíván részt venni a háború egyik oldalán sem, és nem küld sem katonát, sem fegyvert Ukrajnába, mivel Magyarország célja Magyarország békéjének megőrzése.

[41] Ebben a tekintetben a Kormány nem a választási kampány lényegét illetően fogalmazott meg egy kampányüzenetet, hanem olyan, minden állampolgárt érintő és mindenki számára releváns és fontos közéleti kérdésben nyilvánult meg, amelyre az ismert háborús körülmények okán éppen kampányidőszakban került sor. Megállapítható, hogy a hírlevélben semmilyen utalás nem történt a választásokra, a hírlevél megszólításából következően pedig nem kifejezetten a választópolgárokhoz, hanem – ahogy arra a „honfitársunk" megszólítás is utal – minden magyar emberhez, a magyar nemzethez szólt.

[42] A Ve. 3. § (1) bekezdés 3. pontja alapján a jelölő szervezet *a)* az országgyűlési képviselők választásán a választás kitűzésekor a civil szervezetek bírósági nyilvántartásában jogerősen szereplő párt, továbbá az országos nemzetiségi önkormányzat; *b)* az Európai Parlament tagjainak választásán a választás kitűzésekor a civil szervezetek bírósági nyilvántartásában jogerősen szereplő párt; *c)* a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán a választás kitűzésekor a civil szervezetek bírósági nyilvántartásában jogerősen szereplő párt, valamint egyesület, a szakszervezet kivételével; *d)* a nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán a választás kitűzésekor a civil szervezetek bírósági nyilvántartásában jogerősen szereplő nemzetiségi szervezet, ha a választási bizottság a jelölő szervezetek nyilvántartásába felvette.

[43] Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy a hírlevélben szereplő „ellenzék" kifejezés sem egy meghatározott politikai pártra vagy jelölő szervezetre utal, hanem a Kormány álláspontjához képest határozta meg a nem kormányzati álláspontot mintegy gyűjtőfogalomként. Ebben a tekintetben sem lehet tehát azt állítani, hogy a Kormány a vizsgált hírlevélben kampánytevékenységet folytatott volna, hanem a demokratikus közvélemény kialakítását elősegítendő, bemutatta a Kormány álláspontjához képest különböző álláspontot, véleményt.

[44] A vitatott közlés a tartalma alapján tehát önmagában nézve nem irányult a 2022-es országgyűlési választásokon induló pártok vagy képviselőjelöltek támogatására, hanem csupán közérdekű célt szolgált, amely által a Kormány intézményvédelmi kötelezettsége körében kifejtett tájékoztatási kötelezettségnek tett eleget.

[45] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria támadott döntésében a vizsgált esetben nem vette kellő súllyal figyelembe az adott cselekmény összes körülményeit, így nem értékelte azt, hogy az állampolgárok tájékoztatását célzó, jogszabályon alapuló, a Kormány feladatkörét közvetlenül érintő, a Ve.-ben kifejezetten nevesített kampányeszköznek nem minősülő, aktuálpolitikai kérdést érintő kommunikációs közlésre (tájékoztatásra)

sajátos körülmények között, rendkívüli háborús helyzetben, összességében és elsődlegesen az állampolgárok tájékoztatása érdekében került sor.

[46] Nem szerepel a Ve.-ben olyan kifejezett korlátozás a Kormány rendkívüli helyzetben indokolt tájékoztatási kötelezettségével összefüggésben, mint amilyet a Kúria végzése a Ve. eljárási alapelveiből értelmezés útján kiolvasott.

[47] 5. A fentiek alapján megállapítható, hogy a kúriai jogértelmezés Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdésének sérelmére vezető, kirívó hibáját az okozza, hogy a vizsgált ügy tényállására nem a Ve. 142. §-át, hanem a Ve. 141. §-át alkalmazta, és az Alaptörvény 28. cikkének értelmezési elveit figyelmen kívül hagyva, jogértelmezésekor nem volt tekintettel arra, hogy a Kormány kommunikációs tevékenységével az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésére visszavezethető tájékoztatási kötelezettségének tett eleget.

[48] Az Alkotmánybíróság fentiekre tekintettel megállapította, hogy a Kúria döntése alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisítette.

Budapest, 2022. március 11.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/665/2022.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3131/2022. (IV. 1.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria KvK.I.39.245/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

[1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a és a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 233. § (1) bekezdése alapján – jogi képviselő (dr. Enyedi Krisztián ügyvéd) útján – 2022. március 7-én alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúria KvK.I.39.245/2022/3. számú végzése ellen. Álláspontja szerint a támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, C) cikk (1) bekezdését, II. cikkét, XVI. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését, valamint a 28. cikkét.

[2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügy tényállása szerint a Fidesz-KDNP egyik országgyűlési képviselője, aki a 2022. évi országgyűlési képviselők választásán ismételten jelöltként indul (a továbbiakban: jelölt), 2022. február 15-én a Klebelsberg Központ elnökének a társaságában digitális eszközök ünnepélyes átadásán vett részt. Az eszközöket a Széchényi Terv Plusz program keretében megvalósuló a „Digitális oktatáshoz való egyenlő hozzáférés feltételeinek biztosítása a tanulók és pedagógusok számára" projekt keretében adták át. A rendezvényről egy internetes portál is írt. Emellett a jelölt saját Facebook oldalán is közzétett egy bejegyzést 2022. február 15-én 18 óra 32 perckor, amelyben részletesen beszámolt a programról (amely szerint diákoknak és pedagógusoknak adnak laptopokat és notebookokat), valamint arról is, hogy a programot Magyarország Kormánya biztosítja a tanulóknak. A bejegyzésben úgy fogalmazott, hogy „[…] Célunk, hogy a digitális oktatás mindenki számára elérhető legyen. Az országban összesen 560 ezer tanuló és 55 ezer pedagógus kap laptopot a 201 milliárd forint összegű projekt keretében." A posztot a „Magyarország előre megy, nem hátra!" szlogennek zárta. A bejegyzéshez három fotót mellékelt, amelyen a Széchényi Terv Plusz monilója is látható volt.

[3] A fentiek miatt az indítványozó mint az érintett választókerületben az ellenzéki pártok színeiben induló országgyűlési képviselő-jelölt, 2022. február 17-én kifogást tett a Tolna Megye 1. számú Országgyűlési Egyéni Választókerületi Bizottságnál (a továbbiakban: OEVB). Álláspontja szerint a jelölt tevékenysége és az erről szóló Facebook bejegyzés sérti a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 2. § (1) bekezdés *a)* pontja szerinti választás tisztaságára, a *c)* pontja szerinti jelöltek közötti esélyegyenlőségére, valamint az *e)* pontja szerinti jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlásra vonatkozó alapelveket, valamint a Ve. 208. §-a alapján alkalmazandó nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 24. § (3) bekezdését. Az OEVB a kifogást érdemi vizsgálat nélkül elutasította, mivel álláspontja szerint a jelölt a rendezvényen mint országgyűlési képviselő vett részt és nem, mint a 2022-es parlamenti választásokon induló jelölt, továbbá nem jelölt meg olyan jogszabályt, ami az OEVB eljárást megalapozná.

[4] 3. Az OEVB döntésével szemben az indítványozó fellebbezést nyújtott be a Nemzeti Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: NVB). Az NVB a 2022. február 22-én kelt 97/2022. számú határozatával az OEVB döntését megváltoztatta (mivel az OEVB tévesen állapította meg, hogy nincs hatásköre a kifogás elbírálására), a kifogást azonban elutasította. Az NVB határozatának indokolásában utalt az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatára [pl. a 3154/2018. (IV. 11.) AB határozatra], és az internetes oldalon megjelent cikket, valamint a jelölt Facebook oldalát megvizsgálva megállapította, hogy a jelölt az újságcikkben mint országgyűlési képviselő szerepelt, és a Facebook bejegyzésében sem utalt arra, hogy a 2022-es parlamenti választásokon jelöltként indulna (emellett

a jelölőszervezetét sem említette, valamint annak emblémáját sem tüntette fel). A jelölt képviselői tisztségével összefüggő feladatait és hatáskörét is vizsgálta az NVB, és ennek kapcsán megállapította, hogy azt sem az Alaptörvény, sem pedig a jogszabályok nem határozzák meg. Az NVB szerint azonban a választókerületében való lobbi tevékenység, és az egyes eseményeken való részvétel minden kétséget kizáróan ide tartozik. A jelöltnek, mint a kormányzó Fidesz-KDNP pártszövetség képviselőjének a Kormány projektjének végrehajtásában való részvétele az NVB szerint nem kifogásolható. Azt is kiemelte ugyanakkor az NVB, hogy tekintettel arra, hogy a jelölt a 2022-es parlamenti választásokon is jelöltként indul, ezért nagy figyelemmel kellett lenni arra, hogy a két tevékenysége egymástól jól elkülöníthető-e. Ennek kapcsán az NVB kiemelte, hogy az internetes cikkben és a Facebook bejegyzésben sem derült ki, hogy jelenleg is jelöltként indul. A „Magyarország előre megy, nem hátra" szlogennel kapcsolatban az NVB kiemelte, hogy az indítványozó nem bizonyította, hogy ezt a Fidesz-KDNP jelmondatként használná. A cikkben és a közösségi médiában megjelenő bejegyzésben bújtatott utalás sem volt a jelölti minőségre. Az NVB határozatának az indokolásában azt is hangsúlyozta, hogy ellehetetlenítené egy parlamenti képviselő közhivatal végzéséhez való jogát, ha az érintett képviselő a mandátumának utolsó időszakában, ha újra jelöltként indul, nem végezhetné képviselői munkáját. A jelölt tevékenysége nem minősült a Ve. 141. §-a szerinti kampánytevékenységnek sem, hiszen annak nem volt célja a választópolgári akarat befolyásolása.

[5] 4. Az indítványozó ezt követően felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához, amelyben kérte az NVB határozatának megváltoztatását és a jelölt jogsértésének megállapítását, valamint a további jogsértéstől való eltiltását. A kérelem szerint a jelölt tevékenységének nem volt köze képviselői munkájához, emellett cselekménye nemcsak a Ve., hanem az Nkt. 24. § (3) bekezdésének a sérelmét is megalapozza, mivel a szerint mindenféle politikai tevékenység tilos a köznevelési intézményekben. Az indítványozó arra is hivatkozott, hogy a jelölt közösségi oldalát szinte csak kampánytevékenységre használja, így az ott közzétett posztokat nem lehet nem kampánytevékenységnek tekinteni.

[6] A Kúria végzése az NVB határozatát helybenhagyta. A Kúria a végzés indokolásában szintén irányadónak tekintette az Alkotmánybíróság gyakorlatát, és megállapította, hogy a jelölt a kormánypárt tagja, az érintett program koordinátora pedig Magyarország Kormánya, de ezzel együtt nem lehet azt állítani, hogy csak azért, mert ő ismételten jelöltként indul, nem gyakorolhatná a közhivatalához kapcsolódó jogait. Egy hivatalban lévő parlamenti képviselő munkájához ugyanis vitán felül hozzátartozik a választókerületének rendezvényein való protokolláris részvétel. A Kúria azt is megerősítette, hogy a rendezvényen nem volt látható kampánytevékenység: a felvételeken nem volt kampány felirat, párt logó, és a jelölt beszédében sem hangzott el semmilyen kampány szlogen, ahogyan az internetes portálon és a Facebook bejegyzésben sem. A Kúria arra is utalt, hogy az Nkt. 24. § (3) bekezdésének a sérelme azért nem állapítható meg, mivel az érintett esemény nem minősült kampánytevékenységnek. Az esemény nem volt összefüggésbe hozható a köznevelési intézmény helyiségével, területével sem. Ezért a Kúria az NVB határozatát helybenhagyta.

[7] 5. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy véleménye szerint az Kúria döntése sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot. Több alkotmánybírósági döntést és az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatát is idézve kiemelte, hogy az eljáró bíróságoknak mindig esetben az ügy releváns alapjogi vonatkozásaira figyelemmel kell eljárnia, e nélkül ugyanis a döntés Alaptörvény-ellenes lesz. Emellett egy bírósági döntés akkor is sérti az Alaptörvényt, ha a bíróság a vonatkozó jogszabályokat nem veszi figyelembe. Véleménye szerint jelen ügyben a fentiek mind megállapíthatók. Az indítványozó az Alaptörvény II. cikkének és a XVI. cikk (1) bekezdésének sérelmét is állította. Elmondása szerint az eljárás során több alkalommal is hivatkozott arra, hogy a jelölt cselekménye sérti a gyermekjogokat. Ennek körében az indítványában utalt az alapvető jogok biztosának gyakorlatára is, ami tiltja a gyermekek kampányban történő felhasználását. E körben pedig az irányadó bírósági gyakorlat szerint közömbös az elkövetés módja. Ezen alapjogok tekintetében az indítványozó szerint a Kúria elmulasztotta az alapjogi vizsgálatot, és ezáltal álláspontja szerint a tényállástisztázási kötelezettségének sem tett eleget, amivel ugyancsak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot sértette meg. Véleménye szerint a Kúria az Alaptörvény 28. cikkét is megsértette, mivel a gyermekek jogainak a sérelme esetében nem vette figyelembe az Alaptörvény kilencedik módosítását, ami a gyermekek számára biztosítja a fejlődésükhöz szükséges fokozott védelmet. Az indítványozó azt is kiemelte alkotmányjogi panaszában, hogy a jelölt Facebook oldala alapján megállapítható, hogy ott ő egyértelműen kampánytevékenységet folytat. Ettől pedig az érintett posztja sem vonatkoztatható el.

II.

[8] 1. Az Alaptörvény indítványban hivatkozott rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam."

„C) cikk (1) A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik."

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg."

„XVI. cikk (1) Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. Magyarország védi a gyermekek születési nemének megfelelő önazonossághoz való jogát, és biztosítja a hazánk alkotmányos önazonosságán és keresztény kultúráján alapuló értékrend szerinti nevelést."

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el."

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak."

[9] 2. A Ve. indítványban érintett rendelkezései:

„2. § (1) A választási eljárás szabályainak alkalmazása során érvényre kell juttatni a következő alapelveket:
a) a választás tisztaságának megóvása,
[…]
c) esélyegyenlőség a jelöltek és a jelölő szervezetek között,
[…]
e) jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás,
[…]."

III.

[10] 1. Az alkotmányjogi panasz az Abtv.-ben meghatározott formai és tartalmi követelményeknek megfelel.

[11] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság tanácsa mérlegelési jogkörben vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.

[12] Az Abtv. 27. §-ában meghatározott egyedi ügyben való érintettség megállapítható: az indítványozó az alkotmányjogi panasszal támadott kúriai eljárásban (és azt megelőző választóbizottsági eljárásokban is) félként szerepelt, a felülvizsgálati kérelmet ő terjesztette elő. A panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdés *b)* pontjában foglaltaknak is eleget tesz: az indítványozó a rendes jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.

[13] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz a törvényes határidőn belül, azaz a támadott végzés kézhezvételétől számított 3 napon belül érkezett [Ve. 233. § (1) bekezdés].

[14] 2. Az Alkotmánybíróság megjegyzi: alkotmányjogi panaszt elsősorban Alaptörvényben biztosított jog sérelmére lehet alapozni, alkotmányos alapelvekre csak kivételes esetekben. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alábbi megállapításokat teszi.

[15] 2.1. Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy az indítványozó az Alaptörvény több olyan cikkére is hivatkozott, amelyre nem, vagy csak kivételes esetben lehet alkotmányjogi panaszt alapozni. Így többek között az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére is utalva kérte a Kúria döntésének megsemmisítését. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint azonban a testület csak kivételes esetekben, így különösen a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén ismeri el az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvét olyan Alaptörvényben biztosított jogként, amelyre alkotmányjogi panasz is alapítható {elsőként lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14], többek között megerősítette: 3223/2016. (XI. 14.) AB végzés, Indokolás [17]}. Az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben azonban az indítványozó nem adott elő semmilyen indokolást, így az Alaptörvény B) cikkére jelen ügyben alkotmányjogi panasz nem alapítható.

[16] 2.2. Az indítványozó ezen kívül hivatkozott az Alaptörvény C) cikkének (1) bekezdésében foglalt hatalommegosztás alkotmányos elvének sérelmére is. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ugyanakkor az Alaptörvény e szabálya nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így ennek vélt sérelmére alkotmányjogi panasz sem alapítható {ezzel egyezően lásd 3062/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [17]–[23]}.

[17] 2.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét is állította. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédszabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.

[18] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, C) cikk (1) bekezdése és a 28. cikke vonatkozásában érdemben nem vizsgálta.

[19] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alaptörvény II. cikkét is, ezzel összefüggésben azonban érdemi indokolást nem adott elő. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint azonban az indokolás hiánya {lásd pl. 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadálya.

[20] 4. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésének a sérelmét is állította, mivel álláspontja szerint a támadott kúriai végzés nem vette figyelembe a gyermekek védelmének kötelezettségét. E tekintetben az Alkotmánybíróság az alábbiakat hangsúlyozza. Az indítványozó érvelése szerint az NVB és a Kúria nem lépett fel a gyermekek védelme érdekében. Ezzel a kérdéssel azonban valójában sem az NVB határozata, sem a Kúria végzése nem foglalkozott érdemben, mivel mindkét döntés arra hivatkozott, hogy a Ve. 141. §-a tükrében a jelölt cselekménye nem minősült választási kampánytevékenységnek, ezért a vélelmezett jogsértést érdemben nem vizsgálta.

[21] 4.1. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által állított sérelem valójában az Alaptörvény XXVIII. cikkének vélt sérelmére vezethető vissza (ezért legfeljebb ennek körében vizsgálható), ugyanis az indítványozó lényegében azt kifogásolta, hogy az NVB és Kúria tévesen értelmezte a Ve. rendelkezéseit, és ezáltal indokolatlanul nem folytatta le a XVI. cikk sérelmére irányuló vizsgálatot. A XVI. cikk (1) bekezdése tekintetében tehát az indítványozó tulajdonképpen a kúriai jogértelmezés felülvizsgálatát kezdeményezte az Alkotmánybíróság előtt. Az Alkotmánybíróságnak azonban nem terjed ki a hatásköre a szakjogi kérdésekben történő felülbírálatra, valamint a tényállás felülvizsgálatára, kiegészítésére. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], megerősítette többek között: 3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a XVI. cikk (1) bekezdésének a sérelmét érdemben nem vizsgálta.

[22] 4.2. A fentiekkel együtt azonban az Alkotmánybíróság a korábbi gyakorlatából (általánosságban) szükségesnek tartja az alábbi szempontok ismételt kiemelését. Az Alkotmánybíróság a 3257/2019. (X. 30.) AB határozatában kifejtette, hogy önmagában nem tilos gyermekek jelenléte valamely gyermekek által is használt létesítmény felújításáról szóló beszámolón. Ugyanakkor az Nkt. 24. § (3) bekezdése szerint „nevelési-oktatási intézmény helyiségeiben, területén párt, politikai célú mozgalom vagy párthoz kötődő szervezet nem működhet, továbbá az alatt az idő alatt, amíg az óvoda, iskola, kollégium ellátja a gyermekek, tanulók felügyeletét, párt vagy párthoz kötődő szervezettel kapcsolatba hozható politikai célú tevékenység nem folytatható". A Ve. szabályai szerint tehát gyermekek bevonása a kampánytevékenységbe nem tekinthető eleve megengedettnek. Ha tehát hivatalban lévő és a kampánnyal érintett képviselő közfeladatának ellátása során nevelési-oktatási intézményben jelenik meg, vagy más módon, de nevelési-oktatási intézmény felügyelete alatt álló gyermekek részvételével zajló eseményen vesz részt, akkor a saját felelőssége, hogy az esemény ne váljék a kampány, mint politikai tevékenység részévé. Más megfogalmazásban: választási kampányidőszakban, átadó ünnepségen, beszámolón gyermekek jelenléte az egyébként a Ve. 142. §-a alá tartozó eseményen, az ügy körülményeitől függően, így különösen ha az a saját kampány részévé válik, minősülhet tiltott kampánytevékenységnek. Ezt a körülményt azonban az eljárások során alaposan kell vizsgálni {3257/2019. (X. 30.) AB határozat, Indokolás [26]–[27]}.

[23] 5. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) Indokolás [18], továbbá 5/2015. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [16]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

[24] A jelen alkotmányjogi panasszal összefüggésben az Alkotmánybíróság alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekinti, hogy a vizsgált eseményt és arról történő tájékoztatást minősítő döntést a Kúria megfelelő indokolással alátámasztotta-e, vagyis a döntés ebben a vonatkozásban eleget tesz-e a tisztességes eljáráshoz való alapjog részét képező indokolási kötelezettségnek. Ezzel összefüggésben pedig azt is alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintette az Alkotmánybíróság, hogy a választási kampányban jelöltként részt vevő országgyűlési tisztségviselő tevékenysége mennyiben korlátozható pusztán azon az alapon, hogy jelenleg is betölti az adott tisztséget.

[25] 6. Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése lehetővé teszi, hogy „az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet" terjesszen a testület elé.

IV.

[26] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

[27] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint alkotmányjogi panasz alapján „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes." {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}

[28] Az Alkotmánybíróság azonban nem vonhatja el az ítélkező bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak megtartását vizsgálhatja felül.

[29] 2. Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban bontotta ki az indokolt döntéshez való jogot a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból. Az Alkotmánybíróság szerint: „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek

megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket." {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}

[30] 3. Jelen ügyben a Kúria (és az azt megelőző eljárásban az NVB is) az indítványozó felülvizsgálati kérelmében érintett cselekmény megengedhetősége kapcsán megállapította, hogy a jelölt tevékenysége egyértelműen a most is fennálló országgyűlési képviselői tevékenységéhez kötődik, és annak során nem folytatott a Ve. szerinti kampánytevékenységet, a képviselő-jelölti minőségére sem az internetes cikkben sem pedig a Facebook bejegyzésben nem utalt. A Kúria (megerősítve az NVB érvelését is) e tekintetben részletes indokát adta annak, hogy miért különíthető el a két tevékenység, és megindokolta azt is, hogy ez alapján miért nem kifogásolható a Ve. érintett rendelkezései alapján a jelölt tevékenysége. Erre tekintettel az Alkotmánybíróságnak azt kellett megvizsgálnia, hogy az indokolás során figyelembe vette-e a Kúria az Alaptörvényből fakadó követelményeket, amelyek az országgyűlési képviselői tisztség, és a képviselő-jelölti minőség közötti kapcsolatra vonatkoznak. Ennek tisztázása ugyanis elengedhetetlen annak vizsgálatához, hogy a Kúria eleget tett-e indokolási kötelezettségének, és ez által valóban nem sérült az indítványozó tisztességes eljáráshoz való joga.

[31] Az Alkotmánybíróság több döntésében is foglalkozott a korábbiakban azzal a kérdéssel, hogy ha egy aktív képviselői pozíciót betöltő személy újraindul az érintett választáson ezen pozícióért, akkor a választási kampányban az aktív képviselői tisztségét milyen keretek között láthatja el. A 3154/2018. (V. 11.) AB határozatában az Alkotmánybíróság kimondta, hogy ha egy hivatalban lévő polgármester újra meg kívánja mérettetni magát a helyi önkormányzati választásokon mint polgármester-jelölt, akkor az ő kampányidőszakban való véleménynyilvánítási szabadsága nem lesz korlátozható azon az alapon, hogy ő jelenleg is betölti ezt a tisztséget. Hasonló ehhez a helyzethez az is, ha a hivatalban lévő polgármester az országgyűlési képviselők választásán indul mint képviselő-jelölt {3154/2018. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [30]}. A 3257/2019. (X. 30.) AB határozatban pedig azt hangsúlyozta a testület, hogy egy polgármester vagy más önkormányzati képviselő kampányidőszakban is gyakorolhatja fennálló megbízatásából fakadó jogait, illetve teljesítheti kötelezettségeit. Pusztán arra tekintettel, hogy újabb választáson meg kívánja mérettetni magát, vagyis jelöltként részt vesz a kampányban, közhivatal viseléséhez való jogának gyakorlása és véleménynyilvánítási szabadsága általában nem korlátozható. Egy érintett polgármesternek vagy önkormányzati képviselőnek lehetősége van a törvényi keretek között, tisztségével összefüggésben tevékenységeket folytatni, akár megjelenni egy átadó ünnepségen vagy felújításról szóló beszámolón. Nincs ugyanis olyan jogszabály, amely tételesen tiltja létesítmények, intézmények átadásán vagy felújításról szóló beszámolón a jelöltek jelenlétét. Éppen ellenkezőleg: a jogalkotó a Ve. 142. § kivételszabályának beiktatásával lehetőséget biztosít arra is, hogy a hivatalban lévő polgármesterek munkájukat bemutathassák, akár kampányidőszakban is {3257/2019. (X. 30.) AB határozat, Indokolás [24]}.

[32] A kampányidőszakban ugyanakkor a Ve. alapelveinek is érvényesülniük kell. A hivatalban lévő érintett személynek, ha egyben jelöltként is indul a választásokon, számolnia kell azzal, hogy a választópolgárok szemében a hivatalos minőségben történő megjelenés és a jelölti minőség nem minden esetben választható el egymástól, az szükségképpen összekapcsolódhat. Így amikor az érintett személy kampányidőszakban látja el – nyilvánosság előtt – hivatali tevékenységét, és azáltal adott esetben a választási kampány részévé teszi azt a jelen lévőkön kívüli nyilvánosság felé közvetítéssel, közösségi oldalon, vagyis a nyilvánosság megtöbbszörözésével, be kell tartania a Ve. alapelveit is, mivel azok esetleges megsértése esetén számolnia kell annak jogkövetkezményeivel. A határvonalat a Ve. 141. § szerinti „kampányidőszakban folytatott tevékenység" és a Ve. 142. §-a szerinti, jogszabályban meghatározott feladat során végzett tevékenység között esetenként, az adott cselekmény összes körülményeinek figyelembe vételével lehet meghúzni {3257/2019. (X. 30.) AB határozat, Indokolás [25]–[26]}. Ezen körülményeket az eljárások során azonban alaposan kell vizsgálni, mert a Ve. alapelveinek tág értelmezése oda vezethetne, hogy kampányidőszakban semmilyen feladatot nem lehet a nyilvánosság előtt elvégezni, mert az választási kampánynak minősül, így viszont fennáll a veszélye a Ve. 142. §-a kiüresítésének {3257/2019. (X. 30.) AB határozat, Indokolás [27]}.

[33] 4. Az Alkotmánybíróság a fentieket irányadónak tekinti a hivatalban lévő országgyűlési képviselők újbóli jelöltkénti indulása esetében is, tekintettel arra, hogy az előzőekben írt megállapítások nem konkréten a polgármesteri tisztséghez kötődnek, hanem sokkal inkább általánosságban valamennyi választott tisztséghez, így az országgyűlési képviselői minőséghez is.

[34] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelöltnek hivatali tevékenységével összefüggésben joga és lehetősége volt megjelenni a saját pártja által támogatott Kormány által indított projekt keretében megvalósuló rendezvényen, amely ráadásul abban a választókerületben zajlott, amelynek ő a jelenleg hivatalban lévő országgyűlési képviselője. A korábban idézett alkotmánybírósági gyakorlattal összhangban az is megállapítható, hogy a jelölt újbóli indulása, és képviselő-jelölti minősége nem lehet akadálya annak, hogy mandátuma utolsó időszakában is ellássa hivatali tevékenységét. E tekintetben azonban figyelemmel kell lennie arra, hogy e két minősége egyértelműen elkülöníthető legyen.

[35] Jelen ügyben a Kúria (és a megelőző eljárásban az NVB is) megvizsgálta a fenti szempontokat és ez alapján megfelelően megindokolta döntését. Indokát adta annak is, hogy miért nem tartja szükségesnek az Nkt. hivatkozott szabályának vizsgálatát (miszerint az jelölt cselekménye nem volt a Ve. szerint kampánycselekménynek minősíthető), és megvizsgálta az eseményről beszámoló cikknek és a jelölt Facebook oldalán közzétett bejegyzésnek is tartalmát, elvégezve azoknak a fenti szempontok szerinti vizsgálatát.

[36] Következésképpen az Alkotmánybíróság úgy értékelte, hogy az Kúria végzése nem sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését.

[37] 5. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2022. március 11.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/646/2022.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3132/2022. (IV. 1.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 56.Pkf.634.681/2020/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. A gazdasági társaság indítványozó jogi képviselője (dr. Misefay Tibor ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybíróséghoz.

[2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Fővárosi Törvényszék 56.Pkf.634.681/2020/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól, mivel az véleménye szerint ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel.

[3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján a következőképpen foglalható össze.

[4] Az indítványozó jogi személy kérelmezettként vett részt a kérelmező által kezdeményezett nemperes eljárásban.

[5] A kérelmező a közjegyző kirendelt tartós helyettesétől (a továbbiakban: közjegyző) igazságügyi szakértő kirendelése iránti előzetes bizonyítás lefolytatására irányuló nemperes eljárás lefolytatását kérte.

[6] A kérelmező előadta, hogy 2015. november 3. napján súlyos személyi sérüléssel járó közúti baleset vétlen részese volt Budapest belterületén. A baleset úgy következett be, hogy a kérelmező motorkerékpárjával a kérelemben megnevezett kereszteződésben elcsúszott az útburkolat hibája miatt, melynek következtében súlyos, egész életére visszamaradó sérüléseket szenvedett. A kérelmező balesetének oka álláspontja szerint az, hogy a baleset helyszínén az indítványozó útburkolat javítási munkálatokat végzett, azonban ezen munkálatokra utaló semmilyen figyelmeztető jelzés nem volt elhelyezve. A kérelmező az őt ért súlyos egészségkárosdásra tekintettel kérte az indítványozót, hogy az egészségkárosodással kapcsolatban felmerült kárát térítse meg. Az indítványozó és annak felelősségbiztosítója – az igény jogalapját nem vitatva – a kárt részben megfizette, azonban a megfizetett ősszeg a kérelmező álláspontja a szerint nagyságrendileg sem tükrözi az őt ért hátrányokat.

[7] A közjegyző az eljárást indító kérelmet a 2020. március 27-én kelt 4. számú végzésével észrevételezésre küldte meg az indítványozó – a vonatkozó jogszabályi rendelkezések szerint elektronikus kapcsolattartásra kötelezett jogi személy – cégkapujára. A közjegyző a szakértőt kirendelő és a szakértőhöz intézett kérelmezői kérdéseket tartalmazó 2020. május 19-én kelt, 8. számú végzését ugyancsak megküldte az indítványozó cégkapujára. Ezen végzések ellen fellebbezésnek nem volt helye.

[8] A közjegyző a 2020. június 30-án kelt 11058/N/59/2020/10. számú végzésével, amelyet postai úton kézbesített az indítványozónak, a csatolt díjjegyzékben foglaltaknak megfelelően az eljárásban kirendelt igazságügyi orvosszakértő szakértői díját összesen 300 000 forintban állapította meg. Rögzítette, hogy a végzés ellen fellebbezésnek van helye és a végzés jogerőre emelkedését követően intézkedik a benyújtott számla alapján a szakértői díjnak a kérelmező által bizalmi őrzésbe helyezett összegből történő kifizetése iránt, valamint a kérelmező részére megküldi a szakvélemény két példányát.

[9] A végzésének indokolása szerint a szakértő díját a díjjegyzékkel egyezően állapította meg, mert a munkadíj- és költségigény megfelel az igazságügyi szakértők díjazásáról szóló 3/1986. (II. 21.) IM rendelet 2–10. §-aiban foglaltaknak.

[10] Az indítványozó, mint kérelmezett a közjegyző 11058/N/59/2020/10. számú végzésével szemben benyújtott fellebbezésében elsődlegesen a közjegyző végzésének megváltoztatását, a szakértő kirendelése körüli hiányosságok miatt a szakértői díj megállapításának mellőzését, másodlagosan annak 10 000 forint összegben való

meghatározását, míg harmadlagosan az egyes közjegyzői nemperes eljárásokról szóló 2008. évi XLV. törvény (a továbbiakban: Kjnp.) 1. § (1) bekezdése szerint irányadó a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) alapján a lefolytatott teljes előzetes bizonyítási nemperes eljárás hatályon kívül helyezését és a közjegyző új eljárás lefolytatására történő utasítását kérte. Előadta, hogy csak a fellebbezéssel támadott végzésből szerzett tudomást arról, hogy a nemperes eljárásban igazságügyi orvosszakértő kirendelésére került sor. Álláspontja szerint nincs olyan körülmény, amely alapján a közjegyző a kérelmezett írásbeli nyilatkozat megtételére szóló felhívását vagy meghallgatását az előzetes bizonyítás elrendelése tárgyában mellőzhette volna a Kjnp. 19. § (4) bekezdése alapján. Kifogásolta, hogy a szakértőnek feltett kérdésekről, a szakvélemény időigényéről információval nem rendelkezik, és arra sem volt lehetősége, hogy a szakértő személyével kapcsolatos észrevételét, esetleges kifogását megtegye. Véleménye szerint a szakértő kirendelése körüli hiányosságok miatt a szakértői díj megállapítását mellőzni kell, amennyiben egy korábbi magánszakvélemény átvétele történt meg, úgy a valós munkadíj 10 000 forint lehet. Megítélése szerint a részére kiküldött .es3 formátumú iratok semmilyen joghatás elérésére nem voltak alkalmasak.

[11] A kérelmező észrevételében a közjegyző végzésének helybenhagyását kérte. Hangsúlyozta, hogy az előzetes bizonyítás elrendelése iránti kérelmében kifejezetten kérte az ellenérdekű fél értesítését és számára megfelelő idő biztosítását a kérdései feltételére. Álláspontja szerint az előzetes bizonyítási eljárásnak sem anyagi, sem eljárásjogi szempontból akadálya nem volt, a kérelmezett joggyakorlása rosszhiszemű. Kiemelte, hogy amennyiben a kérelmezett értesítése valóban akadályba ütközött volna, úgy ez sem lehetett akadálya az eljárás foganatosításának.

[12] A szakértő észrevételében a közjegyző végzésének helybenhagyását kérte. Hangsúlyozta, hogy az előzetes árajánlat alapján a kirendelő végzésben foglaltak szerint az orvosszakértői véleményét előterjesztette, ezért a becsatolt számla alapján a díj igénye megalapozott.

[13] A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 56.Pkf.634.681/2020/4. számú végzésével a közjegyző elsőfokú végzését helybenhagyta.

[14] A másodfokú döntés indokolása szerint a közjegyző a döntése alapjául szolgáló körülményeket helyesen állapította meg és azokból helytálló jogi következtetést vont le. A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel a másodfokú bíróság kiemelte, hogy a rendelkezésre álló iratokból kétséget kizáróan megállapítható, hogy a fellebbezéssel támadott 10. sorszámú végzés kézbesítése a kérelmezett részére szabályszerűen megtörtént, melyre figyelemmel a fellebbezési határidő megnyílt, a fellebbezés előterjesztésére, a határozat közlésétől számítva a Pp. 365. § (6) bekezdésében előírt határidőben került sor.

[15] A másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a fellebbezési eljárás tárgya a szakértői díjmegállapító végzés felülvizsgálata volt. Erre tekintettel irreleváns a kérelmezettnek a kézbesítés módjával, a szakértő személyével, a kérdések feltevésével kapcsolatos előadása. A másodfokú bíróság rámutatott arra, hogy a Kjnp. 25. § (3) bekezdése értelmében a szakértői bizonyítást elrendelő és a szakértőt kirendelő végzéssel szemben fellebbezésnek nincs helye, ezért a kérelmezettnek ezekkel összefüggő kifogásai sem relevánsak.

[16] A másodfokú bíróság utalt arra, hogy a szakértő a 8. sorszámú végzésben előírt feladatát teljesítette, az abban foglaltaknak megfelelően, az előírt határidőben az igazságügyi orvosszakértői véleményét előterjesztette. Az indítványozó, mint kérelmezett alaptalanul hivatkozott arra, hogy az előzetes bizonyítás során csak egy korábbi igazságügyi szakértői vélemény átvételére került sor, mert ez nem helytálló. A másodfokú bíróság megállapította, hogy a szakértő a feladatát teljesítette, ezért a kifejtett tevékenységért az előzetes árajánlat alapján felszámított munkadíj megillette, annak mellőzésére vagy csökkentésére a kifejtettek alapján kellő indok nem volt.

[17] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a alapján az alkotmányjogi panaszát, amelyet a főtitkár felhívására kiegészített. Az indítványozó a Fővárosi Törvényszék 56.Pkf.634.681/2020/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései sérelmére hivatkozással. Alkotmányjogi panaszában kérte azt is, hogy az Alkotmánybíróság kötelezze a Fővárosi Törvényszéket a kérelmezői fellebbezésnek – az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerinti – elbírálására. Kérte a Fővárosi Törvényszék kötelezését az előzetes bizonyítás lefolytatására irányuló nemperes eljárás teljes hatályon kívül helyezésére.

[18] Az indítványozó előadta, hogy a közjegyző az eljárást indító kérelmet észrevételezésre kizárólag .es3 formátumban küldte meg az indítványozó cégkapujára. A kérelmet és a végzést tartalmazó .es3 formátumú fájlt az indítványozó nem tudta megnyitni, így ténylegesen nem tudott tudomást szerezni a kérelem tartalmáról és a közjegyző felszólításáról.

[19] Az indítványozó véleménye szerint a közjegyző által használt .es3 fájlformátum nem szerepel az elektronikus ügyintézés részletszabályairól szóló 451/2016. (XII. 19.) Korm. rendelet 17. § (1) bekezdésében a kötelezően elfogadandó fájlformátumokat tételesen rögzítő 1. melléklete szerinti jegyzékben. Álláspontja szerint .es3 formátum az üzleti-gazdasági életben sem minősül széles körben használt fájlformátumnak.

[20] A közjegyző a szakértőt kirendelő és a szakértőhöz intézett kérelmezői kérdéseket tartalmazó 8. számú végzését ugyancsak kizárólag .es3 formátumban küldte meg az indítványozó cégkapujára. Az indítványozó ezt a végzést sem tudta megnyitni, így annak tényleges tartalmát nem tudta megismerni.

[21] Az indítványozó rögzítette, hogy a közjegyző a nemperes eljárást ténylegesen lezáró 2020. június 30-án kelt 10. számú végzését postai úton küldte meg az indítványozónak.

[22] Alapjogának sérelmeként értékelte az indítványozó különösen azt, hogy a jogszabályban nem meghatározott fájlformátum használata miatt a közjegyző megfosztotta az indítványozót a Pp. 301. § (4) bekezdésében előírt, a szakértő kizárásával kapcsolatos észrevételei megtételének jogától, továbbá a Pp. 307. § (2) bekezdése alapján a szakértőhöz intézendő kérdések indítványozásának a jogától.

[23] Az indítványozó állítása szerint nem rendelkezett, és álláspontja szerint a hatályos jogszabályok szerint nem is kellett volna rendelkeznie olyan szoftverrel, amely az .es3 fájlformátumba csomagolt fájlok kibontására alkalmas lett volna.

[24] Az indítványozó hivatkozott továbbá arra, hogy a – megítélése szerint – jogszerűtlen fájlformátum használata miatt nem értesült

– az előzetes bizonyítási irányuló eljárás 2020. március 20-ai megindításáról,

– a kirendelt orvosszakértő személyéről, így az indítványozónak egyáltalán nem volt lehetősége a szakértő összeférhetetlenségének jelzésére, illetve a szakértő kizárására vonatkozó indítványa megtételére,

– arról a lehetőségről, hogy az indítványozó a nemperes eljárás kérelmezettjeként kérdések tehetett volna fel a szakértőnek, ezáltal biztosítva a szakvélemény kétoldalúságát, illetve objektivitását.

[25] Az indítvány kiegészítésben az indítványozó rögzítette: Jelen esetben az indítványozó is érzékelte, hogy őt érintő hatósági eljárás van folyamatban, de az eljárás „.es3 fájlokkal folytatott kommunikációjában" nem tudott részt venni, így nem tudta az eljárásban az őt illető jogait gyakorolni.

[26] Az indítványozó kijelentette, hogy az eljárásban való tényleges részvételnek az .es3 formátum alkalmazási miatti ellehetetlenülése nemcsak az tisztességes eljárásra való alkotmányos jogát sértette meg, hanem az előzetes bizonyítás eredményét sem tudta az ellene indult perben felhasználni.

[27] Az indítványozó kifejtette, hogy a nemperes eljárás során hozott közjegyzői végzések ellen nincs helye fellebbezésnek, hanem csak az eljárást ténylegesen lezáró szakértői díjmegállapítói végzés ellen lehet fellebbezni. Az indítványozó ezért a teljes nem peres eljárás lefolytatásával kapcsolatos kifogásait csak az egyetlen fellebbezhető végzés elleni fellebbezésben tudta kifejteni, amely indítványozói kifogásokat a másodfokon eljáró bíróság teljesen figyelmen kívül hagyott a fellebbezés elbírálása során. Megítélése szerint ez a jogorvoslathoz való jogának megsértését eredményezte.

[28] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.

[29] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.

[30] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 27. §-ára hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybíróséghoz címezve benyújtani.

[31] A Fővárosi Törvényszék 56.Pkf.634.681/2020/4. számú végzését az indítványozó jogi képviselőjének 2021. január 4-én kézbesítették, míg az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2021. március 4-én nyújtotta be elektronikus úton az első fokon eljáró bíróságra.

[32] Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Fővárosi Törvényszék 56.Pkf.634.681/2020/4. számú végzésével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.

[33] Az indítványozó az eljárásban félként részt vett. A jogi személy indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására jogosult [Abtv. 51. § (1) bekezdése]. Az Abtv. 27. § (2) bekezdése értelmében jogállásától függetlenül érin-

tettnek minősül az a személy vagy szervezet, *a)* aki (amely) a bíróság eljárásában fél volt; *b)* akire (amelyre) a döntés rendelkezést tartalmaz; vagy *c)* akinek (amelynek) jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed.

[34] Az indítvány az Abtv. 27. § (1) bekezdés *b)* pontjának is eleget tesz, mivel az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal akkor fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

[35] 3.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [*a)* pont első fordulat].

[36] A támadott bírósági határozat nem a per érdemében hozott döntés, de az adott közjegyzői nemperes eljárást befejező egyéb döntés.

[37] A Kjnp. 1. § (2) bekezdése értelmében a közjegyző eljárása – mint polgári nemperes eljárás – a bíróság eljárásával azonos hatályú.

[38] A Kjnp. 13. §-a pedig kimondja, hogy a közjegyzőnek az eljárás során hozott határozata (a továbbiakban: határozat) a jogorvoslat szempontjából a járásbíróság végzésével azonos hatályú. Az eljárásban az ügy érdemében is végzéssel kell határozni. Az eljárást befejező végzés ellen fellebbezésnek van helye.

[39] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a „[d]öntés (határozat) érdemi vagy nem érdemi mivoltáról a határozat meghozatalát megelőző és követő eljárás, az alkalmazandó anyagi jog, valamint a döntéssel érintett személyekre, jogaikra gyakorolt hatása együttes vizsgálatával lehet dönteni" (ABH 2010, 579, 585–586) {rövidített formában megismétli: 9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28], idézi 3111/2021. (IV. 14.) AB határozat, Indokolás [34]}.

[40] Ebből következően minden konkrét ügyben az adott döntés jogszabályi környezetének és a döntés joghatásainak egyedi vizsgálata alapján dönthető el, hogy az adott döntés „érdemi vagy eljárást befejező döntés"-e {3111/2021. (IV. 14.) AB határozat, Indokolás [35]}.

[41] Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatának megfelelően nem tisztán polgári eljárásjogi szempontok alapján kell állást foglalni abban a tekintetben, hogy a végzés érdemi döntésnek vagy eljárást befejező döntésnek minősül-e.

[42] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az önálló eljárásban született és nem az ügy fő tárgyát érintő, azt lezáró határozatokat az Alkotmánybíróság csak akkor vizsgálta, ha azok független, az ügy főkérdésétől elkülönült kérdést érintettek, és ezért önálló ügynek minősültek.

[43] A jelen ügyben vizsgált döntéstől alapvetően eltérő esetekben a döntés nem minősül eljárást befejező határozatnak: így például az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata alapján a büntetőeljárási kényszerintézkedéseket sem lehetséges alkotmányjogi panasszal megtámadni [3002/2014. (I. 24.) AB végzés].

[44] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján a támadott végzés nem azért támadható panasszal, mert a döntés érdemben kihat a nemperes eljárás alanyainak jogi helyzetére, hanem azért, mert az előzetes bizonyítási eljárás iránti kérelem alapján induló közjegyzői polgári nemperes eljárásban a kérelem tárgyában hozott határozat ezen nemperes eljárást befejező határozatnak tekintendő, és ilyenként alkotmányjogi panasszal támadható. Ezen nemperes eljárás típus esetében értelemszerűen a nemperes eljárást nem is követi feltétlenül egy polgári per megindítása, mert az előzetes bizonyítás eredményének ismeretében a felek egyezséget is köthetnek peren kívül, vagy anyagi jogi igényük érvényesítésére más eljárásjogi lehetőségek például nemperes eljárások közül választhatnak. Ugyanakkor peren kívüli egyezség hiányában – végső soron – polgári pert indíthatnak.

[45] 3.3. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme e feltételeknek a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései vonatkozásában megfelel.

[46] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz és megjelöli az Alaptörvény megsértettnek vélt rendelkezéseit, a sérelmezett bírói döntést továbbá kifejezett kérelmet terjeszt elő annak megsemmisítésére.

[47] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése vonatkozásában megjelölte az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét is.

[48] 4. Az Alkotmánybíróság tehát a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése tekintetében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést. Vizsgálata során a következőket állapította meg.

[49] 4.1. Az Abtv. 52. § (4) bekezdése alapján az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia.

[50] Az indítványozó szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga azáltal sérült, hogy bár az indítványozó is érzékelte, hogy őt érintő hatósági eljárás van folyamatban, de az eljárás „.es3 fájlokkal folytatott kommunikációjában" nem tudott részt venni, így nem tudta az eljárásban az őt illető jogait gyakorolni. Az indítványozó szerint az eljárásban való tényleges részvételének – .es3 formátum alkalmazása miatti – ellehetetlenülése nemcsak az indítványozó tisztességes eljárásra való alkotmányos jogát sértette meg, hanem az indítványozó az előzetes bizonyítás eredményét sem tudta az ellene indult perben felhasználni.

[51] A nemperes eljárás során hozott közjegyzői végzések ellen nincs helye fellebbezésnek, hanem csak az eljárást ténylegesen lezáró szakértői díjmegállapítási végzés ellen lehet fellebbezni. Az indítványozó ezért a teljes nem peres eljárás lefolytatásával kapcsolatos kifogásait csak az egyetlen fellebbezhető végzés elleni fellebbezésben tudta kifejteni, amely indítványozói kifogásokat a másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék – az indítványozó megítélése szerint – teljesen figyelmen kívül hagyott a fellebbezés elbírálása során. Az indítványozó szerint ez a tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jogának megsértését eredményezte.

[52] 4.2. Az Alkotmánybíróság először is rámutat, hogy az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény 16. § (2) bekezdése kimondja: „Az elektronikus ügyintézést biztosító szerv az ügyfélnek címzett nyilatkozatai megtétele során, ha jogszabály a kapcsolattartás módját nem határozza meg, *a)* az ügyfél ügyintézési rendelkezésében foglalt kapcsolattartási módot alkalmazza, *b)* ügyintézési rendelkezés hiányában az elektronikus kapcsolattartás módját szabadon választja meg." Az indítványozó – több esetben elírást tartalmazva – hivatkozott a Kjnp. számos rendelkezésére, vagy azokat panaszában tartalmilag érintette. Az Alkotmánybíróság az indítványozó által felhívott bekezdések pontos jogszabályi szövegét – jelentőségük miatt –, idézi az alábbiakban.

„Kjnp. 19. § (4) A kérelmező által megjelölt ellenérdekű felet az előzetes bizonyítás elrendelése tárgyában nem kell írásbeli nyilatkozattételre felhívni vagy meghallgatni, ha a kérelmező valószínűsíti, hogy az veszélyeztetné az előzetes bizonyítás eredményes lefolytatását. Ha a közjegyző az ellenérdekű fél írásbeli nyilatkozattételre történő felhívását vagy meghallgatását mellőzi, határozatát az ellenérdekű féllel csak az előzetes bizonyítás elrendelése esetében, és legkésőbb az előzetes bizonyítás foganatosításának a megkezdésekor kell közölnie; ha a közlés akadályba ütközik, ez az előzetes bizonyítás foganatosítását nem akadályozza."

„Kjnp. 20/A. § Az előzetes bizonyítást elrendelő végzés ellen nincs helye fellebbezésnek."

[53] „Kjnp. 25. § (1) A közjegyző szakértőként az igazságügyi szakértőkről szóló törvény szerinti szakértőt vagy az abban meghatározott eseti szakértőt rendelhet ki.

(2) A kirendelésre kerülő szakértő személyéről – a fél meghallgatása nélkül – a közjegyző dönt.

(3) A szakértői bizonyítást elrendelő és a szakértőt kirendelő végzés ellen nincs helye fellebbezésnek."

„Kjnp. 27/A. § A közjegyző a szakértői véleményt a kérelmezőn kívül kizárólag bíróság, ügyészség, közjegyző, bírósági végrehajtó, nyomozó hatóság vagy közigazgatási hatóság megkeresésére vagy adatkérésére küldheti meg, ha a megkereső vagy az adatszolgáltatást kérő törvényi rendelkezés megjelölésével igazolja, hogy törvény az ügy elbírálásához, továbbá jogosultság, illetve kötelezettség fennállásának ellenőrzéséhez feljogosította az adat kezelésére és megjelölte annak az eljárásának az ügyszámát és tárgyát, amelyben az igényelt adatok megismerésére törvény alapján jogosult. Ezek a szabályok alkalmazandók a szakértői véleménybe való betekintés engedélyezésére is."

Az Alkotmánybíróság több alkalommal rámutatott, hogy az elektronikus úton történő kapcsolattartásra vonatkozó hatályos jogszabályi rendelkezések be nem tartása esetén a bíróság által alkalmazott jogszabályok körét, ezek tekintetében a bírói jogszabályértelmezés helyességét vitató kérelmek az indítványozó számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját jelentik {lásd pl. 3270/2021. (VII. 7.) AB végzés, Indokolás [45]–[47]; 3349/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [44]–[47]}.

[54] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány azt célozza, hogy a bíróságok által eldöntött tény- és jogkérdéseket felülbírálati bíróságként vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, és a jogerős döntéstől eltérően értékelje.

[55] A bírósági határozattal kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor." {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.

[56] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasza nem fogadható be, mert az egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, a bíróság jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott határozatban foglalt döntést magát (annak hátrányos voltát) tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében {vö. pl. 3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [21]}.

[57] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz indítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel. Ezen alternatív feltételek bármelyikének megléte indokot ad a befogadásra.

[58] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek, mert az indítványozó egyértelműen a bíróság jogértelmezését tartotta alaptörvény-ellenesnek.

[59] A fentiekre tekintettel az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában meghatározott törvényi feltételek egyikének sem felel meg.

[60] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolttá tenné.

[61] 5. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. március 8.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/989/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3133/2022. (IV. 1.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a koronavírus elleni védettség igazolásáról szóló 60/2021. (II. 12.) Korm. rendelet 1–2. §-ai alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. A személyesen eljáró indítványozó1. a maga nevében, továbbá kiskorú gyermekei mint indítványozó2., indítványozó3. és indítványozó4. törvényes képviselőjeként (a továbbiakban: indítványozók), az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a koronavírus elleni védettség igazolásáról szóló 60/2021. (II. 12.) Korm. rendelet (továbbiakban: R1.) 1. és 2. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.

[2] 2. A támadott szabályozás és az indítványban írtak az alábbiak szerint foglalhatók össze.

[3] 2.1. Az R1. 2021. február 13. napján lépett életbe, azt a Kormány az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdésében rögzített eredeti hatáskörében, a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 51/A. §-ára figyelemmel alkotta meg. Az R1. a koronavírus elleni védettség igazolására és a védettségi igazolványra jogosító feltételeket, továbbá annak adattartalmára, kiállítására, pótlására vonatkozó szabályokat tartalmazza.

[4] Az R1. értelmében koronavírus elleni védettség a COVID-19 betegségből az R1.-ben meghatározott időn belül történő felgyógyulás vagy a védőoltás felvételének az igazolásával történik. A koronavírus elleni védettség igazolására az R1. szerinti hatósági igazolvány (a továbbiakban: védettségi igazolvány), illetve applikáció szolgál. Az R1. meghatározza a védettségi igazolvány adattartamát, az oltottság tényének igazolása esetén az oltás idejét, a fertőzésből történő felgyógyulás tényének az igazolása esetén az igazolvány érvényességének dátumát. Az R1. szabályozza, hogy a fertőzésből történő felgyógyulás napjának mit kell tekinteni, egyfelől az Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Térben nyilvántartott teszt adatok, másfelől a fekvőbeteg-ellátó intézményből történt elbocsátás esetében, valamint akkor, ha az érintett a szakmai szabályoknak megfelelő, Magyarországon működő egészségügyi szolgáltató által laboratóriumban elvégzett, pozitív eredményű vizsgálattal igazolja, hogy szervezetében a koronavírus elleni ellenanyag jelen van. Az R1. szerint a védettségi igazolványt – fő szabály szerint – a jogosult részére Budapest Főváros Kormányhivatala hivatalból, vagy kérelemre állítja ki, meghatározott ügyintézési határidő mellett. Az R1. előírja a védettségi igazolvány igénylése, pótlása, és cseréjére irányuló eljárási szabályokat, valamint kimondja, hogy a védettségi igazolvány kiállítása ingyenesen, bizonyos esetekben igazgatási szolgáltatási díj megfizetése mellett történik.

[5] 2.2. A főtitkári hiánypótlást követően előterjesztett végleges indítvány szerint az R1. támadott szabályai ellentétesek az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével, a II. cikkével, a III. cikk (1) és (2) bekezdésével, a X. cikk (1) bekezdésével, a XI. cikk (1) bekezdésével, a XV. cikk (1) és (2) bekezdésével, a XVI. cikk (1) és (3) bekezdésével, a XX. cikk (1) bekezdésével és a XXVII. cikk (1) bekezdésével. Az indítványozók kifogásolják azt is, hogy a Kormány az R1.-et az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdésében meghatározott hatáskörben eljárva alkotta meg, annak ellenére, hogy az Alaptörvény nem rendelkezik járványveszély esetére ilyen lehetőségről. Az indítványozók álláspontja szerint egyébként már a veszélyhelyzet kihirdetése és fenntartása is alaptörvény-ellenes, s egyben a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának (a továbbiakban: PPJNE) 4. cikkébe is ütközik, mert „csak a nemzet létét fenyegető, hivatalosan kihirdetett szükségállapot idején lehet bizonyos alapjogokat korlátozni”. Az indítványozók kifogásolják továbbá, hogy az R1. egyáltalán nem határozza meg

a védettség fogalmát, ezért álláspontjuk szerint az annak igazolására alkalmas eszközről történő rendelkezés is értelmezhetetlen.

[6] 2.3. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének a sérelmét az indítványozók azért állítják, mert a korlátozás önkényes, nem arányos, és nincs észszerű kapcsolatban a járványveszély elhárításával. Amennyiben a védettségi igazolvány általi megkülönböztetés alapja a fertőzés átadása, akkor senki sem védett, hiszen mindenki továbbra is ugyanúgy képes a fertőzés átadásra és a megfertőződésre is.

[7] Az indítvány az Alaptörvény II. cikk sérelmét arra alapítja, hogy bár az R1. *de jure* nem ír elő kötelező oltást, az azonban *de facto* mégis kötelező, hiszen a COVID-19 betegségből való felgyógyulás igazolásának hiányában az indítványozók jelentős jogsérelmet szenvednek, ha nem veszik fel az oltást. Az egészségügyi önrendelkezési jog csak formálisan érvényesül, hiszen a védettségi igazolványhoz kötött „előnyök" egyoldalú bevezetésével a jogalkotó az oltás irányába kényszeríti az embereket.

[8] Az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésének sérelmét az indítványozók abban látják, hogy a védettségi igazolvánnyal nem rendelkezők a társadalmi élet egyes területeiről történő kizárása egyfajta büntetésnek tekinthető, s ez embertelen és megalázó. Az Alaptörvény III. cikk (2) bekezdésével pedig azért ellentétesek az R1. támadott szabályai, mert a vakcinák kizárólag sürgősségi engedéllyel rendelkeznek, kísérleti stádiumban vannak, az oltás felvétele tehát gyógyszerkísérletben való részvételnek minősül. Az alapjogok korlátozása révén viszont az emberek kényszerítve vannak az oltás felvételére, ez pedig nem tekinthető szabad akaratból történő beleegyezésnek.

[9] Az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdése, valamint a XI. cikk (1) bekezdése sérelmét az indítványozók arra alapítják, hogy a védettségi igazolvány hiánya a művelődésre és kikapcsolódásra szolgáló létesítményeknél (pl. színház) kizárja őket a látogatók köréből, megfosztva ezzel őket a kulturális ismeretszerzéstől, vagyis megvonja tőlük a tanulás szabadságához, és a művelődéshez való jogot.

[10] Az indítványozók véleménye szerint a védettségi igazolványnak a COVID-19 betegségből való felépüléshez kötése, azaz az R1. 1. § (1) bekezdés *a)* pontja azért sérti az Alaptörvény XV. cikkét, mert a koronavírus kimutatására használt PCR teszt magas tévedési spektrummal rendelkezik, a fertőzés ténye nem állapítható meg, hibás eredményeket ad, a PCR teszt hivatalos engedéllyel a koronavírus kimutatására nem rendelkezik. E körben az indítványozók hivatkoztak nemzetközi tudományos érvekre is.

[11] Az indítványozók megítélése szerint a védettségi igazolvánnyal rendelkező személyek homogén csoportot alkotnak a védettségi igazolvánnyal nem rendelkező személyekkel, mert mindkét csoportba tartozók ugyanúgy fertőzhetnek és megfertőződhetnek, így a védettségi igazolványon alapuló megkülönböztetés sérti az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében rögzített hátrányos megkülönböztetés tilalmát. Az indítványozók kifogásolják, hogy az R1. kizárja a védettségi igazolványra jogosultak köréből azokat, akik ún. T-sejtes immunitással rendelkeznek, holott e személyek kizárása a védettségi igazolványra jogosultak köréből biológiai-orvostudományi szempontból nem igazolható.

[12] Az indítvány értelmezésében az R1. ellentétben áll az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésével, mert a védettségi igazolvánnyal nem rendelkező szülők kiskorú gyermekei nem férnek hozzá a koruknak megfelelő szociális és közösségi élet részét jelentő közösségi kulturális és szórakoztató jellegű szolgáltatásokhoz. Ezáltal a szülők csak korlátozottan tudnak eleget tenni az Alaptörvény XVI. cikk (3) bekezdésében említett kötelezettségüknek. Az Alaptörvény XX. cikkében garantált testi és lelki egészséghez való jog sérelmét abban látják az indítványozók, hogy a gyermekek az életkoruk miatt egyedül, szülői felügyelet nélkül nem tudják az uszodák szolgáltatásait igénybe venni, ezért a védettségi igazolvánnyal nem rendelkező szülők kiskorú gyermekei nem tudnak közösségi terekben sportolni. Emellett a gyermekek baráti körének védettségi igazolvánnyal rendelkező része beléphet oda, ahová az indítványozók nem, ezért szétszakadnak a baráti kapcsolataik. Ezek viszont elemi fontosságúak számukra, ezért a védettségi igazolvány által okozott hátrányok mind a testi, mind a kiegyensúlyozott, lelkileg is egészséges élethez, a kiskorú indítványozók érzelmi és szociális fejlődéséhez való jogát sértik.

[13] Ezen túlmenően az indítványozó1. azon okból is állítja testi és lelki egészséghez fűződő alapjog sérelmét, hogy több egészségügyi szolgáltatást védettségi igazolvány hiányában nem vehet igénybe, mivel azokat PCR, antigén teszthez, illetve védettségi igazolványhoz kötik. Az indítványozó1. sérelmezi továbbá, hogy a teszt költségét neki kell finanszíroznia annak ellenére, hogy fizeti a társadalombiztosítási járulékot és rendelkezik az orvosi ellátást lehetővé tevő TAJ kártyával.

[14] Az indítvány az Alaptörvény XXVII. cikk (1) bekezdésében foglalt szabad mozgáshoz és tartózkodási helye szabad megválasztásához való jogosultság sérelmét arra alapozza, hogy a család múzeumokba, kiállításokra,

vendéglátóipari helyiségekbe és szállodákba nem tud ellátogatni, mert szinte kivétel nélkül minden intézmény csak védettségi igazolvánnyal látogatható, ami a szabad mozgásukat korlátozza.

[15] Az indítvány szerint – az R1. sérti az 1947-ben kiadott Nürnbergi Kódexet (a továbbiakban: Kódex), az Európa Tanácsnak az emberi lény emberi jogainak és méltóságának a biológia és az orvostudomány alkalmazására tekintettel történő védelméről szóló, Oviedóban, 1997. április 4-én kelt Egyezményét (a továbbiakban: Oviedói Egyezmény) és annak kiegészítő jegyzőkönyvét, a PPJNE 4., 6., valamint 7. cikkét, továbbá a Gyermekek Jogairól szóló New Yorkban aláírt Egyezmény (a továbbiakban: Gyermekjogi Egyezmény) 6. és 24. cikkét, valamint az Európa Tanács 2021. január 27-én elfogadott, 2361/2021 számú határozatát (a továbbiakban: ET határozat).

[16] 3. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma egészségügyért felelős államtitkára *amicus curiae* beadványban fogalmazta meg az indítvánnyal kapcsolatos álláspontját.

[17] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdésében foglaltak szerint mérlegelési jogkörében vizsgálta, hogy fennállnak-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételei. Az Abtv. 52. § (4) bekezdése alapján e feltételek fennállását az indítványozónak kell igazolnia {3205/2020. (VI. 11.) AB végzés, Indokolás [20]}.

[18] 4.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint alkotmányjogi panaszt a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznyolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az R1. 2021. február 13. napján lépett hatályba, így az indítványozók 2021. június 1. napján előterjesztett alkotmányjogi panasza e követelménynek megfelel.

[19] 4.2. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panaszeljárás kivételesen akkor kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.

[20] A kivételes panasz esetében – mivel az közvetlenül a norma ellen irányul – különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, mert az indítványozó alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az *actio popularis*tól. A személyes érintettség az indítványozó alapjogát érintő sérelmét jelenti, ám az indítványozó nem csak akkor személyesen érintett, ha ő a norma címzettje. Ha a norma címzettje harmadik személy, a személyes érintettség követelménye akkor teljesül, ha az indítványozó alapjogi pozíciója és a norma között szoros kapcsolat áll fenn. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése által kifejezetten nevesített közvetlenség követelménye szempontjából az a meghatározó, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezés maga érinti-e az indítványozó alapjogát; végül az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kellett állnia. Azt, hogy az indítványozó aktuális sérelme fennáll-e, csak a konkrét esetben lehet eldönteni {vö. 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[31], legutóbb: 3537/2021. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [30]}.

[21] Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy az alkotmányjogi panasz benyújtását követően a jogalkotó több alkalommal módosította az R1.-et, ezek azonban az alkotmányjogi panaszban állított alapjogi sérelmeket nem orvosolták. „Az Alkotmánybíróság rámutat: amennyiben egy jogszabályi rendelkezés alkalmazásra került (hatályosult) és ez az indítványozó szerint alapjogi sérelmet okozott, a vizsgálat – határidőben érkezett kérelem esetében – akkor is lefolytatható, ha a támadott jogszabályt (jogszabályi rendelkezést) a jogalkotó időközben módosította – esetleg hatályon kívül is helyezte – ugyanakkor ezzel az állított alapjogi sérelmet nem szüntette meg." {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [42]; 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [227], utóbb 3238/2021 (VI. 4.) AB végzés (a továbbiakban: Abv.), Indokolás [22]}

[22] Az indítványozó szülő személyes érintettségének alátámasztására előadta, hogy az oltás felvételét az egészségügyi kockázatok miatt visszautasítja, illetve SARS-CoV-2 koronavírus fertőzésen nem esett át, ezért az R1. 2. §-ában meghatározott védettségi igazolványra nem jogosult. A kiskorú indítványozó gyermekeket szülőként őt megillető képviseleti jogát a gyermekek személyazonosító igazolványainak másolatával, és nyilatkozattal támasztotta alá. Az R1. támadott szabályai közvetlenül hatályosulnak, azokkal szemben nincs jogorvoslati lehetőség. E körülményekre figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozók érintettsége fennáll.

[23] 4.3. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti kivételes panasz is csak az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére alapítható {3232/2021. (VI. 4.) AB végzés, Indokolás [9]; Abv., Indokolás [21]}. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget. Nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot az Alaptörvény I. cikke, mert az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései az állam kötelezettségeit határozzák meg az alapjogok védelme és biztosítása érdekében, így közvetlenül ezen rendelkezések vonatkozásában sincs helye alkotmányjogi panasznak {3231/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [8]}. Áll ez arra a panaszelemre is, mely az R1. alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény 53. § (2) bekezdésére alapítja. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy töretlen gyakorlata szerint az olyan alaptörvényi rendelkezés, amelynek címzettje nem az indítványozó, számára jogot nem biztosít, így az nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának, ezért arra alkotmányjogi panasz egyébként sem alapítható {lásd pl. 3267/2014. (XI. 4.) AB végzés, Indokolás [13]; 3039/2015. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [17]}.

[24] 4.4. Az Abtv. 26. § (2) bekezdés *a)* pontjának „alaptörvény-ellenes jogszabály" fordulatából következően az alkotmányjogi panaszeljárásban folytatott vizsgálat mércéje minden esetben az Alaptörvény. Az Alkotmánybíróság ugyanis „a panaszeljárásban – mint az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve – alkotmányossági szempontú vizsgálatot folytathat le {3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [7]}" {3079/2021. (III. 4.) AB végzés, Indokolás [23]}. Ennek megfelelően azok az indítványelemek, amelyek a támadott szabályozás Alaptörvényen kívüli jogforrásokkal – így a Kódex, az Oviedói Egyezmény, PPJNE, Gyermekjogi Egyezmény, az ET határozat – való összeütközésére hivatkoznak, érdemi elbírálásra ugyancsak alkalmatlanok.

[25] 4.5. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)–f)* pontjaiban foglalt kritériumoknak. Az itt meghatározott követelményeknek az alkotmányjogi panasz részben megfelel. Tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítványok elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozók e jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)* pont, Abtv. 26. § (2) bekezdés], az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pont], az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d)* pont], valamint kifejezett kérelmet tartalmaznak a jogszabály, jogszabályi rendelkezés vagy a bírói döntés megsemmisítésére, illetve az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f)* pont].

[26] Az indítványozók panaszukban az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésének sérelmét részben arra alapították, hogy az R1. nem veszi figyelembe a T-sejtes immunitást, ezért az ilyen típusú védettséggel rendelkező személyeknek a védettségi igazolványra jogosultak köréből való kizárása alaptörvény-ellenes. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ezen panaszelem tartalmát tekintve jogalkotói mulasztás megállapítására irányul. Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatának megfelelően nem alkalmas az indítvány érdemi elbírálásra, ha nem tartalmaz világos kérelmet az alkalmazandó jogkövetkezményre, vagy olyan jogkövetkezmény alkalmazását kéri – mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítása –, amelynek indítványozására az indítványozó nem jogosult {3330/2017. (XII. 8.) AB végzés, Indokolás [19]–[20]; 3222/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az Alkotmánybíróság most is rámutat, hogy az Abtv. 46. § (1)–(2) bekezdése a jogalkotói mulasztás megállapítását az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során hivatalból alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza, így annak indítványozására az indítványozó jelen ügyben sem jogosult.

[27] Mindemellett a PCR tesztekkel és a T-sejtes immunitással kapcsolatos panaszelemek alátámasztására felhozott egészségügyi tudományos publikációkkal, hivatkozásokkal összefüggésben megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az alkotmánybírósági eljárásnak nem célja, hogy tudományos oldalról vitatott kérdésekben állást foglaljon, az ilyen irányú állásfoglalás nem tartozik a hatáskörébe.

[28] 4.6. A határozott kérelem követelményének való megfelelés körében vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy az indítványban hivatkozott érvek és az R1. támadott szabályai között megállapítható-e összefüggés. „Bár nem elvárás az indítványozókkal szemben, hogy alkotmányjogi érvelésként részletesen kimunkált indokokat terjeszszenek elő, azonban a konkrét rendelkezésre be kell mutatni azt a logikai kapcsolatot, mely az adott alkotmányos jog sérelmére vezethetett {3193/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [17]}." {3081/2018. (III. 5.) AB végzés, Indokolás [24]}

[29] Az R1. 1. § (2) bekezdése értelmében a védettségi igazolvány hatósági igazolvány. Rögzíthető tehát, hogy ekképpen a védettségi igazolvány a jellegét tekintve adatigazoló határozat. Az általános közigazgatási rendtartásról

szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 96. §-ban írtak szerinti hatósági igazolvány a benne foglalt adatok valódiságát közhitelűen igazolja (lásd Ákr. 96. §-hoz fűzött kommentár).

[30] Ebből következik, hogy az R1. nem a „tényleges" védettséget bizonyítja. A védettségi igazolvány kiállításának (adattartalmának, érvényességének, pótlásának stb.) szabályozásán keresztül meghatározott tények hatósági igazolását teszi lehetővé: a COVID-19 betegségből bizonyos időn belül történő felgyógyulást vagy az Európai Unióban, illetve a Magyarországon engedélyezett és a lakosság oltására felhasznált COVID-19 oltóanyagnak a Magyarország területén történt felvételét. Utal továbbá az Alkotmánybíróság arra is, hogy az R1. deklaratív jellegű, a védettségi igazolványhoz joghatást nem kapcsol. Nem különböztet meg oltott, illetve fertőzésből felgyógyult és oltatlan személyeket, nem korlátoz a kulturális vagy sporteseményeken való részvételben, vendéglátóipari helyiségek, szállodák, uszodák, közösségi terek látogatásában, általában a szabad mozgásban és szolgáltatások igénybevételében. Ezek a korlátozások nem az R1.-hez, hanem a veszélyhelyzet idején alkalmazandó védelmi intézkedések második üteméről szóló 484/2020. (XI. 10.) Korm. rendelethez (a továbbiakban: R2.) kapcsolhatók, az indítvány viszont nem az R2.-t támadja, így az alkotmányjogi panaszban kifejtett érvek és a támadott rendelkezés között nincs alkotmányjogilag értékelhető összefüggés.

[31] Az Alkotmánybíróság a fent kifejtettek alapján megállapította, hogy az indítványozók által felhozott érvek alapján a támadott jogszabályi rendelkezések és az Alaptörvény indítványozók által felhívott rendelkezései között nincs alkotmányjogilag értékelhető összefüggés (Abv., Indokolás [26]), ekként az elégtelen indokolás akadálya az indítvány érdemi elbírálásának.

[32] 5. Az Alkotmánybíróság – mindezekre tekintettel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *f)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2022. március 8.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2171/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3134/2022. (IV. 1.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Nyíregyházi Törvényszék 4.Bpi.926/2020/4. számú végzése és a Debreceni Ítélőtábla Bpkf.II.100/2021/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. A saját ügyében személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.

[2] 1.1. Az indítványozót (az alapügyben II. rendű terhelt, majd elítélt és a jelen ügy tárgyát képező perújítás kezdeményezője) a Nyíregyházi Járásbíróság 40.B.1727/2015/495. számú ítéletében bűnösnek mondta ki a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 299. § (1) bekezdés, (2) bekezdés *a)* és *c)* pontja szerint minősülő folytatólagosan elkövetett befolyással üzérkedés bűntettében, valamint 239 rendbeli a Btk. 345. § szerint minősülő hamis magánokirat felhasználásának vétségében, és ezért halmazati büntetésül börtön fokozatban, 2 év szabadságvesztésre ítélte, melynek végrehajtását 4 év próbaidőre felfüggesztette.

[3] 1.2. Az indítványozó tekintetében kétirányú fellebbezések alapján másodfokon eljáró Nyíregyházi Törvényszék 3.Bf.192/2018/34. számú ítéletével az elsőfokú döntést az indítványozó szempontjából annyiban megváltoztatta, hogy a 239 rendbeli, a Btk. 345. § szerint minősülő hamis magánokirat felhasználásának vétsége alól felmentette, a terhére megállapított korrupciós bűncselekményeket 594 rendbeli befolyással üzérkedés bűntettének minősítette, amelyet bűnsegédként követett el. Ezen felül börtönbüntetését 3 évre súlyosbította és mellőzte a végrehajtás felfüggesztésére vonatkozó rendelkezéseket, valamint 3 év közügyektől eltiltásra is ítélte. Egyebekben az elsőfokú ítéletet indítványozóra vonatkozó részei tekintetében helybenhagyta.

[4] 1.3. A szintén kétirányú fellebbezés folytán harmadfokon eljáró Debreceni Ítélőtábla Bhar.I.76/2019/37. számú döntésében az indítványozóval szemben kiszabott szabadságvesztés és közügyektől eltiltás tartamát 2-2 évre enyhítette, a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát fogházban állapította meg, egyebekben a másodfokú ítéletet helybenhagyta.

[5] 1.4. Az ítélet ellen az indítványozó (a jelen eljárás alapját képező) perújítási indítványt terjesztett elő a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 637. § (1) bekezdés *a)* pont *aa)* alpont alapján a Nyíregyházi Törvényszékhez. Perújítási indítványában arra hivatkozott, hogy az alapeljárás óta – már alapeljárásban ismert és értékelt – daganatos betegségének súlyosbodására tekintettel a szabadságvesztés végrehajtása megkezdésének nem tud eleget tenni, az állapota szabadságelvonással nem járó büntetés kiszabását indokolja. Álláspontjának alátámasztásául ezzel kapcsolatos orvosi dokumentumokat mellékelt perújítási indítványához. Indítványozta továbbá orvosszakértői vizsgálat elrendelését az egészségi állapot és a börtöntűrő képesség vizsgálatára tekintettel, valamint a kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztését a perújítási eljárás jogerős befejezéséig.

[6] Az indítványozó ezt megelőzően már korábban is nyújtott be perújítási kérelmet jogi képviselőjén keresztül, indítványozva a szabadságvesztés büntetésének felfüggesztését, valamint a vele szemben elrendelt vagyonelkobzás felfüggesztését vagy félbeszakítását. Kérelmét az elsőfokú bíróság elutasította, majd a fellebbezések folytán másodfokon eljáró bíróság a döntést helybenhagyta.

[7] A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyészség a perújítási indítvány elutasítását indítványozta Bf.1100/2020/1. számú átiratában, figyelemmel arra, hogy az indítványozó egészségi állapota – börtöntűrő képessége –

tekintetében kiállított orvosi igazolás akkor alapozhatja meg a perújítás elrendelését, ha az az elítélés előtti időszak tekintetében tartalmaz olyan lényeges új tényt, ami a bíróság előtt nem volt ismert.

[8] A jogi képviselő beadványában és az általa csatolt iratokban nem találhatók olyan okok, amelyek a perújítás alapjául szolgálnának. Álláspontja szerint az abban kifejtettek már az alapügy eljárása során felmerültek, az indítványozó személyi körülményei között kifejezetten feltüntetésre kerültek, valamint azokat a bíróságok a büntetés kiszabása során figyelembe vették.

[9] Megjegyezte a főügyészség továbbá, hogy a terhelt egészségi állapotában a jogerős ítélet meghozatalát követően beállt változás – álláspontja szerint – perújítás alapjául nem szolgálhat, az esetlegesen a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) rendelkezései alapján a szabadságvesztés végrehajtásának elhalasztását, illetőleg amennyiben a végrehajtás már megkezdődött, a büntetés-végrehajtási intézetben a büntetés félbeszakítására irányuló kérelem előterjesztését alapozhatja meg.

[10] Az indítványozó védője az átiratra tett észrevételében egyetértett abban, hogy az eljáró bíróságok az alapügy során az indítványozó daganatos betegségét figyelembe vették, ugyanakkor annak lényeges súlyosbodása folytán az alapvető körülmények megváltoztak, miután azok az alapeljárás során nem lehettek ismertek. Az indítványozó és védője továbbá hivatkozott arra is, hogy az indítványozó daganatos megbetegedés súlyosbodása folytán műtéti beavatkozás nélkül nem kezelhető.

[11] Álláspontja szerint tehát a szóban forgó körülményeket az alapügyben a bíróságok nem vizsgálták vagy vizsgálhatták. Ennek alátámasztásául hivatkozott az általuk felkért orvosszakértő véleményére, ami megállapítja, hogy a betegségek tekintetében életveszély nem áll fenn, ugyanakkor a műtéti beavatkozás szükségessége és az utókezelés miatt az indítványozó büntetés-végrehajtási intézetben nem tartható. Hivatkoztak továbbá arra, hogy az orvosszakértői vélemény okirati bizonyíték, és azt valószínűsíti, hogy az egészségi állapot ilyen nagymértékű romlása az alapügyben nem kerülhetett értékelésre, ezáltal új bizonyítéknak minősül.

[12] 1.5. A Nyíregyházi Törvényszék az indítványozó és védője által benyújtott a perújítási indítványt alaptalannak találta, ezért azt a 4.Bpi.926/2020/4. számú végzésével elutasította. Egyetértett a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyészség azon álláspontjával, hogy az indítványozó a törvényben meghatározott perújítási okot nem szolgáltatott. Osztotta a Törvényszék továbbá a Főügyészség azon álláspontját is, hogy a perújítási indítványban hivatkozott körülmények az indítványozóval szemben kiszabott szabadságvesztés büntetés végrehajtása megkezdésének elhalasztását alapozhatják meg, mely iránt a Nyíregyházi Járásbíróságon jelenleg eljárás van folyamatban.

[13] A perújítási indítványában foglaltak már korábban, az eljárás alatt ismertek voltak, az indítványozó többször hivatkozott rájuk, azokat az eljáró bíróságok részletesen vizsgálták, és azt figyelembe véve a büntetés kiszabása körében enyhítő körülményként értékelték. Kitért arra is a Törvényszék, hogy a műtéti beavatkozás szükségessége szintén ismert volt az alapeljárás során, a hivatalból beszerzett igazságügyi orvosszakértő vélemények alapján, ugyanakkor az indítványozó ezt és a további hagyományos kezelések lehetőségét elutasítja, helyette alternatív módszereket vesz igénybe.

[14] Hangsúlyozta azt is a Nyíregyházi Törvényszék, hogy a jogi képviselő által csatolt nyilatkozat és dokumentumok – a perújítás szempontjából – csak új okiratok, de új bizonyítéknak nem tekinthetőek, a diagnózis az eljáró bíróságok számára ismert volt.

[15] Megjegyezte erre tekintettel a bíróság, hogy a következetes bírói gyakorlat szerint perújítás esetében nem a bizonyítási eszköznek, hanem a bizonyítéknak kell újnak lennie. Ugyanaz a bizonyíték, de más forrásból, más bizonyítási eszköz révén nem új bizonyíték (BH 2011. 305.).

[16] A Nyíregyházi Törvényszék végzése ellen az indítványozó védőjén keresztül jelentett be fellebbezést, lényegében változatlanul fenntartva a perújítási indítványában foglaltakat. Hivatkozott arra, hogy a perújítási indítványban foglaltak és az indítványozó betegségének jelenlegi stádiuma azt bizonyítják, hogy a vele szemben kiszabott büntetésnek enyhébbnek kellene lennie. Mindezekre tekintettel az elsőfokú döntést törvénysértőnek, iratellenesnek, valamint a bírói gyakorlattal ellentétesnek tartja, ezért indítványozta ismételten a perújítás elrendelését.

[17] A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség Bf.45/2021/2. számú átiratában a fellebbezést alaptalannak tartotta. Hangsúlyozta, hogy álláspontja alapján a döntést helyes indokainál fogva helyben kell hagyni, ugyanis az alapügyben eljáró bíróságok előtt ismert betegség kóros folyamatának a jogerő beálltát követő változása nincs

kihatással a joghátrány kiszabására, ezért az perújítási oknak sem minősülhet. Az indítványozó védője észrevétellel élt ezzel kapcsolatosan, lényegében korábbi álláspontját megismételve.

[18] 1.6. A Debreceni Ítélőtábla a fellebbezést alaptalannak találta, ezért a Bpkf.II.100/2021/6. számú végzésével a Nyíregyházi Törvényszék döntését helybenhagyta. A végzés indokolásának lényege szerint az Ítélőtábla, egyetértve a Törvényszék döntésében foglaltakkal, megállapította, hogy a védő a perújítási indítványa nem volt megfeleltethető a Be. 637. § (1) bekezdés *a)* pont *aa)* alpontja szerinti perújítási oknak.

[19] Az indítvány új bizonyítékot nem ajánlott fel, az alapügyben mérlegelt bizonyítékok újraértékelésének igényével lépett fel, azonban a bírói mérlegelés nem lehet a perújítás alapja. Kifejtette ezzel kapcsolatosan az eljáró bíróság, hogy a jogerős ítélettel elbírált cselekmény (tehát az alapügy) esetén perújításnak ugyanis akkor van helye, ha új bizonyítékot hoznak fel, a bejelentett bizonyíték pedig akkor új, ha az alapügyben nem merült fel, vagy felmerült, de az eljáró bíróság nem értékelte. Az ekként újnak tekintendő bizonyíték a Be. 163. § (1) bekezdése értelmében vett bizonyítandó tényre vonatkozik, és alkalmas ilyen ténynek a jogerős határozattól eltérő, vagy abból hiányzó megállapítására, valamint az újnak tekintendő bizonyíték az új, vagy eltérő tény megállapítására való alkalmassága folytán perdöntő jelentőségű.

[20] Az indítványozó védőjén keresztül kétségtelenül az alapeljárásban már felmerült tényre (tényekre) hozott – álláspontja alapján – új bizonyítékot (illetve bizonyítékokat), amely(ek) a büntetés kiszabása körében már a vizsgálat tárgya(i) volt(ak). Tehát lényegében az alapügyben eljáró bíróságok által már figyelembe vett súlyosító és enyhítő körülmények értékelésének mikéntjét támadta. Az Ítélőtábla utalva az alapítéletekben és a perújítási indítványt elutasító döntésben foglaltakra megállapította, hogy az indítványban részletezettek és a fellebbezésben hivatkozott bizonyítékok nem alkalmasak arra, hogy az indítványozóval szemben lényegesen enyhébb büntetést kellene kiszabni.

[21] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, mert álláspontja szerint a Nyíregyházi Törvényszék 4.Bpi.926/2020/4. számú végzése és a Debreceni Ítélőtábla Bpkf.II.100/2021/6. számú végzése sérti az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését. Mindezekre figyelemmel kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg az említett bírósági döntések alaptörvényellenességét és semmisítse meg azokat.

[22] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja alapján a bíróságok az akkori, aktuális egészségi állapotát vették figyelembe a büntetés kiszabása során. Jelenlegi súlyos állapota miatt a büntetés végrehajtásának megkezdését nem tudja teljesíteni. Előadta ezzel kapcsolatosan, hogy a rosszindulatú daganatos megbetegedése az utóbbi években, az ítélethozatal(ok) óta nagymértékben megváltozott, rosszabbodott. A kivizsgálások és a kezelések a COVID-19 járványhelyzet miatt eltolódtak, az esetleges műtéti beavatkozás halasztásra került.

[23] Álláspontja alapján a perújítási indítványokhoz csatolt orvosi iratok önmagukban is olyan bizonyítékok, amelyek a büntetés kiszabása során lényegesen enyhítő körülmények, amelyeket az eljáró bíróságok az alapügyben csupán részben vettek figyelembe. Utalt rá, hogy az eljárás során a Be. 80. § (1) bekezdése alapján figyelemmel kell lenni az enyhítő körülményekre is, amelyek közül a Kúria 56. számú BK véleménye szerint súlyozottan ilyennek számít a terhelt megromlott egészségügyi állapota. Előadta, hogy ez akkor is enyhítő körülménynek minősül, ha az állapotromlás a jogerős ítélet után következett be. Mindezek alapján büntetés-végrehajtási intézetben nem tartható, ugyanis a betegség stádiumára és kezelhetőségére tekintettel, sem büntetés-végrehajtási körülmények között, sem műtéti beavatkozás nélkül nem konszolidálható. Álláspontjának alátámasztásaként indítványában hosszan idézte, az általa felkért orvosszakértő szakvéleményét.

[24] Az indítványozó szerint azzal, hogy az eljáró bíróságok az alapítéletek óta lényegesen megváltozott és rosszabbodott (áttétes) állapotát nem vették figyelembe hiányos ténybeli alapokon nyugvó döntéseket hoztak.

[25] Nem biztosítottak számára objektív, teljeskörű tényfeltáró és a valósághű tényállásra alapozott eljárást, és figyelmen kívül hagyták az Alaptörvény 28. cikkében foglaltakat, miszerint a bíróságoknak eljárásuk során a jogszabályokat elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezzék. A bíróságoknak az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével kellett volna ítélkezni az eljárási garanciák betartása végett, amelynek viszont nem tettek eleget. A téves és okszerűtlen bírói értékelés folytán tehát megsértették az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésében foglalt testi és lelki egészséghez való jogát, amelynek immanens részét képezi az egészséges élethez és a betegségéhez igazodó, a kor aktuális egészségügyi ellátása színvonalához

és az orvostudomány állásához igazodó érdemi és hatékony gyógykezeléshez való jogát, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát és ugyanezen cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogát is.

[26] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.

[27] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata nem zárja ki azt, hogy a perújítási indítványt elutasító bírósági döntés is önállóan támadható legyen Abtv. 27. §-a szerinti panasz benyújtásával, ebben az esetben azonban kizárólag a perújítási indítvány elbírálását elvégző bíróságok eljárásának, jogértelmezésének az alkotmányossága, így tehát a perújítási indítvány tárgyában hozott bírósági döntések Alaptörvénnyel való összhangja vizsgálható {lásd például: 3014/2020. (II. 4.) AB végzés, Indokolás [12]; 3215/2021. (V. 28.) AB végzés, Indokolás [13]}.

[28] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.

[29] 3.2. Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntéseket, indokolja azok Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítésüket.

[30] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.

[31] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyekben – az alapügy terheltjeként – a perújítást kezdeményező fél volt.

[32] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* pont, 51. § (1b) bekezdés *b)* pont], hogy az indítványozó valamely Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozzon. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikke nem az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazza, ennek megfelelően ezen cikkek állított sérelme nem vetheti fel az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmét sem {lásd például: 3152/2019. (VI. 26.) AB végzés, Indokolás [19]}. Az Alkotmánybíróság ezért megállapítja, hogy az indítvány e vonatkozásban nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* pontja szerinti követelményt.

[33] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.

[34] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó elsősorban azért fordult az Alkotmánybíróséghoz, mert túlzónak és tévesnek tartja az ügyében kiszabott büntetést. A panasz így valójában a támadott ítélet – közvetve az alapügyben hozott bírósági döntések – ismételt felülbírálatára irányul. Jelen ügyben is emlékeztetni szükséges azonban arra, hogy a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének" {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}.

[35] Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja az Alkotmánybíróság, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; a legutóbbi gyakorlatból lásd például: 3215/2021. (V. 28.) AB végzés, Indokolás [20]}.

[36] „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb

jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga […] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. […] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza." {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}

[37] 4. Az eljáró bíróságok döntéseinek indokolásában az alapügyben részletesen kifejtettekre visszautalva egyértelműen számot adtak arról, hogy miért, mely jogi érvek mentén tartják megalapozatlannak a perújítási indítványt. Az idézett állandó gyakorlat alapján az Alkotmánybíróság nem bocsátkozhat annak érdemi vizsgálatába, hogy a perújítás megengedhetősége tárgyában hozott bírósági döntés helyes volt-e. Ezen felül az Alkotmánybíróság jelen ügyhöz kapcsolódóan is hangsúlyozandónak tartja, hogy nem tekinthető az eljárás tisztességessége [XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntéseket tévesnek, magára nézve sérelmesnek tartja {lásd hasonlóan például: 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [14]; 3215/2021. (V. 28.) AB végzés, Indokolás [22]}.

[38] Megjegyzi az Alkotmánybíróság továbbá, hogy osztja a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyészség átiratában, valamint a Nyíregyházi Törvényszék döntésében foglaltakat, miszerint az indítványozó által előadottak a Bv. tv. 39. § alapján a szabadságvesztés végrehajtásának elhalasztását alapozhatják meg esetlegesen, amellyel kapcsolatosan a bírósági iratok alapján eljárás indult a Nyíregyházi Törvényszéken.

[39] Az Alkotmánybíróság rámutat arra is, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből az a jog vezethető le, hogy az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassák és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálják, az azonban nem, hogy a kérelemnek minden körülmények között helyt kell adni {lásd például: 3347/2017. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [50]}. Megállapítható, hogy az indítványozó a perújítás megengedhetősége tárgyában hozott elsőfokú döntés ellen jogorvoslattal élhetett, és benyújtott jogorvoslati kérelmét a másodfokú bíróság érdemben el is bírálta. Erre tekintettel a jogorvoslathoz való jog sérelme jelen esetben nem merül fel {lásd hasonlóan: 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [15]}.

[40] 5. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó panasza a sérelmezett döntésekkel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2022. március 8.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/990/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3135/2022. (IV. 1.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 103. § (2) és (3) bekezdése, 104. § (3) bekezdése, továbbá a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 340. § (2) bekezdése, továbbá a közúti közlekedési nyilvántartásról szóló 1999. évi LXXXIV. törvény 5. (1) bekezdése *h)* pontja, 9. § (7) bekezdése, valamint a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet 101. § (1) bekezdés *b)* pontja és (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 19.K.31.206/2016/16. számú ítélete, valamint a Kúria Kfv.III.37.475/2017/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Galambos Károly ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a, valamint az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.

[2] 1.1. Az alkotmányjogi panaszban kifogásolt, megtámadott ítéletek és a pertörténet lényege a következő.

[3] Az indítványozó tulajdonában álló gépjármű 2012-ben a forgalomból ideiglenes kivonásra került, az illetékes rendőrkapitányság 2015. március 9-én a gépjármű rendszámát levette, a forgalmi engedélyt az indítványozótól elvette.

[4] A 2012. évi ideglenes kivonástól eltérő ügyben 2015. november 16-án a Budapest Főváros Kormányhivatala VIII. Kerületi Hivatal Kormányablak és Okmányiroda – önálló bírósági végrehajtó foglalási jegyzőkönyvei alapján – tizenegy darab határozatot hozott, amelyek rendelkezései szerint a hatóság a forgalomból ideiglenesen kivonta a gépjárművet. A határozatok a gépjármű forgalmi engedélyének és hatósági jelzéseinek bevonásával egyidejűleg rögzítették, hogy a hatóság 2015. október 28-án elidegenítési és terhelési tilalmat jegyzett be a járműnyilvántartásba a gépjármű vonatkozásában, továbbá kötelezték az indítványozót a hatósági engedély és jelzés 5 napon belüli leadására is.

[5] Az indítványozó felperes kereseti kérelmében a hatóság határozatainak bírósági felülvizsgálatát és hatályon kívül helyezését kérte. Az indítványozót keresete szerint a közigazgatási eljárásba nem vonták be, az eljárás megindításáról nem értesült, a határozat nem állapított meg tényállást, a rendelkező rész jelentős része nem döntés, a gépjármű irataival pedig már nem rendelkezett. A kereset szerint a forgalomból kivont gépjármű ismételt kivonására nem kerülhetett volna sor, arra a hatóság nem rendelkezett jogszabályi felhatalmazással, ezáltal az elidegenítési és terhelési tilalom bejegyzésére sem lett volna lehetősége. A kereset továbbá kifogásolta, hogy a határozat rendelkező része helyett az indokolásban szerepelt a jogorvoslati kioktatás, a tárgyalás tartásának lehetőségével kapcsolatos tájékoztatás elmaradt, az elidegenítési és terhelési tilalmat a határozat kézbesítését megelőzően bejegyezte a hatóság, a határozat tévesen utalt egy már hatályát vesztett kormányrendeletre.

[6] Az indítványozó a bírósági eljárás szabálytalansága miatt kifogást emelt [alperesi nyilatkozat nem a megfelelő alperestől származó (kerületi kormányhivatal helyett fővárosi kormányhivatal), a tizenegy ügy bíróság általi elkülönítése indokolatlan, keresetlevél visszakézbesítése elmaradt], továbbá kérte a végrehajtás felfüggesztését és az eljáró bíró kizárását, amelyet a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság megtagadott.

[7] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2017. február 3-án kihirdetett és jogerős 19.K.31.206/2016/16. számú ítéletével az indítványozó felperes keresetét elutasította a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perben. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítélete kötelezte a felperest 10 000 Ft

összegű perköltség, valamint 330 000 Ft feljegyzett eljárási illeték megfizetésére. Az ítélet indokai szerint az indítványozó kereseti kérelme nem alapos, mert az alperes az ügyfél értesítésével összefüggésben a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 82. § (5) bekezdésének megfelelően járt el. Az ítélet szerint az elidegenítési és terhelési tilalom bejegyzésére vonatkozó kifogások – annak módja és időpontja tekintetében – a határozat vizsgálata és a vonatkozó jogszabályok alapján nem foghattak helyt. A határozat a bíróság szerint megfelelő tartalommal bírt és a hatóság – jogszabályi kötelezettsége alapján – a végrehajtói felhívásnak haladéktalanul köteles eleget tenni, az indítványozó a részére nyitva álló végrehajtási kifogás vagy végrehajtási igényper intézményével nem támadta a végrehajtó eljárását. Az ítélet szerint a hatósági engedély és jelzés leadására történő felhívás teljesítettnek tekinthető korábbi leadás esetén, ezáltal nem jogszabálysértő a határozat. Az ítélet szerint az indítványozó jogszerűen jelezte a jogorvoslati kioktatásnak téves módon az indokolásban történő szerepeltetését, a tárgyalás tartásának lehetőségével kapcsolatos tájékoztatás hiányát és a már nem hatályban lévő jogszabály hivatkozását, azonban ezen hibák az ügy érdemére és a felperes jogainak gyakorlására kihatással nem bírtak. Az ítélet a Kúria döntésére hivatkozással megállapította, hogy a gépjármű ismételt lefoglalása tiltó jogszabályi rendelkezés hiányában nem jogszabálysértő, elmaradása a követeléssel élők jogait és törvényes érdekét korlátozná. A végrehajtás felfüggesztése a bejegyzett tilalomra figyelemmel a bíróság szerint okafogyottá vált. Az eljárás szabálytalansága miatti kifogásokkal kapcsolatosan a bíróság elfogadta az alperes érvelését arra vonatkozóan, hogy az eljáró kerületi kormányhivatal és a Budapest Főváros Kormányhivatal egy szervezeti egységbe tartoznak, ezáltal utóbbi Jogi és Perképviseleti Osztályának munkatársai képviseleti joggal bírnak az elsőfokú határozatot hozó szerv vonatkozásában. Az ügyek indokolatlan elkülönítésével kapcsolatosan az ítélet rögzíti, hogy a vitatott pereket a bíróság egyesítette.

[8] A jogerős ítélet ellen az indítványozó felperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához, amelyben az indítványozó számos, a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt jelzett kifogását megjelenítette (értesítés elmaradása, alperes nem megfelelő képviselete, ügyek indokolatlan elkülönítése és ehhez kapcsolódóan a bírósági tárgyalás időpontja, elidegenítései és terhelési tilalom bejegyezhetősége, gépjármű forgalomból történő ismételt kivonása). A felülvizsgálati kérelemben emellett kifogásolta, hogy a bíróság jogszabálysértő módon zárta ki az ítélet elleni fellebbezést a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 340. § (2) bekezdése ellenére, mert a bíróság a kérdéses határozatot megváltoztathatta volna. A felülvizsgálati kérelem szerint az eljárási szabálytalanságok miatti kifogások tekintetében az ítélet sem ténybeli közlést, sem jogi indokolást nem tartalmaz, az ügyet tárgyaló bírót nem zárták ki kérelme ellenére, a végrehajtás felfüggesztését illetően az ítélet információt nem tartalmaz, továbbá jogszabálysértő az eljárási illeték, mert az eljárási illeték nem függ a megtámadott közigazgatási határozatok számától. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében indítványozta, hogy a Kúria forduljon az Alkotmánybírósághoz a közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 101. § (2) bekezdésének Alaptörvénybe ütközése miatt.

[9] A felülvizsgálati kérelem alapján eljárva a Kúria 2018. április 10-án meghozott ítéletével a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletét hatályában fenntartotta. Az ítélet indokai szerint az indítványozó felülvizsgálati kérelme nem alapos, mert a bíróság megfelelő alapossággal feltárta és rögzítette ítéletének indokolásában az ügyben irányadó tényállást és abból a vonatkozó jogszabályi rendelkezések alkalmazásával helytálló jogi következtetést vont le. A Kúria szerint az indítványozó felperesi keresetéből és felülvizsgálati kérelméből kitűnően alapvetően a végrehajtási eljárás során felmerülő és vizsgálandó jogszabálysértésekre hivatkozott, azonban az sem a közigazgatási eljárásnak, sem a közigazgatási határozatok jogszerűségét vizsgáló pernek nem volt tárgya, nem tartozott a bíróság hatáskörébe. A Kúria szerint az alperes képviselő képviseleti jogosultságát megfelelően igazolta a kormányhivatal SZMSZ-e alapján. A Kúria szerint a hatóság eljárásában – pusztán regisztratív funkciót ellátva – nem mérlegelhet, a végrehajtó megkeresése alapján az elidegenítési és terhelési tilalom tényét be kellett jegyeznie. A Kúria több eseti döntésében is állást foglalt a tekintetben, hogy a hatóság a végrehajtó intézkedését nem bírálhatja felül, hatáskör hiányában annak jogszerűségét nem vizsgálhatja. Az ítélet szerint az indítványozó jogszabályi hivatkozásai és az azok alapján támasztott kifogások (pl. jogorvoslat hiánya) a felülvizsgálat keretében nem voltak elbírálhatóak. A Kúria továbbá nem tartotta indokoltnak az Alkotmánybíróság előtti normakontroll eljárás kezdeményezését, az érintett rendelkezés alkalmazását illetően alkotmányossági aggályt nem észlelt, az illeték mértékét a kialakult és következetes bírói gyakorlattal összhangban lévőnek találta.

[10] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszában a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 19.K.31.206/2016/16. számú ítélete, valamint a Kúria Kfv.III.37.475/2017/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.

[11] Továbbá az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, melyben a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 103. § (2) és (3) bekezdése, 104. § (3) bekezdése, továbbá régi Pp. 340. § (2) bekezdése, továbbá a közúti közlekedési nyilvántartásról szóló 1999. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: Kknyt.) 5. (1) bekezdése *h)* pontja, 9. § (7) bekezdése, valamint a Korm. rendelet 101. § (1) bekezdés *b)* pontja és (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.

[12] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény Nemzeti Hitvallására, a B) cikk (1) bekezdésének, R) cikk (1)–(3) bekezdéseinek, T) cikkének, I. cikkének, II. cikkének, VI. cikkének, XIII. cikkének, XV. cikk (1) és (2) bekezdéseinek, XXIV. cikk (1) és (2) bekezdéseinek, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek, a XXX. cikkének, 25. cikkének, 26. cikkének, továbbá a 28. cikk sérelmére hivatkozással nyújtotta be.

[13] 1.3. Az indítványozónak – a támadott ítéletek és jogszabályokkal kapcsolatos – kifogásai a következők.

[14] Az indítványozó szerint a támadott ítéletek sértik az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltóság sérthetetlenségéhez való jogát, mivel a végrehajtó által lefoglalt gépjárművel kapcsolatban az elidegenítési és terhelési tilalom jogintézménye a közúti közlekedési nyilvántartás működtetése tekintetében nincs egyértelműen szabályozva, a gépjármű forgalomból való kivonása nincs időhöz kötve, a tulajdonos a járművet nem használhatja. Az indítványozó a támadott ítéletekkel összefüggésben több alkalommal hivatkozik a kereseti kérelmében, valamint a felülvizsgálati kérelemben előadott kifogásokra. Az indítványozó szerint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság és a Kúria is megsértette a tárgyalás kitűzésére vonatkozó 60 napos szabályt és ezzel az az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében és a XXVIII. (1) bekezdésében foglalt jogok sérelmét okozták. Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét a hatóság részrehajló eljárására figyelemmel is állítja, mivel a hatóság a forgalomból már ideiglenesen kivont gépjármű ismételt forgalomból történő kivonásáról döntött és az elidegenítési és terhelési tilalmat a határozat kézbesítése előtt bejegyezte a hatóság. Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését a Kúria ítélete azért is sérti, mert a Kúria nem foglalkozott a felülvizsgálati kérelemben előterjesztett kifogásokkal, a felülvizsgálati kérelemben foglaltakat nem tekintette relevánsnak az ítélet hatályon kívül helyezéséhez, azonban ennek indokát nem adta. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének, valamint az Alaptörvény XV. cikkében foglalt törvény előtti egyenlőség követelményének sérelmére amiatt is hivatkozik, mert a bíróságok elismerték az alperes kifogásolt képviseleti jogát. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelmét az indítványozó amiatt is megalapozottnak tartja, mert a Kúria ítéletében említett „rendelkezésre álló közigazgatási iratokat" – az alperessel ellentétben – nem ismerte. Az indítványozó az eljárási illeték – felülvizsgálati kérelemben is kifogásolt – mértékét az Alaptörvény XIII. cikkébe és XXX. cikkébe ütközőnek tartja amiatt, mert a Kúria a hivatkozott következetes bírói gyakorlatot nem jelölte meg és az indítványozó érvelésével kapcsolatosan semmilyen cáfolatot nem adott elő.

[15] Az indítványozó szerint a hatósági határozat és a bíróság ítélete ellen törvény nem biztosította számára a jogorvoslathoz való jogot. Az indítványozó szerint a kormányrendeleti szabályozás – az Alaptörvény R) cikk (2) és (3) bekezdésére tekintettel – nem felel meg az alapvető jogokra, különösen a személyes adatok kezelésére vonatkozó szabályozási követelményeknek, a nyilvántartásba történő bejegyzést az indítványozó szerint csak törvény rendelheti el. Az indítványozó szerint a támadott jogszabályi rendelkezések sértik az Alaptörvény XIII. cikkében foglalt tulajdonhoz való jogát, mert a gépjármű csak az érvényes forgalmi engedéllyel és hatósági jelzéssel tudja rendeltetését betölteni, harmadik személynek bírósági végrehajtási eljárásban érvényesített követeléséhez szükségtelen a forgalomból történő kivonás, továbbá az elidegenítési és terhelési tilalom alapvető jog korlátozását jelenti. Az indítványozó szerint a Korm. rendelet 101. § (1) bekezdés *b)* pontja és (2) bekezdése sérti az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésében – Magyarország Alaptörvényének hetedik módosítására figyelemmel a hatályos VI. cikk (3) bekezdésében – foglalt személyes adatok védelméhez való jogát, mivel a Kknyt. 5. § (1) bekezdése és 9. § (2) bekezdés *d)* pontja a személyes adatok kezelésére vonatkozóan – az elidegenítési és terhelési tilalom bejegyzésére vonatkozóan – szabályokat nem állapít meg. Az indítványozó szerint a régi Pp. 241. § (2) bekezdése sérti az indítványozónak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseiben foglalt jogait arra tekintettel, hogy nem kiszámítható, hogy a bíróság mely esetekben változtathatja meg a közigazgatási határozatot.

[16] 2. Az igazságügyi miniszter – az Innovációs és Technológiai Minisztérium bevonásával – beadványában kifejtette álláspontját a támadott szabályozással kapcsolatban [Abtv. 57. § (1b) bekezdése]. A beadvány a gépjármű lefoglalásával összefüggésben ismerteti a szabályozás indokait, a Vht. módosításait, utal a végrehajtási kifogás lehetőségére, hivatkozik továbbá az Alkotmánybíróság jogorvoslathoz való joggal kapcsolatos gyakorlatára.

[17] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. Az 56. § (2) bekezdése szerint pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. Az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.

[18] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a támadott ítéletek alapjául szolgáló eljárás felperese [Abtv. 27. § (2) bekezdés *a)* pont], az indítványozó jogorvoslati lehetőségét kimerítette.

[19] A jogi képviselővel eljáró magánszemély indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll az ügy érdemében hozott ítéletekkel összefüggésben. A jogi képviselő meghatalmazását az indítványozó csatolta.

[20] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. A felülvizsgálati kérelem alapján eljárva a Kúria 2018. április 10-én hozta meg ítéletét. Az indítványozó részére a Kúria ítéletének kézbesítése 2018. május 8-án történt, az indítványozó az alkotmányjogi panaszt 2018. július 4-én adta postára. Észlelte az Alkotmánybíróság, hogy az iratokból kitűnően az elsőfokú bíróság – az érdekkörében bekövetkezett adminisztrációs okokból – határidőn túl, több mint 3 év késéssel küldte meg az Alkotmánybíróság részére az alkotmányjogi panaszt. Ehhez képest az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz benyújtása határidőben történt.

[21] 4. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele, hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az Abtv. alapján alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben biztosított alapjog sérelmének valószínűsítésére alapítható. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére alapított további kifogások alkotmányossági vizsgálatára nincs mód. Nem tekinthető továbbá Alaptörvényben biztosított jognak az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásának megjelölt mondatai, az Alaptörvény R) cikk (1)–(3) bekezdései, T) cikke, XXX. cikke, 25. cikke, 26. cikke, továbbá a 28. cikke.

[22] Az Abtv. 52. §-a kifejezetten rögzíti a határozott kérelem követelményét, amelynek részét képezi az indokolás előterjesztésének a kötelezettsége is [52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pont]: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség." {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]} Az indítvány e követelményt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában részben teljesíti. Az Alaptörvény II. cikkével, VI. cikkével, XIII. cikkével, XV. cikk (1) és (2) bekezdéseivel, a XXIV. cikkével, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésében az indítvány nem tartalmaz releváns, alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói ítéletek, valamint a támadott jogszabályok miért lennének ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.

[23] Az Alaptörvény II. cikke kapcsán előadottak nem állnak összefüggésben az érintett alapjoggal. Hasonlóan az Alaptörvény VI. cikke által garantált személyes adatok védelméhez való jog sérelme sem merülhet fel az előadottak kapcsán, mivel egy dologra vonatkozó elidegenítési és terhelési tilalom nem tekinthető egy természetes személy személyes adatának. Az Alaptörvény XV. cikke vonatkozásában az indítványozó törvényességi kifogásokat adott elő, az előadottak önmagukban nem vetik fel a bírói ítéletek alaptörvény-ellenességét, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésre vonatkozó indokolást nem tartalmaz. Az Alkotmánybíróság a jogorvoslathoz való jog sérelmének állításával összefüggésben megjegyzi, hogy a bírói út jelen ügyben eleve jogorvoslati funkciót tölt be és az indítvány nem fejtette ki, hogy a támadott szabályozás miért ütközik az Alaptörvénybe. Az Alkotmánybíróság utal korábbi – a régi Pp. támadott rendelkezésével összefüggő – határozatára, miszerint

„[ö]nmagában az a körülmény, hogy a jogalkotó bizonyos esetekben kizárja a fellebbezés lehetőségét nem eredményezi a jogorvoslathoz való jog alkotmánysértő korlátozását.” {3084/2018. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [33]}

[24] 5. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel nem konjunktív, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {vö. pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

[25] Az indítványozó lényegében a kereseti kérelmében, valamint a felülvizsgálati kérelemben előadott kifogásokra hivatkozik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben (vö. alperes képviseleti joga, tárgyalás kitűzése, a felülvizsgálati kérelemben előterjesztett kifogások Kúria által történő figyelmen kívül hagyása). Az indítványozó valójában nem az alapul fekvő jogszabályokat tartja alaptörvény-ellenesnek, hanem azok bírósági jogértelmezését támadja, érvelése pedig a bírósági ítélet és a hatósági határozat tartalmi kritikáját foglalja magában, hasonlóan az indítványozónak a 3226/2017. (IX. 25.) AB végzésével visszautasított alkotmányjogi panaszához.

[26] Tartalma szerint így az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz valójában a bírósági ítéletek felülbírálatára irányult. Az Alkotmánybíróság jogköre az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja és az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében arra terjed ki, hogy kiküszöbölje a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata, hogy a bírói döntés iránya, illetve a bírósági eljárás felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ából következően nem általános felülbírálati fórum. Az alapügyben eljáró bíróságok által – indítványozó álláspontja szerint – elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére {vö. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}.

[27] Ennél fogva az indítvány nem vetette fel a bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségűként értékelhető kérdést. Az alkotmányjogi panaszokban foglalt érvek alapján ezért nem állapítható meg, hogy az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak. Az alkotmányjogi panasz nem tett eleget a befogadhatóság Abtv.-ben előírt feltételének.

[28] 6. Az Alkotmánybíróság a kifejtettek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány sem a támadott jogszabályi rendelkezésekkel, sem a sérelmezett ítéletekkel kapcsolatban nem teljesítette az Abtv. fent megjelölt befogadhatósági feltételeit. Ekként az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2022. március 8.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3986/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3136/2022. (IV. 1.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kf.VII.40.321/2020/8. számú ítéletével szemben benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Galambos Károly ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alkotmányjogi panasszal élt a Kúria Kf.VII.40.321/2020/8. számú, 2021. május 21-én átvett ítélete ellen, 2021. július 20-án. Kérte, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntés alaptörvény-ellenességét állapítsa meg, tekintettel arra, hogy az sérti az Alaptörvény több rendelkezését, ezek között az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését (tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog), valamint a XXIII. cikk (8) bekezdését (közhivatal viseléséhez való jog); javasolta a bírói döntés megsemmisítését az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján, a Fővárosi Törvényszék 47.K.702.332/2020/13. számú ítéletére kiterjedő hatállyal.

[2] 1.1. Az indítványozó első beadványa „a pertörténet és a tényállás rövid ismertetése, a jogorvoslati lehetőségek kimerítése" cím alatt a B) részben az elsőfokú ítélet ellen előterjesztett fellebbezést ismerteti, a 2) része a fellebbezést megalapozó jogszabálysértéseket jelöli meg. A 15-ös oldalszámú oldal után üres oldal, majd a 31-es oldalszámú oldal következik, amely a Kúria ítélete indokolása 19. oldala [81]–[86] bekezdéseinek a szó szerinti idézésével kezdődik, és „a jogorvoslati lehetőségek kimerítése" című résszel folytatódik.

[3] Annak bemutatása, hogy az állított alapjogsérelem a bírói döntést érdemben befolyásolta vagy a felmerült kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, a 32. lapszámú oldalon kezdődik, és az 50. lapszámú oldalon ér véget.

[4] Az eredeti alkotmányjogi panasz szerint a jelen esetben megállapítható az alapvető jogok védelmére vonatkozó bírói védelemhez valójog sérelme [Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdés], az emberi méltósághoz való jog sérelme (Alaptorvény II. cikk), a szabadsághoz és biztonsághoz való jog sérelme [Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdés], a törvény előtti egyenlőség, és emberi jogképesség sérelme [Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) és (4) bekezdés), a munkavállalók és munkaadók közötti együttműködés – a munkahelyek biztosítására is figyelemmel – sérelme, (Alaptörvény XVII. cikk (1)–(2) bekezdése megsértése), a tisztességes, igazságos, pártatlan, időszerű bírósági eljáráshoz való alapvető jog sérelme [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése megsértése], a hatékony jogorvoslathoz való jog sérelme [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés].

[5] Az Alkotmánybíróság főtitkára hiánypótlásra hívta fel az indítványozót. A 2021. szeptember 21-én kelt iratban kérte, hogy a hiánypótlásnak lehetőleg az eredeti indítvány kiegészítésével, azzal egységes szerkezetben tegyen eleget; kérte, hogy az alkotmányjogi panasz teljes szövegét megküldeni szíveskedjen. Az indítványozó 2021. november 2-án benyújtott beadványában a panaszt kiegészítette. Az Alkotmánybíróság a kiegészített alkotmányjogi panaszt a tartalma szerint bírálta el.

[6] 1.2. A beadványok tartalma, továbbá az első- és másodfokú ítélet szerint az indítványozó felperes és a munkáltató alperes között fennálló határozatlan idejű kormányzati szolgálati jogviszonyt az alperes az SZF/2360/2018-ITM HUM számú, 2018. október 30-án kelt felmentéssel megszüntette, a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCIX. törvény (a továbbiakban: Kttv.) 63. § (1) bekezdés *a)* pontjára hivatkozással. A felmentés indokolása a közigazgatás modernizációja érdekében szükséges intézkedésekről szóló 1535/2018. (X. 29.) Korm. határozatra (a továbbiakban: Korm. határozat) utalt vissza, amely az alperesre is kiterjedő hatállyal létszámcsökkentést rendelt el. Az indítványozó Közszolgálati Döntőbizottsághoz fordult. A Döntőbizottság a JHÁT-DB/1/14/2019. számú határozatával az eljárást megszüntette a panasz benyújtása elkésettsége miatt,

s a Döntőbizottság az indítványozó igazolási kérelmét sem tartotta megalapozottnak, mert azt is elkésettnek értékelte. Az indítványozó ezt követően bírósághoz fordult. Az elsőfokú bíróság a Közszolgálati Döntőbizottság JHÁT-DB/1/14/2019. számú határozatát megsemmisítette és egyben az indítványozó felperes keresetét elutasította. A Kúria az ítéletet a fellebbezett részében helybenhagyta.

[7] 1.3. Az alkotmányjogi panasz – a Fővárosi Törvényszék, valamint és a Kúria eljárásának és döntéseiknek kritikája, több esetben szó szerinti idézése mellett, számos alkotmánybírósági határozatot idézve a lényeges tartalma szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése, valamint a XXIII. cikk (8) bekezdése sérelmére hivatkozik, vagyis a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog, és a közhivatal viseléséhez való jog sérelmét állítja.

[8] Az Abtv. 29. § szerinti, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést a kiegészített indítvány a következők szerint jelöli meg.

[9] Arra hivatkozik, hogy a hiánypótlásra felhívó végzésben foglaltakra tekintettel kérdés az, hogy „az indítványozónak milyen mélységben és milyen formában szükséges további indokolást, érvelést előterjesztenie a bírói határozok megsemmisítését kiváltó döntési helyzet megalapozásához az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegére; indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Ennek tükröznie lenne szükséges az Alkotmánybíróság számára, a döntése megalapozásához azt az elválasztó rendezettséget, amely a törvényességi kérdések küszöbének átlépését jelentik az alkotmányossági kérdések emeletére. Sok esetben erre megfelelő alkotmányossági gyakorlat nem található, nem áll rendelkezésre."

[10] Utal arra, hogy „– a már közöltek mellett – több alkotmánybírósági határozat megjelölhető, amelyek alátámasztják az indítványban felhozott alapjogi sérelmeket".

[11] Ezt követően az indítvány a 7/2013. (III. 1.) AB határozat indokolásának [34] és [38] bekezdései idézése mellett megállapítja, hogy „[m]indez a követelmény indítványozó szerint nem történt meg a felperes által a munkáltatója, egy minisztérium által kiadott felmentési okirattal kapcsolatos elsőfokú és az azt követő jogorvoslati eljárásban!"

[12] A 3/2015. (II. 2.) AB határozat indokolásának [21] bekezdése idézése után azzal érvel, hogy „[i]ndítványozó szerint ez az I-II. fokú eljárás során nem történt meg, mert – közhivatal viseléshez való jog (korlátozása) körében a bíróságok a minisztériumnál az 517 fős létszámcsökkentés megvalósítását nem vizsgálták meg; az üres álláshelyek meg nem szüntetését nem vonták a felperes indítványozó felmentése jogellenessége körébe; a közigazgatási szerv által tudott volt, hogy felperes védett szakszervezeti tisztségviselő, a felmentését követően a felsőbb szakszervezeti szerv kifogására tekintettel felperest »visszatartották«, hogy az intézménynél marad; azonban a közigazgatási államtitkár döntése ismeretlen okból nem érvényesülhetett; a köztisztviselők szervezkedési szabadságát a munkahelyen ez sértette; – az első fokú bíróság a közigazgatási államtitkárt személyesen nem hallgatta meg, a feltett ·kérdésekre teljes körűen nem válaszolt, amelyet a bíróság nem pótolt, stb."

[13] A 20/2017. (VII. 18.) AB határozat indokolásának [23] bekezdése idézése után a beadvány szerint „a minisztériumi átszervezés (új minisztériumok létrehozása és hatáskörének kialakítása) során az indítványozó közszolgálati jogviszonyára vonatkozó rendelkezések sérültek. Az eljáró bíróságok nem vették figyelembe a Kormány által elrendelt létszámcsökkentés üres álláshelyek megszüntetésére vonatkozó szabályait, a közhiteles nyilvántartásból és a jogelőd szervezetek működésével összefüggésben keletkezett tények, és a felsőbb szakszervezeti szerv megkeresése alapján a felperes indítványozó, mint a szakszervezet tisztségviselőjének védelmére vonatkozó szabályokat. Felperes közhivatal-viseléséhez való joga teljes mértékben sérült, mert a védettségéhez képest nem kapott elismerést e védelem a minisztériumnál; a felperes munkaköre nem szűnt meg, amelyre tekintettel mégis felmentették; az üres álláshelyeket hagyták meg a minisztériumban, mivel szemben a szakszervezeti tisztségviselő jogviszonyát megszüntették."

[14] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.

[15] 3. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt a benyújtásra nyitva álló hatvan napos határidőn belül nyújtotta be.

[16] A panasz a határozott kérelem feltételeinek megfelel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés], tartalmazza ugyanis azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)* pont, Abtv. 27. § (1) bekezdés]; az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pont]; az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *c)* pont]; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d)* pont]; indokolást arra nézve, hogy a bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pont]; kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntések alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f)* pont].

[17] Az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett azt, hogy az indítványozó érintettségének fennállása megállapítható-e a jelen esetben. Az indítványozó érintettségét az Abtv. 27. § (2) bekezdés *a)* pontja megalapozza: a bírósági eljárásban fél volt.

[18] 3.1. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § (1) bekezdéséből következően nem tekinthető általános felülbírálati fórumnak, és valójában e hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmén keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés]. A rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések ezért önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére {lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}.

[19] 3.2. Az indítványra okot adó ügyben az indítványozó a Döntőbizottságnak a munkáltató döntése ellen benyújtott panasz elbírálásáról szóló határozata ellen keresettel fordult a bírósághoz [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés], jogorvoslatként [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] az elsőfokú határozat ellen fellebbezéssel élt. A bíróság mindkét eljárásban ítélettel döntött. Valamennyi eljárásban az indítványozó félként vett részt, észrevételeit előadhatta.

[20] A bíróságok ítéleteivel kapcsolatban a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog sérelmének megvalósulását az indítványozó abban látta, ahogyan a munkáltatói intézkedés állított jogellenességét a bírói döntések elbírálták. Az első fokon eljáró bíróság részletesen indokolta ítéletét (Indokolás [7]–[19]): a Döntőbizottság határozata vizsgálata, a szakszervezeti szerv egyetértése kérdései, a közigazgatási államtitkár nyilatkozata, a felmentés okszerűsége, indoka, valós volta), az indítványozó keresete megalapozottságáról érdemben döntött, és az ügyben az indítványozó által felhozott érveket értékelése horizontjába emelt. A Kúria az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás kiegészítése mellett (Indokolás [49]–[59], [64]) a fellebbezésben megjelölt jogsértések megvalósulását, ezeknek a per érdemi eldöntésére kihatását vizsgálta (Indokolás [64]–[65]), foglalkozott a felmerült jogértelmezési kérdésekkel (a közigazgatási szervnél képviselettel rendelkező szakszervezet fogalma), kitért a felmentés indokainak valósága és okszerűsége (Indokolás [66]–[76]), az előterjesztett bizonyítási indítványok mellőzése (Indokolás [65]) kérdéseire és a fellebbezés más felvetéseire.

[21] A panaszban mindezekre figyelemmel nem szerepel olyan érv, amelyből arra lehetne megalapozottan következtetni, hogy az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételek a panasz befogadását illetően fennállnak. A bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak bizonyos fokú felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során az eljáró bíróságok feladata. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, valamint a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik felhatalmazással {21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [24]; 3013/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [18]; 3221/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.

[22] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság a Kúria ítélete elleni panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alkalmazásával visszautasította.

Budapest, 2022. március 8.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3504/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3137/2022. (IV. 1.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VI.20.461/2020/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Rab Ferenc ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybíróséghoz.

[2] Az alapperben megállapított, a panasz szempontjából lényeges tényállás a következő.

[3] Az indítványozó az egyedi ügy alperese volt. Az egyedi ügy felperesei mint eladók, valamint az indítványozó mint vevő 2012. szeptember 6-án adásvételi szerződést kötöttek, melynek tárgya a felperesek tulajdonát képező Karancskeszi belterületi 7268 m^2 területű, lakóház, udvar, gazdasági épület nyilvántartású ingatlan volt. Az indítványozó megvásárolta ezen túlmenően a felperesek tulajdonát képező, a szerződésben felsorolt legelő, szántó, erdő művelési ágú ingatlanokat, továbbá 30 db szürkemarhát, 2 db lovat, 4 db bárányt, 60 db szárnyast, valamint 1 db traktort annak tartozékaival együtt, valamint az I. rendű felperes gazdálkodásra vonatkozó, forgalomképes jogait. A teljes vételárat a felek 41 000 000 Ft-ban állapították meg.

[4] A felek megállapodtak abban, hogy 3 000 000 Ft-ot az indítványozó 2013. augusztus 31. napjáig fizet meg a felpereseknek, továbbá abban is, hogy 2013. augusztus 31-ig megmarad a felperesek földhasználati joga bizonyos, a szerződésben megjelölt külterületi ingatlanokon azzal, hogy a felperesek ugyanezen időpontig birtokban tarthatják az 1 db tenyészbikájukat, valamint 13 db anyatehenüket.

[5] Ugyancsak szeptember 6-án, a fent ismertetett szerződéssel összhangban a felek kötöttek egy további adásvételi szerződést, amelynek értelmében a felperesek 3 650 000 Ft vételár ellenében eladták az indítványozónak a tulajdonukat képező 30 db szürkemarhát és 2 db lovat azzal, hogy az 1 db tenyészbika és 13 db anyatehén tulajdonjogát és tartási jogát 2013. március 20-án adják át az alperesnek.

[6] A felek között 2013. március 20-i keltezéssel megállapodás született, melynek értelmében az indítványozó az 1 db tenyészbika és 13 db anyatehén tulajdonjogát e napon átvette, egyúttal elismerte, hogy 3 000 000 Ft-tal tartozik a felperesek felé, amelynek megfizetését 2013. augusztus 31-ig vállalta.

[7] A felperesek 2013. augusztus 26-án felszólították az indítványozót, hogy a hátralévő 3 000 000 Ft-ot 2013. augusztus 31-ig fizesse meg.

[8] A felszólítás teljesítésének elmaradását követően a felperesek kereseti kérelmet terjesztettek elő a Salgótarjáni Járásbíróságnál, melyben az elmaradt 3 000 000 Ft-os vételár megfizetésére kérték kötelezni az indítványozót.

[9] Az indítványozó egyrészt beszámítási kifogást, másrészt viszontkereseti kérelmet terjesztett elő a felperesekkel szemben.

[10] A beszámítási kifogás körében előadta, hogy az I. rendű felperes a 2012-2013-as gazdasági év vonatkozásában, a 2013-as igénylés alapján jogosulatlanul vett igénybe 1 489 772 Ft támogatást, arra ugyanis a szerződés alapján az új tulajdonos, vagyis az indítványozó lett volna jogosult. A 2013-2014-es gazdasági év vonatkozásában az indítványozó elesett 922 256 Ft támogatástól azért, mert az I. rendű felperes nem volt hajlandó a támogatások jogszerű átadására. Továbbá az I. rendű felperes és az alperesi beavatkozó közötti földhaszonbérleti szerződés alapján az I. rendű felperes köteles lett volna a földhaszonbérleti jogot átadni az indítványozónak, ennek elmaradása miatt a 2014-től 2019. január 9-ig terjedő időszakra vonatkozóan az indítványozó elesett évi 308 000 Ft támogatástól.

[11] A viszontkereseti kérelem körében az indítványozó előadta, hogy – a felperesek által sem vitatottan – 2013. március 20-ig az adásvétel tárgyát képező szarvasmarhákat és a növendék állatokat ténylegesen az indítványozó tartotta, ezért e vonatkozásban a felperesek 2 465 244 Ft erejéig elszámolási kötelezettséggel tartoznak

az indítványozó felé. A felperesek a lóútlevéllel kapcsolatosan 40 700 Ft-ot köteles megtéríteni. Az adásvételt a felperesek hibásan teljesítették, mert a gázvezeték nem megfelelő módon lett elhelyezve, ezért az indítványozó károsodott, amire hivatkozással 311 420 Ft megfizetését kérte. Az indítványozó kérte 220 200 Ft illeték megfizetését, amelytől a felperesek magatartása folytán esett el. Végül kérte a bíróságot, hogy a földhaszonbérleti szerződés által érintett ingatlan vonatkozásában keresse meg a Salgótarjáni Járási Hivatal Földhivatali Osztályát azzal, hogy a földhasználat nyilvántartásából töröljék az I. rendű felperest, és helyette jegyezzék be az indítványozót.

[12] A Salgótarjáni Járásbíróság ítéletében kötelezte az indítványozót, hogy 1 469 528 Ft-ot egyetemlegesen fizessen meg a felpereseknek. Az indítványozó viszontkeresetét elutasította.

[13] Az elsőfokú bíróság az indítványozó beszámítási kifogását 1 489 772 Ft támogatás vonatkozásában megalapozottnak találta.

[14] A 922 256 Ft elmaradt támogatás vonatkozásában a bíróság megállapította, hogy a felperesek vonatkozásában a földhasználati jog 2013. szeptember 1-jétől megszűnt, ezért az I. rendű felperesnek az a jogosultsága, hogy támogatást igényeljen, elenyészett. Mindemellett az indítványozó az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet (a továbbiakban: FVM rendelet) 25. § (1) bekezdése szerinti kötelezettség átadására vonatkozó kérelmet, illetve jogutódlási kérelmet nem nyújtott be 2013. augusztus 31-ig. A bíróság azt is megállapította, hogy az indítványozó álláspontjával ellentétben az FVM rendelet nem zárja ki a kötelezettség átadását, annak 20. § (2) bekezdése mindössze azt mondja ki, hogy a támogatási időszak alatt a célprogramok közötti váltás nem lehetséges.

[15] A földhaszonbérleti szerződéssel összefüggő, a 2014 és 2019. január 9. közötti időszakra vonatkozó, évi 308 000 Ft vonatkozásában a bíróság azt állapította meg, hogy az I. rendű felperes az érintett földterületen 2012 szeptemberétől nem végzett gazdasági tevékenységet, majd az alperesi beavatkozó a szerződést 2015 szeptemberében felmondta. Ezt követően az indítványozónak lehetősége lett volna az alperesi beavatkozóval új szerződést kötni és annak alapján támogatást igényelni. Ezen túlmenően a 2014. évben az I. rendű felperes támogatást nem igényelt, a 2012-2013. évek vonatkozásában pedig a bíróság a haszonbérelt föld támogatását elszámolta.

[16] Azt a viszontkereseti kérelmet, hogy a bíróság állapítsa meg azt, hogy a földhaszonbérlettel érintett ingatlan vonatkozásában a földhasználat jogosultja az indítványozó, a bíróság elutasította, mert a perben az alperesi beavatkozó nem vett részt félként, ezért vele szemben ítéleti rendelkezés nem alkalmazható.

[17] Az állattartással összefüggésben követelt 2 465 244 Ft kapcsán a bíróság szakértői bizonyítást rendelt el. A szakértői vélemény alapján azt állapította meg, hogy az indítványozó az adásvétel tárgyát képező ingatlan tulajdonjogával együtt megszerezte az ott tárolt szálastakarmányt, ami elegendő volt az I. rendű felperes tulajdonát képező 30 db szürkemarha táplálására. A szakértő szerint a lucernapellettel történő táplálás szarvasmarhák esetében nem megszokott, ezért a bíróság az indítványozó erre vonatkozó állítását, illetve az erre alapított követelését nem fogadta el.

[18] A bíróság az állatok táplálásának költségeivel összefüggésben is rámutatott, hogy a tényleges állattartói feladatokat az indítványozó tulajdonában álló kft. (a továbbiakban: kft.) látta el. Az alperes ezzel kapcsolatosan az Egri Járásbíróság előtt folyamatban volt büntetőeljárásban 1 974 838 Ft összértékű – vagyis a viszontkeresetben megjelöltnél kisebb összegre vonatkozó – számlákat csatolt be. A viszontkereset emiatt ellentmondásos, továbbá az alperes nem tudta bizonyítani azt, hogy a kft. által megvásárolt takarmányokat a viszontkeresetben megjelölt összeg erejéig felhasználta az állatok tartására. A bíróság azt is hangsúlyozta: az indítványozó által a kft. részére átutalt 2 600 000 Ft, továbbá a becsatolt elismervény nem bizonyíték arra, hogy az összeget milyen jogcímen fizették meg a kft. részére. A bíróság utalt továbbá arra, hogy a 2013. februárban és márciusban megvásárolt és leszállított takarmány vonatkozásában egyébként is megalapozatlan lenne a viszontkereset, mert az állatok tulajdonjoga 2013. március 20-án átszállt az indítványozóra.

[19] A gázvezeték meghibásodásával összefüggő 311 420 Ft összegű viszontkereseti követeléssel összefüggésben a bíróság arra mutatott rá, hogy az I. rendű felperes 2002-ben megbízott egy céget, amely a gázellátási munkálatokat elvégezte, a munkálatokat a szolgáltató átvette, az átvételről pedig jegyzőkönyv készült. Ennek alapján az indítványozó nem hivatkozhat alappal arra, hogy a gázvezetékcső nem kellő mélységben volt eltakarva. Továbbá a felvételek alapján már jelentős mennyiségű talaj lett kitermelve, így pedig – tekintettel az eltelt időre és a megváltozott helyszínre – nem állapítható meg aggálytalanul az, hogy a hibás teljesítéssel érintett időszakban nem a megfelelő 90 cm-es mélységben húzódott a vezeték.

[20] Az illetékfizetési kötelezettséggel kapcsolatosan a bíróság hivatkozott az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 26. § (1) bekezdésének *p)* pontjára, mely az adásvételi szerződés megkötésének napján hatályos időállapota szerint úgy rendelkezett: mentes a visszterhes vagyonátruházási illeték alól a termőföldnek a külön jogszabály alapján a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatási szerv által kiadott regisztrációs igazolással rendelkező, mezőgazdasági tevékenységet végző magánszemély általi, visszteher ellenében történő megszerzése, feltéve, ha az így vásárolt termőföldet a vásárlástól számítva legalább 5 évig nem idegeníti el, azon vagyoni értékű jogot nem alapít, és egyéni vállalkozóként vagy mezőgazdasági őstermelőként a termőföldet mezőgazdasági célra hasznosítja. Az indítványozó e rendelkezés ellenére hozzájárult ahhoz, hogy a megvásárolt ingatlan tekintetében az eladó – az I. rendű felperes – földhasználati joga 2013. augusztus 31-ig fennálljon, ezért alaptalanul hivatkozott arra, hogy elesett az illetékkedvezménytől.

[21] Az indítványozó az elsőfokú ítélettel szemben fellebbezést nyújtott be a Balassagyarmati Törvényszékhez. A fellebbezésben az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a beszámítási kifogásainak, illetve a viszontkereseti kérelmeknek helyt adó határozat meghozatalát kérte.

[22] A törvényszék az elsőfokú ítéletet helybenhagyta azzal a pontosítással, hogy az indítványozó a felperesek részére együttesen köteles teljesíteni. Emellett az elsőfokú ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezéseit részben megváltoztatta. A másodfokú ítélet indokolásában egyetértett az elsőfokú bíróság által előadott indokokkal.

[23] Az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához, melyben elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a kereset elutasítását kérte oly módon, hogy a Kúria valamennyi beszámítási kifogásnak és viszontkereseti kérelemnek helyt ad; másodlagosan a jogerős ítélet elsőfokú ítéletre kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte az alábbiakra hivatkozva.

[24] Előadta, hogy az első- és másodfokú ítéletekben megítélt támogatási összegen felüli, a beszámítási kifogásban és a viszontkeresetben megjelölt támogatási összegeket is kötelesek megfizetni a felperesek.

[25] Az elsőfokú bíróság nem tett teljes körben eleget a tényállás felderítésére irányuló kötelezettségének, mert a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal, illetve a Magyar Államkincstár részére elküldött megkeresés nem volt összhangban a beszámítási kifogással és a viszontkeresettel.

[26] A felperesek megsértették a mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvény 76. § (2) bekezdését, valamint az FVM rendelet 25. § (1) bekezdését a támogatások átadásának elmulasztásával, és ezáltal szerződésszegő magatartást tanúsítottak; továbbá nem tettek eleget együttműködési kötelezettségüknek, mivel nem adták át az indítványozó részére az FVM rendelet 25. § (5) bekezdése szerinti dokumentációt, valamint nem bocsátották rendelkezésére azokat az adatokat, amelyek ahhoz kellettek volna, hogy a felek közösen kezdeményezzék a támogatások átadását. E körben a bíróságok törvénysértően ítélték az indítványozó terhére azt, hogy nem tett meg mindent a támogatások átvétele érdekében.

[27] Az alperesi beavatkozó ingatlanának haszonbérleti joga az adásvétel tárgyát képezte. A jogerős ítélet túlterjeszkedett a fellebbezés által megszabott felülbírálat keretein, amikor azt a megállapítást tette, hogy az alperesi beavatkozó ingatlanának haszonélvezeti joga a felperes gazdálkodással összefüggő jogai közé tartozott volna és azt a felperes köteles lett volna átadni, erre ugyanis az indítványozó nem hivatkozott.

[28] A mező- és erdőgazdálkodási földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (a továbbiakban: Fétv.) 57. § *b)* pontjára, valamint a földhasználati nyilvántartás részletes szabályairól szóló 356/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.) 14. § (1) bekezdés *b)* pontjára tekintettel megalapozatlan az az ítéleti megállapítás, hogy a földhivatal hiánypótlásra szólította fel az indítványozót, aki ennek felróható módon nem tett eleget. A földhivatal a hiánypótlási felhívásban az I. rendű felperes lemondó nyilatkozatát hiányolta, az indítványozó ebből szerzett tudomást az I. rendű felperes szerződésszegő mulasztásáról. Megalapozatlan az az állítás is, hogy az alperesi beavatkozó egyoldalú nyilatkozattal felmondta a haszonbérleti szerződést 2015-ben, ezért nem valósult meg jogsértés.

[29] Megalapozatlan az elsőfokú ítéletnek az a megállapítása, mely szerint az indítványozó haszonkölcsönbe vette a felperesek állatait, utóbbiak ugyanis csak az állattartási kötelezettségeiket hárították át az indítványozóra azért, hogy a támogatást ne veszítsék el. A másodfokú bíróság már helytállónak tekintette azt az állítást, hogy nem jött létre haszonkölcsön-szerződés, ezt azonban irrelevánsnak tekintette és megalapozatlanul hivatkozott arra, hogy az állatok tekintetében az indítványozó kapott támogatást.

[30] A bíróságok a szakértői vélemény miatt elfogadták azt a bizonyítatlan felperesi állítást, miszerint az adásvétel tárgyát képező ingatlanokon található szálastakarmányt az indítványozó megszerezte. A büntetőeljárásban és a jelen perben csatol számlák értékkülönbözete a takarmányozás és a szállítási költség miatt alakult ki, ezért megalapozatlan az az ítéleti megállapítás, hogy a két összeg különbözősége aggályos.

[31] A gázvezeték elhelyezkedése nem felelt meg a Gázelosztó Vezetékek Biztonsági Szabályzata közzétételéről szóló 80/2005. (X. 11.) GKM rendeletnek (a továbbiakban: GKM rendelet). A gázszolgáltató által a helyszínen felvett felmérési napló rögzítette, hogy a gázvezeték 20-30 cm-rel a földfelszín alatt húzódott. A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 367. § (1) bekezdését és 305. § (3) bekezdését sértették az ítélet azon megállapításai, amelyek elfogadták a felperesek álláspontját, az átruházott ingatlan ugyanis nem felelt meg a jogszabályi előírásoknak a birtokba adáskor és a felperesek nem tettek eleget tájékoztatási kötelezettségüknek.

[32] Az illetékkedvezmény tekintetében a bíróságok tévesen értelmezték a viszontkeresetben foglaltakat, továbbá az elsőfokú ítélet ellentmondásos, mert a 12. oldalon megalapozottnak, a 13-on pedig megalapozatlannak ítéli az erre vonatkozó kérelmet.

[33] A szakértő kirendelésének költségei a felülvizsgálati kérelemben foglaltak szerint a felpereseket kellett volna, hogy terhelje.

[34] A Kúria hatályában fenntartotta a jogerős ítéletet. A felülvizsgálati ítélet indokolásában mindenekelőtt azt emelte ki, hogy a meg nem ítélt támogatási összegek, az adásvételi szerződés értelmezésével kapcsolatos kérdések, a haszonbérleti jog átruházása, a felperesek állatainak tartásával kapcsolatos igény, a takarmányozási költségek, valamint a gázvezeték elhelyezkedése tekintetében előadottak lényegében azon alapultak, hogy a bíróságok nem megfelelően mérlegelték a bizonyítékokat, azokból nem helytálló következtetést vontak le. A Kúria álláspontja szerint az ezzel kapcsolatos érvek vizsgálatát kizárja az, hogy az indítványozó nem hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 206. § (1) bekezdésére, noha a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja, konjunktív feltételei a felülvizsgálati kérelem érdemi vizsgálatának. A Kúria ezzel összefüggésben megjegyezte azt is: a bíróság mérlegelésébe tartozó kérdés általában nem vizsgálható, felülmérlegelésnek akkor van helye, ha a jogerős ítélet iratellenes megállapítást tartalmaz, vagy a másodfokú bíróság a bizonyítékokat nyilvánvalóan okszerűtlenül, logikátlanul vagy iratellenesen mérlegelte. Nyilvánvalóan okszerűtlen a mérlegelés akkor, ha a rendelkezésre álló bizonyítékokból csak a felülvizsgálattal támadott határozattól eltérő következtetésre lehet jutni, ez azonban a jelen esetben nem volt megállapítható.

[35] A Kúria következőnek arra mutatott rá, hogy a felülvizsgálati eljárásban nem lehet olyan új körülményre hivatkozni, amelyre a fél az első- és másodfokú eljárás során nem hivatkozott. Erre tekintettel nem voltak vizsgálhatók a felülvizsgálati kérelemnek a Fétv. 57. §-ára, valamint a GKM rendeletre alapított elemei, valamint az indítványozónak a nem a jogerős, hanem az elsőfokú ítéletnek a másodfokú bíróság által nem osztott, haszonkölcsön-szerződéssel kapcsolatos indokai, illetve az illetékkel kapcsolatos ellentmondásos megállapítások.

[36] Azzal az állítással kapcsolatosan, hogy az eljáró bíróságok az indítványozóra terhelték a szakértői bizonyítás költségeit, a Kúria a régi Pp. 164. § (1) bekezdésére hivatkozott, tekintettel arra, hogy a szakértő kirendelését az indítványozó kezdeményezte azért, hogy az állatok táplálásának költségeit igazolja és ezzel megalapozza a takarmány költségének megtérítésére irányuló viszontkereseti követelését.

[37] A Korm. r. rendelkezéseinek az indítványozó által állított megsértésével összefüggésben a Kúria azt emelte ki, hogy köti a jogerős ítéletben foglalt tényállítás, mely szerint az alperesi beavatkozói ingatlan földhasználati joga nem képezte a felek szerződésének tárgyát, következésképpen a Korm. r. felhívott rendelkezéseit az I. rendű felperes nem sérthette meg.

[38] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény V. cikkének, XV. cikk (1)–(2) bekezdésének, XXIV. cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének, 28. cikkének, valamint R) cikk (2) bekezdésének sérelmére történő hivatkozással kérte a Kúria ítéletének megsemmisítését a Balassagyarmati Törvényszék és a Salgótarjáni Járásbíróság ítéleteire kiterjedően.

[39] Az indítványozónak a panasz egészét átjáró álláspontja szerint az eljárt bíróságok iratellenesen, a tényeket manipulálva és az indítványozó kárára diszkriminatív módon, mindennek folytán pedig az Alaptörvény felsorolt rendelkezéseivel ellentétesen jártak el, és ezzel összefüggésben számos ponton megsértették az Alaptörvény 28. cikkében foglalt követelményt, mely szerint az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak. Az indítványozó

hangsúlyozta azt is, hogy az Alaptörvény hetedik módosítása alapján alkotmányos rangra emelkedett a szubjektív teleológiai értelmezés is, vagyis a jogalkotó céljának fényében történő értelmezés, amiből – helyesen alkalmazva – az indítványozó álláspontjának megfelelő döntéseket kellett volna hozni.

[40] Az indítványozó a beszámítási kifogás, illetve a viszontkereset egyes elemei kapcsán az alábbiakat adta elő.

[41] Az elsőfokú bíróság nem volt tekintettel arra, hogy a per érdeme nemcsak a felperesek keresetében követelt 3 000 000 Ft – ami csupán a per főtárgyát képezi –, hanem az I. rendű felperes forgalomképes jogaiból eredő, mindösszesen 5 650 000 Ft értékű elszámolási kötelezettség is. A másodfokú bíróság hasonlóképpen nem foglalkozott az ügy érdemével, csak a per főtárgyával. Az Alaptörvénnyel ellentétes az, hogy nem kérdezték meg az I. rendű felperestől, mennyit teljesített az elszámolási kötelezettségből az indítványozó felé.

[42] A bíróságok nem adtak helyt annak a kérelmének, hogy a földhaszonbérleti szerződéssel érintett ingatlan haszonbérleti joga az indítványozóhoz kerüljön.

[43] Az elsőfokú bíróság iratellenes kijelentést tett, amikor azt rögzítette, hogy a földhivatal hiánypótlásra hívta fel a földhaszonbérleti szerződést felmondó okirat benyújtása tekintetében.

[44] Az indítványozó vitatta és iratellenesnek minősítette a másodfokú bíróságnak azt a megállapítását, hogy a támogatásokra való jogosultság átvételéhez a felek által nem vitatottan az indítványozónak meg kellett volna szereznie az alperesi beavatkozótól az I. rendű felperes által haszonbérbe vett ingatlan használati jogát. Sérelmezte egyúttal, hogy a másodfokú ítélet indokolása önellentmondásos, mert egy helyütt arról beszél, hogy harmadik személy ingatlanán fennálló haszonbérleti jog nem ruházható át, később viszont már úgy foglal állást, hogy a támogatásokra való jogosultság átvételéhez az indítványozónak az alperesi beavatkozótól a földhaszonbérleti szerződés által érintett ingatlan használatának jogosultságát is meg kellett volna szereznie.

[45] A felperesek a szerződésekkel érintett ingatlanokkal kapcsolatosan nem tettek eleget annak a szerződéses kötelezettségüknek, hogy átadják az agrár-környezetgazdálkodási támogatási jogaikat. A bíróságok iratellenesen állapították meg azt, hogy a földhaszonbérleti szerződés által érintett ingatlan nem tartozik az agrár-környezetgazdálkodási támogatások körébe, a Kúria pedig ezt a tévedést nem korrigálta.

[46] A bíróságok iratellenesen és a nyilvánvaló tényeket figyelmen kívül hagyva jártak el akkor, amikor bár megállapították, hogy a gázvezeték az előírtnál magasabban húzódik a föld alatt, ennek ellenére úgy foglaltak állást, hogy az I. rendű felperes nem teljesített hibásan az adásvételi szerződés tárgyát képező ingatlanok átadása során. Illogikus a másodfokú bíróságnak az a megállapítása, hogy a rendelkezésre álló TIGÁZ-jegyzőkönyv az indítványozó munkálatai során készült, ezért nem alkalmas annak bizonyítására, hogy a gázvezeték az előírt mélységben húzódott-e a föld alatt az adásvételi szerződés időpontjában. Az indítványozó azt is kifogásolta, hogy e kérdésben kimerítő észrevételeket tett, amelyeket a bíróságok nem vettek figyelembe.

[47] Az indítványozó az illetékfizetéssel kapcsolatos viszontkereseti kérelemmel összefüggésben előadta, hogy a felperesek kötelesek lettek volna elszámolni az adásvételi szerződés folytán az indítványozóra kirótt illetékekkel, ezt a bíróságok jogsértő módon nem vették figyelembe. Ráadásul az elsőfokú ítélet ellentmondásos megállapításokat tartalmaz e körben, ugyanis a 12. oldalon „megalapozottnak" nevezi az indítványozó erre irányuló viszontkereseti igényét, ám később mégis elutasítja a kérelmet. A másodfokú bíróság helytelenül értékelte azt, hogy az indítványozó visszaadta a felpereseknek a földhasználati jogot, a Kúria pedig csak a másodfokú bíróság téves álláspontjából indult ki. Emellett a bíróságok e viszontkereseti igény elbírálása során nem az erkölcsös bírói mérlegelés követelményeinek megfelelően értelmezték a régi Ptk. 4. § (1) és (4) bekezdését. Végső soron az Itv. 26. § (1) bekezdés *p)* pontjának alkalmazása a *summum ius summa iniuria* megvalósulását eredményezte.

[48] Az állattartási kötelezettséggel és annak költségeivel kapcsolatosan az indítványozó sérelmezte, hogy a bíróságok törvénysértő szakértői véleményre alapították az ítéleteikben kifejtett álláspontjukat, továbbá nem voltak tekintettel arra, hogy a felperesek valójában nem ajánlottak fel bizonyítást e körben. Sérelmezte továbbá azt, hogy a bíróságok, amikor az Egri Járásbíróság előtt folyt büntetőeljárásban felhasznált dokumentumra hivatkoztak, akkor azzal a kifejezéssel, hogy „alperes egy folyamatban volt büntetőügyben", az indítványozóra nézve diszkriminatív módon fogalmaztak. E körben hivatkozott az Emberi Jogok Európai Egyezményére, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának kapcsolódó gyakorlatára.

[49] A peres eljárással összefüggésben, általánosságban sérelmezte az indítványozó azt, hogy a bíróságok tévesen értelmezték a tényeket, nem voltak tekintettel a felperesek szerződésszegő magatartására és nem vették figyelembe, illetve manipulatívan értelmezték a rendelkezésre álló bizonyítékokat, mindebből pedig téves és részrehajló következtetéseket vontak le.

[50] Az indítványozó sérelmezte továbbá, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelem egy részével azért nem foglalkozott érdemben, mert az a bizonyítékok mérlegelésének felülbírálatára irányult, ugyanakkor a felülvizsgálati kérelem

nem tartalmazott hivatkozást a régi Pp. 206. § (1) bekezdésére. Ha a jogsérelem tartalma kifejtésre kerül a felülvizsgálati kérelemben, akkor a tételes törvényi hivatkozás hiánya nem képezheti az érdemi vizsgálat akadályát. Emellett álláspontja szerint a Kúria is észlelte aggályait, ennek ellenére nem foglalkozott az „okszerűtlen, logikátlan és iratellenes" következtetésekkel. E körben idézett a Kúria (korábban Legfelsőbb Bíróság) gyakorlatából számos, a régi Pp. 206. § (1) bekezdését alkalmazó döntést, valamint az Alkotmánybíróság 3007/2016. (I. 25.) AB határozatát.

[51] Az indítványozó előadta, hogy a Kúria úgy tartotta fenn hatályában a jogerős ítéletet, hogy több ízben is attól eltérő következtetésekre jutott, szelektíven bár, de megállapította az első- és másodfokú ítélet szabálysértéseit, ám ezekről csak érintőlegesen, „megjegyzésként" tett említést, érdemi korrekciójukat nem végezte el.

[52] Előadta, hogy a Korm. r. alkalmazása nem felelt meg az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési követelményeknek, továbbá a Korm. r. alkalmazott rendelkezéseinek történeti – egyúttal álláspontja szerint helyes – értelmezéséből a bíróságok által levonttal ellentétes, az indítványozó álláspontja szerinti következtetés adódik. Az FVM rendeletnek az Alaptörvény 28. cikke szerinti értelmezéséből szintén az következne, hogy az agrárkörnyezetgazdálkodási támogatásokkal összefüggésben az I. rendű felperest terheli mulasztás, aki nem adta át a támogatással kapcsolatos dokumentumokat az indítványozó részére.

[53] Ismétlődően, visszatérő jelleggel adta elő az indítványozó azt, hogy a Kúria tulajdonképpen elismerte az első- és másodfokú bíróságok eljárásának törvénysértő jellegét, következtetéseik iratellenességét és ellentmondásosságát, ennek ellenére formai okokra hivatkozva, alkotmányos kötelezettségét megsértve elmulasztotta a tévedések és jogsértések kijavítását.

[54] Az indítványozó sérelmezte továbbá, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelem egyes elemeinek érdemi vizsgálatát azért utasította el, mert azok nem merültek fel az első- és a másodfokú eljárásban. Az indítványozó nem új körülményre hivatkozott, hanem kérelmének legfontosabb elemére nézve tett pontosítást.

[55] Az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdése körében sérelmezte az indítványozó, hogy a felperes minősíthetetlen hangnemben beszélt vele, amit a vele szemben a tárgyaláson tett személyeskedő megjegyzések, rágalmazó tartalmú bírósági beadványok, valamint a Facebook-oldalára írt rágalmazó kommentek tanúsítanak.

[56] Az indítványozó hivatkozott arra, hogy jóllehet a jogerős bírói döntésben foglaltak végrehajtását az eljárási törvény szavatolja, ennek ellenére a végrehajtás alaptörvény-ellenes akkor, ha az ügyben még zajlik a felülvizsgálati, illetve az alkotmányjogi panasz eljárás.

[57] A panasz záró szakaszában az indítványozó hosszan kifejtette, hogy a bíróságok az eljárásukkal bírósági jogkörben kárt okoztak neki. Hivatkozott az Alkotmánybíróságnak a bírósági jogkörben okozott kárral kapcsolatos gyakorlatára, valamint e jogintézmény funkciójával kapcsolatos alkotmánybírósági állásfoglalásokra. A gondolatmenet értelmében az alaptörvény-ellenesen eljáró bíróságok tételesen kimutatható anyagi kárt is okoztak az indítványozónak.

[58] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.

[59] Az indítványozó jogi képviselője 2021. május 6-án vette át a Kúria ítéletét, majd július 5-én, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben adta postára a panaszt.

[60] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A határozott kérelem feltételeit az Abtv. 52. § (1b) bekezdése – annak *a)–f)* pontjai – rögzítik. A panasz ezeknek a feltételeknek megfelelt az alábbiak szerint.

[61] A panasz tartalmazza azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza.

[62] Tartalmazza az eljárás megindításának indokait és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Megjelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést. Megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megsértett rendelkezéseivel. Kifejezett kérelmet ad elő a bírói döntés megsemmisítésére.

[63] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés *a)* az indítványozó Alaptörvényben biztosított

jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és *b)* az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

[64] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján tehát az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett: a támadott bírói döntés az ügy érdemében hozott, vagy eljárást lezáró döntésnek minősül-e, az indítványozó kimerítette-e a jogorvoslati lehetőségeit, az indítványozó érintettnek minősül-e, illetve Alaptörvényben biztosított jog sérelmét állítja-e a panaszban.

[65] A Kúria a támadott felülvizsgálati ítéletben érdemben döntött az indítványozó felülvizsgálati kérelme felől.

[66] Az indítványozó a fellebbezéssel kimerítette rendes jogorvoslati lehetőségeit, egyúttal a rendkívüli jogorvoslatok köréből élt a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének jogával, ezért számára megnyílt az út az alkotmányjogi panasz igénybevételére.

[67] Az indítványozó az egyedi ügy alpereseként érintettnek minősül.

[68] Az Alaptörvény V. cikke, XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1)–(2) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* pontja szerinti, Alaptörvényben biztosított jognak minősülnek.

[69] Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében nem biztosít az indítványozó számára olyan jogot, amire alkotmányjogi panasz alapítható {pl. 3039/2022. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [28]}.

[70] Az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a közigazgatási hatóságok eljárására vonatkozik. A bíróságok tisztességes eljárását az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése írja elő. A jelen ügyben csak bíróságok jártak el, a felperesek keresete és az indítványozó viszontkeresete a perben érintett ingatlanok adásvételével, valamint az adásvétellel összefüggő egyéb polgári jogi kérdésekkel kapcsolatos, ami a bíróságok hatáskörébe tartozik. Az Alkotmánybíróság ezért a továbbiakban a panasznak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti vizsgálatát mellőzi.

[71] Az Abtv. 31. § (2) bekezdése szerint ha egy ügyben alkotmányjogi panasz alapján a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanabban az ügyben érintett indítványozó által, azonos jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozva alkotmánybírósági eljárásnak nincs helye. Az indítványozó által támadott felülvizsgálati ítélettel összefüggésben az Alkotmánybíróság nem folytatott le alkotmányossági vizsgálatot, ezért a *res iudicata* nem áll fenn.

[72] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.

[73] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljárással összefüggésben megfogalmazta, hogy nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna" {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.

[74] A panasz öt olyan, a perben elbírált kérdést jelölt meg, amelyek tekintetében az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvénnyel ellentétes döntés született. Ezek a kérdések: a perbeli ingatlanok adásvételével összefüggő forgalomképes jogok (földhasználati jog, földhaszonbérleti jog), az agrár-környezetgazdálkodási támogatással kapcsolatos elszámolás, a hibás teljesítésre való hivatkozás a gázvezeték elhelyezkedésével összefüggésben, az illetékkedvezménnyel kapcsolatos elszámolás, valamint az állatok tartásával kapcsolatos költségek.

[75] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt kiemeli: az első fokon eljáró Salgótarjáni Járásbíróság ítélete indokolásának elején tételesen felsorolta, melyek azok a bizonyítékok, amelyeket irányadónak tekintett a perben felmerülő kérdések megítélése során.

[76] A földhasználati joggal kapcsolatosan a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az a felperesek vonatkozásában megszűnt. A földhaszonbérleti szerződéssel kapcsolatosan pedig arra mutatott rá, hogy az indítványozónak az I. rendű felperes jogának megszűnését követően lehetősége lett volna megállapodni az alperesi beavatkozóval.

[77] Az agrár-környezetgazdálkodási támogatással kapcsolatosan azt állapította meg a bíróság, hogy az I. rendű felperes nem igényelt olyan támogatásokat 2013. augusztus 31-ét, vagyis a földhasználati jogának lejártát követően, ezért nem megalapozott az az állítás, hogy az indítványozó kárára jogalap nélkül gazdagodott. Egyúttal az indítványozó nem tette meg a szükséges lépéseket az e joggal kapcsolatos jogutódlás iránt; a bíróság ezt az álláspontját az FVM rendelet 25. § (1) bekezdésével támasztotta alá.

[78] A gázvezeték elhelyezkedésével összefüggésben a bíróság azt a megfontolást tekintette perdöntő jelentőségűnek, hogy a perben bemutatott fényképek tanúsága szerint a gázvezeték fölött jelentős mértékű földkitermelés zajlott, ebből következően nem lehet megalapozottan következtetni a felperesek felróható magatartására az adásvételi szerződés hibás teljesítése vonatkozásában.

[79] Az illetékkedvezmény tekintetében a bíróság annak a körülménynek tulajdonított jelentőséget, hogy a kedvezmény által érintett- az adásvétel tárgyát képező – területek vonatkozásában az indítványozó hozzájárult ahhoz, hogy 2013. augusztus 31-ig fennmaradjon az eladó – a felperesek – földhasználati joga.

[80] Az állatok tartásával összefüggésben a bíróság mindenekelőtt a kirendelt szakértő szakvéleményére támaszkodott. Döntése indokainak bemutatása során kifejtette, melyek azok a felek által benyújtott dokumentumokban, illetve a szakvéleményben megjelölt körülmények és megfontolások – a kft. felé átutalt 2 600 000 Ft felhasználásának bizonyítatlansága, valamint az állatok tápigénye –, amelyekre tekintettel az indítványozó viszontkeresetében megjelölt összeget eltúlzottnak találta.

[81] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság nem sértette meg azt az alkotmányos kötelezettségét, hogy kellő alapossággal megjelölje döntésének indokait, ebből következően a panaszban kifejtett álláspontt al ellentétben nem merül fel az Abtv. 29. § szerinti, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, továbbá az indokolás alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vet fel.

[82] Az Alkotmánybíróság fontosnak tartja megjegyezni: nem veti fel az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdésének sérelmét az, hogy a bíróság utalt arra, hogy az állatok takarmányozási költségeivel kapcsolatos számlákat egy büntetőügyben csatoltak be. A régi Pp. bizonyításról szóló szabályai értelmében a bíróság felhasználhat minden egyéb bizonyítékot, amely a tényállás felderítésére alkalmas [3. § (5) bekezdés], továbbá a per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valónak fogadja el [164. § (1) bekezdés]. Erre tekintettel hivatkozott az I. rendű felperes arra, hogy az indítványozó egy másik eljárásban becsatolta már a kérdéses számlákat. Önmagában annak ténye, hogy a bíróság az ítélet indokolásában utalt e számlák korábbi felhasználására, nem vet fel az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdései szerinti megkülönböztetést, a panasz pedig – az eljárt bíróságok ítéleteinek az indítványozóra nézve hátrányos tartalmától eltekintve – nem mutat rá olyan további, az Abtv. 29. § szerinti körülményre, amely e vonatkozásban a panasz érdemi vizsgálatát tenné szükségessé.

[83] Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú bíróság, majd a Kúria a fellebbezéssel, illetve felülvizsgálati kérelemmel támadott ítéletek felülbírálata során törvénysértően, iratellenesen, a bizonyítékok helytelen mérlegelésével jártak el, ami az indítványozó jogorvoslathoz való alapvető jogának sérelmét eredményezte. Azonban a Balassagyarmati Törvényszék a fellebbezésben előadottakra reagált, az elsőfokú ítélettel szemben előterjesztett kifogások kapcsán állást foglalt. Az indítványozó által e körben a panaszban előadottak nem mutatnak túl a bizonyítékok értékelésének kifogásolásán, aminek felülbírálata azonban a fentebb kifejtettek értelmében nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik.

[84] A Kúria felülvizsgálati ítéletének indokai három csoportba oszthatók. Egyrészt egyes esetekben az indítványozó nem jelölte meg a régi Pp. 206. § (1) bekezdését, jóllehet a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint a jogszabálysértés tartalmának kifejtése a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásának konjunktív feltételei. Más esetekben az előadott érvek, jogszabályi hivatkozások nem merültek fel az első-, illetve a másodfokú eljárásban, ezért azok vonatkozásában nem követhetett el jogszabálysértést a bíróság. Végül harmadrészt, az érdemben vizsgálható elemek tekintetében a felülvizsgálati kérelem állításai megalapozatlanok voltak.

[85] A Kúria mindhárom esetkörben megjelölte döntése indokait: a régi Pp. 206. § (1) bekezdésével összefüggésben a feltételek konjunktív jellegét előíró bírói gyakorlatot, a korábban fel nem hívott érvekkel összefüggésben ennek tényét, az érdemben vizsgálható szempontokkal összefüggésben pedig kifejtette, miért nem okszerűtlen a jogerős ítéletben foglalt következtetés, valamint a rendelkezésre álló bizonyítékokból miért nem lehet szükségszerűen, kizárólag a támadott ítélettől eltérő következtetésre jutni. Mindennek fényében a bírói döntések kellő alapossággal való indokolásának követelménye nem sérült, a panasz a tényállás újramérlegelését kívánta

elérni, amire azonban az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel, továbbá azt a panaszban előadottak az Abtv. 29. §-ának fényében nem indokolják.

[86] A panaszban hivatkozott, az elsőfokú ítélet 12. oldalán található, a pontatlan fogalmazásból eredő ellentmondás látszólagos, és nem vet fel olyan alkotmányjogi szempontot, illetve olyan alapjogsérelmet, ami a támadott ítélet érdemi alkotmányossági felülvizsgálatát követelné meg. Az ítélet indokolásából, a megjelölt bizonyítékokból és a kifogásolt fordulatok szövegkörnyezetéből az elsőfokú bíróság álláspontja kétségkívül megállapítható, a kérdéses elírások nem eredményeznek olyan sérelmet, ami a panasz Abtv. 29. §-a szerinti befogadását tenné szükségessé.

[87] Az indítványozó a tulajdonhoz való jogának sérelmét az eljárt bíróságok álláspontja szerint tisztességtelen eljárásával hozta összefüggésbe. A panasz nem mutatott rá olyan körülményre, amely alapján az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme megalapozottan állítható. Ilyen körülmény hiányában azonban arra utaló körülmény sem tűnik ki a panaszból, hogy az eljáró bíróságok ítéleteikben az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését sértő módon döntöttek a beszámítási kérelemről és a viszontkeresetről, és avatkoztak be az indítványozó tulajdonjogi viszonyaiba. Önmagában az nem tekinthető alkotmányjogi szempontból értékelhető érvnek, hogy az indítványozó által felvetett kérdésekben való állásfoglalás az indítványozó állított érdekeivel ellentétesen történt. A panasz ezért az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában sem fogadható be.

[88] Összességében tehát az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a jelen ügyben benyújtott alkotmányjogi panasz a rendes bíróságok hatáskörébe tartozó ténymegállapítási és mérlegelési kérdések felülbírálatára irányul; a panaszban előadott érvek a perben meghozott ítéletek tételes jogi helytállóságát vitatják, a panasz érdemi vizsgálatát indokoló alkotmányjogi szempontot azonban nem vetnek fel.

[89] 5. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, ezért azt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. március 8.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2875/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3138/2022. (IV. 1.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.228/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. A közhasznú művészeti egyesület indítványozó csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselője (dr. Aradszky Zsolt ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.228/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.

[2] Az alapul szolgáló ügyben az indítványozó egyesületet – nem lakás céljára szolgáló ingatlan tulajdonosaként – az első fokú hatóság építményadó fizetésére kötelezte. Az építményadó fizetési kötelezettség megállapítását követően az indítványozó mentesség iránti kérelmet terjesztett elő, arra hivatkozással, hogy egyesületként közhasznú tevékenységet végez, és az ingatlant az alapszabálya szerint kizárólag az alapcélnak megfelelően használja. Az elsőfokú hatóság a KI/13189/2019/II. számú határozatával a kérelmet elutasította, majd az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró másodfokú hatóság a BP/1008/00735-4/2020. számú határozatával az elsőfokú hatóság határozatát helybenhagyta. Az indítványozó ezt követően közigazgatási pert indított a másodfokú hatóság határozatával szemben, melynek nyomán a Fővárosi Törvényszék a 107.K.704.508/2020/16. számú jogerős ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. A Törvényszék ítéletében kifejtette, hogy az egyesület a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Htv.) 3. § (2) bekezdése szerint – a (3) bekezdésben foglaltakra figyelemmel – adómentes valamennyi helyi adó alól. A jogszabályhely (3) bekezdése alapján azonban a (2) bekezdés szerinti mentesség abban az adóévben illeti meg az adóalanyt, amelyet megelőző adóévben folytatott tevékenységéből származó jövedelme (nyeresége) után sem bel-, sem külföldön adófizetési kötelezettsége nem keletkezett. Az építmény – és telekadó tekintetében a (2) bekezdés szerinti mentesség pedig azon épület (épületrész, telek) után jár, amelyet az ingatlan-nyilvántartásban tulajdonosként vagy a magyar állam tulajdonában álló ingatlanon fennálló vagyoni értékű jog jogosultjaként bejegyzett adóalany kizárólag a létesítő okiratban meghatározott alaptevékenysége kifejtésére használ. Hangsúlyozta a bíróság, hogy a Htv. 3. § (2) és (3) bekezdése kölcsönös egymásra utalást tartalmaz, a két rendelkezést csak együttesen lehet értelmezni. Az első fordulat szerint az adómentesség valamennyi helyi adónem esetében csak azzal a feltétellel illeti meg a privilegizált adóalanyokat (köztük az egyesületet), ha a megelőző adóévben folytatott tevékenységéből nem származott adóköteles jövedelme. Ez az adómentességet kizáró ok egységesen vonatkozik valamennyi adónemre – így az építményadóra –, és a Htv. 3. § (2) bekezdése alapján valamennyi egyébként adómentes adóalanyra – így az egyesületre is.

[3] Az ítélet ellen az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, a Kúria azonban Kfv.I.35.228/2021/2. számú végzésében annak befogadását megtagadta, mivel az nem felelt meg a befogadás feltételeinek. Végzésének indokolásában rámutatott, hogy a perbeli esetben a főkérdés az volt, hogy a Htv. 3. § (3) bekezdésében említett két feltételnek együttesen kell-e fennállnia, vagy akár már az egyik feltétel bekövetkezése esetén az adómentesség a felperes tekintetében megállapítható. Utalt arra, hogy e kérdéskörben a Kúria már több eseti döntésében állást foglalt, eszerint egyrészről fent kell állnia az adóévet megelőző adóévben folytatott vállalkozási tevékenységből származó jövedelem utáni adófizetési kötelezettség hiányának, másrészről kizárólag azon építményekre illeti meg az adómentesség, amely az adott adóévben alaptevékenység kifejtésére szolgál és amelyben ténylegesen folytatja a mentességet kérő adózó az alapító okiratban, alapszabályban meghatározott alaptevékenységét. Megállapította, hogy a jogerős ítélet a Kúria döntéseiben foglaltaknak maradéktalanul megfelel, ezért a felvetett jogkérdést illetően – a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdés *a)* pont *ab)* alpontja alapján – a felülvizsgálati kérelem befogadása nem volt indokolt.

[4] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria befogadást megtagadó döntése sérti a diszkrimináció tilalmát, mert önkényes és alaptörvény-ellenes módon különbözteti meg azokat az adóalanyokat, amelyeknek az előző adóévben társasági adófizetési kötelezettségük keletkezett azoktól, amelyeknek nem. Az indítványozó szerint a Kúriának a helyes jogértelmezés szerint azonosítani kellett volna az ügy alapjogi érintettségét, a felülvizsgálati kérelmet be kellett volna fogadnia és az indítványozó jogértelmezésével egyező döntést kellett volna hoznia. A Kúria döntése az indítványozó álláspontja szerint sérti továbbá az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdésében foglalt arányos közteherviselés elvét, valamint a 28. cikkében foglalt, a bíróságok jogértelmezésére vonatkozó előírást. Az indítványozó erre tekintettel az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, mivel „a Kúria végzése az Alaptörvény 28. cikkébe ütközik, ugyanis a téves jogértelmezés a az Alaptörvény XV. cikkében és XXX. cikkében foglaltak sérelmét vonzza magával". Az indítványozó szerint „a végzés megsemmisítését követően a lefolytatott új eljárásban a Kúriának be kell fogadnia a felülvizsgálati kérelmet és az indítványozó alkotmányjogi panaszban rögzített jogértelmezése szerint kell eljárnia akként, hogy a Fővárosi Törvényszék ítéletét megváltoztatva a Kúria a keresetnek teljes egészében helyt ad". Az indítványozó külön kitért arra, hogy álláspontja szerint az alkotmányjogi panasz vonatkozásában az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése nem alkalmazható, egyben az Abtv. 53. § (4) bekezdése alapján kérte az alkotmányjogi panasszal támadott végzés végrehajtásának felfüggesztését. Az Alkotmánybíróság főtitkára felhívására kiegészített, módosított panaszt az Alkotmánybíróság a tartalma szerint bírálta el.

[5] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében, tanácsban eljárva megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit.

[6] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírósági döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett bírósági végzéssel zárult ügyben felperes volt, így az Abtv. 27. § (2) bekezdés *a)* pontja értelmében érintettsége fennáll, az alkotmányjogi panasz tekintetében indítványozói jogosultsággal rendelkezik. A rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.

[7] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.228/2021/2. számú végzését az indítványozó jogi képviselőjének 2021. március 4. napján kézbesítették, az alkotmányjogi panaszt 2021. április 27-én, határidőben, elektronikus úton terjesztették elő, melyet 2021. április 28-án érkeztettek az első fokon eljáró bíróságon. Az ügyben rendkívüli jogorvoslati eljárás nincs folyamatban.

[8] Az Abtv. 52. §-a értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontját, és az Abtv. 27. § (1) bekezdését, amelyek alapján az alkotmányjogi panasz eljárást kezdeményezte, a kifogásolt bírósági végzést, valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit. Beadványában előadta, hogy álláspontja szerint a sérelmezett bírósági végzés miért ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel, ezzel eleget tett a határozott kérelem törvényi feltételeinek.

[9] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.

[10] Az indítványozó a kúriai végzés elleni beadványában többek között az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét is állította. Az Alaptörvény 28. cikke azonban nem alapjogot tartalmaz, hanem a bíróságok felé fogalmaz meg a működésükre irányulóan elvárásokat, így az abban foglaltak egyedi érintett vonatkozásában megvalósuló alapjog sérelemhez nem vezethetnek, arra alkotmányjogi panasz önmagában nem alapítható {pl. 3257/2016. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [13]; 3550/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}.

[11] A Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése ellen az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése, valamint XXX. cikk (1) bekezdése tekintetében állított sérelmeket illetően az Alkotmánybíróság szükségesnek tartja felidézni, hogy korábban már állást foglalt a tekintetben, hogy a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, és alkotmányjogi panasszal támadható {lásd: 3245/2019. (X. 17.) AB végzés, Indokolás [14]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [11]}. Azonban a jelen ügyben is fenntartja azt a korábbiakban kifejtett álláspontját, miszerint „[a] Kúria azon döntése, mely – a Kp. 118. § (1) bekezdése alapján – a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő peres féltől várja el, hogy a kérelem

befogadhatóságát az ott taxatíve felsorolt valamely okra hivatkozva maga indokolja, és e jogszabályhelyet úgy értelmezi, miszerint a befogadás feltétele – a formai okokból történő visszautasíthatóságon túl – az ilyen okok kérelmező általi, tartalmi jellegű bizonyítása, nem vet fel alkotmányossági problémát" {3023/2020. (II. 10.) AB végzés, Indokolás [18]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [21]}. Ezen túlmenően annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e, szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – a Kúria döntését nem bírálhatja felül {3365/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]; 3308/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [20]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [22]; 3475/2021. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.

[12] 3. Tekintettel arra, hogy a jelen ügyben nem merült fel olyan, a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, mely az alkotmányjogi panasz befogadását indokolta volna, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a) és h)* pontjára figyelemmel, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján rövidített indokolással ellátott végzésben visszautasította.

[13] Miután az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását visszautasította, a végzés végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelem vizsgálatának nincs helye.

Budapest, 2022. március 8.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2929/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3139/2022. (IV. 1.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.091/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. A közhasznú művészeti egyesület indítványozó csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselője (dr. Aradszky Zsolt ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.090/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.

[2] Az alapul szolgáló ügyben az indítványozó egyesületet – nem lakás céljára szolgáló ingatlan tulajdonosaként – az első fokú hatóság építményadó fizetésére kötelezte. Az építményadó fizetési kötelezettség megállapítását követően az indítványozó mentesség iránti kérelmet terjesztett elő, arra hivatkozással, hogy egyesületként közhasznú tevékenységet végez, és az ingatlant az alapszabálya szerint kizárólag az alapcélnak megfelelően használja. Az elsőfokú hatóság a KI/13190-6/2019/II. számú határozatával a kérelmet elutasította, majd az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró másodfokú hatóság a BP/1008/00735-3/2020. számú határozatával az elsőfokú hatóság határozatát helybenhagyta. Az indítványozó ezt követően közigazgatási pert indított a másodfokú hatóság határozatával szemben, melyben a Fővárosi Törvényszék az indítványozó keresetét elutasította. A Törvényszék ítéletében kifejtette, hogy az egyesület a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Htv.) 3. § (2) bekezdése szerint – a (3) bekezdésben foglaltakra figyelemmel – adómentes valamennyi helyi adó alól. A jogszabályhely (3) bekezdése alapján azonban a (2) bekezdés szerinti mentesség abban az adóévben illeti meg az adóalanyt, amelyet megelőző adóévben folytatott tevékenységéből származó jövedelme (nyeresége) után sem bel-, sem külföldön adófizetési kötelezettsége nem keletkezett. Az építmény – és telekadó tekintetében a (2) bekezdés szerinti mentesség pedig azon épület (épületrész, telek) után jár, amelyet az ingatlan-nyilvántartásban tulajdonosként vagy a magyar állam tulajdonában álló ingatlanon fennálló vagyoni értékű jog jogosultjaként bejegyzett adóalany kizárólag a létesítő okiratban meghatározott alaptevékenysége kifejtésére használ. Hangsúlyozta a bíróság, hogy a Htv. 3. § (2) és (3) bekezdése kölcsönös egymásra utalást tartalmaz, a két rendelkezést csak együttesen lehet értelmezni. Az első fordulat szerint az adómentesség valamennyi helyi adónem esetében csak azzal a feltétellel illeti meg a privilegizált adóalanyokat (köztük az egyesületet), ha a megelőző adóévben folytatott tevékenységéből nem származott adóköteles jövedelme. Ez az adómentességet kizáró ok egységesen vonatkozik valamennyi adónemre – így az építményadóra –, és a Htv. 3. § (2) bekezdése alapján valamennyi egyébként adómentes adóalanyra – így az egyesületre is.

[3] Az ítélet ellen az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, a Kúria azonban Kfv.I.35.091/2021/2. számú végzésében annak befogadását megtagadta, mivel az nem felelt meg a befogadás feltételeinek. Végzésének indokolásában rámutatott, hogy a perbeli esetben a főkérdés az volt, hogy a Htv. 3. § (3) bekezdésében említett két feltételnek együttesen kell-e fennállnia, vagy akár már az egyik feltétel bekövetkezése esetén az adómentesség a felperes tekintetében megállapítható. Utalt arra, hogy e kérdéskörben a Kúria már több eseti döntésében állást foglalt, eszerint egyrészről fent kell állnia az adóévet megelőző adóévben folytatott vállalkozási tevékenységből származó jövedelem utáni adófizetési kötelezettség hiányának, másrészről kizárólag azon építményekre illeti meg az adómentesség, amely az adott adóévben alaptevékenység kifejtésére szolgál és amelyben ténylegesen folytatja a mentességet kérő adózó az alapító okiratban, alapszabályban meghatározott alaptevékenységét. Megállapította, hogy a jogerős ítélet a Kúria döntéseiben foglaltaknak maradéktalanul megfelel, ezért a felvetett jogkérdést illetően – a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdés *a)* pont *ab)* alpontja alapján – a felülvizsgálati kérelem befogadása nem volt indokolt.

[4] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria befogadást megtagadó döntése sérti a diszkrimináció tilalmát, mert önkényes és alaptörvény-ellenes módon különbözteti meg azokat az adóalanyokat, amelyeknek az előző adóévben társasági adófizetési kötelezettségük keletkezett azoktól, amelyeknek nem. Az indítványozó szerint a Kúriának a helyes jogértelmezés szerint azonosítani kellett volna az ügy alapjogi érintettségét, a felülvizsgálati kérelmet be kellett volna fogadnia és az indítványozó jogértelmezésével egyező döntést kellett volna hoznia. A Kúria döntése az indítványozó álláspontja szerint sérti továbbá az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdésében foglalt arányos közteherviselés elvét, valamint a 28. cikkében foglalt, a bíróságok jogértelmezésére vonatkozó előírást. Az indítványozó erre tekintettel az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, mivel „a Kúria végzése az Alaptörvény 28. cikkébe ütközik, ugyanis a téves jogértelmezés a az Alaptörvény XV. cikkében és XXX. cikkében foglaltak sérelmét vonzza magával". Az indítványozó szerint „a végzés megsemmisítését követően a lefolytatott új eljárásban a Kúriának be kell fogadnia a felülvizsgálati kérelmet és az indítványozó alkotmányjogi panaszban rögzített jogértelmezése szerint kell eljárnia akként, hogy a Fővárosi Törvényszék ítéletét megváltoztatva a Kúria a keresetnek teljes egészében helyt ad." Az indítványozó külön kitért arra, hogy álláspontja szerint az alkotmányjogi panasz vonatkozásában az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése nem alkalmazható, egyben az Abtv. 53. § (4) bekezdése alapján kérte az alkotmányjogi panasszal támadott végzés végrehajtásának felfüggesztését. Az Alkotmánybíróság főtitkára felhívására kiegészített, módosított panaszt az Alkotmánybíróság a tartalma szerint bírálta el.

[5] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében, tanácsban eljárva megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit.

[6] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírósági döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybíróséghoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett bírósági végzéssel zárult ügyben felperes volt, így az Abtv. 27. § (2) bekezdés *a)* pontja értelmében érintettsége fennáll, az alkotmányjogi panasz tekintetében indítványozói jogosultsággal rendelkezik. A rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.

[7] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.091/2021/2. számú végzését az indítványozó jogi képviselőjének 2021. március 4. napján kézbesítették, az alkotmányjogi panaszt 2021. április 27-én, határidőben, elektronikus úton terjesztették elő, melyet 2021. április 28-án érkeztettek az első fokon eljáró bíróságon. Az ügyben rendkívüli jogorvoslati eljárás nincs folyamatban.

[8] Az Abtv. 52. §-a értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontját, és az Abtv. 27. § (1) bekezdését, amelyek alapján az alkotmányjogi panasz eljárást kezdeményezte, a kifogásolt bírósági végzést, valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit. Beadványában előadta, hogy álláspontja szerint a sérelmezett bírósági végzés miért ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel, ezzel eleget tett a határozott kérelem törvényi feltételeinek.

[9] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.

[10] Az indítványozó a kúriai végzés elleni beadványában többek között az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét is állította. Az Alaptörvény 28. cikke azonban nem alapjogot tartalmaz, hanem a bíróságok felé fogalmaz meg a működésükre irányulóan elvárásokat, így az abban foglaltak egyedi érintett vonatkozásában megvalósuló alapjog sérelemhez nem vezethetnek, arra alkotmányjogi panasz önmagában nem alapítható {pl. 3257/2016. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [13]; 3550/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}.

[11] A Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése ellen az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése, valamint XXX. cikk (1) bekezdése tekintetében állított sérelmeket illetően az Alkotmánybíróság szükségesnek tartja felidézni, hogy korábban már állást foglalt a tekintetben, hogy a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, és alkotmányjogi panasszal támadható {lásd: 3245/2019. (X. 17.) AB végzés, Indokolás [14]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [11]}. Azonban a jelen ügyben is fenntartja azt a korábbiakban kifejtett álláspontját, miszerint „[a] Kúria azon döntése, mely – a Kp. 118. § (1) bekezdése alapján – a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő peres féltől várja el, hogy a kérelem

befogadhatóságát az ott taxatíve felsorolt valamely okra hivatkozva maga indokolja, és e jogszabályhelyet úgy értelmezi, miszerint a befogadás feltétele – a formai okokból történő visszautasíthatóságon túl – az ilyen okok kérelmező általi, tartalmi jellegű bizonyítása, nem vet fel alkotmányossági problémát" {3023/2020. (II. 10.) AB végzés, Indokolás [18]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [21]}. Ezen túlmenően annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e, szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – a Kúria döntését nem bírálhatja felül {3365/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]; 3308/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [20]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [22]; 3475/2021. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.

[12] 3. Tekintettel arra, hogy a jelen ügyben nem merült fel olyan, a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, mely az alkotmányjogi panasz befogadását indokolta volna, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a) és h)* pontjára figyelemmel, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján rövidített indokolással ellátott végzésben visszautasította.

[13] Miután az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását visszautasította, a végzés végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelem vizsgálatának nincs helye.

Budapest, 2022. március 8.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1378/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3140/2022. (IV. 1.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.090/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. A közhasznú egyesület indítványozó csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselője (dr. Aradszky Zsolt ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.090/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.

[2] Az alapul szolgáló ügyben az indítványozó egyesületet – nem lakás céljára szolgáló ingatlan tulajdonosaként – az első fokú önkormányzati adóhatóság építményadó fizetésére kötelezte. Az építményadó fizetési kötelezettség megállapítását követően az indítványozó mentesség iránti kérelmet terjesztett elő, arra hivatkozással, hogy egyesületként közhasznú tevékenységet végez, és az ingatlant az alapszabálya szerint kizárólag az alapcélnak megfelelően használja. Az elsőfokú hatóság a KI/13188-6/2019/II. számú határozatával a kérelmet elutasította, majd az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró másodfokú hatóság a BP/1008/00738-2/2020. számú határozatával az elsőfokú hatóság határozatát helybenhagyta. Az indítványozó ezt követően közigazgatási pert indított a másodfokú hatósággal szemben, melyben a Fővárosi Törvényszék az indítványozó keresetét elutasította. A Törvényszék ítéletében kifejtette, hogy az egyesület a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Htv.) 3. § (2) bekezdése szerint – a (3) bekezdésben foglaltakra figyelemmel – adómentes valamennyi helyi adó alól. A jogszabályhely (3) bekezdése alapján azonban a (2) bekezdés szerinti mentesség abban az adóévben illeti meg az adóalanyt, amelyet megelőző adóévben folytatott tevékenységéből származó jövedelme (nyeresége) után sem bel-, sem külföldön adófizetési kötelezettsége nem keletkezett. Az építmény – és telekadó tekintetében a (2) bekezdés szerinti mentesség pedig azon épület (épületrész, telek) után jár, amelyet az ingatlan-nyilvántartásban tulajdonosként vagy a magyar állam tulajdonában álló ingatlanon fennálló vagyoni értékű jog jogosultjaként bejegyzett adóalany kizárólag a létesítő okiratban meghatározott alaptevékenysége kifejtésére használ. Hangsúlyozta a bíróság, hogy a Htv. 3. § (2) és (3) bekezdése kölcsönös egymásra utalást tartalmaz, a két rendelkezést csak együttesen lehet értelmezni. Az első fordulat szerint az adómentesség valamennyi helyi adónem esetében csak azzal a feltétellel illeti meg a privilegizált adóalanyokat (köztük az egyesületet), ha a megelőző adóévben folytatott tevékenységéből nem származott adóköteles jövedelme. Ez az adómentességet kizáró ok egységesen vonatkozik valamennyi adónemre – így az építményadóra –, és a Htv. 3. § (2) bekezdése alapján valamennyi egyébként adómentes adóalanyra – így az egyesületre is.

[3] Az ítélet ellen az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, a Kúria azonban Kfv.I.35.090/2021/2. számú végzésében annak befogadását megtagadta, mivel az nem felelt meg a befogadás feltételeinek. Végzése indokolásában rámutatott, hogy a perbeli esetben a főkérdés az volt, hogy a Htv. 3. § (3) bekezdésében említett két feltételnek együttesen kell-e fennállnia, vagy akár már az egyik feltétel bekövetkezése esetén az adómentesség a felperes tekintetében megállapítható. Utalt arra, hogy e kérdéskörben a Kúria már több eseti döntésében állást foglalt, eszerint egyrészről fent kell állnia az adóévet megelőző adóévben folytatott vállalkozási tevékenységből származó jövedelem utáni adófizetési kötelezettség hiányának, másrészről kizárólag azon építményekre illeti meg az adómentesség, amely az adott adóévben alaptevékenység kifejtésére szolgál, és amelyben ténylegesen folytatja a mentességet kérő adózó az alapító okiratban, alapszabályban meghatározott alaptevékenységét. Megállapította, hogy a jogerős ítélet a Kúria döntéseiben foglaltaknak maradéktalanul megfelel, ezért a felvetett jogkérdést illetően – a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdés *a)* pont *ab)* alpontja alapján – a felülvizsgálati kérelem befogadása nem volt indokolt.

[4] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria befogadást megtagadó döntése sérti a diszkrimináció tilalmát, mert önkényes és alaptörvény-ellenes módon különbözteti meg azokat az adóalanyokat, amelyeknek az előző adóévben társasági adófizetési kötelezettségük keletkezett azoktól, amelyeknek nem. Az indítványozó szerint a Kúriának a helyes jogértelmezés szerint azonosítani kellett volna az ügy alapjogi érintettségét, a felülvizsgálati kérelmet be kellett volna fogadnia és az indítványozó jogértelmezésével egyező döntést kellett volna hoznia. A Kúria döntése az indítványozó álláspontja szerint sérti továbbá az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdésében foglalt arányos közteherviselés elvét, valamint a 28. cikkében foglalt, a bíróságok jogértelmezésére vonatkozó előírást. Az indítványozó erre tekintettel az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, mivel „a Kúria végzése az Alaptörvény 28. cikkébe ütközik, ugyanis a téves jogértelmezés az Alaptörvény XV. cikkében és XXX. cikkében foglaltak sérelmét vonzza magával." Az indítványozó szerint „a végzés megsemmisítését követően a lefolytatott új eljárásban a Kúriának be kell fogadnia a felülvizsgálati kérelmet és az indítványozó alkotmányjogi panaszban rögzített jogértelmezése szerint kell eljárnia akként, hogy a Fővárosi Törvényszék ítéletét megváltoztatva a Kúria a keresetnek teljes egészében helyt ad." Az indítványozó külön kitért arra, hogy álláspontja szerint az alkotmányjogi panasz vonatkozásában az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése nem alkalmazható, egyben az Abtv. 53. § (4) bekezdése alapján kérte az alkotmányjogi panasszal támadott végzés végrehajtásának felfüggesztését. Az Alkotmánybíróság főtitkára felhívására kiegészített, módosított panaszt az Alkotmánybíróság a tartalma szerint bírálta el.

[5] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében, tanácsban eljárva megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit.

[6] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírósági döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett bírósági végzéssel zárult ügyben felperes volt, így az Abtv. 27. § (2) bekezdés *a)* pontja értelmében érintettsége fennáll, az alkotmányjogi panasz tekintetében indítványozói jogosultsággal rendelkezik. A rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.

[7] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.090/2021/2. számú végzését az indítványozó jogi képviselőjének 2021. március 4. napján kézbesítették, az alkotmányjogi panaszt 2021. április 27-én, határidőben, elektronikus úton terjesztették elő, melyet 2021. április 28-án érkeztettek az első fokon eljáró bíróságon. Az ügyben rendkívüli jogorvoslati eljárás nincs folyamatban.

[8] Az Abtv. 52. §-a értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontját, és az Abtv. 27. § (1) bekezdését, amelyek alapján az alkotmányjogi panasz eljárást kezdeményezte, a kifogásolt bírósági végzést, valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit. Beadványában előadta, hogy álláspontja szerint a sérelmezett bírósági végzés miért ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel, ezzel eleget tett a határozott kérelem törvényi feltételeinek.

[9] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.

[10] Az indítványozó a kúriai végzés elleni beadványában többek között az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét is állította. Az Alaptörvény 28. cikke azonban nem alapjogot tartalmaz, hanem a bíróságok felé fogalmaz meg a működésükre irányulóan elvárásokat, így az abban foglaltak egyedi érintett vonatkozásában megvalósuló alapjog sérelemhez nem vezethetnek, arra alkotmányjogi panasz önmagában nem alapítható {pl. 3257/2016. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [13]; 3550/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}.

[11] A Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése ellen az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése, valamint XXX. cikk (1) bekezdése tekintetében állított sérelmeket illetően az Alkotmánybíróság szükségesnek tartja felidézni, hogy korábban már állást foglalt a tekintetben, hogy a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, és alkotmányjogi panasszal támadható {lásd: 3245/2019. (X. 17.) AB végzés, Indokolás [14]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [11]}. Azonban a jelen ügyben is fenntartja azt a korábbiakban kifejtett álláspontját, miszerint „[a] Kúria azon döntése, mely – a Kp. 118. § (1) bekezdése alapján – a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő peres féltől várja el, hogy a kérelem

befogadhatóságát az ott taxatíve felsorolt valamely okra hivatkozva maga indokolja, és e jogszabályhelyet úgy értelmezi, miszerint a befogadás feltétele – a formai okokból történő visszautasíthatóságon túl – az ilyen okok kérelmező általi, tartalmi jellegű bizonyítása, nem vet fel alkotmányossági problémát" {3023/2020. (II. 10.) AB végzés, Indokolás [18]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [21]}. Ezen túlmenően annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e, szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – a Kúria döntését nem bírálhatja felül {3365/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]; 3308/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [20]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [22]; 3475/2021. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.

[12] 3. Tekintettel arra, hogy a jelen ügyben nem merült fel olyan, a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, mely az alkotmányjogi panasz befogadását indokolta volna, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a) és h)* pontjára figyelemmel, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján rövidített indokolással ellátott végzésben visszautasította.

[13] Miután az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását visszautasította, a végzés végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelem vizsgálatának nincs helye.

Budapest, 2022. március 8.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1376/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3141/2022. (IV. 1.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 57.Pf.637.422/2020/13. számú ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kondrács János egyéni ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. A jogi képviselő útján előterjesztett alkotmányjogi panasz indítványozóként jelölt meg továbbá két magánszemélyt is, akik azonban a támadott bírói döntéssel lezárt perben félként nem vettek részt, érintettségük az egyedi ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján nem igazolt.

[2] Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz a Fővárosi Törvényszék 57.Pf.637.422/2020/13. számú ítéletével, valamint a jogerős ítélettel helybenhagyott elsőfokú ítélettel (Pesti Központi Kerületi Bíróság 3.P.85.477/2020/10. számú ítélete) szemben. Alkotmányjogi panaszában a támadott ítéletek alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.

[3] Az indítványozó özvegyi haszonélvezeti joggal rendelkezik azon a lakóingatlanon, ahol két nagykorú unokájával lakik, illetve egy további ingatlanon. Az alapügyben alperes indítványozó 9 éve nem engedte be a résztulajdonjoggal rendelkező lányát, az alapügy felperesét a perbeli ingatlanokba. A haszonélvezeti jog gyakorlásának tűrése iránt indított perben eljáró elsőfokú bíróság annak tűrésére kötelezte alperes indítványozót, hogy a perbeli ingatlanokba a felperes, valamint az ingatlan állapotának felmérése érdekében felkért ingatlanszakértő belépjen, annak helyiségeit bejárja és állapotát megvizsgálja. Az alperesi fellebbezés nyomán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[4] A jogerős bírói döntéssel szemben előterjesztett alkotmányjogi panasz elsődlegesen az indítványozóval együttélő tulajdonos tulajdonhoz való joga, valamint ennek kapcsán az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében garantált joga sérelmét állította. Hivatkozott továbbá a hozzátartozó tulajdonos magán- és családi életéhez, valamint otthona védelméhez való joga, továbbá az emberi méltósághoz való joga sérelmére. Sérült továbbá az indítványozó szerint a saját haszonélvezeti jogával összefüggésben a tulajdonhoz való joga, mert szerinte az eljáró bíróságok az ellenőrzési jogot tévesen a felperes tulajdonos tulajdonjogával azonosították; ennek kapcsán azonban nem indokolta, hogy konkrétan az indítványozó tulajdonhoz való jogát a támadott bírói döntés miért sérti. Hivatkozott továbbá az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt „jogállami klauzula" sérelmére azzal összefüggésben, hogy álláspontja szerint az eljáró bíróság „a jogalkotó által egyszer már kiosztott jogosultságokat gyakorlatilag újra osztja". Hivatkozott továbbá az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése és XVI. cikk (4) bekezdése sérelmére is, alapvetően azért, mert szerinte ezeket a cikkeket az eljáró bíróságok „még a méltányos mérlegelés szintjén sem vették figyelembe"; ezek kapcsán azonban nem indokolta, hogy a támadott bírói döntés az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseit miért sérti. Az indítványozó végül hivatkozott az Alaptörvény T) cikk (3) bekezdése sérelmére is, de ennek kapcsán panaszában arra utalt, hogy álláspontja szerint nem a támadott bírói döntés okozza ennek az alaptörvényi rendelkezésnek a sérelmét.

[5] Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróság főtitkára felhívására kiegészített alkotmányjogi panaszt a tartalma szerint bírálta el.

[6] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.

[7] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett kúriai ítélettel zárult ügyben felperes volt [Abtv. 27. § (2) bekezdés *a)* pont], számára hátrányos döntés született, s a perben a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A magánszemély kérelmező ekként alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll.

[8] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben előterjesztett panaszában (a Fővárosi Törvényszék ítéletét az indítványozó jogi képviselője 2021. június 23-án vette kézhez, az alkotmányjogi panaszt elektronikus úton 2021. július 14-én nyújtotta be) a bírósági eljárást befejező, rendes jogorvoslattal nem támadható másodfokú ítéletet támadta.

[9] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozzon. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* pontjával összefüggésben következetes az Alkotmánybíróság gyakorlata a tekintetben, hogy alkotmányjogi panasz csak az indítványozó Alaptörvényben biztosított alapjoga sérelmének valószínűsítésére alapítható. A jelen indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában többek között állította az Alaptörvény alapjogot nem rögzítő T) cikk (3) bekezdése, valamint XV. cikk (5) bekezdése és XVI. cikk (4) bekezdése sérelmét is, melyekre hivatkozva alkotmányjogi panasz nem terjeszthető elő. Az Alaptörvénynek az indítványban megjelölt B) cikk (1) bekezdésére továbbá az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint csak a kellő felkészülési idő hiányával, illetve a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával összefüggésben alapítható alkotmányjogi panasz {pl. 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [86]–[91]; 3041/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [22]}. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában nem ilyen sérelmet állított az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben a támadott bírói döntés kapcsán. Az indítványozó továbbá alkotmányjogi panaszában más személyek Alaptörvényben biztosított jogainak, így különösen a vele együttélő nagykorú hozzátartozók jogainak a sérelmére is hivatkozott; az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* pontja alapján azonban az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Mások, nagykorú hozzátartozók Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* pontja alapján nem terjeszthető elő.

[10] Az Abtv. 52. §-a kifejezetten rögzíti a határozott kérelem követelményét, amelynek részét képezi az indokolás előterjesztésének a kötelezettsége is [52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pont]: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség." {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]} Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontja értelmében az indítvány akkor tartalmaz határozott kérelmet, ha bemutatja az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét és egyértelmű indokolást ad elő arra nézve, hogy a kifogásolt bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény felhívott szabályaival. Az indítvány e követelménynek a haszonélvezeti jog összefüggésében az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában nem tesz eleget. A kiegészített indítvány sem tartalmazott indokolást arra vonatkozóan, hogy a támadott bírói döntés az indítványozó szerint miért okozza az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított joga sérelmét.

[11] 3. Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz nem tett eleget az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* pontjában, valamint 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjában írt feltételeknek az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. március 8.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3373/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3142/2022. (IV. 1.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.20.013/2020/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. Az indítványozó természetes személy 2021. március 30-án az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybíróséghoz, melyben, illetve a 2021. július 7-én benyújtott indítvány-kiegészítésében kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.20.013./2020/14. számú ítélete, a Fővárosi Ítélőtábla 7.Pf.20.479/2019/8. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék 38.P.24.778/2017/49. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésével, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésével.

[2] 2. Az indítványozó egy tulajdonjog megállapítása iránti per alperesi beavatkozója volt. Az indítvány alapjául szolgáló tényállás a következő volt.

[3] Az indítványozó a G. J.-né természetes személy felperes által indított perben az alperes, egy budapesti kerületi önkormányzat oldalán, alperesi beavatkozóként vett részt, továbbá egy másik, a jelen alapperrel párhuzamosan folyó másik perben felperesként állt szemben ugyanezen ingatlan vonatkozásában az önkormányzattal, valamint az itt felperes (és ott alperesi beavatkozó) G. J.-nével. Mindkét per arra irányult, hogy az évtizedek óta a tulajdoni lap szerinti tulajdonosa által ténylegesen nem használt ingatlan elbirtoklását állapítsa meg; jelen perben a felperes állította az elbirtoklást az önkormányzattal szemben, a párhuzamosan futó másik perben pedig az itteni alperesi beavatkozó szintén az önkormányzattal szemben. Mivel mind az indítványozó, mind G. J.-né a tulajdoni lapon a kerületi önkormányzat tulajdonaként nyilvántartott ingatlan elbirtoklásának a megállapítását kérték, ezért a két per egymást kizáró jellegű volt: az egyikben a felperesi igény jogosságának megállapítása kizárta a másik perben a másik felperes hasonló igényét.

[4] Jelen alapper perbírósága, a Fővárosi Törvényszék a per során a párhuzamosan futó másik eljárás iratanyagát jelen alapper iratanyagához csatolta, és a párhuzamosan futó eljárásban beszerzett bizonyítékokat, köztük az abban a perben ugyanazon releváns tények vonatkozásában már meghallgatott tanúk vallomásáról készült jegyzőkönyveket felhasználta, és azokat a bizonyítási eljárás során – a szabad bizonyítás elve alapján – értékelte. Mindemellett önálló bizonyítást is lefolytatott, így két olyan érdemi tárgyalást is tartott, melyen bizonyításfelvételre került sor. Mindezek alapján a Fővárosi Törvényszék 38.P.24.778/2017/49. számú ítéletével megállapította a felperes G. J.-né elbirtoklását, és kötelezte az alperest és az alperesi beavatkozó későbbi indítványozót e bejegyzés tűrésére.

[5] A törvényszék ítéletének indokolása értelmében a perbeli ingatlant a Magyar Állam 1952-ben államosította, 1992 óta pedig az az ingatlan helye szerinti fővárosi kerületi önkormányzat tulajdonában van. Az ingatlan eredeti, 1952 előtti tulajdonosa még a kisajátítás előtt egyik rokonára hagyta az ingatlant, ő pedig később, már a kisajátítást követően, a felperesre. A felperes örökösként már az 1980-as évek óta az ingatlant sajátjának tekintette, az önkormányzati tulajdonba kerülést követően pedig annak őrzéséről, állagmegóvásáról gondoskodott, többek között éppen a telekszomszéd, az indítványozó útján, akinek a részére alkalmanként ezért cserébe fizetett is. 1998-ban az ingatlant a perben nem érintett személyek csalárd módon meg kívánták szerezni, melylyel szemben a felperes lépett fel magát az ingatlan jogos birtokosának tekintve. Hatóságok előtt, különböző iratokban, valamint más alkalmakkor is hangoztatta, hogy az ingatlan „telekkönyvön kívüli örökölt tulajdonosa". 1989-től többféle intézkedést is tett a tulajdonjog megszerzésére, például különböző hatóságoknak és közjogi méltóságoknak írt ezzel kapcsolatban levelet. Ehhez képest a bíróság megállapítása szerint az alperesi

beavatkozó birtoklása származtatott volt, a felperes felhatalmazásán alapult, ő maga azonban nem viselkedett tulajdonosként, az ezzel kapcsolatos bizonyítási indítványairól, például arról, hogy magát az ingatlan jogos birtokosának tekintve fákat ültetett volna, az bizonyosodott be, hogy ellentétben állnak a tényekkel. Az alperesi beavatkozó indítványozó lánya is úgy tanúskodott, hogy szülei a felperes megbízásából és az ő érdekében jártak el, gondoskodtak az ingatlan megóvásáról.

[6] Összességében mind a jogos birtoklás szubjektív tudata, mind az objektív körülmények egyértelművé tették, hogy az ingatlanra a felperes sajátjaként tekintett, annak jogos birtokosának gondolta magát, és a külvilág felé tett megnyilvánulásaiban is jogos birtokosként viselkedett. Birtoklása folyamatos volt, melyet nem érintett az, hogy az ingatlan megóvására megbízta az alperesi beavatkozót; ennek eredményeként az elbirtokláshoz szükséges 15 éves időszak legkésőbb 1992-ben elkezdődött, az elbirtoklás pedig 2007-ben bekövetkezett.

[7] A fellebbezés folytán eljáró Fővárosi Ítélőtábla 7.Pf.20.479/2019/8. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét annak érdemét tekintve helybenhagyta, pusztán a fizetendő perköltség összegét szállította le. Az ítélet indokolása értelmében az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen és teljes körűen állapította meg, és abból helyes jogi következtetést vont le. A tényállás megállapításához felhasznált bizonyítékok elégségesek és megfelelőek voltak, további bizonyításra vagy a párhuzamos eljárásban az ezen eljárás során is releváns tényekre meghallgatott tanúk vallomását tartalmazó jegyzőkönyvek helyett közvetlenül a tanúk meghallgatására nem volt szükség. A felperes sajátkénti birtoklása bizonyítást nyert, mind a szubjektív, mind az objektív feltételek tekintetében megalapozott következtetésre jutott az elsőfokú bíróság, és a felperesi elbirtoklás megállapítása is helytálló.

[8] A felülvizsgálati eljárás során a Kúria Pfv.I.20.013/2020/14. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Nem találta megalapozottnak az alperesi beavatkozó hivatkozását arra, hogy a két párhuzamos eljárásban az alapján dőlt el az ingatlan sorsa, hogy melyik ér véget előbb, továbbá sem annak nem tulajdonított jelentőséget, hogy a jelen alapperben az eljáró bíróságok rövidebb tárgyalási időközöket határoztak meg, sem annak, hogy a releváns tényekkel kapcsolatos bizonyítékokat a tanúk közvetlen meghallgatásával vagy a párhuzamosan folyó eljárásban keletkezett jegyzőkönyvek és más iratok jelen eljárás iratanyagához szerelésével szerezte-e meg a bíróság. Nem valósult meg a tisztességes eljárás – alperesi beavatkozó által állított – sérelme sem azzal, hogy az általa javasolt tanúkat – a jelen per tárgyával össze nem függő tények bizonyítására – nem hallgatta meg a bíróság, és nem sérült ezáltal a „bírói közvetlenség elve” sem. A szabad bizonyítás rendszerében bármely bizonyíték felhasználható, amely a releváns tények bizonyítására alkalmas, jelen perben pedig a bárhogyan beszerzett bizonyítékok erre alkalmasak voltak, és az ítéletet érdemben megalapozták.

[9] 3. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben – az indítványkiegészítésében pontosított indítványa alapján – kérte a támadott döntések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésével, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésével.

[10] Érvelése szerint az eljárás során sérült a tisztességes eljáráshoz való joga részét képező fegyveregyenlőség elve, valamint a tárgyalás tartásához való joga, mert míg a párhuzamos eljárásban az érintett tanúkat személyesen hallgatta meg annak perbírósága, jelen alapperben a törvényszék nem tett eleget az indítványozó bizonyítási indítványainak, és a meghallgatni indítványozott tanúkat nem hallgatta meg személyesen a bíróság, ezt pedig sem a másodfokú bíróság, sem a Kúria nem találta jogsértőnek. Emellett az elsőfokú bíróság – az előbbi ténnyel összefüggésben – mindössze két olyan tárgyalást tartott, amelyben érdemi bizonyításfelvételre került sor. Emellett önkényes megkülönböztetést valósított meg az elsőfokú bíróság akkor, amikor a felperes bizonyítási indítványainak helyt adott, az alperesi beavatkozó indítványát pedig mellőzte, így „különbség keletkezett a felperes és az alperesi beavatkozó bizonyítási lehetőségei, azaz a bizonyítás körében őket illető joghelyzet között”. Sérelmezte a bizonyítás eredményét is; szerinte a lefolytatott bizonyítás alapján is azt kellett volna megállapítani az eljáró bíróságoknak, hogy a felperes nem birtokolta sajátjaként az ingatlant, a felperesre ugyanis a szomszédok és az indítványozó rokonai nem emlékeztek. Véleménye szerint összességében a másik perben keletkezett tanúvallomások jegyzőkönyve okirati bizonyíték, mely bizonyító erejét tekintve nem azonos azzal, mintha a tanúkat közvetlenül hallgatta volna meg az eljáró bíróság. Ugyanakkor végül azt is előadta, hogy a másik, párhuzamosan futó perben is pervesztes lett, azaz ottani, felperesként benyújtott kereseti kérelmét tulajdonjoga elbirtoklás címén történő bejegyzésére az azon perben eljáró tanács elutasította.

[11] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket. Az indítvány határidőben érkezett, a sérelmezett bírósági döntések alkotmányjogi panasszal támadhatók, az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, az indítványozó érintettnek minősül, és Alaptörvényben biztosított jogai sérelmét állítja; ugyanakkor e vizsgálat alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásra alkalmatlan, ennek alapján nem fogadható be.

[12] Az indítványozó egyrészt a bíróságok által megállapított tényállást, másrészt a levont jogi következtetéseket kifogásolja. Mivel az indítvány a bírósági döntések tartalmi kritikáját jelenti, és elsődlegesen a bizonyításfelvétel és a bizonyítékértékelés módját sérelmezi, ezért az nem veti fel annak a lehetőségét, hogy akár a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, akár hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről volna szó, így a panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételnek.

[13] A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése – az ún. szabad bizonyítás rendszerében különösen –, valamint a jogszabályok értelmezése a bíróságok, ezen belül is elsősorban a Kúria, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság továbbá már a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzésben kifejtette, ezzel kapcsolatos gyakorlata pedig azóta is töretlen, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. […] [A]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban […] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}

[14] 5. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.20.013./2020/14. számú ítélete, a Fővárosi Ítélőtábla 7.Pf.20.479/2019/8. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék 38.P.24.778/2017/49. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. március 8.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/722/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3143/2022. (IV. 1.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Zalaegerszegi Törvényszék3.Gf.40.050/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Noll László ügyvéd) útján Zalaegerszegi Törvényszék 3.Gf.40.050/2018/6. számú ítélete ellen nyújtott be alkotmányjogi panaszt és kérte annak alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott végzés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, 28. cikkét, VI. cikk (2) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.

[2] 1.1. Az ügy előzménye, hogy az indítványozó 2017. november 13-án megvásárolt két hévízi ingatlant. Az adásvételi szerződést készítő ügyvéd lekérte az ingatlanok tulajdoni lapját, és ennek megfelelően rögzítésre került, hogy az adásvétel napján az ingatlanokat milyen terhek terhelik. Eszerint a két érintett ingatlanra végrehajtási jogot jegyeztek be egy budapesti székhelyű cég javára 1 687 830 Ft és járulékai erejéig (külön-külön mindkét ingatlanra ugyanezen összegben). A két ingatlanra emellett végrehajtási jogot is bejegyeztek (külön-külön mindkét ingatlanra, a bejegyző határozatok száma: 32.026/2017.02.16. és 43.714/2016.12.21.), 2 281 410 Ft és járulékai erejéig, amelyeknek jogosultja a Nemzeti Adó és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV).

[3] Az adásvételi szerződés alapján az indítványozó tulajdonjogát 2017. november 14-én jegyezte be az ingatlannyilvántartásba a Keszthelyi Járási Hivatal Földhivatala.

[4] A végrehajtó 2018. január 22-én árverési hirdetményt tett közzé az egyik érintett ingatlanra, amely hirdetmény alapján 2018. január 27 és március 28. között lehetett az ingatlanra vételi ajánlatot tenni. Az indítványozó 2018. február 6-án, az árverési hirdetmény átvételét követően, azt kérte a végrehajtótól, hogy a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 138. § (6) bekezdése alapján számszerűsítse a NAV felé fennálló tartozást, mivel az indítványozó szeretné megfizetni az ingatlannyilvántartás szerinti követelést. A végrehajtó arról tájékoztatta az indítványozót, hogy a NAV felé fennálló tartozás teljes összege – a kérdéses ingatlan vonatkozásában – 14 625 625 Ft.

[5] Az indítványozó megkereste az illetékes NAV Zala Megyei Adó- és Vámigazgatóságot, amely 2018. február 20-án kelt tájékoztatásban arról tájékoztatta az indítványozót, hogy nemcsak a tulajdoni lapra feljegyzett terhekért felel, hanem a teljes tartozásért köteles helyt állni.

[6] Az indítványozó ezt követően az eladóval szemben, valamint a NAV-val szemben végrehajtás korlátozása iránti keresetet terjesztett elő, és kérte, hogy a NAV követelésének végrehajtására irányuló 444.AV.0006/2017. számon folyamatban volt végrehajtási eljárást 2 281 410 Ft és járulékai összegre korlátozza. Az indítványozó hangsúlyozta, hogy az érintett ingatlanok megvételekor az volt ismert előtte, hogy a két ingatlanon a NAV javára 2 281 410 Ft és járulékai erejéig követelés áll fenn, és az ingatlanok tulajdonjogát úgy tudja megszerezni, ha mint dologi kötelezett felel a végrehajtást kérő felé. Az árverés kitűzésekor feltüntetett 12 792 406 Ft és járulékai iránti igény az adásvételi szerződésekor számára nem volt ismert. Az indítványozó hangsúlyozta, hogy a szerződése megkötésekor igazolható módon meggyőződött az ingatlan terheiről. Álláspontja szerint az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény 5. § (1) bekezdése alapján közhiteles nyilvántartás. Az indítványozó szerint a forgalom biztonságát veszélyezteti, ha olyan tartozásokért is helyt kell állnia, amelyek az ingatlan tulajdoni lapján nem szereplenek.

[7] A Keszthelyi Járásbíróság 6.Gp.20.180/2018/10. számú ítéletével elutasította a keresetet. A bíróság megállapította, hogy a Keszthelyi járási Hivatal Földhivatala 43.530/2017.11.14. számú határozatával (a továbbiakban: földhivatali bejegyző határozat) az indítványozó tulajdonaként ugyanezen határozatával bejegyzett ingatlanra a NAV végrehajtási jogát 2 281 410 Ft és járulékai erejéig. A 444.AV.0006/2017. szám alatt folyamatban volt végrehajtási eljárásban a II. rendű alperes (vagyis az ingatlan eladójának) tartozása 15 591 500 Ft volt az I. rendű alperes (NAV) felé. A NAV mint I. rendű alperes arra hivatkozott, hogy a követelés jogosultját a közigazgatási végrehajtásra irányuló jogszabályok szerinti jogok is megilletik, így a végrehajtható okirat alapján foganatosított ingó, ingatlan és követelésfoglalás hatályát az adóhatóság kiterjesztheti a foglalást követően végrehajthatóvá vált tartozásokra, költségekre is, amelyről az adóhatóság az adózót értesíti. A bíróság megállapította, hogy a NAV az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 150. § (2) bekezdése alapján jogszerűen terjesztette ki a foglalást követően végrehajthatóvá vált tartozásokra és költségekre. A bíróság szerint ezzel nem sérült a Vht. 138. § (6) bekezdése, és megállapította, hogy a végrehajtásra a Vht. 4. § (1) bekezdése alapján került sor. Ezért úgy ítélte meg, hogy a végrehajtás korlátozása nem indokolt.

[8] 1.2. Az indítványozó az első fokon eljáró bíróság ítéletével szemben fellebbezést terjesztett elő. A Zalaegerszegi Törvényszék 3.Gf.40.050/2018/6. számú ítélete az elsőfokú bíróság döntését helybenhagyta. A másodfokon eljáró bíróság az elsőfokú ítélet jogi indokolását kiegészítette. Eszerint annak a körülménynek nem volt jelentősége, hogy a NAV mikor vette át a földhivatal bejegyző határozatát. Kifejtette, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:170–171. §-ban foglalt közhitelesség elvének szabálya, a bejegyzés elvének szabálya [Ptk. 5:168. § (1) bekezdés] és az ez alól kivételt képező Ptk. 5:168. § (3) bekezdés között nincs jogszabályi ellentét. A bíróság arra hivatkozott, hogy az I. rendű alperes (valójában a felperes, vagyis az indítványozó) az ingatlant terhelő adótartozás tényéről tudott, azonban összegét illetően a Ptk. 5:168. § (3) bekezdés és a bejegyzés idején hatályban volt régi Art. 150. § (2) bekezdése együttes alkalmazásával az adóhatóságnak jogában állt kiterjeszteni az újabb esedékessé vált adótartozásokra is, külön, további ingatlannyilvántartási bejegyzés nélkül. A bíróság szerint tehát az indítványozó tévesen hivatkozott arra, hogy az adóhatóság kizárólag az adóssal szemben folytathatna le végrehajtási eljárást.

[9] 2. Az indítványozó ezt követően fordult Alkotmánybírósághoz, és kérte a Keszthelyi Járásbíróság 6.Gp.20.180/2018/10. számú ítélete, valamint a Zalaegerszegi Törvényszék 3.Gf.40.050/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.

[10] Az indítványozó szerint a jogerős ítélet sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, [figyelemmel a 3152/2013. (VII. 24.) AB határozatra] a forgalombiztonság beletartozik a jogbiztonságba és így a jogállamiság elvének részét képezi. Az ingatlannyilvántartás közhitelessége a forgalombiztonságot hivatott biztosítani. Az indítványozó hivatkozott még az 51/2009. (IV. 28.) AB határozatra, ami szerint az ingatlannyilvántartás közhitelessége azt jelenti, hogy az ingatlannyilvántartás amennyire lehetséges, feleljen meg a tényleges jogi helyzetnek. Álláspontja szerint a támadott bírói döntésben foglalt jogértelmezés – mivel figyelmen kívül hagyta a Ptk. 5:170. §-ban foglalt közhitelesség elvét, az régi Art. 150. § (2) bekezdésére hivatkozással bizonytalan (a norma címzettje számára előre nem látható) jogi helyzetet teremtett. Ezért sérült a jogállamiság elve.

[11] Az indítványozó szerint az Alaptörvény 28. cikkét is sérti a támadott ítélet, mivel ez alapján a bíróságoknak a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt kell szem előtt tartaniuk a jogszabályok értelmezésekor, ami jelen esetben nem valósult meg. A közhiteles nyilvános nyilvántartások funkciója az indítványozó szerint a forgalom biztonsága, a piaci szereplők megbízható információkkal ellátása és ezen keresztül a piaci tranzakciók kockázatának csökkentése. Ezeket a funkciókat csak akkor tudja egy nyilvántartás betölteni, ha az adatok valóságnak megfelelése biztosított, és nem fenyeget az a veszély, hogy utóbb kiderül, hogy az adat nem volt a valóságnak megfelelő. Ezzel összefüggésben hivatkozott a 8/1998. (III. 20.) AB határozatra.

[12] Az Alaptörvény XIII. cikk – tulajdonhoz való jog – sérelmét abban látja az indítványozó, hogy az ügyében az újabb esedékessé vált adótartozásokat akkor terjesztette ki rá az adóhatóság, amikor már a tulajdonjoga az adásvételi szerződés alapján bejegyzésre került. Hivatkozott a 3051/2016. (III. 22.) AB határozatra és arra, hogy a tulajdonhoz való jog a már megszerzett tulajdont védi, amit a bíróság nem vett figyelembe az ügye elbírálása során. Nevezetesen, hogy az indítványozó tulajdonszerzését követően kívánta a NAV érvényesíteni az esedékessé vált, de az indítványozó tulajdonszerzésekor be nem jegyzett adótartozásokat és járulékait. Az indítványozó szerint ugyanezen okból sértette a bíróság döntése az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésben foglalt otthon nyugalmához való jogát is. Az indítványozó szerint ugyanis azáltal sérült a tulajdonhoz és otthon

nyugalmához való jog, hogy a bíróság a régi Art. 150. § (2) bekezdése alapján elfogadta, hogy a NAV utólag – az indítványozó tulajdonszerzését követően – kiterjesztette a nyilvántartásba bejegyzetthez képest lényegesen magasabb összegű tartozást. Ez azért vet fel alkotmányossági problémát, mert az adóhatóság kizárólag az adózót értesíti a kiterjesztésről. Vagyis bár az új tulajdonos válik dologi kötelezetté, a kiterjesztés kizárólag az adózóra vonatkoztatható, a dologi kötelezettre nem. Az értesítés elmaradása a dologi kötelezettel szemben az otthon nyugalmához való jogát sérti az indítványozó szerint, ugyanis körültekintően járt el az adásvételi szerződés megkötésekor, ezért az adótartozás vonatkozásában jóhiszemű harmadik félnek minősül és okkal bízhatott abban, hogy tulajdonában nem háborgatják. Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy a Ptk. 5:174. §-a alapján a közhitelesség az is jelenti, hogy vitás esetben a bejegyzett jog előnyt élvez. Utalt az indítvány a 80/2006. (XII. 20.) AB határozatra, és arra, hogy az ingatlannyilvántartásban bízva magában foglalja a jóhiszeműség azon szubjektív elemét, hogy a fél az ingatlannyilvántartástól eltérő valós jogi állapotról nem tud és ne is kell tudnia. A kellő körültekintés a teljes tulajdoni lap (ingatlannyilvántartási térkép, okirattár, törölt bejegyzések megtekintése) ismeretét jelenti, aminek az indítványozó eleget tett.

[13] Az indítványozó hivatkozott továbbá a 3076/2017. (IV. 28.) AB határozatra, és arra, hogy a tulajdonhoz való jog a közhatalmi beavatkozással szemben nyújt védelmet. Álláspontja szerint az adóhatóság eljárása az ő ügyében közhatalmi beavatkozásnak minősül, ezért mint tulajdonszerző fokozottabb alkotmányjogi védelmet élvez.

[14] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelme körében az indítványozó arra hivatkozott, hogy az adóhatóság az ügyben nem járt el tisztességesen, mivel figyelmen kívül hagyta azt, hogy az indítványozó a tartozásért mint dologi kötelezett köteles helyt állni, illetve hogy helytállásának mértéke az az összeg, ami az ingatlannyilvántartásban az adásvétel időpontjában szerepelt.

[15] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését azért sérti a támadott bírói döntés, mert a bíróság figyelmen kívül hagyta az indítványozó ügyben előadott érveit és az ingatlannyilvántartás közhitelességét, a Ptk. 5:174. § (1) bekezdését, ami alapján a jóhiszemű és ellenérték fejében szerző javára az ingatlannyilvántartás tartalmát akkor is helyesnek és teljesnek kell tekinteni, ha az a valódi anyagi jogi állapottól eltér. A Ptk. 5:175. §-a alapján az ingatlannyilvántartásba bejegyzett jóhiszemű jogszerzővel szemben nem érvényesítheti jogát az, aki már megszerezte a jogot, de elmulasztotta bejegyeztetni, míg egyes tények feljegyzésének elmaradása esetén a jogosult nem érvényesítheti azokat a jóhiszemű harmadik jogszerzővel szemben, informatív tények esetében a feljegyzés elmaradása az azokhoz fűződő joghatásokat nem érinti.

[16] Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy a támadott bírósági döntés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését (jogorvoslathoz való jog) ezzel kapcsolatban azonban érvelést, indokolást nem adott elő.

[17] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát kiegészítette, ez azonban tartalmilag azonos az eredeti indítványával.

[18] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az érdemi elbírálással szemben támasztott követelményeknek. Az indítvány az Abtv. 27. §-a alapján kérte az alkotmányossági vizsgálat lefolytatását.

[19] 3.1. Az Alkotmánybíróság elsőként az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az érdemi vizsgálat törvényi feltételeinek.

[20] Az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. § (1) bekezdésében, valamint 52. § (1b) bekezdés *a)–f)* pontjában foglalt követelményeknek eleget tesz. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt határidőn belül adta postára, megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést, megjelölte az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, valamint kifejezett kérelmet a Fővárosi Ítélőtábla indítvánnyal támadott döntése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)* és *c)* pontja].

[21] Az Abtv. 27. §-ában meghatározott egyedi ügyben való érintettség megállapítható: az indítványozó, mint az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló per felperese, nyilvánvalóan érintettnek tekinthető. A panasszal támadott döntéssel szemben további (rendes) jogorvoslati eljárás nem vehető igénybe, ezért a panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdés *b)* pontjában és az Ügyrend 32. § (2) bekezdés *b)* pontjában foglalt követelményeknek eleget tesz.

[22] 3.2. Az indítvány több alaptörvényi rendelkezés sérelmére hivatkozott: az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, 28. cikke, VI. cikk (2) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelmére.

[23] Az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasz előterjesztésére Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozással van lehetőség. Az indítványozó által hivatkozott B) cikk (1) bekezdés – az indítványozó által felvetett értelmezésre tekintettel –, és 28. cikk ennek a követelménynek nem felel meg. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése a jogállamiság követelményét rögzíti, amelynek számos részelemét nevesítette az Alkotmánybíróság gyakorlata. Ezek közül az Alkotmánybíróság kizárólag a kellő felkészülési idő és visszaható hatály tilalmának megsértését fogadja el alkotmányjogi panasz hivatkozási alapjaként. Az indítvány azonban nem ebben az összefüggésben vetette fel a jogállamiság sérelmét, így érdemi vizsgálatnak ezen indítványi elem tekintetében nincs helye. Az Alaptörvény 28. cikke nem Alaptörvényben biztosított jogot fogalmaz meg, így arra alkotmányjogi panasz nem alapítható.

[24] Az Alkotmánybíróság az indítvány határozottságának követelményei körében vizsgálja az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontjában írt feltételt, amely szerint az indítvány akkor tartalmaz határozott kérelmet, ha bemutatja az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét és egyértelmű indokolást ad elő arra nézve, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény felhívott szabályaival. Az Alkotmánybíróság ennek során megállapította, hogy az indítvány egyáltalán nem tartalmaz arra vonatkozó indokolást, hogy miért ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével.

[25] 3.3. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésére, XIII. cikk (1) bekezdésére, XXIV. cikk (1) bekezdésére, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított indítványi kérelem megfelel-e az Abtv. 29. §-a szerinti követelménynek. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.

[26] Az Alaptörvény XIII. cikk, vagyis a tulajdonhoz való jog sérelme kapcsán arra hivatkozott az indítványozó, hogy az általa megvásárolt ingatlantulajdonra olyan adótartozást kívánt érvényesíteni az adóhatóság, amelynek az indítványozó által megvásárolt ingatlan volt a tárgya, és ő, mint az új tulajdonos vált dologi kötelezetté. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben rámutat arra, hogy az indítványozó annak tudatában szerezte meg az ingatlan tulajdonát, hogy azon végrehajtási jogot jegyeztek be többek között az adóhatóság javára. Az indítványozó ezzel összefüggésben azt kifogásolta, hogy utólag, már az adásvételt követően szerzett tudomást arról, hogy az adótartozás nagyjából hétszerese annak az összegnek, mint amit az ingatlan-nyilvántartásban az adásvétel időpontjában szerepelt, s amelyre az adóhatóság az adóhatóság által foganatosítandó végrehajtási eljárásokról szóló 2017. évi CLIII. törvény (a továbbiakban: Avt.) 31. § (4) bekezdése alapján terjesztette ki a végrehajtási jogot. Eszerint „[a] végrehajtható okirat alapján foganatosított ingó-, ingatlan-, illetve követelésfoglalás hatályát az adóhatóság kiterjesztheti a foglalást követően végrehajthatóvá vált tartozásokra, költségekre is, amely tényről az adóhatóság az adóst értesíti". Korábban – 2017. január 31-ig tartó hatállyal – ugyanígy rendelkezett az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCIII. törvény 150. § (2) bekezdése is. Az indítványozónak tehát az adásvétel időpontjában tudnia kellett, hogy az adóhatóságnak jogszabályi felhatalmazása van arra, hogy az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett végrehajtási jogát a később esedékessé vált tartozásokra is kiterjessze. Az, hogy az indítványozó mint vevő és az eladó között milyen megállapodás született az adásvétel időpontjában az ingatlanra bejegyzett végrehajtási jogok, egyéb követelések viselését illetően: a kettejük közötti kötelmi jogviszony kérdéskörébe tartozik, amit a szerződési szabadság körében a felek állapíthatnak meg. A szerződési szabadság alapján a feleket terhelő kötelezettségek és őket megillető jogosultságok vonatkozásában a felek között létrejött megállapodás és a tulajdonhoz való jog között nincs értékelhető alkotmányjogi összefüggés.

[27] Nincs értékelhető alkotmányossági összefüggés az Alaptörvény XXIV. cikke (hatósági tisztességes eljárás) és az indítványozó azon felvetése között sem, miszerint helytállásának mértéke az az összeg, ami az ingatlan-nyilvántartásban az adásvétel időpontjában szerepelt. Az eladó és a vevő közötti megállapodás kérdéskörébe tartozik, hogy melyikük milyen mértékben vállal kötelezettséget az ingatlant terhelő követelések teljesítéséért. Ilyen megállapodás hiányában az általános jogszabályi rendelkezések alapján kötelesek a felek helytállni az ingatlannal kapcsolatos terhekért.

[28] Az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésének (otthon nyugalma) sérelme amiatt áll fenn az indítványozó szerint, mert az adótartozás kiterjesztéséről csak az adózót értesítette az adóhatóság, őt, a végrehajtási joggal terhelt ingatlan tulajdonosát nem. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdéséből közvetlenül nem vezethető le arra vonatkozóan alkotmányos követelmény, hogy adóhatósági ügyben milyen körben kell az érintettek, és így azok körét meghatározni, akik részére a hivatalos iratokat kézbesíteni kell. A közlési kötelezettséggel érintettek körét a konkrét eljárási cselekmény és az azzal érintettek köre,

a kézbesítéshez fűződő eljárási jogok és kötelezettségek függvényében a jogalkotó határozza meg, ami azonban az otthon nyugalmát megfogalmazó alaptörvényi rendelkezéssel nem áll alkotmányossági összefüggésben.

[29] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az indítványozó a bíróság jogértelmezését vitatta (a bíróság figyelmen kívül hagyta az indítványozó ügyben előadott érveit és az ingatlan-nyilvántartás közhitelességét, a Ptk. 5:174. § (1) bekezdését, ami alapján a jóhiszemű és ellenérték fejében szerző javára az ingatlan-nyilvántartás tartalmát akkor is helyesnek és teljesnek kell tekinteni, ha az a valódi anyagi jogi állapottól eltér). Az Alkotmánybíróság gyakorlata, hogy „a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon" {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; legutóbb lásd: 3241/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [37]}. Az indítványozó szerinti vélt vagy valós jogszabálysértés nem szolgálhat alapul az Alkotmánybíróság eljárására. A fentiekben kifejtettek alapján az indítványozó mögöttes felelősségét egyrészt az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény és az Avt., másrészt az indítványozó és az eladó közötti kötelmi jogviszony (szerződés) határozza meg. Amennyiben a felek között jogvita van azzal kapcsolatban, hogy a közöttük létrejött szerződés alapján kit és milyen mértékű helytállási kötelezettség terhel, az önmagában nem vet fel alkotmányossági kérdést.

[30] 4. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felelt meg az Abtv. 27. §-ában, 29. §-ban, valamint 52. § (1b) bekezdés *e)* pontjában foglalt befogadási kritériumoknak, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdésének megfelelően, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. március 8.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/622/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3144/2022. (IV. 1.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 204.Kpk.45.033/2018/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. Egy gazdasági társaság indítványozó (a továbbiakban: indítványozó1.), valamint egy magánszemély indítványozó (a továbbiakban: indítványozó2.) jogi képviselője (dr. Horváth M. Gábor ügyvéd) útján a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 204.Kpk.45.033/2018/7. számú végzése ellen nyújtottak be alkotmányjogi panaszt és kérték alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 43. §-a alapján. Az indítványozók álláspontja szerint a támadott végzés sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését.

[2] Indítvány-kiegészítésében az indítványozó2. kérte továbbá a Kúria Kfv.III.37.932/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is az Abtv. 43. §-a alapján az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére tekintettel, illetve mindkét támadott döntés esetében kezdeményezte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének megállapítását is.

[3] 2. Az ügy előzménye, hogy az indítványozók 2016. október 4. napján adásvételi szerződést kötöttek egymással több szántóföld művelési ágú földterületre vonatkozóan. Az adásvétel tárgyát képező ingatlanok a mező és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Fftv.) 5. § 17. pontja alapján mezőgazdasági földnek minősülnek, ezért az Fftv. alapján a vevő tulajdonszerzésének feltétele az elővásárlásra jogosultak felhívása és Budapest Főváros Kormányhivatala mint mezőgazdasági szakigazgatási szerv jóváhagyása szükséges. A mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (a továbbiakban: Fétv.) 16–17. § szerinti eljárás során az egyik jogosult nyilatkozatot tett, hogy élni kíván a Fftv. 18. § (1) bekezdés *b)* pont *bc)* alpontja alapján fennálló elővásárlási jogával.

[4] A mezőgazdasági igazgatási szerv az okiratokat megküldte a Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamara Budapest és Pest Megyei Elnöksége (a továbbiakban: NAK) részére, amely PE01-00124-7/2017. számon 2017. január 17-én kiállított állásfoglalásában mind az elővásárlás jogosultja, mind a vevő esetében támogatta a szerződés jóváhagyását, sorrendben első helyen az elővásárlásra jogosultat jelölve meg. Az állásfoglalással szemben a indítványozó2. kifogással élt. Budapest Főváros XXIII. kerület Soroksár Önkormányzat Képviselő-testülete 133/2017. (III. 14.) számú határozatával hatályában fenntartotta a NAK PE01-00124-7/2017. számú állásfoglalását, a kifogást pedig elutasította.

[5] A mezőgazdasági igazgatási szerv 2017. május 11-én kelt 570.053/6/2017. sz. határozatában megállapította, hogy a Fftv. 13. § (4) bekezdésében meghatározott nyilatkozatot a vevő nem nyújtotta be, ezért az adásvételi szerződés jóváhagyását az indítványozó2. vonatkozásában megtagadta. Rögzítette, hogy a képviselő-testület 133/2017. (III. 14.) számú határozatával szemben rendkívüli jogorvoslatot a felek nem terjesztettek elő. Az adásvételi szerződést az elővásárlásra jogosulttal jóváhagyta, és egyúttal felhívta az elővásárlásra jogosult figyelmét, hogy a szerződést a jóváhagyástól számított 30 napon belül be kell nyújtania Budapest Főváros Kormányhivatala XI. kerületi Hivatalához az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inyt.) 26. § (4) bekezdése alapján, továbbá az elővásárlásra jogosult javára történő bejegyzés iránti kérelemhez az eladó bejegyzési engedélyét is csatolni kell [Inyt. 32. § (6) bekezdés].

[6] Az indítványozó1. bírósági felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő az 570.053/6/2017. számú határozat ellen, és kérte, hogy a bíróság azt helyezze hatályon kívül és utasítsa új eljárásra a mezőgazdasági igazgatási szervet. A perbe beavatkozott az indítványozó2. az indítványozó1. mint felperes pernyertessége érdekében.

[7] 2017 októberében a két indítványozó ismételten adásvételi szerződést kötött az érintett termőföldterületekre, amelyet ezúttal is jóváhagyásra nyújtottak be a mezőgazdasági igazgatási szervhez. Mivel az indítványozó1.-nek határidőben volt szüksége a foglalóra, illetve a teljes vételárra, biztosítékul az ingatlanokat tudta felajánlani, amelyekre jelzálogjogot alapítottak. Az adásvételi szerződés felhívta az elővásárlásra jogosultakat, hogy vételi szándékuk bejelentésével egyidejűleg a vevő (indítványozó2.) által megfizetett foglalót helyezzék letétbe az eladó javára, valamint igazolják teljesítőképességüket.

[8] A mezőgazdasági igazgatási szerv 2017. december 21-én kelt 570.461/1/2017. számú végzésével elutasította a szerződés jóváhagyását, arra hivatkozással, hogy a kérelmet már egyszer elbírálta és az adásvételi szerződést az 570.053/6/2017. számú határozatával jóváhagyta az elővásárlásra jogosulttal, a tényállás pedig változatlan.

[9] Az 570.461/1/2017. számú végzéssel szemben az indítványozó1. bírósági felülvizsgálat iránti kérelmet terjesztett elő. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság – 2018. július 3-án kelt – 204.Kpk.45.033/2018/7. számú végzésével elutasította. Megállapította, hogy olyan ingatlanok vonatkozásában került sor az adásvételi szerződés megkötésére, amelyek jogi sorsa vitatott. És ugyan a korábbi és az újabb adásvételi szerződés lényeges elemeiben különbözött egymástól, ennek nem volt relevanciája az ügyben: az elsőfokú hatóságnak nem volt mérlegelési joga mindaddig, amíg az ingatlanok jogi sorsa vitatott.

[10] Időközben az elővásárlásra jogosult – akivel a mezőgazdasági igazgatási szerv az adásvételi szerződés jóváhagyta 570.053/6/2017. számú határozatával – keresetet indított a két indítványozóval szemben szerződés létrehozása iránt. A Fővárosi Törvényszék 2018. október 17-én kelt – 20.P.21.158/2018/19. számú ítéletében a keresetet elutasította. A bíróság megállapította, hogy az eladó bejegyzési engedélyét, amelyet csatolni kell a bejegyzés iránti kérelemhez, az indítványozó1., mint eladó nem adta meg. Az újabb adásvételi szerződésre a két indítványozó azon álláspontja miatt került sor, mert az első adásvételi szerződést semmisnek tartották. A 2016-ban megkötött adásvételi szerződés szerint a vevőnek foglalót kellett letétbe helyeznie, valamint teljesítőképességét igazolnia a foglalót meghaladó összegre. Az elővásárlásra jogosult ezeknek nem tett eleget, ennek ellenére kérte az eladó bejegyzési engedélyre vonatkozó nyilatkozatát. A bíróság hivatkozott a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:222. § (1)–(4) bekezdésére. Megállapította, hogy az indítványozók (mint alperesek) nem vitatták sem az elővásárlásra jogosult ezen minőségét, ahogy azt sem, hogy a törvényes határidőben tette meg az elfogadó nyilatkozatot, azonban nem tett eleget a szerződésből fakadó követelményeknek: a teljesítőképességi igazolásnak és a foglaló letétbe helyezésének. Ezért elfogadta az indítványozók azon érvelését, hogy az elővásárlásra jogosult mint felperes a joghatás kiváltására nem alkalmas módon tett elfogadó nyilatkozatot.

[11] Az első adásvételi szerződés elővásárlásra jogosulttal történt jóváhagyásáról rendelkező 570.053/6/2017. számú határozat bírósági felülvizsgálata iránti eljárásban a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 44.K.32.266/2017/34. számú ítélete (kelt: 2018. október 30-án) a határozatot hatályon kívül helyezte és a mezőgazdasági igazgatási szervet új eljárásra kötelezte. A bíróság a jóváhagyási eljárás I. és II. szakaszának újbóli lefolytatását rendelte el, mivel – mint megállapította – a kamara állásfoglalásával szemben benyújtott kifogást elbíráló képviselő-testületi határozattal szemben az indítványozó1. bírósági felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, a mezőgazdasági igazgatási szerv ennek ellenére hozta meg döntését a szerződés jóváhagyása kérdésében. Ezért a közigazgatási eljárás nem volt jogszerű.

[12] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 204.Kpk.45.033/2018/7. számú végzésével szemben – amelynek tárgya az 570.461/1/2017. számú végzés bírósági felülvizsgálat iránti kérelem volt – az indítványozó1. felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. A Kúria Kfv.III.37.932/2018/2. számú végzésével a kérelmet elutasította, mivel a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról és az egyes közigazgatási nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról szóló 2005. évi XVII. törvény (a továbbiakban: Knptv.) alapján 3. § (4) bekezdés alapján nincs helye további jogorvoslatnak a közigazgatási hatósági végzés bírósági felülvizsgálata során hozott bírósági végzés ellen.

[13] 3. Az indítványozók ezt követően terjesztettek elő alkotmányjogi panaszt a Kúria Kfv.III.37.932/2018/2. számú végzésével szemben.

[14] Az indítványozók szerint a támadott bírósági végzés „egy olyan hivatali gyakorlatot, jogértelmezést, valamint olyan bírói gyakorlatot és jogértelmezést hagy jóvá, mely korlátozza a tulajdonosnak a tulajdonával való rendelkezésének a szabadságát, mely a tulajdonhoz való jog részjogosítványa". Ez álláspontjuk szerint abban áll, hogy a bíróság arra alapozta támadott döntését, hogy az indítványozók között korábban már létrejött egy adásvételi szerződés. A jóváhagyott szerződés (az eladó és az elővásárlásra jogosult között) tekintetében jogvita van

folyamatban, ami a bíróság szerint az újabb szerződés megkötésének akadályát képezi. Az indítványozók szerint azonban ha a jóváhagyott szerződés szerinti vevő nem tenne eleget szerződési kötelezettségének, és az eladó ennek ellenére nem adhatná el ingatlanát (nem köthetne újabb adásvételi szerződést), azzal a tulajdonjoga kiüresedne. Az indítványozók szerint az a körülmény, hogy egy adott ingatlanra vonatkozóan per van folyamatban, nem érintheti a tulajdonnal való rendelkezést. Az indítványozók hivatkoztak arra, hogy az elővásárlásra jogosult vételárat nem fizette meg, amivel összefüggésben az elővásárlásra jogosult és az indítványozó(k) között per volt folyamatban.

[15] Indítvány-kiegészítésében az indítványozó2. az indítványt kiterjesztette második adásvételi szerződés tárgyában hozott 570.461/1/2017. számú végzés felülvizsgálatára irányuló Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 204.Kpk.45.033/2018/7. számú végzésére. A két támadott végzés kapcsán a tulajdonhoz való jog sérelmén kívül hivatkozott a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére is. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme kapcsán a következőket vetette fel az indítvány: „az indítványozó álláspontja szerint a mezőgazdasági szakigazgatási szerv határozata, és ezen keresztül az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági döntés is sértik az Alaptörvény XXVIII. cikkében biztosított érdemi bírói út igénybevételéhez fűződö alapjogot, mivel a közigazgatási szerv egy nyilvánvalóan polgári jogi bíróság hatáskörébe tartozó kérdést, nevezetesen azt döntötte el – hangsúlyozottan érdemi vizsgálat nélkül – a határozatával, hogy a kérelmezők (szerződő felek) nem jogosultak egymás közt tulajdonjog átruházására irányuló szerződést kötni, azaz nem jogosultak rendelkezni a tulajdonjogukkal, illetve nem jogosultak tulajdonjogot szerezni." Vagyis „az indítványozó alapjogi sérelme abban áll, hogy jogát vagy jogos érdekét az indítványozónak a hatóság, illetve bíróság érdemben nem vizsgálja meg és nem bírálja el, mondván, hogy korábban már vizsgálatot folytatott le és hagyott jóvá másik személlyel, aki igaz, hogy nem fizetett, aki igaz, hogy nem szerződésszerűen járt el, de érdemi vizsgálat nélkül semmilyen körülményt nem vizsgált sem a hatóság, sem a bíróság, így kiürült azon alkotmányos alapjog, hogy mindenkinek joga van, hogy ügyét bíróság elbírálja."

[16] 4. Az Alkotmánybíróság elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésének megfelelően.

[17] 4.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó1. kezdeményezte az 570.461/1/2017. számú végzés bírósági felülvizsgálatát és a Kúria előtti felülvizsgálati eljárást, vagyis a jogorvoslati jogait kimerítette.

[18] A Kúria Kfv.III.37.932/2018/2. számú végzését az indítványozó1. 2019. január 28-án vette kézhez. Az alkotmányjogi panaszt 2019. április 2-án terjesztették elő az indítványozók.

[19] Az alkotmányjogi panasz tartalmilag nem a Kúria döntését támadja, az ugyanis kizárólag azt állapította meg, hogy az ügyben a Knptv. 3. § (4) bekezdése alapján a felülvizsgálat kizárt. Az indítvány Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 204.Kpk.45.033/2018/7. számú végzésében foglaltakat vitatta, ezért tartalmilag annak alkotmányossági vizsgálatára irányult.

[20] Ugyanakkor a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 204.Kpk.45.033/2018/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását kifejezetten csak az indítvány-kiegészítés kezdeményezte, az eredeti indítvány nem. Az indítvány-kiegészítés előterjesztőjeként azonban az indítványozó1. már nem szerepel, azt csak az indítványozó2. (illetve a nevében eljáró jogi képviselő) írta alá. Így az alkotmányjogi panasz-kiegészítés tekintetében az indítványozó1. nem minősül indítványozónak.

[21] Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy az indítványozó1. az ügyben eljáró jogi képviselőnek – aki őt az alapulfekvő ügyekben több esetben is képviselte – nem adott meghatalmazást az Alkotmánybíróság előtti eljárásra, s ezt utólag, az Alkotmánybíróság felhívására sem csatolta.

[22] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani; az Abtv. 30. § (4) bekezdése értelmében pedig a döntés közlésétől, illetve az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének bekövetkezésétől számított száznyolcvan nap elteltével alkotmánybírósági eljárás megindításának nincs helye. Az indítvány által érintett bírósági eljárásban az indítványozó1. felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyet a Kúria hivatalból utasított el, mivel az ügyben törvény zárja ki a felülvizsgálatot. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 204.Kpk.45.033/2018/7. számú végzését az indítványozó1. 2018. július 16-án vette kézhez. A panasz elkésett, mivel azt a jogerős döntés kézhezvételétől számított 180 napos objektív, igazolási kérelemmel sem kimenthető határidőn jóval túl, a 260. napon nyújtotta be.

[23] 4.2. Az indítványozó2., akire mint vevőre nézve az 570.461/1/2017. számú végzés rendelkezést tartalmazott, nem kezdeményezte annak bírósági felülvizsgálatát, ennek következtében az Abtv. 27. § (1) bekezdés *b)* pontjában foglalt feltételnek az indítvány indítványozó2. vonatkozásában nem felel meg („az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva”).

[24] 5. Mindezekre tekintettel az alkotmányjogi panasz nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján tanácsban eljárva az Abtv. 27. §-a, 55. § (4) bekezdés *a)* pontja, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *d)* és *e)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. március 8.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/676/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3145/2022. (IV. 1.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 57.Pf.638.473/2018/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük (dr. Molnár Miklós Viktor ügyvéd) útján a Fővárosi Törvényszék 57.Pf.638.473/2018/9. számú ítélete ellen nyújtottak be alkotmányjogi panaszt és kérték annak alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a és 43. §-a alapján. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítélet sérti az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdését, VI. cikk (3)–(4) bekezdését, XII. cikk (1) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (7) bekezdését.

[2] 2. Az ügy előzményeként az indítványozók előadták, hogy egy Budapest, XI. kerület, Fehérvári úti vásárcsarnokban lévő 10 m^2 alapterületű bérlemény (a továbbiakban: üzlethelyiség) átvétele érdekében tárgyaltak az addig az üzlethelyiséget működtető betéti társasággal (bt.). Az indítványozók tájékoztatták az üzlethelyiség bérbeadóját, hogy az átvételt követően olyan tevékenységet kívánnak folytatni, amelyhez megfelelő engedélyekre van szükség. A korábbi bérlő úgy nyilatkozott, hogy az üzlethelyiség rendelkezik a tevékenységhez szükséges engedéllyel.

[3] Az eljáró ügyvédnél 2017. augusztus 31. napján a felek aláírták az „előszerződés és együttműködési megállapodás" megnevezésű vegyes kötelmi jogviszonyt létesítő okiratot. A szerződés megkötésekor az indítványozók 800 000 Ft összegű foglalót adtak át, továbbá megfizették az első havi bérleti díjat, 200 000 Ft-ot. Ezt követően az indítványozók az üzlethelyiség átalakítását megkezdték, oda új berendezéseket vásároltak és az általuk előzetesen közölt szándéknak megfelelő szolgáltatást megkezdték. Az előszerződés megkötését követően egy, a budapesti piacok és vásárcsarnokok hatósági ellenőrzésében részt vevő hatósági ellenőr tájékoztatta az indítványozókat, hogy az általuk végzett szolgáltatás folytatására az üzlethelyiség nem alkalmas, és erről szakvéleményt állított ki. Az indítványozók tájékoztatták a korábbi bérlőt a szakvéleményről, majd ezt követően a piacot üzemeltető Fővárosi Önkormányzat Csarnok és Piac Igazgatóságához (a továbbiakban: CSAPI) fordultak a helyzet orvoslása érdekében, aminek során megállapodtak arról is, hogy az indítványozók részére a tulajdonukat képező berendezések visszaszolgáltatásra kerülnek. 2017. október 6-án az indítványozók felmondták a megállapodást, majd 2017. október 10-én kelt levelükben a megfizetett 800 000 Ft összegű foglaló kétszeresének, vagyis 1 600 000 Ft-nak a visszafizetésére hívták fel a korábbi bérlőt, aki azonban ennek nem tett eleget.

[4] Ezt követően polgári peres eljárásra került sor. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 12.P.91.778/2017/20. számú ítéletében megállapította, hogy a felek között létrejött előszerződés tartalmilag részben munkaviszony létesítésére, részben bérleti jog albérletbe adására vonatkozó szerződéses elemeket tartalmazott. Ténylegesen azonban munkaviszony létesítésére vonatkozó szándéka a feleknek nem volt, az csupán az alperes és a CSAPI közötti szerződés 6. 2. pontban foglalt jogkövetkezmények elkerülését célozta, mivel a bérleti jog jogosultja a szerződő bt. volt, amelynek beltagja az alperes. Emiatt az alperes nem is rendelkezhetett volna a bérleti jog átruházásáról. Miután a bérleti jog átruházására a felek között nem jöhetett és nem is jött létre megállapodás, ezért az alperes nem követelheti alappal tartozások megfizetését. Erre tekintettel az első fokon eljáró bíróság kötelezte az alperest, hogy 1 600 000 Ft összeget, valamint 296 000 Ft késedelmi kamatot fizessen meg az indítványozók részére.

[5] A fellebbezés alapján eljáró Fővárosi Törvényszék indítvánnyal támadott 57.Pf.638.473/2018/9. számú ítélete részben megváltoztatta az első fokon eljáró bíróság döntését, és alperest a foglaló összege, vagyis 800 000 Ft, valamint 97 200 Ft késedelmi kamat megfizetésére kötelezte. A másodfokú bíróság megállapította, hogy a felek között létrejött előszerződés szerint: abban az esetben, ha a felek által tervezett üzlet-átruházás nem teljesül

olyan okból, amelyért egyik fél sem, vagy mindkét fél felelős, a foglaló visszajár. Ha a szerződés megszűnéséért a vevők (vagyis indítványozók) felelősek, az adott foglalót elveszítik. Amennyiben az eladó felelős, a kapott foglaló kétszeresét köteles visszatéríteni. A bíróság szerint a felek által kialakított szerződéses konstrukció lényege az üzletrész-átruházás volt, ehhez próbálták a megfelelő jogi eszközöket megteremteni, különös tekintettel arra, hogy az alperes mint magánszemély kötötte a szerződést a felperesekkel (indítványozókkal), aki maga nem volt a kérdéses üzletnek sem tulajdonosa, sem bérlője. Az üzlet tényleges bérlője az a betéti társaság volt, amelynek az alperes túlnyomórészt tulajdonosa, beltagja és ügyvezetője volt. A felperesek pedig, akik a vételárral a szerződés megkötésekor nem rendelkeztek, meg kívánták kezdeni a tevékenységet az üzletben addig is, amíg azt rendezni nem tudják. A bíróság azt is rögzítette, hogy amikor a felek között vita alakult ki, és az alperes kizárta a felpereseket az üzletből, a felperesek a bérbeadó CSAPI-hoz fordultak, amivel összefüggésben a bérleti joggal rendelkező bt. elvesztette az üzlet bérleti jogát. Ennek következtében a tervezett átruházás már nem valósulhatott meg. A bíróság utalt arra is, hogy a felek közötti vita abból fakadt, mert tudomására jutott a felpereseknek, hogy az általuk folytatott tevékenység az adott üzletben nem végezhető jogszerűen erre vonatkozó engedély nélkül. A bíróság szerint a felperesek az elvárhatóan gondos üzleti magatartásnak megfelelően már a szerződéskötés előtt a szakhatóságnál kellett volna tájékozódniuk. Ebből a szempontból nem annak van jelentősége, hogy az alperes nekik milyen tartalmú tájékoztatást adott. A bíróság mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a szerződés meghiúsulásáért mindkét fél felelős, ezért döntött úgy, hogy a foglaló a felperesek részére visszajár, de ezt meghaladó igényük nem tekinthető alaposnak.

[6] 3. Az indítványozók ezt követően fordultak Alkotmánybírósághoz. Az indítványozók szerint a támadott bírósági döntés sérti az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdését, VI. cikk (3)–(4) bekezdését, XII. cikk (1) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, valamint XVIII. cikk (7) bekezdését [helyesen: XXVIII. cikk (7) bekezdését].

[7] 3.1. Az indítványozók szerint a vállalkozáshoz való szabadságot az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdése, valamint a XII. cikk (1) bekezdése deklarálja. Az indítványozók álláspontja szerint az engedélyező hatóságtól nem is kaphattak volna tájékoztatást arról, hogy a bérbeadó rendelkezett-e megfelelő engedéllyel. Ezért a Fővárosi Törvényszék 57.Pf.638.473/2018/9. számú ítéletével olyan magatartást követelt meg az indítványozóktól, amelyet a hatályos jogszabályok nem tesznek lehetővé. Emiatt a támadott bírósági ítélet sérti a vállalkozáshoz való jogot.

[8] Az Alaptörvény VI. cikk (3)–(4) bekezdés sérelme (személyes adatok védelme) ugyancsak amiatt sérült, mert a bíróság olyan magatartást követelt meg az indítványozóktól személyes adatok vonatkozásában, amelyet a hatályos jogszabályok nem tesznek lehetővé.

[9] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése (tulajdonhoz való jog) azért sérült az indítványozók szerint, mert a bíróság foglaló címén csupán annak az összegnek a felét ítélte meg, ami az indítványozó szerint jogszerű lett volna. Ennek következtében ezzel az összeggel csökkent az indítványozók vagyona, ami a tulajdonhoz való jogot sérti.

[10] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés (jogorvoslathoz való jog) sérelmét abban látják az indítványozók, hogy a másodfokon eljárt bíróság döntése következtében, mivel megváltoztatta a pertárgyértéket, az indítványozóknak nem volt lehetősége további rendes jogorvoslatra és rendkívüli jogorvoslatra sem a másodfokú bíróság döntésével szemben. Az indítványozók szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés az, hogy a 3 millió összeget el nem érő pénzkövetelés érvényesítése iránt indult perekben a pervesztes félnek nincs érdemi jogorvoslati joga a másodfokú bíróság döntésével szemben. Az indítványozók utaltak arra, hogy ügyükben az elsőfokú bíróság döntésének jogsértő jellege nem merült fel, ezért azzal szemben nem éltek jogorvoslati joggal: az jogsértést a másodfokú bíróság döntése idézte elő, amely ellen azonban nincs lehetőségük jogorvoslattal élni.

[11] 3.2. Az indítványozók indítvány-kiegészítést terjesztettek elő, amely alapvetően megismételte az indítványban kifejtett érveket. A vállalkozáshoz való jog kapcsán kifejtették, hogy az azért sérült, mert annak gyakorlását olyan feltételhez kötötte (bérbeadó meglévő engedélyeiről való tájékozódás), amelynek az indítványozók nem tudtak eleget tenni. Ez objektív korlátja a vállalkozáshoz való jog gyakorlásának. Ezzel a bíróság az indítványozók vállalkozáshoz való jogát és a tulajdonhoz való jogát is megsértette.

[12] A Jogorvoslathoz való jog kapcsán hivatkozott az indítvány-kiegészítés a 3162/2018. (V. 16.) AB végzésre, a 663/D/2000. AB határozatra, a 1173/D/2007. AB határozatra; valamint a 180/2010. (X. 20.) AB határozatra.

[13] 4. Az Alkotmánybíróság elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésének megfelelően.

[14] 4.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jogerős döntést az indítványozó 2019. május 8-án vette át, alkotmányjogi panaszát 2019. július 5-én, vagyis határidőben terjesztette elő. Jogorvoslati jogai kimerítette, az alapulfekvő ügyben félként járt el, tehát érintettsége fennáll. Az indítvány felhívja az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó rendelkezést (Abtv. 27. §), kifejezett kérelmet tartalmaz a jogkövetkezmények megállapítására, valamint pontosan megjelöli a támadott ítéletet és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit. Az indítvány tehát az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)*, *c)–d)* és *f)* pontjaiban foglalt követelményeknek – az alábbi kivételekkel – eleget tett.

[15] 4.2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának a törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az Alaptörvény M) cikkével összefüggésben az Alkotmánybíróság arra mutat rá, hogy az indítványozó vonatkozásában nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése, ezért erre alkotmányjogi panasz nem alapítható {3108/2016. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [23]; 3002/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [26]; 3180/2021. (IV. 30.) AB végzés, Indokolás [18]}.

[16] Az Alaptörvény VI. cikk (4) bekezdése úgy rendelkezik: „A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.” Ebből következően az Alaptörvény VI. cikk (4) bekezdése nem Alaptörvényben biztosított jogról rendelkezik, így alkotmányjogi panasz erre a rendelkezésre sem alapítható.

[17] Az indítvány tehát ezen részeiben nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdésében és az 52. § (1b) bekezdés *a)* pontjában foglalt követelményeknek.

[18] 5. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az egyes indítványi elemek megfelelnek-e az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek.

[19] 5.1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt rámutat arra, hogy következetes gyakorlata szerint: „a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon” {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az indítványozó szerinti vélt vagy valós jogszabálysértés nem szolgálhat alapul az Alkotmánybíróság eljárására.

[20] „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}

[21] A bíróságok eljárásában eldöntendő jogértelmezési, illetve ténykérdések felülmérlegelésére az Alkotmánybíróságnak tehát nincs hatásköre, ezért tartózkodik annak vizsgálatától, hogy a bírósági döntések indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket {lásd először: 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.

[22] 5.2. Az Alkotmánybíróság mindenek előtt arra mutat rá, hogy az indítvány összességében a másodfokú bíróság döntésében a feleknek járó, illetve a felek által fizetendő összeget vitatta, és az ezzel kapcsolatos kifogásának az „alkotmányjogiasítására” tett kísérletet, tartalmilag azonban a másodfokú bíróság jogértelmezését és tényértékelését vitatta. Ezért összességében az indítvány valamennyi elemére vonatkozik az Alkotmánybíróság előző alpontban ismertetett gyakorlata.

[23] Az indítványban felvetett azon probléma, hogy az indítványozóknak megítélt összeg, vagy annak kétszerese lett volna jogszerű, nem áll értékelhető összefüggésben a tulajdonhoz való joggal [Alaptörvény XIII. cikk

(1) bekezdés], különös tekintettel arra, hogy a foglaló kötelmi és nem tulajdonjogi természetű. Az, hogy egy a felek közötti kötelemmel kapcsolatos jogvitában a foglaló összegére melyik fél és milyen mértékben jogosult: a bíróságok mérlegelési jogkörébe tartozó kérdés, amelynek eldöntése nem vet fel alkotmányossági problémát.

[24] A személyes adatok védelméhez való joggal [Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdés] összefüggésben az indítványozó arra hivatkozott, hogy olyan adatok megszerzését várta tőle a bíróság bizonyítékként, amelyek általa történő megismerését a személyes adatok védelme alapján jogszabály kizárja. Az Alkotmánybíróság rámutat: éppen a személyes adatok védelméhez való jog érvényesülése állapítható meg az indítványozó felvetése alapján, és nem ezen alapjog sérelme. Az indítványozó valójában azt kifogásolja, hogy őt a bíróság jogsértő magatartás tanúsítására hívta fel. Ez nem veti fel a személyes adatok védelméhez való jog sérelmét.

[25] A vállalkozáshoz való jog [Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdés] sérelmét abban látta az indítványozó, hogy a vele szemben támasztott feltétel vállalkozása beindítására – olyan adatok megszerzése révén, amelyek megismerését jogszabály zárja ki az indítványozó szerint – objektív módon zárja el az általa folytatni kívánt vállalkozási forma gyakorlásától. Az a körülmény, hogy a bíróság az indítványozók felelősségi körében (gondos üzleti magatartás) értékelte a szakhatósági engedélyek meglétével és tartalmával kapcsolatos tájékozódást, illetve annak hiányát, nem veti fel a vállalkozáshoz való jog sérelmét. A bíróság ezt abban a körben értékelte, hogy a szerződés meghiúsulása melyik félnek tudható be, és hogy ez alapján miként értékelhető a foglaló jogi sorsa. Így nincs értékelhető összefüggés a vállalkozáshoz való jog és a szerződés meghiúsulása körében értékelt tájékozódási kötelezettség elmulasztása között.

[26] 5.3. A jogorvoslathoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmével összefüggésben az indítványozók arra hivatkoztak, hogy az alapjogot az sérti, hogy a másodfokú döntéssel szemben nem biztosított az olyan pervesztes fél számára a jogorvoslat, aki az elsőfokú – számára kedvező – döntéssel szemben nem élt jogorvoslati jogával, aki a vélt vagy valós jogsértést csak a másodfokú döntés folytán következett be. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az indítványozók a fellebbezés során ellenkérelmet terjesztettek elő, amelyben kifejthették álláspontjukat az ellenérdekű fél állításaival szemben. A másodfokon eljárt bíróság a fellebbezésre és az indítványozók ellenkérelmére tekintettel bírálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét. Az a körülmény, hogy a másodfokú eljárásban bármelyik félre kedvezőtlenebb döntés születhet az elsőfokú bíróság döntéséhez képest amiatt, hogy a másodfokú bíróság másként értékeli a bizonyítékokat, mint az elsőfokú bíróság, nem jelenti a jogorvoslathoz aló jog sérelmét. A jogorvoslathoz való jog nem azt jelenti, hogy mindaddig, amíg valamelyik fél elégedetlen a döntéssel, joga lenne azt magasabb bírói fórum előtt vitatni.

[27] „A jogalkotó a különböző eljárásokra irányadó törvényi szabályozásokban határozza meg az igénybe vehető jogorvoslati lehetőségeket és azok igénybevételének módját {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]}, ezen szabályozás azonban nem állhat ellentétben az Alkotmánybíróság által a jogorvoslathoz való jog biztosításával összefüggésben meghatározott, az Alaptörvényből közvetlenül következő elvi tartalommal. Az Alaptörvény a jogorvoslathoz való joggal összefüggésben minden esetben megköveteli, hogy a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékony legyen, vagyis ténylegesen érvényesüljön, és képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására {18/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [10]}. A jogorvoslati jog ténylegesen akkor érvényesül, ha biztosított a más szervhez vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulás lehetősége, az ezen feltételnek megfelelő jogorvoslati fórum pedig akkor lehet képes a jogsérelem orvoslására, ha a jogorvoslati fórumrendszer igénybevételét nem gátolják jogszabályi előírások, illetőleg a jogorvoslat jogszabályban meghatározott terjedelme sem zárja ki a döntés érdemi felülbírálatának lehetőségét {lásd: 2/2013. (I. 23.) AB határozat, Indokolás [35], [37], 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [82]}.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes a tekintetben, hogy a jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslati eszközök igénybevételét foglalja magában {9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28]; 20/2015. (VI. 16.) AB határozat, Indokolás [16]}, azonban a rendes jogorvoslati eszközök mindegyikére egyaránt, azonos tartalommal vonatkozik. Az Alaptörvény nem tartalmaz arra vonatkozó előírást, hogy a jogorvoslati fórumrendszernek hány fokon kell biztosítania az érintett alapjog gyakorlását, ennek megfelelően a jogorvoslati eljárás egyfokú kialakítása az Alaptörvény kívánalmainak teljességgel eleget tesz {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]}." {12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [18]–[19]}

[28] Az indítványozó felvetésére – amely valójában nem a bírósági döntés jogorvoslatra vonatkozó rendelkezését, hanem a jogszabályban meghatározott jogorvoslati rendszert vitatja, mivel nem biztosított több fokozatot a jogorvoslatra – az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatából egyértelműen következik, hogy a jogorvoslati jog szempontjából nem eredményezi a jogorvoslathoz való jog sérelmét, ha az elsőfokon meghozott döntéssel

szemben egyfokú jogorvoslatot biztosít a jogalkotó. Az alkotmányjogi panasszal támadott döntés, miután a hatályos jogszabály alapján állapította meg a jogorvoslat hiányát a másodfokú döntéssel szemben, nem veti fel az jogorvoslathoz való jog sérelmét.

[29] 6. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 55. §-a alapján eljárva az Abtv. 52. § (1b) pontjában, valamint 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. március 8.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1249/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3146/2022. (IV. 1.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.391/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. A jogi képviselővel (Dr. Pesta János és Társa Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Pesta János ügyvéd) eljáró indítványozók (a továbbiakban együtt: indítványozók, a panasz alapjául szolgáló perben felperesek) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján nyújtottak be alkotmányjogi panaszt, amelyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.391/2020/2. számú végzése, a Miskolci Törvényszék 2.Pf.20.351/2020/13. számú ítélete, valamint a Miskolci Járásbíróság 17.P.22.501/2018/52. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását megsemmisítését kérték az Alkotmánybíróságtól.

[2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben megállapított tényállás szerint a peres felek 2007-ben kölcsönszerződést kötöttek az alperes hitelintézetekkel, amelyben az I. és II. rendű alperesek kötelezettséget vállaltak arra, hogy a felperesek mint egyetemleges jogosultak részére svájci frankban nyilvántartott jelzáloghitelt nyújtanak az eredeti szerződés kiváltásának céljából, ingatlanon fennálló jelzárlogjog fedezet mellett. A II. rendű alperes 2015. április 21. napján kelt levelében többek között arról tájékoztatta a felpereseket, hogy az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény (a továbbiakban: DH3 törvény) alapján a devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződésből eredő tartozásukat átszámította forintra, a forintosítás elvégzése után a DH3 törvény 10. §-ában meghatározott árfolyamot alkalmazta. 2017. január 4. napján az I. és II. rendű alperesek a szerződést azonnali hatállyal felmondták. A felperesek bírósághoz fordultak, elsődlegesen annak megállapítását kérték, hogy az ügyleti kamatra vonatkozó tényleges megállapodás hiányában a szerződés nem jött létre. Másodlagos kereseti kérelmük a szerződés részleges érvénytelenségének megállapítására irányult, e körben a devizaátváltási kikötés, a kezelési költség és a kamatkikötés tisztességtelenségére is hivatkoztak. Mind az elsődleges, mind a másodlagos kereset tekintetében jogkövetkezményként a szerződés érvényessé nyilvánítását és az alpereseket 412 700 forint felperesi túlfizetés megfizetésére kötelezését kérték. A devizaátváltási kikötés tisztességtelenségével kapcsolatban többek között arra hivatkoztak, hogy az Európai Unió Bírósága 2018. szeptember 20-i OTP Bank Nyrt. és OTP Faktoring Követeléskezelő Zrt. kontra Ilyés Teréz és Kiss Emil, C-51/17., EU:C:2018:750 ítéletének (a továbbiakban: EUB ítélet) 70. pont utolsó mondata értelmében a DH3 törvény 10. §-ával a perbeli kölcsönszerződésbe beiktatott árfolyamkockázati szerződési tartalom a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: fogyasztói irányelve) hatálya alá tartozik, ezért azt a bíróságnak vizsgálnia kell.

[3] Az első fokon eljáró Miskolci Járásbíróság 17.P.22.501/2018/52. számú ítéletével a felperesek keresetét elutasította. A felperesek fellebbezése folytán másodfokon eljáró Miskolci Törvényszék 2.Pf.20.351/2020/13. számú ítéletével a felperesek előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmét elutasította, és az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A jogerős ítélet indokolása szerint a másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú ítélet indokaival abban a kérdésben is, hogy a keresettel támadott devizaátváltási kikötés nem tartozik a fogyasztói irányelv hatálya alá, ezért e kikötés tisztességtelensége nem volt vizsgálható. A másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy az EUB ítélete szerint a fogyasztói irányelv I. cikk (2) bekezdés alapján nem tartozik az irányelv hatálya alá az a kötelező érvényű nemzeti jogszabályi rendelkezést tükröző feltétel, amely a kölcsönszerződés fogyasztóval történő megkötését követően vált a szerződés részévé, és amely arra irányul, hogy a Nemzeti Bank által meghatározott árfolyamot előírva más szabályt léptessen a szerződés valamely semmis feltétele helyébe. A felpereseknek a kötelező jogszabályi rendelkezéssel meghatározott devizaátváltási kikötésre vonatkozó jogértelmezés céljából előterjesztett előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmét

a másodfokú bíróság azzal az indokkal utasította el, hogy mivel a fogyasztói irányelv, illetve az azzal összhangban lévő magyar jogi szabályozás szerint az ilyen kikötés tisztességtelensége nem vizsgálható, nincs olyan jogértelmezési kérdés, amely indokolná az EUB eljárásának kezdeményezését.

[4] A jogerős ítélet ellen a felperesek nyújtottak be felülvizsgálati, egyúttal a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet, ez utóbbit a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 409. § (2) bekezdés *a)* és *c)* pontjára, valamint (3) bekezdésére [helyesen az elbírálás során alkalmazandó Pp. 409. § (2) bekezdés *d)* pontjára] alapították. A Kúria a felperesek által hivatkozott okokból a felülvizsgálatot nem tartotta engedélyezhetőnek, ezért Gfv.VII.30.391/2020/2. számú végzésével a felülvizsgálatot megtagadta. A Kúria a felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 2/2017. (XI.13.) PK vélemény 1. és 2. pontjára hivatkozással megállapította, hogy az engedélyezési kérelem alapján nem teljesültek a Pp. 409. § (2) bekezdés *a)* pontjában foglalt feltételek (joggyakorlat egységének biztosítása, továbbfejlesztésének szükségessége), mivel a felperesek nem jelöltek meg a jogerős ítélettel ellentétes bírósági döntést, és nem hivatkoztak olyan korábbi bírói gyakorlatra sem, ami ne lenne fenntartható. A Pp. 409. § (2) bekezdés *c)* pontjára alapított engedélyezés iránt kérelemmel kapcsolatban a Kúria hangsúlyozta, hogy ebből az okból csak akkor engedélyezi a felülvizsgálatot, ha úgy ítéli meg, hogy a fél által feltett kérdést az EUB elé kell terjeszteni. Megállapította, hogy a felperesek nem jelölték meg, milyen kérdést tartanak indokoltnak az EUB elé terjeszteni, továbbá azt sem, hogy mely uniós jogszabály értelmezése vagy érvényességének vizsgálata indokolná szerintük az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését. A Kúria emellett rögzítette, hogy maradéktalanul osztja a másodfokú bíróságnak az EUB ítélet értelmezésén alapuló, részletesen kifejtett álláspontját, miszerint a sérelmezett devizaátváltási kikötés tisztességtelensége nem vizsgálható, így nincs olyan jogértelmezési kérdés, amely előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését indokolná.

[5] A Kúria kiemelte, hogy a jogerős ítélet ezen megállapításai nem ellentétesek az EUB ítéletében foglaltakkal, az EUB ítélete ugyanis a fogyasztói irányelv I. cikk (2) bekezdésének értelmezése körében félreérthetetlenül tartalmazza az EUB álláspontját arra vonatkozóan, hogy a kölcsönszerződés keresettel támadott ún. devizaátváltási kikötése a DH3 törvény 3. §-án és 10. § (1) bekezdésén alapul, amely rendelkezéseket az EUB ítéletében a fogyasztói irányelv értelmezésével vizsgált, és a fogyasztói irányelv hatálya alól kizárt. A Kúria megállapította, hogy a felperesek által megjelölt MNB rendelet az elszámolás módszertanának különös szabályait tartalmazza, nem vonatkoztatható a perben releváns kikötésre. A Kúria megítélése szerint nem volt megalapozott a felpereseknek a Kúria közzétett ítélkezési gyakorlatától való eltérésre [Pp. 409. § (2) bekezdés *d)* pont] alapított engedélyezési kérelme sem, mivel a fogyasztói irányelv alkalmazását helytállóan zárta ki a jogerős ítélet, így az irányelv hatálya alá nem tartozó szerződéses feltétel kapcsán fel sem merülhetett – az egyébként is a választottbírósági ítéletek felülvizsgálatával összefüggésben értelmezett – közrend fogalmától való eltérés.

[6] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban az első- és másodfokú ítélet, valamint a Kúria felülvizsgálatot megtagadó végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, a támadott bírói döntések megítélésük szerint sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogukat. Állították, hogy az EUB ítélet 70. pont utolsó mondata alapján a DH3 törvény 3. § (2) bekezdés és 10. § által a perbeli szerződésbe iktatott feltétel a fogyasztói irányelv hatálya alá tartozik, ezért ennek a mondatnak a figyelmen kívül hagyásával az adott kérdésben hozott döntésüket a bíróságok jobb tudomásuk és meggyőződésük ellenére valótlan indokra alapították. Érvelésük szerint a nyilvánvalóan, a legáltalánosabb felfogás szerint is valótlan indok nem lehet kellő és elégséges indok, az meggyőző erővel nem rendelkezik, és nem tesz eleget az indokolási kötelezettség követelményének. A 7/2013. (III. 1.) AB határozatra hivatkozással állították, hogy csak a kellő alapossággal indokolt bírói határozatból tűnhet ki, hogy az ügyet eldöntő bíróság ténylegesen figyelembe vette-e a felek által előterjesztett bizonyítékokat és érveket. Hangsúlyozták, hogy a bíróságoknak az EUB ítélet hivatkozott mondatát egyszerűen figyelmen kívül hagyó, ezért önkényes értelmezése az adott kérelem tekintetében pervesztességükhöz vezetett, egyúttal alapjoguk sérelmét okozta.

[7] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.

[8] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés *a)* az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és *b)* az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára

biztosítva. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntéstől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a Kúria eljárást befejező, jogorvoslattal nem támadható végzésével szemben az indítványozók határidőben nyújtották be alkotmányjogi panaszukat, a panasz befogadhatóságának vizsgálatát az Alkotmánybíróság a Kúria támadott végzésére vonatkozóan folytatta le.

[9] Az Abtv. 29. § a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi kérdést vessen fel. Az indítvány tartalmából megállapíthatóan az indítványozók a felülvizsgálatnak a Pp. 409. § (2) bekezdés c) pontja alapján történő kivételes engedélyezését megtagadó kúriai végzés megítélésük szerint valótlan, ezért nem tisztességes indokolását kifogásolták.

[10] A bíróságok indokolási kötelezettségének alkotmányos összefüggéseit az Alkotmánybíróság a panaszban is hivatkozott 7/2013. (III. 1.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) alapvető alkotmányjogi kérdésként vizsgálta, és többek között megállapította, hogy „az indokolt bírói döntéshez fűződő jog az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerén belül jelentkezik, [...] az indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. [...] A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon." (Indokolás [33]–[34]) Az indokolási kötelezettséggel kapcsolatos alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésben az Alkotmánybíróság e határozatában már döntött, álláspontját több határozatában is megerősítette, gyakorlata következetes {lásd pl. 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [88]; 26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [58]; 3116/2016. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [38]; 20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [26]}, az indítvány az indokolási kötelezettséggel kapcsolatban új, elvi jelentőségű alkotmányjogi kérdést nem vetett fel {3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [14]}.

[11] A bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgel összefüggésben az Alkotmánybíróság jelen ügyben is emlékeztet arra, hogy következetes gyakorlata szerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna." {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.

[12] Az Alkotmánybíróság tehát a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt, és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {lásd pl. 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Mindebből következik, hogy „a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon" {lásd pl. 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3241/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [37]}. Az Abh. az indokolási kötelezettség vonatkozásában minimális elvárásként fogalmazta meg, hogy a bíróság a feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon (Indokolás [34]).

[13] Jelen ügyben az indítvány alapján azt kellett vizsgálni tehát, hogy a támadott kúriai végzés tartalmaz-e az alkotmányos követelményeknek megfelelő indokolást arra vonatkozóan, hogy a Kúria miért tagadta meg a jogerős ítéletnek a Pp. 409. § (2) bekezdés *c)* pontjára alapított felülvizsgálatát. A Kúria a végzés indokolásának [21]–[26] bekezdéseiben megállapította, hogy a fenti okra alapított engedélyezési kérelem hiányos, továbbá rögzítette, hogy maradéktalanul osztotta a másodfokú bíróságnak az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó álláspontját, majd részletesen kifejtette, hogy az miért nem ellentétes az EUB ítéletben félreérthetetlenül megfogalmazott állásponttal, miért nem indokolt az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria vizsgálta az indítványozók által a felülvizsgálat engedélyezése alapjául megjelölt ezen okot, és végzése indokolásában egyértelműen számot adott a kérdésben elfoglalt álláspontjáról. Az indokolás tartalma, annak helyessége, jogszerűsége nincs összefüggésben

a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, annak megítélésére az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre. Önmagában az, hogy az indítványozók valótlannak, alaptalannak tartják a számukra kedvezőtlen döntés indokolását, nem alkotmányossági kérdés, az indítvány ezért a megjelölt okból nem veti fel a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességének kételyét.

[14] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – figyelemmel az Abtv. 29. §-ára – az alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. március 8.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2246/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3147/2022. (IV. 1.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Veszprémi Törvényszék 2.Pf.20.258/2021/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. A jogi képviselővel (Schiffer és Társai Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Schiffer András ügyvéd) eljáró indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Veszprémi Törvényszék 2.Pf.20.258/2021/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Veszprémi Járásbíróság 15.P.21.749/2019/32. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal.

[2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás során megállapított tényállás szerint az indítványozó 2015 augusztusában lett a tulajdonosa egy, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park területén fekvő, gyümölcsös és gazdasági épület művelési ágú ingatlannak. Az indítványozó ingatlanától mintegy 150-200 méterre található a részben a perbeli alperes tulajdonában álló ingatlan, melyet szőlő, kivett, beépített terület, lakóház, udvar, gazdasági épület, garázs és borkóstoló, valamint rét és szőlő művelési ágban tartanak nyilván. Az alperesi ingatlanon egyebek között egy borászat található, ehhez kapcsolódó fogadóépületekkel, gazdasági épületekkel, illetőleg egy közel 80 fő befogadására képes étteremmel. Az étterem 2014 decemberében kapta meg a jogerős használatbavételi engedélyt. A perbeli alperes 2015-től kezdődően a május-októberi szezon idején, döntően szombati napokon, rendszeresen szervez az ingatlanon esküvőket, melynek során az ingatlanon vendégek fogadására alkalmas nagyméretű sátrakat is felállítanak, ahol a rendezvények idején a perbeli alperes élőzenés vagy hanghordozóról rögzített zenét biztosít.

[3] Az alperes ingatlanán 2019. július 20. napján esküvő került megszervezésre, mely 2019. július 21. napján, a hajnali órákban ért véget, a rendezvényen az alperes zenét szolgáltatott. Az indítványozó az egész éjjel tartó túlzott hangoskodás, hangos zenehallgatás miatt birtokvédelem iránti kérelmet terjesztett elő, mely kérelmet a Zánkai Közös Önkormányzati Hivatal Jegyzője ZAN/1486-4/2019. számú, 2019. augusztus 23. napján kelt határozatával elutasított.

[4] 1.2. Az indítványozó a határozattal szemben kereseti kérelmet terjesztett elő, melyben azt kérte, hogy a bíróság a határozatot változtassa meg, és rendelje el az alperesi ingatlanon a zeneszolgáltatás és a nyitvatartás korlátozását este 21.30 és reggel 6.00 óra közötti időtartamban. Az indítványozó érvelése szerint a 2019. július 20–21. napján zajlott esküvő idején tapasztalt hangos, zavaró zeneszolgáltatás és az ott tapasztalt emberi kiabálás miatt az alperes megsértette az indítványozó éjszakai pihenéshez való jogát, az alperesi magatartás ugyanis szükségtelen mértékű zavarásnak tekinthető, különös figyelemmel arra a tényre is, hogy a terület a Balaton-felvidéki Nemzeti Park része.

[5] A Veszprémi Járásbíróság 15.P.21.749/2019/32. számú ítéletével a keresetet elutasította. Az ítélet rögzítette, hogy a zavaró hatást az emberi tűrőképesség általános szintjéhez (és nem pedig az indítványozó szubjektív érzéséhez) képest kell vizsgálni, melynek érdekében a bíróság helyszíni tárgyalást is tartott. A bíróság e körben értékelte a borturizmus szerepét, továbbá alperesi tanúkat is meghallgatott, valamint azt is rögzítette, hogy az indítványozó tanúbizonyítási indítvánnyal nem élt.

[6] 1.3. Az indítványozó fellebbezése alapján másodfokon eljáró Veszprémi Törvényszék 2.Pf.20.258/2021/9. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A másodfokú bíróság ítéletében rögzítette, hogy az indítványozó ingatlana a Balaton-felvidéki Nemzeti Park területén fekszik, ez a tény azonban önmagában még nem ad alapot zajvédelmi korlátozás alkalmazására, az indítványozó ingatlana pedig a Natura 2000 hálózatnak

nem része. A Veszprémi Törvényszék ítéletében arra is rámutatott, hogy nem állapítható meg, hogy az indítványozó által sérelmezett zajkibocsátás meghaladná a társadalmilag elvárható tűrőképességet, éppen ezért az indítványozó által észlelt zajhatás birtokvédelmet nem indokolt.

[7] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése és XXI. cikk (1) bekezdése sérelmét állította, az alábbiak szerint.

[8] Az indítvány szerint a támadott bírói döntések azért ellentétesek az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, mert az indítványozó az ingatlanát a szükségtelen háborítás miatt nem tudta rendeltetésszerűen (pihenés céljára) használni. Az indítványozó érvelése szerint, ha a szabadtéri gépi zeneszolgáltatás meghiúsítja az ingatlan pihenés céljára történő használatát, az végső soron az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jog sérelmét eredményezi.

[9] Az indítványozó az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdése állított sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján arra hivatkozik, hogy a XXI. cikk (1) bekezdése védelmi köréhez tartozik a zajszennyezéssel szembeni védelem, mely egyben a természeti környezet védelmét is szolgálja. Az indítványozó érvelése szerint, ha éjszaki órákban, rendszeresen, szabadtéren gépi zeneszolgáltatást kénytelen hallgatni az ingatlanán, az egyaránt sérti az indítványozó egészséges környezethez való jogát, és káros a védett természeti területen lévő állatvilág számára is. Az indítványozó e körben arra is hivatkozik, hogy az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdése szerinti állami intézményvédelmi kötelezettség tárgya nem pusztán az emberi élet, hanem általában az élet természeti alapjainak fenntartása.

[10] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.

[11] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó jogi képviselője a Veszprémi Törvényszék ítéletét 2021. június 28. napján vette át, az alkotmányjogi panasz pedig 2021. augusztus 25. napján, határidőben került előterjesztésre. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségét kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogi képviselője meghatalmazását csatolta. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése és XXI. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaznak. Az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti követelményeinek eleget tesz.

[12] 3.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.

[13] Az alkotmányjogi panasz sem a XIII. cikk (1) bekezdésével, sem pedig a XXI. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem fogalmaz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést. Az Alkotmánybíróság már egyértelműen állást foglalt abban a kérdésben, hogy „a birtokvédelem és a szomszédjogok, illetve ezek érvényesíthetősége az Alaptörvény XIII. cikkén alapuló tulajdoni védelmet élveznek" {18/2015. (VI. 15.) AB határozat, Indokolás [23]}, ekként a szükségtelen zavarás (ideértve annak esetét is, amikor az hangos, zavaró zajhatásra vezethető vissza) adott esetben felvetheti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jog sérelmét. Az Alkotmánybíróság már abban a kérdésben is állást foglalt, hogy az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdésének védelmi köréhez tartozik a zajszennyezéssel szembeni védelem is {17/2018. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [99]}.

[14] Az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét sem veti fel, az alábbiakra tekintettel.

[15] Az Alkotmánybíróság következetes, az Alaptörvény 28. cikkére visszavezethető gyakorlata szerint a bíróságoknak a jogszabályok adta értelmezési mozgástér keretein belül azonosítaniuk kell az eléjük kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, és a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmezniük. Ha a bíróságok az előttük fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül jártak el, és az általuk kialakított jogértelmezés nem áll összhangban az adott Alaptörvényben biztosított jog alkotmányos tartalmával, az a bírói döntés alaptörvény-ellenességét eredményezi {elsőként:

3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]–[18], legutóbb például: 3165/2021. (IV. 30.) AB határozat, Indokolás [46]}.

[16] Jelen esetben kétséget kizáróan megállapítható, hogy mind a Veszprémi Járásbíróság, mind a Veszprémi Törvényszék figyelemmel volt az alapügy alperesének tulajdonhoz való jogára (a perbeli ingatlan használata körében) éppúgy, mint az indítványozó tulajdonhoz és egészséges környezethez való jogára (az indítványozó ingatlanának zavartalan használata, és az indítványozó egészséges környezethez való joga körében), és az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés azok alkotmányjogilag megfelelő összemérése alapján született meg. E körben pedig az Alkotmánybíróság azt is kiemeli, hogy a Veszprémi Törvényszék ítéletében a perbeli ingatlanok sajátos természetvédelmi helyzetét is a jogszabályi környezetnek megfelelően értékelte (Balaton-felvidéki Nemzeti Park területéhez tartozás).

[17] A vizsgált bírói döntés nem lépte túl az eljáró bíróság számára rendelkezésre álló, közvetlenül az Alaptörvényből fakadó értelmezési tartomány alkotmányos kereteit sem. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: állandó gyakorlata szerint „[a]z alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna." {Lásd: 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Önmagában az a tény, hogy az indítványozó vitatja (magára nézve sérelmesnek tartja) az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntést, illetőleg vitatja a jogerős bírói döntés egyes ténybeli megállapításait és az azokból levont következtetéseit (zavarás szükségtelensége, zajhatás mértéke) éppen ezért nem elegendő az Alkotmánybíróság eljárásának megalapozásához. Jelen esetben azonban az előzőeken túlmenően az indítványozó alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem terjesztett elő arra vonatkozóan, hogy ez az indítványozó által vitatott és rá nézve a Veszprémi Törvényszék ítéletéből következően értelemszerűen sérelmes bírósági jogértelmezés miért lépte volna túl az Alaptörvény megszabta értelmezési tartomány kereteit, azaz indítványozó számára kedvezőtlen bírói döntés miért jelent egyben alaptörvény-ellenes bírói döntést is.

[18] 3.3. Mindez egyben azt is jelenti, hogy az alkotmányjogi panasz az indítványban megjelölt okból sem a XIII. cikk (1) bekezdésével, sem pedig a XXI. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem fogalmaz meg, azaz nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadási feltételek egyikét sem.

[19] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2022. március 8.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3363/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3148/2022. (IV. 1.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.35.405/2020/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. A Kodela Ügyvédi Iroda által képviselt indítványozó kft. a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.35.405/2020/7. számú ítélete ellen – a Szegedi Törvényszék 10.K.700.146/2020/6. számú ítéletére is kiterjedően – terjesztette elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt 2021. február 15-én, a Szegedi Törvényszék útján az Alkotmánybíróséghoz. A panaszbeadvány a támadott bírói döntést az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésével tartotta ellentétesnek.

[2] 2. Az alkotmányjogi panaszból és a mellékletként csatolt dokumentumokból megállapítható, hogy az alapügy (közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított per) tárgya az indítványozó kft. részére a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal által megállapított, majd utóbb visszakövetelt egységes területalapú támogatás (SAPS) jogszerűségével kapcsolatos jogvita volt. Az indítványozó kft. a Magyar Állam tulajdonát képező gyulai tárgyi ingatlanokat haszonbérleti jogviszonya alapján 2013. december 2-ig zavartalanul használta. A haszonbérleti szerződésekben foglaltak szerint az indítványozó kft.-nek ezen ingatlanokra előhaszonbérleti joga állt fenn. Az indítványozó kft. haszonbérleti szerződésének lejárta előtt a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet (a továbbiakban: NFA) az érintett ingatlanokra földhaszonbérleti pályázatokat írt ki, és más, harmadik személyekkel haszonbérleti szerződést kötött, megsértve az indítványozó kft. előhaszonbérleti jogát. Az indítványozó kft. 2014. február 7-én tájékoztatta az NFA-t, hogy élni kíván az előhaszonbérleti jogával, majd e joga védelmében keresetet is előterjesztett a Gyulai Járásbíróságnál. A keresetet a Gyulai Járásbíróság a 2014. december 2-án kelt, 1.P.20.517/2014/8. számú ítéletével elutasította, azonban az indítványozó kft. fellebbezése folytán eljáró Gyulai Törvényszék a 2015. október 19-én kelt, 9.Pf.25.447/2015/7. számú ítéletével az elsőfokú döntést megváltoztatta, és megállapította, hogy az érintett ingatlanok vonatkozásában a haszonbérleti szerződések a Magyar Állam és az indítványozó kft. között jöttek létre, valamint kötelezte a harmadik személyeket, hogy az ingatlanokat adják az indítványozó kft. birtokába. Ezen ítélet alapján az érintett ingatlanok tekintetében az indítványozó kft. haszonbérleti jogát 2013. december 3. napjára visszamenőlegesen bejegyezték a földhasználati nyilvántartásba. A Gyulai Törvényszék ítéletét a Kúria 2016. március 2-án kelt, Pfv.V.22.072/2015/6. számú ítélete hatályában fenntartotta. Az indítványozó kft. azonban az ingatlanok birtokának visszaszerzéséig ténylegesen az érintett ingatlanokat nem használta, azokon mezőgazdasági művelést nem folytatott.

[3] 2.1. Időközben, 2014. május 15-én az indítványozó kft. egységes területalapú támogatás (SAPS) jogcímen támogatási összeg kifizetése iránti kérelmet terjesztett elő az érintett ingatlanokra, amely kérelemnek a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal a 2016. június 6-án kelt, 487/0401/15115/38/2014. számú határozatával helyt adott, és az indítványozó kft. részére 23 949 494 Ft támogatási összeget állapított meg. Később, 2017. október 13-án a Magyar Államkincstár Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Támogatásokért Felelős Elnökhelyettese – mint elsőfokú hatóság – 487/4401/23/2/2017. számon újabb határozatot hozott, amelyben az indítványozó kft. kérelmét elutasította, 20 517 127 Ft összeg erejéig kizárta őt a támogatásból (amely összeg a jövőben megállapítandó támogatások összegéből kerül levonásra), és a korábban megállapított támogatás összegének tizenöt napon belüli visszafizetésére kötelezte. A határozat indokolásában az elsőfokú hatóság utalt rá, hogy kettős igénylés miatt az érintett ingatlanokon adminisztratív és helyszíni ellenőrzést folytatott, valamint rámutatott, hogy a mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez

kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvény (a továbbiakban: Támogatási tv.) 44. § (7) bekezdés *a)* pontja értelmében az az ügyfél minősül jogszerű földhasználónak, aki vagy amely a kérelem benyújtására nyitva álló határidő utolsó napjára vonatkozóan, az általa igényelt terület vonatkozásában a földhasználati nyilvántartásba földhasználóként be van jegyezve. Az indítványozó kft. földhasználata a fent említett, előhaszonbérleti jog gyakorlásával kapcsolatos jogvitát követően, e határidő után került bejegyzésre. Az indítványozó kft.-t az elsőfokú hatóság végzésben nyilatkozattételre is felszólította az említett ingatlanok vonatkozásában, hogy a bejelentett igénylésének megfelelő használatát igazolja, de erre az indítványozó kft. nem reagált. Összességében az elsőfokú hatóság megállapította, hogy az indítványozó kft. ezen ingatlanok vonatkozásában nem minősült mezőgazdasági termelőnek, illetve – a korábban hatályos – az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból, valamint a központi költségvetésből finanszírozott egyes támogatások 2015. évi igénybevételével kapcsolatos egységes eljárási szabályokról szóló 12/2015. (III. 30.) FM rendelet 1. § 8. pontja szerinti hasznosítónak, így támogatásra nem jogosult. Az elsőfokú hatóság ezért az említett jogkövetkezmények alkalmazásáról döntött.

[4] 2.2. Az elsőfokú határozat ellen az indítványozó kft. fellebbezést nyújtott be, de a döntést az Agrárminisztérium Agrártámogatások Jogorvoslati Főosztálya a 2019. május 6-án kelt, AJF/2499/2019. számú határozatával – az elsőfokú határozatban foglaltakkal tartalmilag megegyező indokokkal – helybenhagyta.

[5] 2.3. Az indítványozó kft. a másodfokú határozat bírósági felülvizsgálata iránt pert indított, de keresetét a Szegedi Törvényszék 10.K.700.146/2020/6. számú, 2020. június 15-én kelt ítélete elutasította. A törvényszék utalt rá, hogy az ügyben eljáró hatóságok a Támogatási tv. 57. § (3) bekezdése alapján, az ott írt öt éven belül döntöttek az indítványozó kft. terhére történő támogatás-visszavonásról, az irányadó jogszabályoknak megfelelően. Az indokolás szerint az indítványozó kft. a támogatás iránti kérelme benyújtásakor tisztában volt azzal, hogy a haszonbérleti szerződést nem vele kötötték meg, ezért nincs bejegyzett földhasználati joga, a területeket nem műveli, azok nincsenek a birtokában – sőt kifejezetten amiatt állt perben az NFA-val, mert az más, harmadik személyekkel kötött haszonbérleti szerződést. Az indítványozó kft. így a kérelem benyújtására nyitva álló határidő utolsó napja tekintetében valótlan tényt közölt a 2014. május 15-én benyújtott támogatás iránti kérelmében. Az indítványozó kft. földhasználati jogát a Gyulai Törvényszék 9.Pf.25.447/2015/7. számú ítélete alapján csak 2015. november 2-án jegyezték be visszamenőlegesen. A hatóságok ezért megfelelően alkalmazták a Támogatási tv. rendelkezéseit, mert a vizsgált időpontban az indítványozó kft. sem hatályos földhasználati nyilvántartási bejegyzéssel, sem haszonbérleti szerződéssel nem rendelkezett. A törvényszék kimondta, hogy: „A területalapú támogatások célja a mezőgazdasági tevékenység finanszírozása, ezért amennyiben nem történik tényleges művelés, úgy támogatás sem jár."

[6] A kialakult joggyakorlat a támogatás jogszerű igényléséhez megköveteli a földhasználati nyilvántartásba való bejegyzés mellett a terület tényleges használatát, művelését is (KGD2019.86. számú eseti döntés). Az indítványozó kft. a Támogatási tv. 44. § (7) bekezdése alapján nem minősült jogszerű földhasználónak, mert a kérelem benyújtására nyitva álló határidő utolsó napján még nem tudta haszonbérleti szerződéssel igazolni földhasználata jogszerűségét. Az indítványozó kft.-vel a haszonbérleti szerződések bírósági „helyreállítása" csak később, 2015. november 2-án történt meg. „Mindezek azt is eredményezik, hogy a földhasználati nyilvántartásba korábban bejegyzett földhasználók – akik a kérelmük benyújtásakor érvényes haszonbérleti szerződéssel rendelkeztek, ténylegesen használták, művelték a földet – vonatkozásában nem lehetett foganatosítani a visszavonást." Az indítványozó kft. tehát a támogatási kérelme benyújtásakor még nem volt a földhasználati nyilvántartásba bejegyezve, és a területeket általa sem vitatottan nem művelte, részére ezért támogatás nem adható. A törvényszék ezért az indítványozó kft. keresetét, mint alaptalant, elutasította, és megállapította, hogy az alperes hatóság határozata a keresetben megjelölt okokból nem jogszabálysértő.

[7] 2.4. Az indítványozó kft. a törvényszék ítélete ellen felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához, amely a 2020. november 17-én kelt, Kfv.IV.35.405/2020/7. számú ítéletével a jogerős döntést hatályában fenntartotta. Az ítélet indokolásában a Kúria hangsúlyozta, hogy csak a keresettel támadott közigazgatási cselekmény jogszerűségét vizsgálhatta, ezért ennek az eljárásnak nem lehetett tárgya az indítványozó kft.-t ért azon esetleges hátrány, amelyet az NFA és a haszonbérleti pozícióba került harmadik személyek eljárása okozott. A Támogatási tv. 44. § (4) és (7) bekezdései, 55. § (1) bekezdése, 57. § (1) és (3) bekezdései, 69. § (1) és (2) bekezdései, az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból, valamint a központi költségvetésből finanszírozott egyes támogatások 2014. évi igénybevételével kapcsolatos egységes

eljárási szabályokról szóló 28/2014. (III. 27.) VM rendelet 1. § 8. és 9. pontjai, 4. § (1) bekezdése, 6. § (1) bekezdése, valamint az Európai Parlament és a Tanács 1307/2013/EU rendelete 4. cikk (1) bekezdés *a)* pontja alapján a Kúria megállapította, hogy az indítványozó kft. nem minősült jogszerű földhasználónak az érintett ingatlanok tekintetében a támogatás iránti kérelem benyújtásakor. Az ingatlanok birtoklása hiányában mezőgazdasági tevékenységet nem folytathatott, így a támogatás iránti kérelem benyújtásakor a fennálló állapotokhoz képest valótlanul közölte, hogy a jogszerű földhasználata fennáll.

[8] Az ügyben hozott hatósági határozatok jogalapja a Támogatási tv. 57. § (3) bekezdése volt, vagyis az, hogy az indítványozó kft. jogosulatlanul részesült a támogatásban, mert sem mezőgazdasági termelőnek, sem hasznosítónak nem minősült. A támogatás alapvető feltétele a Kúria álláspontja szerint is a mezőgazdasági termelőnek minősülés és a mezőgazdasági tevékenység végzése – ezt támasztaj alá az idézett KGD2019.86. számú eseti döntés is, amelytől a Kúria jelen ügyben sem tért el. Az indokolás szerint: „Ezekből következően az a tény, hogy a polgári bíróság – utóbb – a termőföld hasznosítására irányuló szerződés felperessel [az indítványozó kft.-vel való] létrejöttét állapította meg, a felperes pedig – visszaható hatállyal – a földhasználati nyilvántartásba bejegyzést nyert, nem változtatott azon a tényen, hogy a felperes az egységes kérelemmel érintett területeket nem birtokolta, ott mezőgazdasági tevékenységet nem végzett, mezőgazdasági termelőnek, hasznosítónak nem minősült. A föld használatára való jogosultság nem azonosítható a tényleges földhasználattal. Csak a földhasználó lehet ugyanis jogszerű, vagy jogszerűtlen földhasználó. Mindez pedig azt jelenti, hogy mivel földhasználat hiányában annak jogszerűsége fogalmilag sem vizsgálható, a felperes sem minősülhetett a föld birtoklása, használata nélkül jogszerű földhasználónak." A Kúria ezért a jogerős ítéletet jogszerűnek mondta ki, és hatályában fenntartotta.

[9] 3. Az indítványozó kft. a Kúria ítélete ellen – a Szegedi Törvényszék ítéletére is kiterjedően – alkotmányjogi panaszt nyújtott be, kérve a bírói döntések megsemmisítését.

[10] 3.1. Véleménye szerint a Kúria alaptörvény-ellenesen tette a vizsgálata tárgyává azt, hogy ő jogszerű földhasználónak minősül-e – különösen a támogatás iránti kérelem benyújtásának idejére nézve –, megsértve ezzel a Gyulai Törvényszék és a Kúria korábbi ítéleteit, amelyek már jogerősen kimondták, hogy ő az érintett ingatlanok haszonbérlője 2013. december 3. napjára visszamenőlegesen. Az indítványozó kft. szerint a Kúria „nem utazhatott volna vissza az időben", és nem tehetett volna úgy, mintha a támadott döntés kihirdetésekor még nem születtek volna meg a Gyulai Törvényszék 9.Pf.25.447/2015/7. számú és a Kúria Pfv.V.22.072/2015/6. számú ítéletei. Mivel ezen ítéletek szerint az indítványozó kft.-vel visszamenőlegesen jöttek létre a haszonbérleti szerződések, ezért őt 2014. május 15-ére, a támogatás iránti kérelem benyújtása időpontjára nézve is jogszerű földhasználónak kell tekinteni. Álláspontja szerint sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot az, hogy a Kúria a támadott ítéletében nem vette figyelembe az akkor már ismert tényeket és bizonyítékokat, és úgy hozta meg a döntését, mintha még 2014. május 15. lett volna.

[11] 3.2. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való jog sérelme körében az indítványozó kft. – idézve az Alkotmánybíróság korábbi határozatait – arra hivatkozott, hogy az alkotmányos tulajdonvédelem nem szükségképpen követi a polgári jogi tulajdon fogalmát, hanem az egyéni cselekvési autonómia anyagi oldalát részesíti védelemben. Az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJEE) Első Kiegészítő Jegyzőkönyve 1. Cikkére hivatkozással azt is kifejtette, hogy az alkotmányos tulajdonvédelem összhangban áll az ott írt „javak tiszteletben tartásához" való joggal, ami „nemcsak a tulajdonjog, hanem az azzal összefüggő minden vagyoni jog biztosítására vonatkozik" [17/1992. (III. 30.) AB határozat, ABH 1992, 104, 108]. Az indítvány az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) több döntését idézve utalt rá, hogy az EJEE szerinti javak tiszteletben tartásához való jog sérelmének vizsgálatára kialakult szempontrendszer vonatkozik, amely felöleli az EJEE szerinti „tulajdon" fogalmát és körét, valamint a tulajdon korlátozásának megengedett és meg nem engedett formáit. Az EJEB, *Centro Europa 7 S.R.L. és Di Stefano kontra Olaszország* [GC] (38433/09), 2012. június 7. ügyre hivatkozással az indítványozó kft. amellett érvelt, hogy a tulajdon EJEE szerinti fogalma autonóm jelentéssel bír, amibe beletartozhatnak az „állami vagyonelemként fennálló vagyoni értékű jogok" is. Az EJEB, *Van Marle és mások kontra Hollandia* [PC] (8543/79; 8674/79; 8675/79; 8685/79), 1986. június 26. ügy alapján az indítványozó kft. amellett is érvelt, hogy egy vállalkozás tevékenységének az ellehetetlenülése és az által kiépített ügyfélkör elvesztése ugyancsak az EJEE szerinti tulajdon-fogalom védelmi körébe tartozik. Hasonlóképpen utalt az EJEB, *Vékony kontra Magyarország* (65681/13), 2015. január 13. ügyre,

amelyben az EJEB a dohánytermék-kiskereskedelmi koncessziótól való elesés (különösen az átláthatatlan eljárás) miatt megállapította a javak békés élvezete jogának a sérelmét, valamint az EJEB, *Posti és Rahko kontra Finnország* (27824/95), 2002. szeptember 24. ügyre, amely a tulajdon-fogalomba vonta a kérelmezők azon jogát, hogy meghatározott módon horgásszanak olyan állami tulajdonú vizeken, amelyeket bérleti jogviszony alapján használhatnak. Az indítványozó kft. ezek alapján megállapíthatónak látja, hogy a termőföld haszonbérlet „magánjogi tulajdonnak minősülő jogosultság", amely az alkotmányos tulajdonvédelem körébe tartozik; a területalapú támogatás (SAPS) pedig ezen tulajdon része. Az indítványozó kft. érvelése szerint ha őt illeti visszamenőleges hatállyal az érintett ingatlanok földhasználati joga, akkor őt illeti meg az azokra igénybe vehető támogatás is. A Kúria támadott ítélete – amely az indítványozó kft. haszonbérleti jogviszonyát visszamenőlegesen visszaállító ítéleteket negligálta – ezért álláspontja szerint sérti a tulajdonhoz való jogát.

[12] 3.3. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme kapcsán az indítványozó kft. idézte az Alkotmánybíróság indokolási kötelezettséggel kapcsolatos korábbi döntéseit, valamint hivatkozott az önkényes mérlegelés és jogértelmezés tilalmára. Megismételte azt az álláspontját, hogy a haszonbérleti joga visszamenőleges helyreállítása egyúttal azt is jelenti, hogy ő minősült jogszerű földhasználónak az érintett ingatlanok tekintetében, és a Kúria ezt figyelmen kívül hagyó ítélete sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot. A Kúria támadott ítélete az alkotmányjogi panasz szerint a *res iudicata* elvébe ütközik (az ítélt dolog jelentéstartalmára több kúriai és alkotmánybírósági döntést is idézett), mert nem ellentétes a Gyulai Törvényszék 9.Pf.25.447/2015/7. számú és a Kúria Pfv.V.22.072/2015/6. számú ítéleteivel, és nem vett tudomást a meghozatalakor ismert tényekről és bizonyítékokról. Az indítványozó kft. jogszerű földhasználatát a Kúriának a korábbi döntések alapján tényként kellett volna elfogadnia. Az, hogy a Kúria (és a Szegedi Törvényszék) vizsgálta, hogy a támogatás szempontjából ki volt a tényleges földhasználó, az indítványozó kft. szerint tisztességtelen, és a kívülálló harmadik személyeket előnyben részesítő eljárás.

[13] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezeken kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)–f)* pontjaiban foglalt kritériumoknak.

[14] Jelen esetben a panasz nem felel meg ezeknek a követelményeknek, az alábbiak miatt.

[15] 5. Az indítványozó kft. – a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.35.405/2020/7. számú ítélete átvételének időpontjához képest – az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt (figyelemmel arra, hogy a határidő utolsó napja munkaszüneti napra esett). A Gyulai Törvényszék 9.Pf.25.447/2015/7. számú és a Kúria Pfv.V.22.072/2015/6. számú ítéletei ellen – amelyek az indítványozó kft. haszonbérleti jogviszonyát visszamenőlegesen helyreállították – az indítványozó kft. nem terjesztett elő alkotmányjogi panaszt; ezért a jelen eljárásban az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszban felsorolt sérelmeket csak a támadott ítélet keretei között vizsgálhatta.

[16] A jogi képviselő a meghatalmazást csatolta. Az indítványozó kft. alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozó jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott ítélettel lezárt eljárásban felperes volt – fennáll. Az indítványozó kft. az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmére hivatkozott, megjelölve az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését, továbbá a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.

[17] 6. Megállapítható volt, hogy az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében alább felsorolt követelményeinek eleget tesz: *a)* tartalmazza a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); *b)* az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése kapcsán azt, hogy a termőföld haszonbérleti joga a tulajdonvédelem körébe tartozik, és ez magában foglalja az érintett területekre igényelhető támogatást is, ezért a támadott döntés

sérti a tulajdonhoz való jogot; a XXVIII. cikk (1) bekezdése kapcsán pedig azt, hogy a támadott döntés nem vette figyelembe a korábbi, haszonbérleti jogról rendelkező bírói döntés anyagi jogerejét]; *c)* az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést (a Kúria Kfv.IV.35.405/2020/7. számú ítélete); *d)* az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XIII. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés]; *e)* indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével; valamint *f)* kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a bírói döntést.

[18] 7. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.

[19] 7.1. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jog sérelme kapcsán az indítványozó – az Alkotmánybíróság és az EJEB több döntését is idézve – amellett érvelt, hogy az alkotmányos tulajdonvédelem kiterjed a „magánjogi tulajdonnak minősülő" termőföld haszonbérletre is, továbbá hogy az érintett termőföldekre igényelhető területalapú támogatások is e jogosultság részét képezik, ezért ha őt illeti meg visszamenőleges hatállyal a haszonbérlet joga, akkor neki jár a támogatás is.

[20] A fent írtak szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszban foglalt érveket csak a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.35.405/2020/7. számú ítélete vonatkozásában, annak keretei között vizsgálhatta. Az indítványozó kft. és az NFA közötti haszonbérleti szerződés létrejöttének visszamenőleges megállapítása azonban – amint azt az indítvány is tartalmazza – nem ennek az eljárásnak, hanem a Gyulai Törvényszék 9.Pf.25.447/2015/7. számú és a Kúria Pfv.V.22.072/2015/6. számú ítéleteivel elbírált pernek volt a tárgya, amelyben az indítványozó kft. keresetének helyt adtak. Az, hogy az alkotmányjogi panaszban támadott kúriai ítélettel záruló eljárásban a Kúria – valamint az első- és másodfokú hatóság és a Szegedi Törvényszék is – úgy foglalt állást, hogy a Támogatási tv. és az egyéb említett irányadó jogszabályok alapján a támogatás iránti kérelem szempontjából – a benyújtás időpontjában – az indítványozó kft. nem minősült jogszerű földhasználónak, mivel e fogalom (a haszonbérleti jogviszony fennálltától függetlenül) a tényleges földhasználathoz, mezőgazdasági tevékenység folytatásához kapcsolódik, amit fogalmilag nem lehet visszamenőlegesen végezni vagy helyreállítani, olyan jogértelmezési kérdésnek minősül, amely a bíróságok hatáskörébe tartozik, és amely helytállóságának a kifogásolása a támadott döntés törvényességi felülvizsgálatára irányul. Az Alkotmánybíróság, kialakult gyakorlata szerint, tartózkodik az ilyen törvényességi kérdések felülvizsgálatától. „Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy alkotmányjogi panasz alapján eljárva is csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja, tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. »Az a tény, hogy az eljárt bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem« {3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]}." {3193/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [25]}

[21] 7.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme kapcsán az indítványozó kft. azt állította, hogy a Kúria támadott döntése nem volt tekintettel a Gyulai Törvényszék 9.Pf.25.447/2015/7. számú és a Kúria Pfv.V.22.072/2015/6. számú ítéletei anyagi jogerejére, ezért a *res iudicata* elvébe ütközik.

[22] A Kúria támadott Kfv.IV.35.405/2020/7. számú ítélete indokolásának [21] bekezdése – a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 2. § (1) bekezdésére, 4. § (1) bekezdésére, 108. § (1) bekezdésére és 115. § (2) bekezdésére hivatkozva – rögzíti, hogy „a bíróság csak a keresettel támadott közigazgatási cselekmény jogszerűségét vizsgálhatta, míg jelen pernek nem lehetett tárgya a felperes [az indítványozó kft.] esetleges további jogsérelmének orvoslása. Azt pedig a felperes is kifejtette a felülvizsgálati kérelmének 68. pontjában, hogy véleménye szerint a földhasználati bejegyzése – nem az alperes, hanem – az NFA és a haszonbérleti pozícióba került harmadik személyeknek róható fel. Az tehát, hogy a felperes esetlegesen emiatt került hátrányosabb helyzetbe és szenvedett el joghátrányt, a közigazgatási pernek nem lehetett a tárgya." A Kúria alkotmányjogi panasszal támadott ítélete tehát nem az indítványozó kft. és az NFA közötti haszonbérleti szerződéses jogviszonyról döntött (ami a korábbi, jogerősen lezárult eljárásnak volt a tárgya), hanem az ettől a fent írtak szerint elkülöníthető, és a tényleges földhasználat, a mezőgazdasági tevékenység végzése alapján megítélendő területalapú támogatás kérelmezésének a jogszerűségéről. Amint azt a Pp. 360. § (1) bekezdése is

kimondja, az anyagi jogerőhatás azt jelenti, hogy: „A keresettel és az ellenkövetelés fennállta tekintetében érdemben elbírált beszámítással érvényesített jog tárgyában hozott ítélet jogereje kizárja, hogy ugyanabból a tényalapból származó ugyanazon jog iránt ugyanazok a felek – ideértve azok jogutódait is – egymás ellen új keresetet indíthassanak, vagy az ítéletben már elbírált jogot egymással szemben egyébként vitássá tehessék." A Kp. 96. §-a szerint: „A közigazgatási tevékenység jogszerűségének vizsgálata tárgyában hozott ítélet jogereje kizárja, hogy ugyanazon közigazgatási tevékenység jogszerűségének vizsgálatára a felek vagy az érdekeltek új keresetet indíthassanak vagy azt egyébként vitássá tehessék." Jelen esetben az indítványozó kft. által hivatkozott – az NFA ellen az előhaszonbérleti joga védelmében indított – korábbi perben hozott ítélettel sem félazonosság, sem tényazonosság, sem jogazonosság nem áll fenn. Ebből következően a Kúria támadott ítélete az alkotmányjogi panaszban foglalt okokból nem vet fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatosan sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.

[23] 8. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt, figyelemmel az Abtv 29. §-ában foglaltakra, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. március 8.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/422/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3149/2022. (IV. 1.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.20.330/2021/7. számú közbenső ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kovács Zsolt Csaba ügyvéd) útján a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.20.330/2021/7. számú közbenső ítélete ellen terjesztette elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt 2021. szeptember 7-én, a Fehérgyarmati Járásbíróság útján az Alkotmánybíróséghoz. A panaszbeadvány a támadott bírói döntést az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével tartotta ellentétesnek.

[2] 2. Az alkotmányjogi panaszból és a mellékletként csatolt dokumentumokból megállapítható, hogy az alapügy (egyéb vegyes kötelem iránt indított per) tárgya egy az indítványozó által az alapügy felperesének – egy kft.-nek – tett írásbeli nyilatkozat jogi minősítése és az abból fakadó fizetési kötelezettség volt. Az indítványozó néhai férje (aki a perindításkor I. rendű alperes volt) és a felperes között 2005. december 31-én nem lakás céljára szolgáló helyiség bérletére irányuló szerződés jött létre, amely alapján az indítványozó néhai férje bérbe vett egy fehérgyarmati helyiséget, vendéglátóipari tevékenység céljára. A felperes 2011. július 4-én az indítványozó mint házastárs írásbeli nyilatkozatát is beszerezte arról, hogy neki tudomása van a bérleti megállapodásról, és kijelentette, hogy a férje által vállalt kötelezettséget magára nézve elismeri, továbbá kötelezettséget vállalt arra, hogy amennyiben a férje a szerződéses fizetési kötelezettségének nem tesz eleget, úgy a felperes vele szemben is, mint egyetemleges adóstárssal szemben érvényesítheti a tartozás teljes összegét. Az indítványozó és néhai férje 2012. augusztus 23-án, illetve 2013. szeptember 30-án egy a tulajdonukban álló fehérgyarmati ingatlanra és egy ingatlanhányadra jelzálogjogot alapító megállapodást is kötöttek a felperessel. 2013. július 15-én az indítványozó néha férje 8 753 469 Ft tartozást ismert el jegyzőkönyvben a felperes felé, és vállalta annak részletekben történő megfizetését 2013. október 15-ig. E jegyzőkönyvet az indítványozó 2013. szeptember 3-án záradékkal látta el, amelyben úgy nyilatkozott, hogy az abban foglaltakat megismerte, magára nézve kötelezőnek elfogadta, úgy is, mint fedezetet biztosító tulajdonos, valamint úgy is, mint a bérlő egyetemleges adóstársa. 2015. február 2-án a felperes a bérleti díjat felemelte, amelyet az indítványozó néhai férje tudomásul vett. 2016. május 27-én a felperes már 11 608 779 Ft tartozásról és annak késedelmi kamatáról küldött felszólítást az indítványozó néha férjének, amit ő át is vett. 2016. június 9-én újabb jegyzőkönyvet írtak alá a fennálló tartozás rendezéséről, majd 2016. december 7-én a felek több részvény-átruházási és üzletrész-átruházási szerződést írtak alá, amelyek összegével az indítványozó és néhai férje tartozását csökkentették. A néhai férj 2016. december 27-én hunyt el, hagyatékát jogerős végzéssel az indítványozónak adta át a közjegyző. Az indítványozó tartozása 2017. január 5-én 10 319 014 Ft volt.

[3] 2.1. A felperes az indítványozó 2011. július 4-ei felelősségvállaló nyilatkozatára hivatkozással – a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:331. § (1) bekezdése, 6:138. §-a, 6:26. §-a, 6:34. §-a és 6:47. § (1) bekezdése alapján – keresetet indított az indítványozó és néhai férje ellen. A Fehérgyarmati Járásbíróság a 2020. január 6-án kelt 2.P.20.391/2019/6. számú ítéletében kötelezte az indítványozót 10 319 014 Ft és annak a kifizetés napjáig járó kamata megfizetésére.

[4] Az indokolásban a bíróság rámutatott, hogy az ügyben a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (a továbbiakban: Ptké.) 50. § (1) és (2) bekezdése alapján a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) rendelkezéseit kell alkalmazni. Megállapította, hogy a csatolt szerződésen és

kötelezettségvállaló okiratokon az indítványozó aláírása szerepel, és hogy az adóstársként kötelezettségvállalás az indítványozó néhai férje bérleti szerződésből eredő, bármikor keletkezett tartozásaiért történő felelősségvállalást jelentett. A bíróság nem ítélte valósnak az indítványozónak a felperes tisztességtelen magatartására és közrehatására hivatkozó okfejtését, mert tanúvallomások alapján megállapította, hogy a bérleti szerződés fenntartásához az indítványozó volt férje ragaszkodott, közötte és a felperes között több megállapodás is született a hátralékos tartozás megfizetéséről. Alaptalan volt az indítványozó elévülési kifogása is, tekintettel a 2012., 2013. és 2016. évi tartozáselismerő nyilatkozatokra, amelyek tartozáselismerésként az elévülést megszakították. Emellett a házassági életközösségből fakadóan tudnia kellett az indítványozónak a néhai férje által tett, elévülést megszakító nyilatkozatokról is. Az indokolás megemlíti azt is, hogy az indítványozó felelőssége – ha az egyetemes adóstásként nem nyert volna bizonyítást – házastársként és örökösként is megállapítható lett volna.

[5] 2.2. Az indítványozó fellebbezést nyújtott be, amelyet a Nyíregyházi Törvényszék a 2020. november 12-én kelt, 2.Pf.20.295/2020/13. számú közbenső ítéletével bírált el, és az elsőfokú ítéletet megváltoztatva megállapította, hogy az indítványozó a jogvitával érintett bérleti szerződésből származó fizetési kötelezettségekért a teljes vagyonával felel. Az elsőfokú ítélet követelés összegére vonatkozó részét hatályon kívül helyezte, és e körben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. A kereset jogalapja tekintetében azonban a törvényszék egyetértett az elsőfokú bíróság következtetésével. Érdemben vizsgálva az indítványozó 2011. július 4-ei nyilatkozatát, kimondta, hogy az a régi Ptk.-n alapuló bírói gyakorlat szerint – törvényben akkor még nem nevesített – tartozáselvállalásnak minősül, amely konstrukciónak az a lényege, hogy „ha a tartozást elvállaló személy a szerződésben maga is fizetési kötelezettséget vállalt, az eredeti kötelezett pusztán e nyilatkozattal a kötelemtől nem szabadul. A tartozáselvállalás eredményeként ugyanakkor az eredeti kötelezett és a tartozást elvállaló személy között kötelezetti egyetemlegesség jött létre a jogosulttal szemben fennálló tartozás megfizetésére." Tartozáselvállalás esetében tehát az adós mellé, nem pedig a helyébe lép be kötelezettként a fizetési kötelezettséget vállaló személy.

[6] A törvényszék abban is egyetértett az elsőfokú bírósággal, hogy az indítványozó a tartozáselvállalásra vonatkozó nyilatkozatát teljes bizonyító erejű magánokirati formában tette meg. A tartozáselvállalás fontos jogkövetkezménye, hogy megfordul a bizonyítás terhe; ezt követően az ilyen nyilatkozatot tevő fél köteles azt bizonyítani, hogy a tartozása nem áll fenn, bírósági úton nem érvényesíthető vagy érvénytelen. E körben az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy e körben az indítványozó a bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget. A törvényszék hivatkozott az indítványozó és néhai férje, valamint a felperes elévülést megszakító nyilatkozataira, és alaptalannak minősítette az indítványozó elévülési kifogását. Megállapította, hogy az indítványozó a bérleti szerződés alapján fennálló egész tartozásért a teljes vagyonával felel, mivel a kérdéses tartozás a saját tartozásának minősül. A kereset összegszerűségét azonban alappal vitatta az indítványozó, és mivel az elsőfokú bíróság e tekintetben elmulasztotta előzetesen tájékoztatni a felperest az őt terhelő bizonyítási kötelezettségről, e kérdésben megalapozott döntést nem lehetett hozni. A törvényszék ezért közbenső ítélettel a keresettel érvényesített jog fennállását megállapította, az összegszerűség kérdésében pedig az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására utasította.

[7] 2.3. A másodfokú döntés ellen az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, amely alapján eljárva a Kúria a 2021. június 3-án hozott, Pfv.V.20.330/2021/7. számú – az alkotmányjogi panaszban támadott – közbenső ítéletével a jogerős közbenső ítéletet hatályában fenntartotta. A felülvizsgálati kérelem jogszabálysértésként arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság túlterjeszkedett a kereseten, megsértette a jogcímhez kötöttség elvét, az ítélet teljességének követelményét, továbbá nem tett eleget indokolási kötelezettségének. A Kúria e kérelem keretei között vizsgálta felül a jogerős közbenső ítéletet, és megállapította, hogy a másodfokú bíróság nem terjeszkedett túl a kereseten, és helyesen vélekedett úgy, hogy a kérelmet a jogvita alapjául szolgáló jogviszony tartalma alapján kell elbírálni, aminek nem akadálya, ha a fél a jogi minősítést illetően téves jogcímet jelöl meg. A másodfokú bíróság érdemben vizsgálta a fellebbezést, és azt megfelelően meg is indokolta. A Kúria hivatkozott a Pfv.V.20.688/2013/5. számú ítéletre, amelyben már állást foglalt a tartozáselvállalással kapcsolatban, és kifejtette, hogy azt a régi Ptk. ugyan nem nevesítette, de a régi Ptk. 200. § (1) bekezdése (szerződési szabadság) alapján nem volt akadálya annak, hogy a felek ilyen tartalmú atipikus szerződést kössenek. [A régi Ptk. 207. § (1) bekezdése sérelmére a felülvizsgálati kérelem nem hivatkozott, így a Kúria eljárásának nem lehetett tárgya a 2011. július 4-ei nyilatkozat értelmezése.] A másodfokú bíróság megalapozottan – az indítványozó magatartása, cselekvősége alapján – jutott arra a megállapításra, hogy a perbeli szerződésből eredő tartozás

az indítványozó saját tartozásnak minősül. Mindezek alapján a Kúria kimondta, hogy a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott okokból a jogerős közbenső ítélet nem jogszabálysértő, ezért azt fenntartotta.

[8] 3. Az indítványozó a Kúria közbenső ítélete ellen alkotmányjogi panaszt nyújtott be, kérve annak megsemmisítését. Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseiként a B) cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését és 28. cikket jelölte meg.

[9] 3.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme körében az indítványozó azt kifogásolta, hogy az alapügy felperese a keresetét az új Ptk.-ra alapította, és arra hivatkozott, hogy az indítványozó a 2011. július 4-ei nyilatkozata alapján egyetemleges adóstársnak minősül (korlátlan anyagi felelősséggel) a néhai férje által felhalmozott, összegszerűségében nem ismert tartozást illetően, de „a korlátlan felelősséggel kapcsolatban felperes semmilyen jogszabályi hivatkozást nem jelölt meg". A Kúria a szerződési szabadságra alapította a közbenső ítéletét, és hivatkozott az EBH2004. 1143. szám alatt közzétett eseti döntésre, amely lehetővé tette – a kérelemhez kötöttség szabályának megsértése nélkül – azt, hogy a bíróság eltérő jogcímen minősítse a kereseti kérelemben megjelölt jogot, ha a helyes minősítéshez valamennyi tény, bizonyíték, adat rendelkezésre áll. Mivel ezek az indítványozó szerint a jelen ügyben nem álltak rendelkezésre, az eltérő jogcím szerinti minősítés megalapozatlan volt. A felperes tévesen jelölte meg az általa hivatkozott jogszabályhelyeket, az eljárt bíróságok azonban „megtalálták" helyette a megfelelő jogcímet. Így az indítványozó szerint nem derült ki, milyen anyagi jogi normákon alapul az ő egyetemleges és korlátlan felelőssége. E körülmények ellehetetlenítették az indítványozó – mint alperes – védekezését, ez pedig a fegyverek egyenlőségének elvét is sérti. Emiatt kifogásolta az indítványozó a Kúria azon megállapítását is, hogy ő nem hivatkozott a régi Ptk. 207. § (1) bekezdésében foglaltak megsértésére, így a felülvizsgálati eljárásnak nem lehetett tárgya a 2011. július 4-i nyilatkozat értelmezése.

[10] Az indítványozó kifogásolta azt is, hogy a Kúria a szerződési szabadság keretében megalkotott okiratok minősítése kapcsán olyan PK állásfoglalásokra hivatkozott, amelyek az érvénytelenség témakörében születtek. Emellett önmagában a szerződési szabadságra történő hivatkozást kevésnek tartja, és úgy vélekedik, hogy legalább egy analóg anyagi jogi normát kellett volna találnia a bíróságnak, hogy annak megfeleltesse a tényállást. Emiatt sérelmezte a Kúria azon megállapítását, amely szerint a bírói gyakorlat már a régi Ptk. hatálya alatt is kialakította a tartozáselvállalás jogintézményét, illetve, hogy ennek értelmében az eredeti kötelezett és a tartozást elvállaló személy között kötelezetti egyetemlegesség jön létre. Kifogásolta azt is, hogy a nyilatkozatát a Kúria tartozáselismerésnek tekintette, álláspontja szerint ugyanis az nem volt megfeleltethető a régi Ptk. 242. §-ának. Mindezek miatt az alkotmányjogi panasz szerint a Kúria (és a Nyíregyházi Törvényszék) jogalkalmazása követhetetlen, nem felel meg a törvényesség követelményének, és figyelmen kívül hagyja a régi Ptk. vonatkozó szabályait, valamint a felperes által hivatkozott Ptk.-beli rendelkezéseket.

[11] Az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint a Kúria támadott közbenső ítélete azzal is sérti a tiszteséges bírósági eljáráshoz való jogot és az indokolt bírói döntéshez való jogot, hogy nem tartalmaz észszerű indokolást, nem tisztázza, hogy miből következik az indítványozó korlátlan és egyetemleges anyagi felelőssége, és azt sem, hogy „miért nem vizsgálta érdemben" a régi Ptk. 242. §-át. Az indítvány hosszan idézett a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatos gyakorlatot összefoglaló 7/2013. (III. 1.) AB határozatból is.

[12] 3.2. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és a 28. cikk sérelme kapcsán (de ezen alaptörvényi rendelkezésekkel nem összekapcsolva) azt említette az indítványozó, hogy a Kúria – a fent említett okokból – megsértette a bírósági jogalkalmazás szabályait, a szerződési szabadságnak túlzottan tág, hézagpótló értelmezést tulajdonított, ezzel pedig ellentmondott a józan észnek, és súlyosan sértette a kiszámíthatóság és az egységes jogalkalmazás követelményeit, a jogbiztonságot és a jogállamiságot.

[13] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezeken kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell

tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)–f)* pontjaiban foglalt kritériumoknak.

[14] Jelen esetben a panasz nem felel meg ezeknek a követelményeknek, az alábbiak miatt.

[15] 5. Az indítványozó – a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.20.330/2021/7. számú közbenső ítélete átvételének időpontjához képest – az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt. A jogi képviselő a meghatalmazást csatolta. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozó jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel az alapeljárásban alperes volt – fennáll. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmére hivatkozott – megjelölve az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét –, továbbá a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.

[16] 6. Megállapítható volt, hogy az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében alább felsorolt követelményeinek részben eleget tesz: *a)* tartalmazza a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); *b)* az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [a XXVIII. cikk (1) bekezdése kapcsán azt, hogy a Kúria kellő jogszabályi alap nélkül állapította meg az egyetemleges és korlátlan felelősséget, ezzel megsértve a fegyverek egyenlőségének elvét és az indokolt bírói döntéshez való jogot]; *c)* az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést (a Kúria Kfv.IV.35.405/2020/7. számú ítélete); *d)* az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B) cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés és 28. cikk]; *e)* indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével; valamint *f)* kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a bírói döntést.

[17] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és a 28. cikk sérelmére is.

[18] Az indítványozó B) cikk (1) bekezdése értelmében „Magyarország független, demokratikus jogállam". Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint: „Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybíróséghoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés *a)* az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és *b)* az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva." A hivatkozott alaptörvényi rendelkezésben a jogállamiság elve fogalmazódik meg, amely nem minősül Alaptörvényben elismert olyan jognak, amelyre önállóan alapítható alkotmányjogi panasz. Az Alkotmánybíróság jelenlegi gyakorlatában csupán a jogállamiság részeként értelmezett visszamenőleges hatály tilalma avagy a jogszabályok hatálybalépésével kapcsolatos kellő felkészülési idő hiánya szolgálhat alkotmányjogi panasz alapjául {lásd: 3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [89]; 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 3167/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [13]; 35/2017. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [14]; 3059/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [7]; 3039/2019. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [10]}. Mivel a jelen esetben az alkotmányjogi panasz ilyen irányú indokolást nem tartalmaz, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme a jelen alkotmánybírósági eljárásban nem volt érdemben vizsgálható.

[19] Az Alaptörvény 28. cikke kapcsán pedig az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az nem alapjogot tartalmaz, hanem a bíróságok felé fogalmaz meg a tevékenységükre irányulóan elvárásokat. Az abban foglaltak tehát egyedi érintett vonatkozásában megvalósuló alapjogsérelemhez nem vezethetnek, arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [89]; 3059/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3317/2017. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [20]; 3039/2019. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [11]}.

[20] 7. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.

[21] Az indítványozó által az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése összefüggésében állított alapjogsérelem lényege abban összegezhető, hogy kifogásolhatónak, nem kellően alátámasztottnak tartja azt, hogy az ügyben eljáró bíróságok az általa 2011. július 4-én tett jognyilatkozatot és az egyéb nyilatkozatait – ezek tartalma, valamint az indítványozó magatartása és cselekedetei alapján – a régi Ptk.-ban külön nem nevesített, de a szerződési szabadság elve alapján létező és értelmezhető tartozáselvállalásként értelmezték, az indítványozó mint új adós korlátlan és egyetemleges felelősségét megállapítva néhai férje tartozásáért.

[22] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a Nyíregyházi Törvényszék részletesen kifejtette és megindokolta, hogy – elnevezésétől egyébként függetlenül – az indítványozó jogvitával érintett nyilatkozatának az a lényege, hogy azzal ő maga is korlátozás nélkül fizetési kötelezettséget vállalt a kötelemből pusztán emiatt nem szabaduló eredeti adós (a néhai férj) tartozásáért; ezen nyilatkozatát pedig a felperes mint hitelező felé tette meg, így vele közvetlenül jogviszonyba került, ez alapján pedig közte és az eredeti adós között kötelezetti egyetemlegesség jött létre a teljes tartozás megfizetésére. A Törvényszék jogértelmezését a támadott közbenső ítéletben a Kúria is osztotta, amikor a jogerős közbenső ítéletet hatályában fenntartotta.

[23] Az alkotmányjogi panasz érvei alapján ezért a konkrét ügyben nem merül fel az indokolási kötelezettség megsértésének kételye. Az ügyben eljáró bíróságok az indítványozó – mint alperes – érveit behatóan megvizsgálták, és azok értékeléséről az ügy lényegi részei vonatkozásában számot adtak. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok számára hátrányos döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének az alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]; 3253/2018. (VII. 11.) AB végzés, Indokolás [18]}. „Csak az indokolás megléte és nem tartalma hozható összefüggésbe az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével." {3024/2017. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [8]}

[24] Egyebekben az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a jogvitával érintett nyilatkozat – mint teljes bizonyító erejű magánokirat – tartalmának minősítése a szerződési szabadság elvének, az egyetemleges kötelezettség szabályainak és az irányadó bírói gyakorlatnak az értelmezésével olyan a tényállás megállapításához, a bizonyítékok értékeléséhez és mérlegeléséhez kapcsolódó szakjogi kérdés, amelynek megválaszolása az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata értelében a rendes bíróságok számára fenntartott feladatnak minősül. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan állapította-e meg az alkalmazandó jogot, helytállóan értékelte-e a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a megállapított tényállásból levont következtetés megalapozott-e. Ahogyan azt sem vizsgálja az Alkotmánybíróság, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika elfogadott szabályaihoz {3207/2015. (X. 27.) AB végzés, Indokolás [12]; 3067/2016. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [18]; 3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]; 3123/2019. (V. 29.) AB végzés, Indokolás [22]; 3188/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [19]; 3243/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [14]}.

[25] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor." {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]; 3114/2019. (V. 17.) AB végzés, Indokolás [13]} Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3114/2019. (V. 17.) AB végzés, Indokolás [13]}.

[26] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételek egyikének sem.

[27] 8. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt, figyelemmel az Abtv 29. §-ában és 52. § (1b) bekezdés *b)* pontjában foglaltakra, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. március 8.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3548/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3150/2022. (IV. 1.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria KvK.VII.39.244/2022/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. Az indítványozó párt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a és a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 233. § (1) bekezdése alapján – jogi képviselő útján (dr. Enyedi Krisztián) – 2022. március 8-án alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúria KvK.VII.39.244/2022/4. számú végzése ellen. Álláspontja szerint a támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, C) cikk (1) bekezdését, II. cikkét, XVI. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését, valamint a 28. cikkét.

[2] 1.2. Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügy tényállása szerint az indítványozó kifogást nyújtott be az Emberi Erőforrások Minisztériuma (a továbbiakban: EMMI) köznevelésért felelős államtitkára (a továbbiakban: államtitkár) ellen az Nemzeti Választási Bizottságnál (a továbbiakban: NVB), arra hivatkozással, hogy az államtitkár megsértette a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 2. § (1) bekezdés *a), c)* és *e)* pontjait, valamint 142. §-át. Az államtitkár 2022. február 19-én Facebook bejegyzést tett közzé, amelyben az alábbi tájékoztatást adta: „A Kormány kiemelt célja a köznevelés digitalizálásának erősítése, ennek érdekében a következő 4 évben 615 000 notebookot vásárolunk. Az első szállítmány már megérkezett, így február 15. és március 31. között 120 000 notebook-ot osztunk ki a kilencedikeseknek és a pedagógusoknak. 210 notebook érkezett Dunaharasztin, a […] Gimnáziumba." Az indítványozó a fenti bejegyzés mellett azt is kifogásolta, hogy az államtitkár által ismertetett program keretében a Fidesz-KDNP képviselőjelöltjei adták át a laptopokat (akiknek ez álláspontja szerint nem tartozik a feladatkörükbe). Ezekről fotók is készültek, amelyeket az éritettek feltöltöttek a közösségi oldalaikra. Az indítványozó szerint az államtitkár ezzel a rendezvénysorozattal a Kormány nevében a Ve. 141. §-a szerinti kampánytevékenység végzésére adott lehetőséget a Fidesz-KDNP képviselőjelöltjeinek, ráadásul mindezt gyermekek jelenlétében, amely különösen jogsértőnek tekinthető. Ezen cselekmény az indítványozó szerint sérti a jelöltek közötti esélyegyenlőséget, mivel más képviselőjelöltnek esélye sincs megjelenni ezeken a rendezvényeken. Véleménye szerint az államtitkárnak nincs olyan közjogi pozíciója, amely alapján a Kormány kampányban betöltött semleges pozícióját feladva kampánytevékenységet végezhetne. Ennek kapcsán hivatkozott az Alkotmánybíróság 3151/2018. (V. 11.) AB határozatára is.

[3] Az NVB a kifogást elutasította. A határozat indokolása szerint a Kúria a kifogás alapján csak az államtitkár Facebook oldalán közzétett bejegyzések tartalmát vizsgálhatta, hiszen a kifogásnak a többi képviselőjelölt oldalán közzétett bejegyzések nem képezték tárgyát. Az NVB mindenekelőtt megállapította, hogy az EMMI a Ve. 142. §-a szerinti (ami alapján „nem minősül választási kampánynak a választási szervek tevékenysége, az állampolgárok – mint magánszemélyek – közötti személyes kommunikáció, függetlenül annak tartalmától és formájától, továbbá az Alkotmánybíróság, a bíróságok, a helyi önkormányzatok és más állami szervek jogszabályban meghatározott feladatuk során végzett tevékenysége") állami szerv fogalmába tartozik, az államtitkár pedig az irányadó jogszabályok és utasítások alapján jogosult volt az állami szerv tevékenységi körében eljárni. Ez alapján pedig az NVB álláspontja szerint az államtitkár Facebook bejegyzése nem minősült a Ve. 141. §-a szerinti kampánytevékenységnek, ezért a Ve. 2. § (1) bekezdésében rögzített alapelvek sérelme sem volt vizsgálható azzal kapcsolatban. Az NVB határozata szerint az államtitkár a közösségi oldalán megjelent tevékenysége a jogszabályokban meghatározott feladatához kapcsolódott, abban nem szerepelt olyan állítás, amely alapján a feladatainak a túllépésére lehetne következtetni. Emellett arra is hivatkozott az NVB, hogy a Ve.

2018. december 28-ától hatályos 142. §-a alapján az állami semlegességre vonatkozó gyakorlat már nem tartható fenn.

[4] 1.3. Az indítványozó ezt követően felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához, amelyben kérte az NVB határozatának megváltoztatását és a jelölt jogsértésének megállapítását, valamint a további jogsértéstől való eltiltását, továbbá bírság kiszabását. A kérelem szerint az NVB tévesen értelmezte a Ve. 142. §-át. Ő ugyanis nem azt kifogásolta, hogy az államtitkár részt vett a rendezvényen, hanem azt, hogy ezzel jogszerűtlen kampánytevékenység végzésére adott lehetőséget egyes képviselőjelölteknek (álláspontja szerint ugyanis egy a Kormány által szervezett rendezvényen való részvétel nem indok arra, hogy azt kiemeljük a kampányrendezvények fogalmi köréből). Hibásnak tartotta az NVB-nek az állam kampányokban való semlegességére vonatkozó megállapítását is.

[5] A Kúria végzése az NVB határozatát helybenhagyta. A Kúria a végzés indokolásában kiemelte, hogy bár az indítványozó az államtitkár Facebook bejegyzése mellett az egyes képviselőjelöltek közösségi médiafelületein megjelent bejegyzésekre is hivatkozott, amikor az államtitkár tevékenységét kifogásolta, jelen ügyben csak az államtitkár bejegyzése és azon bejegyzések vizsgálhatóak, amelyeken ő maga is megjelent (ez pedig csak további egy posztban volt megállapítható). A Kúria is a Ve. 142. §-ából indult ki vizsgálata során. Az ügy megítélése kapcsán a Kúria kiemelte, hogy maga az indítványozó is elismerte, hogy az államtitkárnak joga volt a Kormány képviselőjeként a Kormány által indított program egyes rendezvényein részt vennie. A Kúria szerint az NVB helytállóan állapította meg, hogy az államtitkár 2022. február 19-ei cselekménye a Ve. 142. §-ának a hatálya alá tartozott, mivel azáltal a feladatkörébe tartozó eseményről adott tájékoztatást. A bejegyzésben közzétett képeken szerepelt ugyan a térség országgyűlési képviselője, azonban azon sem pártszimbólum, sem logó, sem pedig kampányszlogen nem volt látható. Ez alapján a Kúria is rögzítette, hogy az államtitkár tevékenysége nem volt kampányrendezvénynek minősíthető, annak nem volt a választói akarat befolyásolására irányuló célja.

[6] A Kúria ezt követően a Ve. 142. §-ának és nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 24. § (3) bekezdésének a viszonyát vizsgálta. Ennek során az Alkotmánybíróság 3256/2019. (X. 30.) AB határozatából indult ki, és ismertette annak főbb megállapításait, azt a jelen ügyre nézve is irányadónak tekintette. Ez alapján a Kúria arra a következtetésre jutott, hogy az államtitkár a Facebook bejegyzésével a feladatkörével összefüggésben álló tájékoztatási kötelezettségének tett eleget, és azzal nem az országgyűlési képviselők választásán induló jelöltek támogatását célozta. Ezzel együtt azt is megjegyezte a Kúria, hogy az államtitkár mellett az egyes közösségi médiában megjelenő bejegyzésekben szereplő országgyűlési képviselők sem mint jelöltek jelentek meg, hanem mint a térség hivatalban lévő képviselői, ezért az ő tevékenységük is összhangban állt a Ve. rendelkezéseivel. Mivel azonban ezen ügyek nem hozhatóak összefüggésbe a jelen ügyben kifogásolt államtitkári tevékenységgel, ezért ez nem képezte a kúriai vizsgálat tárgyát. A Kúria tehát mindezek alapján megállapította, hogy nem minősül választási kampánynak az állami szerv jogszabályokban meghatározott feladata során végzett tevékenysége.

[7] 1.4. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy véleménye szerint az Kúria döntése sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot. Több alkotmánybírósági döntést és az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatát is idézve kiemelte, hogy az eljáró bíróságoknak minden esetben az ügy releváns alapjogi vonatkozásaira figyelemmel kell eljárnia, e nélkül ugyanis a döntés alaptörvény-ellenes lesz. Emellett egy bírósági döntés akkor is sérti az Alaptörvényt, ha a bíróság a vonatkozó jogszabályokat nem veszi figyelembe. Véleménye szerint jelen ügyben a fentiek mind megállapíthatók. Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény II. cikkének és a XVI. cikk (1) bekezdésének sérelmére is. Elmondása szerint az eljárás során több alkalommal is hivatkozott arra, hogy a jelölt cselekménye sérti a gyermekjogokat. Ennek körében az indítványában hivatkozott az alapvető jogok biztosának gyakorlatára is, ami tiltja a gyermekek kampányban történő felhasználását. Ezen alapjogok tekintetében az indítványozó szerint a Kúria elmulasztotta az alapjogi vizsgálatot, és ezáltal álláspontja szerint a tényállástisztázási kötelezettségének sem tett eleget, amivel ugyancsak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot sértette meg. Véleménye szerint a Kúria az Alaptörvény 28. cikkét is megsértette, mivel a gyermekek jogainak a sérelme esetében nem vette figyelembe az Alaptörvény kilencedik módosítását, ami a gyermekek számára biztosítja a fejlődésükhöz szükséges fokozott védelmet. Az indítványozó azt is kiemelte alkotmányjogi panaszában, hogy a Kúria a Ve.-t nem egészítheti ki.

Úgy véli, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény XVI. cikke tekintetében meg kellene állapítania, hogy a gyermekjogok a Ve. 142. §-a szerinti közhivatalviseléséhez való jog gyakorlásának korlátját jelentik.

[8] 2. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról.

[9] 2.1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megállapította, hogy az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel az alkotmányjogi panasszal támadott kúriai eljárásban (és azt megelőző NVB előtti eljárásban is) félként szerepelt, a felülvizsgálati kérelmet ő terjesztette elő. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, további jogorvoslat pedig nincsen számára biztosítva.

[10] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz a törvényes határidőn belül, azaz a támadott végzés kézhezvételétől számított 3 napon belül érkezett [Ve. 233. § (1) bekezdés].

[11] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése kimondja, hogy az Alkotmánybíróséghoz benyújtott indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig felsorolja a határozottság követelményeit az alkotmányjogi panasz esetén. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontja értelmében a kérelemnek tartalmaznia kell indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.

[12] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: alkotmányjogi panaszt elsősorban Alaptörvényben biztosított jog sérelmére lehet alapozni, alkotmányos alapelvekre csak kivételes esetekben.

[13] 2.2. Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy az indítványozó az Alaptörvény több olyan cikkére is hivatkozott, amelyre nem, vagy csak kivételes esetben lehet alkotmányjogi panaszt alapozni. Így többek között az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére is utalva kérte a Kúria döntésének megsemmisítését. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint azonban a testület csak kivételes esetekben, így különösen a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén ismeri el az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvét olyan Alaptörvényben biztosított jogként, amelyre alkotmányjogi panasz is alapítható {elsőként lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14], többek között megerősítette: 3223/2016. (XI. 14.) AB végzés, Indokolás [17]}. Az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben azonban az indítványozó nem adott elő semmilyen indokolást, így az Alaptörvény B) cikkére jelen ügyben alkotmányjogi panasz nem alapítható.

[14] 2.3. Az indítványozó ezen kívül hivatkozott az Alaptörvény C) cikkének (1) bekezdésében foglalt hatalommegosztás alkotmányos elvének sérelmére is. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ugyanakkor az Alaptörvény e szabálya nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így ennek vélt sérelmére alkotmányjogi panasz sem alapítható {ezzel egyezően lásd 3062/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [17]–[23]}.

[15] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét is állította. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédszabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.

[16] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alaptörvény II. cikkét is, ezzel összefüggésben azonban érdemi indokolást nem adott elő. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint azonban az indokolás hiánya {lásd pl. 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadálya.

[17] 2.4. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésének a sérelmét is állította, mivel álláspontja szerint a támadott kúriai végzés nem vette figyelembe a gyermekek védelmének kötelezettségét. E tekintetben az Alkotmánybíróság az alábbiakat hangsúlyozza.

[18] Az indítványozó érvelése szerint az NVB és a Kúria nem lépett fel a gyermekek védelme érdekében. Ezzel a kérdéssel azonban valójában sem az NVB határozata, sem a Kúria végzése nem foglalkozott érdemben, mivel mindkét döntés arra hivatkozott, hogy a Ve. 142. §-a tükrében az államtitkár cselekménye nem minősült választási kampánytevékenységnek, ezért a vélelmezett jogsértést érdemben nem vizsgálta. A fentiek alapján

az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által állított sérelem valójában az Alaptörvény XXVIII. cikkének vélt sérelmére vezethető vissza, ugyanis az indítványozó lényegében azt kifogásolta, hogy az NVB és Kúria tévesen értelmezte a Ve. rendelkezéseit, és ezáltal indokolatlanul nem folytatta le a XVI. cikk sérelmére irányuló vizsgálatot. A XVI. cikk (1) bekezdése tekintetében tehát az indítványozó tulajdonképpen a kúriai jogértelmezés felülvizsgálatát kezdeményezte az Alkotmánybíróság előtt. Az Alkotmánybíróságnak azonban nem terjed ki a hatásköre a szakjogi kérdésekben történő felülbírálatra, valamint a tényállás felülvizsgálatára, kiegészítésére. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], megerősítette többek között: 3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a XVI. cikk (1) bekezdésének a sérelmét érdemben nem vizsgálta.

[19] A fentiekkel együtt azonban az Alkotmánybíróság a korábbi gyakorlatából (általánosságban) szükségesnek tartja az alábbi szempontok ismételt kiemelését. Az Alkotmánybíróság a 3257/2019. (X. 30.) AB határozatában kifejtette, hogy önmagában nem tilos gyermekek jelenléte valamely gyermekek által is használt létesítmény felújításáról szóló beszámolón. Ugyanakkor az Nkt. 24. § (3) bekezdése szerint „nevelési-oktatási intézmény helyiségeiben, területén párt, politikai célú mozgalom vagy párthoz kötődő szervezet nem működhet, továbbá az alatt az idő alatt, amíg az óvoda, iskola, kollégium ellátja a gyermekek, tanulók felügyeletét, párt vagy párthoz kötődő szervezettel kapcsolatba hozható politikai célú tevékenység nem folytatható". A Ve. szabályai szerint tehát gyermekek bevonása a kampánytevékenységbe nem tekinthető eleve megengedettnek. Ha tehát hivatalban lévő és a kampánnyal érintett képviselő közfeladatának ellátása során nevelési-oktatási intézményben jelenik meg, vagy más módon, de nevelési-oktatási intézmény felügyelete alatt álló gyermekek részvételével zajló eseményen vesz részt, akkor a saját felelőssége, hogy az esemény ne váljék a kampány, mint politikai tevékenység részévé. Más megfogalmazásban: választási kampányidőszakban, átadó ünnepségen, beszámolón gyermekek jelenléte az egyébként a Ve. 142. §-a alá tartozó eseményen, az ügy körülményeitől függően, így különösen ha az a saját kampány részévé válik, minősülhet tiltott kampánytevékenységnek. Ezt a körülményt azonban az eljárások során alaposan kell vizsgálni {3257/2019. (X. 30.) AB határozat, Indokolás [26]–[27]}.

[20] 2.5. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító indítványelem kapcsán megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz e tekintetben megfelel a határozott kérelem követelményének. A panasz befogadhatóságának, Abtv. 29. §-a alapján további követelménye, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) Indokolás [18], továbbá 5/2015. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [16]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

[21] Jelen ügyben a Kúria (és az azt megelőző eljárásban az NVB is) arra a következtetésre jutott, hogy az államtitkár tevékenysége hivatali tevékenységével és feladatkörével áll összefüggésben, ezért ő a Facebook bejegyzésében a tájékoztatási kötelezettségének tett eleget, valamint a Ve. 142. §-a alapján nem folytatott kampánytevékenységet. A Kúria részletesen levezette, hogy az államtitkár a Kormány által indított program képviseletében járt el, és cselekménye nem hozható összefüggésbe azon képviselőjelöltek tevékenységével, akik jelöltként indulnak a 2022-es parlamenti választásokon. A Kúria tehát részeletes indokát adta annak, hogy végzésében miért nem látta indokoltnak a jogsértés megállapítását. Ez alapján megállapítható tehát, hogy az ügyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében nem merül fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességét kételye. Emellett az Alkotmánybíróság azt is hangsúlyozza, hogy többek között a Kúria által is citált 3256/2019. (X. 30.) AB határozatában már részletesen kifejtette a közhivatalt betöltő személyeknek a kampányidőszakban való szereplésével kapcsolatos álláspontját, és e kettős minőség alkotmányos szempontjait, ezért jelen ügy nem vet fel olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, amely indokolná az alkotmányjogi panasz befogadását. Ezzel kapcsolatban azt is fontos kiemelni, hogy jelen ügyben ez a megállapítás már csak azért is helytálló, mivel az ügynek, az egyes képviselőjelöltek (hivatalban lévő parlamenti képviselők) közösségi média felületein megjelenő bejegyzései nem képezték és nem is képezhették a tárgyát, az ügyben érintett államtitkár pedig nem indul jelöltként a 2022-es parlamenti választásokon.

[22] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2022. március 11.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/663/2022.

• • •

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg.
A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza.
Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtitkára
layout: www.escom.hu
Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Németh Balázs ügyvezető
HU ISSN 2062–9273